

Bulletin advokacie

Pozvánka na XXI. Karlovarské právnické dny • Kolektivní ochrana procesních práv v ČR: sen či skutečnost? (Návrh právní úpravy a jeho odůvodnění) • Přístup médií na jednání soudu a právo na spravedlivý proces • Kdy končí řízení před soudem • Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2012 •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

**Podepsáno memorandum
o česko-izraelské advokátní spolupráci**

Více čtete na str. 10 – 11.

**NAVRHUJTE
KANDIDÁTY
DO ORGÁNŮ
ČAK!**

Viz str. 5.

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **IMPAX**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz
www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Císař, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
prof. JUDr. František Zoulik, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovného, balného a DPH.
Advokátům a advokátním koncipientům
se rozesílá zdarma. S reklamacemi při problé-
mech s distribucí se obraťte na pí Dvořákovou,
e-mail dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby

zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce zasí-
lejte na adresu agency@impax.cz, případně
volejte na tel. 606 404 953 nebo na
241 483 141. Media kit a další informace nalez-
nete na internetových stránkách www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na stránkách www.bulletin-advokacie.cz
a v právních informačních systémech
spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 19. 3. 2013 v nákladu
14 950 výtisků.

Foto na obálce: Pánové Avraham Weber
a Martin Vychopeň podepisují memorandum
o přátelské spolupráci mezi ČAK a Telavivskou
advokátní komorou – Jakub Stadler

Tisk: PBtisk s. r. o.
MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

Úvodník

Radim Miketa: **Co všechno musí vědět advokát?**..... 3

Aktuality

Výzva advokátům k navrhování kandidátů do orgánů ČAK..... 5

ČAK je připravena proškolit v novém občanském zákoníku

všechny zájemce Irena Schejbalová 6

Výstavka Jana Nepomuka Kaňky..... 9

Delegace izraelských advokátů navštívila Českou republiku

Ivana Cihlářová 10

Pozvánka na XXI. Karlovarské právní dny 12

Pozvánka na kongres Právní prostor 2013..... 14

z právní teorie a praxe

Články

Shrnutí..... 16

Kolektivní ochrana procesních práv v ČR: sen či skutečnost?

(Návrh právní úpravy a jeho odůvodnění) Jan Balarin, Luboš Tichý 17

Přístup médií na jednání soudu a právo na spravedlivý proces Jiří Herczeg... 26

Kdy končí řízení před soudem Václav Vlk 32

Má být spravedlnost pokud možno spravedlivá? Miloš Zbránek 34

Z judikatury

Odměna obhájce za převzetí obhajoby 36

Okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem 39

Z judikatury ESLP 42

Jednou větou 43

Z odborné literatury

Alexander J. Bělohávek a kol.: **Nový občanský zákoník.**

Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy

včetně předpisů souvisejících (Jan Dvořák) 44

Tomáš Lechner: **Elektronické dokumenty v právní praxi** (Pavel Mates)..... 44

Monika Horáková, Veronika Tomoszková kol.: **Správní řízení**

v zemích EU – Rakousko, Polsko, Slovensko a Maďarsko

a Správní řízení v zemích EU – Velká Británie, Francie,

Německo a Itálie (Kateřina Frumarová) 45

Tomáš Doležal: **Vztah lékaře a pacienta z pohledu soukromého**

práva (Dagmar Císařová) 46

Ludvík David: **Na hranicích práva. Soudcovské eseje** (Alexander Nett) 48

Adam Redzik, Tomasz J. Kotliński: **Historia Adwokatury** (Stanislav Balík)..... 48

Přečetli jsme za vás Jan Mates..... 49

Bulletin slovenskej advokacie přináší... 51

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

Případ hihňavé koncipientky aneb systémová vada a lidské selhání..... 54

Z české advokacie

Z praxe výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů	
Marek Nespala	55
Z kárné praxe Jan Syka	56
Nabídka pojistných produktů pro advokáty a advokátní kanceláře	58
Z jednání představenstva ČAK ichta	60
Průběh a výsledky advokátních zkoušek a uznávacích zkoušek konaných v II. pololetí 2012	61

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2012	
Jakub Morávek	64
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	70
Pozvánka na VI. ročník mezinárodního šachového turnaje v Bratislavě	72
Pozvánka na 24. ročník tradičního běžeckého závodu „O parohy arcivévodý Ferdinanda“	73
Dva pohledy na LawTech Europe Congress 2012	
Hana Gawlasová, Marián Svetlík	74
Stáž v SRN pro mladé advokáty Libuše Hrůšová	76
Medzinárodná konferencia o histórii advokácie „Sloboda advokácie v dejinách“ Jan Syka	77
ČAK uspořádala seminář pro novináře na téma „Terorismus a mezinárodní zločiny“ Ivana Cihlářová	79
Nakonec	
Zkoušková se(t)káni VI. (Čím zaujmout zkoušejícího?) Petr Hajn	80
Kresba Lubomíra Lichého	81
Víte, že... Stanislav Balík	81
Inhaltsverzeichnis	82
Zusammenfassung/ Summary	83
Table of Contents	84

ŽIŽLAVSKÝ & PARTNEŘI
| advokátní kancelář | insolvenční správci |

**insolvence a restrukturalizace
korporací**

www.zizlavsky.cz

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionality programu MS Word „Poznámky pod čarou“.

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládějte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případně vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Co všechno musí vědět advokát?

Při neutuchajícím legislativním apetitu našich zákonodárců, začasté podporovaném unifikačními doporučeními z Bruselu, přemítám nad tím, zda je má paměťová kapacita natolik slabá, že vše prostě vstřebat nedokážu, nebo jde o stav obecnější a renesanční znalost celého právního řádu a pečlivé pročítání každé nově vydané částky Sbirky zákonů definitivně patří minulosti.

Při sledování vzniku dalších a dalších nových zákonů a nikdy nekončících novelizací zákonitě musí vyvstávat otázka, komu je vlastně přebujelý a zcela nepřehledný právní systém určen a komu je vlastně ku prospěchu. Mají-li být adresáty norem především občané, ať již jako spotřebitelé, podnikatelé, daňoví poplatníci či třeba příjemci sociálních dávek, pak se nepochybně záměr míjí účinkem.

Kupříkladu spotřebitel má být chráněn mnoha ustanoveními hned v několika předpisech, ale chce-li spotřebitel jako laik zjistit svá práva v konkrétní situaci, není toho objektivně schopen, neboť úprava je natolik kazuistická, roztříštěná a složitá, že to objektivně prostě nedokáže. Daňový poplatník bez pomoci odborníka není schopen vyplnit ani základní daňová přiznání a nezaměstnaná samoživitelka rozhodně sama z mnoha různých předpisů nezjistí, na jakou pomoc od státu má vlastně nárok.

Takovýto stav nepochybně nahrává všelikým poradcům a konzultantům, přičemž právní rady, vzory smluv a jiná „dobrodiní“ poskytovaná prostřednictvím internetu se pro občany jeví jako samotné bezplatné informační eldorádo.

Jistě nejsem sám, na kterého se pak klienti obrací například poté, co jim byl na základě takového „bezvadného“ vzoru zamítnut návrh na vklad vlastnického práva. Mám za to, že stávající stav právního řádu nahrává i vzniku různých ničím a nikým nekontrolovaných poradenských společností, center a sdružení, mnohdy dokonce dotovaných z veřejných zdrojů. Takto poskytované, zpravidla velmi úzce zaměřené poradenství, nejenže je mnohdy možné kvalifikovat jako neoprávněné podnikání, ale právě ona úzká specializace na konkrétní problematiku může způsobit a způsobuje komplikace a škody adresátům takovýchto porad.

Advokát (na rozdíl od poradců jiných) byl, je a vždy by měl být tím, kdo předložený problém bude schopen posoudit v celé šíři problematiky a měl by nalézt a posoudit souvislosti přesahující problematiku toho kterého konkrétního předpisu. Právě takovéto komplexní posouzení však vyžaduje nejen neustálé sledování legislativních změn, ale též nezbytný teoretický i praktický základ, jehož kvalita je ověřována již u advokátních zkoušek. Objevují-li se úvahy, že by advokátní zkoušky do budoucna měly umožňovat určitou specializaci spočívající v tom, že by si uchazeči sami vybírali obory, ve kterých by byli zkoušeni (případně by vylučovali obory, ve kterých by zkoušeni nebyli), pak se domnívám, že by advokacie rezignovala právě na to, co by ji mělo být vlastní. Právě připravenost advokáta ke komplexnímu posouzení věci, schopnost zjistit souvislosti předloženého případu a upozornit klienta například na přesah problematiky obchodněprávní do roviny daňové, či až trestněprávní, je právě to, co odlišuje advokáta od poradců jiných. Takovou právní pomoc klienti od advokátů očekávají a takovouto právní službu jsme povinni poskytovat.

Je bez pochyby, že žijeme v době specializace při poskytování právních služeb a není v silách žádného z nás být odborníkem „na vše“. Na druhou stranu je naší povinností být natolik obecně práva znalí, abychom při posuzování jakékoliv problematiky byli schopni klienta na veškeré právní souvislosti a možná rizika minimálně upozornit. K tomu nám všem přeji mnoho zdarů.

JUDr. RADIM MIKETA,
člen představenstva ČAK

www.bulletin-advokacie.cz

Prestižní měsíčník
české advokacie
nyní k dispozici
i v elektronické
podobě.

Soudní dvůr Evropské unie upozorňuje na možnost
účasti v zadávacím řízení na

EXTERNÍ PŘEKLADATELE

pro překlad právních textů z některých úředních jazyků EU
do českého jazyka.

Veškeré potřebné informace se nacházejí v oznámení
o zakázce v Úředním věstníku 2013/S 047-075041, které
jediné má závaznou platnost. Toto oznámení je též dostupné
na internetových stránkách <http://ted.europa.eu>,
případně <http://curia.europa.eu> přes rubriky „Orgán“,
„Veřejné zakázky“ a „Generální ředitelství překladatelské služby
– Externí spolupracovníci“.

Právní služby v Německu

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství
a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva
soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Rechtsanwalt Christian Bibelriether

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

Politických vězňů 98
280 00 Kolín 3

tel.: 0049 851 33403
fax: 0049 851 9666990

tel.: 910 259 869
fax: 315 550 115

ID datové schránky: g3jhyji

www.advokanc.de

advokat@advokanc.de

NABÍDKA SAMOLEPICÍCH PEČETÍ

Pečetě můžete objednávat
e-málem, poštou nebo
pomocí objednávkového
formuláře na adrese:
www.rudi.eu/pecete.

RUDI, a. s.
Komenského 1839, 390 02 Tábor
tel.: 381 259 680, 381 256 621
e-mail: recepce@rudi.cz

grafické studio • tiskárna • reklama

www.rudi.eu/pecete

ISAK

Jeden z nejoblíbenějších
informačních systémů pro
advokátní kanceláře

- Systém nové generace
- Vyspělý Document management (DMS)
- Podpora MS Office a Outlook
(Synchronizace, ukládání dokumentů)
- Datové schránky, Insolvenční rejstřík,
Spisové služby soudů
- Pro Windows, Linux, iOS, iPad, iPhone,
Android, BlackBerry
- Optimalizován pro intuitivní, rychlé
a jednoduché ovládání

Zvyšte výkonnost a zisk vaší advokátní kanceláře.
Multiplatformní, informační systém ISAK je vyvíjen
speciálně pro advokátní kanceláře. Přináší novou
dimenzi zpracování agendy advokátní kanceláře,
automatizaci procesů správy spisů a následné
fakturace. Zdokonaluje přehled provedených
úkonů a výkonnosti právníků kanceláře.

ISAK

Infolinka: 312 315 350

info@isak.cz

www.isak.cz

Výzva advokátům k navrhování kandidátů do představenstva, kontrolní rady, kárné komise a odvolací kárné komise pro volby na 6. sněmu České advokátní komory v roce 2013

V návaznosti na zveřejnění výzvy advokátům k navrhování kandidátů do orgánů Komory na webových stránkách Komory dne 15. 2. 2013 v souladu s čl. 4 stálého volebního řádu, otiskujeme úplné znění výzvy rovněž v Bulletinu advokacie.

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

dne 11. října 2013 se bude v Praze konat 6. sněm České advokátní komory, který je podle zákona o advokacii příslušný zvolit představenstvo, kontrolní radu, kárnou komisi a odvolací kárnou komisi na další volební období. Představenstvo, které je podle ustanovení čl. 6 volebního řádu povinno sestavit příslušné kandidátní listiny, vyzývá tímto advokáty k předložení návrhů kandidátů do představenstva, kontrolní rady, kárné komise a odvolací kárné komise, o jejichž volbě bude rozhodovat 6. sněm Komory, a to v souladu s následujícími pravidly, která vyplývají z volebního řádu:

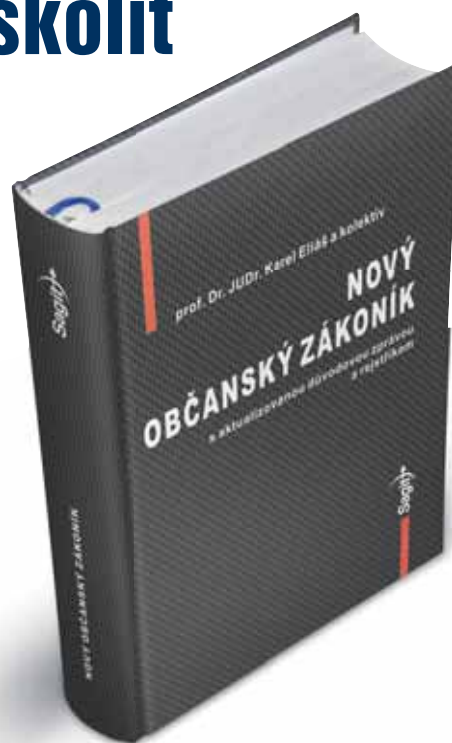
1. Kandidovat může každý advokát, který nemá pozastaven výkon advokacie. Advokát může kandidovat na návrh některého z orgánů Komory, osobně nebo na návrh jiného advokáta nebo skupiny advokátů.
2. Návrh kandidatury musí obsahovat:
  - a) jméno a příjmení, sídlo a evidenční číslo kandidáta,
  - b) označení, do kterého orgánu kandidát kandiduje nebo je za kandidáta navrhován,
  - c) jméno a příjmení, sídlo a evidenční číslo advokáta nebo advokátů, kteří návrh kandidatury podávají nebo kteří návrh kandidatury osobně kandidujícího advokáta podporují, anebo označení orgánu Komory, který návrh činí,
  - d) prohlášení advokáta, který nekandiduje osobně, že byl s návrhem seznámen a že pro případ svého zvolení souhlasí s výkonem funkce v příslušném voleném orgánu Komory.
3. Osobní kandidatura advokáta nebo prohlášení advokáta, který nekandiduje osobně, musí být opatřeny jeho úředně ověřeným podpisem; pokud jsou zasilány v elektronické podobě, lze tak učinit výlučně prostřednictvím elektronické podatelny Komory.
4. Představenstvo je povinno zařadit na kandidátní listinu každého advokáta, jehož kandidaturu podpoří nebo kterého navrhne alespoň dalších 50 advokátů; splnění této podmínky se prokazuje předložením podpisové listiny, která musí obsahovat jméno, příjmení, sídlo a evidenční číslo všech advokátů, kteří kandidáta navrhují nebo podporují, a jejich podpisy. Podpisová listina musí být přiložena ke kandidatuře advokáta.
5. Návrh kandidatury musí být doručen do sídla Komory v listinné podobě nebo prostřednictvím elektronické podatelny nejpozději do 15. května 2013.
6. Při předložení návrhů je třeba dbát na to, aby v den volby, tj. v den konání 6. sněmu Komory, nebránila zvolení kandidáta skutečnost, že má pozastaven výkon advokacie – viz § 9a odst. 1 písm. d) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů; pokud by tomu tak bylo, volba by nebyla platná.

Za představenstvo České advokátní komory

JUDr. Martin Vychopeň, v. r.
předseda České advokátní komory

Rozhodnuto: S rokem 2014 vstoupí v platnost NOZ ČAK je připravena proškolit všechny zájemce

Jelikož se nespĺnilo očekávání části právnické veřejnosti, advokáty nevyjímaje, že bude odložena účinnost nového občanského zákoníku (NOZ), vstoupí tento kodex k 1. 1. 2014 v platnost. Nový občanský zákoník zásadním způsobem zasáhne do profesního života advokátů. Proto bude i Česká advokátní komora v následujícím období věnovat velkou pozornost odborné přípravě, výchově a vzdělávání advokátů v této oblasti práva.

V současnosti je v seznamu advokátů evidováno již 10 000 aktivních advokátů a 3000 advokátů s pozastaveným výkonem advokacie. Prioritou ČAK v nadcházejícím období v oblasti výchovy a vzdělávání advokátů bude umožnit všem zájemcům v dostatečném rozsahu, a to jak kapacitním, tak i odborném, připravit se na nástup nové úpravy soukromého práva.

Česká advokátní komora v rámci svých vzdělávacích středisk v Praze a v Brně již dávno připravuje řadu odborných seminářů a přednášek k problematice NOZ. V Praze se budou semináře tradičně konat v paláci Dunaj v aule o kapacitě 100 lidí a v Brně se připravuje školení jak v seminární místnosti v Kleinově paláci, tak i v konferenčních sálech budovy Veřejného ochránce práv, kam se vejde až 260 účastníků. Do menších seminárních místností budou směřovány semináře k užším tématům, jež budou zajímat úzce specializované kanceláře. Abychom zajistili co nejpřesnější nabídku témat a lektorů, kteří budou nabízet různé úhly pohledů a odborný výklad nové úpravy, rozhodli jsme, že **Brno i Praha budou organizovat na sobě nezávislý systém školení s odlišnými tématy**. Je to dáno i možnostmi zajištění odborných lektorů.

Kromě výše uvedených typů školení se významně do přípravy na NOZ zapojí i regionální představitelé České advokátní komory. Do svých plánů činnosti na rok 2013 již zařadili semináře, čímž se umožní alespoň základní odborná příprava advokátům v blízkosti jejich sídel a odpadne jim tak nutnost někdy zdaleka dojíždět na školení do Prahy či Brna.

Intenzita školení, jejich množství a odborné zaměření bude odpovídat poptávce advokátů. Budeme rádi, dostaneme-li podněty advokátů z praxe. Nepřístupili jsme k pořádání vícedenních seminářů proto, že advokáti z časových, resp. pracovních důvodů mají problém absolvovat dvou- a vícedenní kurz. Požadavky zaznívají právě na cykly jednodenních školení.

Chceme ujistit všechny advokáty, že množství seminářů a školení budeme pružně přizpůsobovat poptávce. Bude-li zájem, jednotlivá témata se budou v co nejkratších termínech opakovat tak, aby se skutečně na všechny zájemce dostalo. Máme připra-

vený kvalitní tým lektorů, který jsme schopni i dále rozšiřovat. S příchodem podzimu letošního roku frekvenci školení ještě zvýšíme. Cykly školení k NOZ plánujeme nejen na celý rok 2013, ale nepochybně se budou konat i v roce následujícím a dalších.

Nechceme sice zapomínat i na jiné změny v právních předpisech, ale pro všechny z nás je skutečně prioritou odborně se připravit na vstup NOZ do života tak, abychom byli schopni poskytovat i nadále kvalitní právní služby klientům, a to zejména za situace, kdy právě laická veřejnost se absolutně přestane orientovat v nově vznikajících právních vztazích a situacích a bude se očekávat právě od nás, advokátů, že klientovi zajistíme tak, jak tomu bylo dosud, komplexní právní servis, jenž ochrání jeho práva a právem chráněné zájmy.

Nabídka školení a seminářů je průběžně zveřejňována na webových stránkách ČAK, v Bulletinu advokacie, v Bulletinu advokacie online a v News ČAK. Doporučujeme vám sledovat aktuální informace o těchto vzdělávacích akcích ČAK. V případě nejasností nebo potíží s přihlášením se na semináře neváhejte kontaktovat odbor výchovy a vzdělávání v Praze nebo pobočku v Brně.

Čeká nás odborně velmi náročné období, ale ČAK je připravena učinit vše potřebné, abychom vám byli nápomocni při vzdělávání se a s orientací v tak zásadní změně úpravy právních vztahů, jako je občanské právo.

✿ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky ČAK v Brně,
členka výboru pro výchovu a vzdělávání ČAK

Česko-slovenská advokátní kancelář s mezinárodním dosahem

- I Havel, Holásek & Partners s kancelářemi v Praze, Brně, Ostravě a Bratislavě je s týmem více než 140 právníků, několika desítek studentů právnických fakult a celkem více než 270 spolupracovníků největší česko-slovenskou právníkovou firmou.
- I Kancelář je součástí tří z deseti nejprestižnějších mezinárodních právnických sítí: World Law Group, State Capital Group a First Law International, které sdružují celkově více než 200 předních světových právnických firem po celém světě. Při transakcích přesahujících hranice České a Slovenské republiky jako vedoucí nezávislá právníková firma spolupracuje s předními evropskými a mezinárodními právníckými firmami, avšak bez exkluzivního vztahu s kteroukoli z nich.
- I V případě potřeby jsme našim klientům schopni doporučit i jinou vhodnou advokátní kancelář v ČR, SR i v zahraničí – v uplynulém roce jsme takto referovali cca 60 případů; současně také děkujeme kolegům z jiných kanceláří za doporučení naší kanceláře, například při potřebě zajistit specializované poradenství v oblastech hospodářské soutěže nebo řešení mezinárodních sporů.
- I Českým, slovenským i zahraničním klientům poskytujeme komplexní právní služby ve většině právních oblastí. Kancelář má cca 1.000 klientů, z toho cca 80 společností uvedených v seznamu největších světových firem Fortune 500 a více než 30 společností z Czech Top 100. Kancelář od svého založení nepřetržitě roste a každoročně rozšiřuje portfolio o cca 100 nových klientů.
- I Kancelář je podle historických výsledků všech pěti ročníků oficiální soutěže Právníková firma roku podle celkového počtu nominací a titulů nejúspěšnější českou advokátní kancelář v rámci tohoto hodnocení.

Havel, Holásek & Partners s.r.o., Týn 1049/3, 110 00 Praha 1, Česká republika, tel.: +420 224 895 950, office@havelholasek.cz

www.havelholasek.cz

Největší právníková firma
v České republice

1. místo v počtu
realizovaných
fúzí a akvizic
v České republice
(2011)

1. místo v počtu
realizovaných
fúzí a akvizic
v České republice
(2011)

Klienty nejlépe hodnocená
právníková firma
v České republice

Právníková firma roku
v České republice

(2012)

1. místo mezi domácími
právníckými firmami

(2012)

Česko-slovenská
advokátní kancelář
s mezinárodním
dosahem

I Neustále rozšiřujeme a posilujeme náš tým o špičkové odborníky – hledáme a vybíráme nejschopnější právníky ve všech specializacích i na všech úrovních seniority, a to nejen v Praze, ale i v ostatních regionech ČR a na Slovensku

I Pro náš tým hledáme vhodné kolegy / kolegyně na pozice:

Partner / Vedoucí advokát / Advokát / Koncipient

Anglo-americká poradenská skupina
(americký či britský právník – rodilý mluvčí)
Veřejné zakázky a veřejná podpora
Správní právo
Soudní, správní a rozhodčí řízení / Arbitráže

Bankovníctví, finance a kapitálový trh
Energetika a utility
Obchodní právo, fúze a akvizice
Nemovitosti a stavebnictví
Daňové a celní právo

I **Očekáváme**

Vynikající znalost platného práva
Zkušenosti v mezinárodní nebo přední české
či slovenské právnícké firmě/jinou obdobnou
praxi
Výbornou znalost anglického, případně
i dalšího světového jazyka
Flexibilitu a vysoké pracovní nasazení
Schopnost týmové práce
Loajalitu a zájem o trvalý profesní růst
v rámci kanceláře

I **Nabízíme**

Pracovní příležitost v přátelském kolektivu trvale
rostoucí advokátní kanceláře
Výjimečnou možnost dalšího profesního růstu
v rámci největší česko-slovenské advokátní
kanceláře, včetně intenzivní podpory odborného
rozvoje i systému studijních a pracovních stáží
v zahraničí
Práci pro nejprestižnější českou, slovenskou
a zahraniční klientelu
Úzkou spoluprací na komplexních projektech
se špičkovými mezinárodními AK a předními
poradenskými firmami
Odpovídající finanční ohodnocení včetně variabilní
složky odměny vázané na dosažené výsledky

I Profesionální životopis v českém, slovenském či anglickém jazyce prosím zašlete na adresu:
Havel, Holásek & Partners s.r.o., advokátní kancelář, Týn 1049/3, 110 00 Praha 1
Můžete se také zaregistrovat na našich webových stránkách v sekci Kariéra.

Největší právnícká firma
v České republice

1. místo v počtu
realizovaných
fúzí a akvizic
v České republice
(2011)

1. místo v počtu
realizovaných
fúzí a akvizic
v České republice
(2011)

Klienty nejlépe hodnocená
právnícká firma
v České republice

Právnícká firma roku
v České republice
(2012)

1. místo mezi domácími
právníckými firmami
(2012)

Výstavka

Jana Nepomuka Kaňky

Upozorňujeme advokáty a advokátní koncipienty, že Národní muzeum – České muzeum hudby připravilo výstavku notových kompozic hudebního skladatele a nestora české advokacie Jana Nepomuka Kaňky, které se ve sbírkách muzea dochovaly.

Výstavka je otevřena od 13. 3. 2013 do 29. 4. 2013 v prostorách expozice Českého muzea hudby v Karmelitské ulici 2 v Praze 1.

Jan Nepomuk Kaňka (10. 11. 1772 – 15. 4. 1865) byl aktivním hudebníkem – zdatným klavíristou – i sám komponoval, především písně, drobné skladby pro klavír, dva klavírní koncerty a kantáty; motiv z jednoho jeho klavírního koncertu se stal advokátní hymnou.

Zároveň byl významným pražským právníkem (stal se děkanem Právnické fakulty a později rektorem Karlo-Ferdinandovy univerzity) a advokátem (jeho klientelu tvořily významné šlechtické rodiny, dále např. i Ludwig van Beethoven). Po jeho smrti založila manželka na jeho přání nadaci na podporu chudých advokátů, vdov a sirotek a odkázala jí následně rodinné sídlo – Kaňkův palác, kde dodnes sídlí Česká advokátní komora.

♣ icha

Kabelková/Schödelbauerová

Bytové spoluvlastnictví v novém občanském zákoníku

Komentář • § 1158–1222

Vázané v plátně, 360 stran
cena 790 Kč, obj. číslo BK1

- publikace pro včasné seznámení s novou úpravou bytového spoluvlastnictví a fungování společenství vlastníků
- upozorňuje na změny a novinky v úpravě vlastnictví bytů začleněné nově do občanského zákoníku
- shrnuje dosavadní judikaturu použitelnou podle nové právní úpravy
- obsahuje tabulku srovnávající ustanovení zákona o vlastnictví bytů s ustanoveními nového občanského kodexu

Eva Kabelková

Věcná břemena v novém občanském zákoníku

Komentář • § 1257–1308

Vázané v plátně, 368 stran
cena 790 Kč, obj. číslo BK2

- praktická pomůcka pro orientaci v nové podrobnější úpravě věcných břemen
- reaguje na rozdělení věcných břemen na služebnosti a reálná břemena
- poskytuje výklad ke klasickým služebnostem i k novým typům služebností – služebnost inženýrské sítě a služebnost rozlivu

Michal Bobek/Jiří Krmec/David Kosař/Jan Kratochvíl a kolektiv

Dvacet let Evropské úmluvy v České republice a na Slovensku

Vázané, 296 stran
cena 490 Kč, obj. číslo BEP6

- publikace k 20. výročí ratifikace Úmluvy
- přináší významnou sbírku zkušeností a poznatků takřkajíc z první ruky, tedy od jednotlivců a aktérů, kteří „byli při tom“ či s Úmluvou každý den pracují
- poskytuje soubor jedinečných poznatků k prohloubení poznání aplikační praxe Úmluvy nad rámec základního studia Úmluvy či vybraných rozhodnutí ESSL

Delegace izraelských advokátů navštívila Českou republiku

VE DNECH 28. AŽ 30. LEDNA 2013 NAVŠTÍVILA ČESKOU REPUBLIKU POČETNÁ, ŠEDESÁTIČLENNÁ DELEGACE IZRAELSKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY (DISTRICT TEL AVIV), VEDENÁ PŘEDSEDOU VÝBORU ČESKO-IZRAELSKÝCH VZTAHŮ TELAVIVSKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY, PANEM AVRAHAMEM WEBEREM, LL.M.

Setkání navázalo na návštěvu české delegace, tvořené předsedou České advokátní komory JUDr. Martinem Vychopněm, nejvyšším státním zástupcem JUDr. Pavlem Zemanem, expředsedou ČAK a soudcem Ústavního soudu ČR JUDr. PhDr. Stanislavem Balíkem a místopředsedou ČAK a reprezentantem české advokacie v CCBE JUDr. Antonínem Mokřým v červenci 2012 v Izraeli.

První dva dny strávila delegace v Praze. V pondělí 28. ledna zahájili členové delegace svůj první den v hlavním městě ČR prohlídkou starého Židovského města, v podvečer je přivítal izraelský velvyslanec v Praze pan Yaakov Levy a následovala slavnostní recepce, pořádaná Ministerstvem zahraničních věcí a Česko-izraelskou obchodní komorou.

V úterý 29. ledna dopoledne připravila Česká advokátní komora pro účastníky seminář ve Školicím a vzdělávacím centru v paláci Dunaj.

Na snímku zprava Avraham Weber, Vladimír Jirousek a Martin Vychopeň.

Po úvodním slově předsedy ČAK JUDr. Martina Vychopně a předsedy Výboru česko-izraelských vztahů Telavivské advokátní komory Avrahama Webra se ujal slova bývalý předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek. Ten jako jeden z významných počinů, jež se udály během jeho předsednictví, uvedl veřejnou omluvu za chování advokátní komory vůči židovským kolegům v letech 1938 až 1945, jež byla uveřejněna v Bulletinu advokacie č. 3/2009. Advokátní stavovská organizace se již během krátkého období druhé československé

republiky snažila „proporcionálně“ (podle podílu českého, německého a židovského obyvatelstva v zemi) omezit počty advokátů židovského původu, než ale bylo přijato jakékoliv závazné usnesení, přišel 15. březen 1939 a okupace. Na území Čech přežilo 2. světovou válku z 642 židovských advokátů pouze 21 lidí.

Na Jirouskovo vystoupení navázal **soudce Ústavního soudu JUDr. et PhDr. Stanislav Balík**, který zručnost obou režimů, nacistického i komunistického, plasticky vylíčil na osudech dvou advokátů, Jiřího Kleina a Františka Fouska, kteří měli společnou advokátní kancelář v domě, kde nyní doktor Balík bydlí, a z nichž první musel uprchnout ze země před nacisty a druhý před komunisty.

V druhé části své přednášky se pak zabýval chováním notářské stavovské organizace za druhé světové války; ta se, na

Velký zájem posluchačů vyvolal příspěvek Pavla Smutného.

rozdíl od advokátů, za své chování neomluvila, protože nemusí – ničeho nečestného se v tomto kritickém období nedopustila. Z několika set notářů válku nepřežilo jen osm notářů židovského původu. Zajímavá je příčina tak odlišného chování obou stavů. Doktor Balík jej vysvětlil tím, že u notářů existuje numerus clausus, a tedy mezi nimi není konkurence, zatímco mezi advokáty ano.

Příspěvkem předneseným v hebrejštině (což vyvolalo velký aplaus izraelských hostů) přispěl **JUDr. Tomáš Pezl z Právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni**, který stručně popsal rozsah vzdělání o Izraeli a židovství na českých právnických fakultách. Velmi zajímavý byl popis jím vedené „zimní školy“, zaměřené na stát, náboženství a právo v Izraeli, která letos již potřetí proběhne ve spolupráci s Hebrejskou univerzitou přímo na izraelské půdě.

Historickému tématu se věnoval **proděkan pro vědu a výzkum Právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni JUDr. Vilém Knoll, PhD.**, který rozebral židovská statuta krále Přemysla Otakara II., jež podle jeho slov výrazně chránila příslušníky židovské komunity v Čechách.

Velmi zajímavý příspěvek měl advokát a prezident Česko-izraelské obchodní komory **JUDr. Pavel Smutný**, který hovořil o fiskálních dopadech současné „eurokrize“. Zmínil především záchranný fond eurozóny, politické snahy o zakotvení povinné vyrovnaného hospodaření, poukázal ale na nedosta-

tek (společné) vize. Při historickém exkurzu připomněl, že zájmy evropských zemí byly imperiálními zájmy již od dob kardinála Richelieu a jejich étos byl civilizační, na rozdíl od morálního patosu, který je tak charakteristický pro Spojené státy americké a který je v Evropě (a v naší zemi obzvlášť) vnímán jako falešný.

Celý seminář byl ukončen příspěvkem na téma E-justice a e-právo, který přednesl **vedoucí oddělení odboru informatiky Ministerstva spravedlnosti RNDr. Jaroslav Martaus**, jenž izraelským hostům popsal úroveň elektronizace české justice (výpisy z obchodního rejstříku a rejstříku trestů, projekt Czech Point, elektronický platební rozkaz, právní informační systémy, systémy převodu hlasu do textové podoby, hybridní pošta a samozřejmě datové schránky).

V podvečer po skončení semináře byla delegace izraelských advokátů přijata primátorem hlavního města Prahy Bohuslavem Svobodou v jeho rezidenci na Mariánském náměstí. Za jeho přítomnosti **podepsali předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň a předseda Výboru česko-izraelských vztahů Telavivské advokátní komory Avraham Weber memorandum o přátelství a spolupráci mezi Českou advokátní komorou a Telavivskou advokátní komorou, ve kterém obě strany vyjádřily zájem spolupracovat a zkvalitňovat vzájemné vztahy.** Spolupráce bude spočívat mimo jiné ve výměně informací, v pořádání společných seminářů, konferencí a setkání.

Ve středu **30. ledna 2013** pak navštívila izraelská delegace Brno. Celodenní program v tomto „hlavním městě české justice“ zaštitil nejvyšší státní zástupce **JUDr. Pavel Zeman**. Delegace zahájila svůj program návštěvou Nejvyššího soudu, který ve spolupráci s Nejvyšším státním zastupitelstvím připravil účastníkům pohoštění. V úvodu izraelské hosty uvítal místopředseda Nejvyššího soudu **JUDr. Roman Fiala** a seznámil je s posláním a úlohou Nejvyššího soudu v českém justičním systému. Poté nejvyšší státní zástupce **JUDr. Pavel Zeman** osvětlil poslání a specifika státního zastupitelství v České republice, a informoval o připravované novele o státním zastupitelství včetně vytvoření specializovaného útvaru při Nejvyšším státním zastupitelství na potírání korupce a závažné hospodářské kriminality.

V rámci programu pak navštívila izraelská delegace i ostatní hlavní justiční instituce – Nejvyšší správní soud a Ústavní soud, kde se členové izraelské delegace setkali s významnými představiteli těchto institucí a vyslechli si prezentace o jejich poslání a fungování.

✿ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ
✿ Foto JAKUB STADLER

XXI. konference Karlovarské právnícké dny

12. 6. – 14. 6. 2013

hotel Thermal Karlovy Vary

STŘEDA 12. 6. 2013

- **Problematická ustanovení NOZ a jejich výklad** – prof. JUDr. Karel Eliáš, Dr., Ústav státu a práva AV ČR
- **K řešení problematiky intertemporálních ustanovení týkajících se obchodních korporací a jejich vzájemného vztahu v NOZ a ZOK** – prof. JUDr. Jan Dědič, advokát, Praha
- **Neplatnost a neúčinnost právních jednání dle NOZ** – Mgr. et Mgr. Jan Petrov, LL.M., ředitel Justiční akademie
- **Podmínky výkonu funkce statutárního orgánu dle ZOK a NOZ** – doc. JUDr. Ivana Štenglová, předsedkyně senátu NS ČR v. v., PF UK, Praha
- **Bytové spoluvlastnictví v NOZ (§ 1158-1222) ve srovnání se současnou úpravou vlastnictví bytů podle zák. č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů** – prof. JUDr. Josef Fiala, CSc., PF MU Brno, JUDr. Marek Novotný, advokát, Praha
- **Zajišťovací převod práva** – JUDr. Robert Pelikán, Ph.D. – advokát, Praha
- **Předpoklady závaznosti (platnosti) elektronických písemností – právního jednání on-line dle § 562 NOZ, problémy a využitelnost dle forem, druhů atd.** – JUDr. Radim Polčák, PF MU, Brno
- **Specifika práva stavby k podzemním stavbám (kolektory, tunely) – vyhodnocení a shrnutí nejlepších příspěvků z vyhlášení veřejné soutěže** – JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M., JUDr. Petr Těgl, Ph.D., oba PF Univerzity Palackého, Olomouc
- **Panelová diskuse NOZ a ZOK** – prof. JUDr. Jan Dědič, prof. JUDr. Karel Eliáš, Dr., prof. JUDr. Josef Fiala, CSc., JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M. Mgr. et Mgr. Jan Petrov, LL.M., Doc. JUDr. Ivana Štenglová, JUDr. Petr Těgl, Ph.D.

ČTVRTEK 13. 6. 2013

- **Promlčení v kontextu rekodifikace soukromého práva a evropských návrhů** – prof. JUDr. Olga Ovečková, DrSc., Ústav státu a práva, Bratislava
- **Nový český zákon o mezinárodním právu soukromém v kontextu práva EU** – JUDr. Petr Bříza, LL.M., Ph.D., advokát, Praha
- **Míra důkazů a přesvědčení soudce o skutkovém stavu, souvislosti s NOZ** – prof. Dr. Reihard Greger, emeritní profesor univerzity ERLANGEN, Norimberk, prof. JUDr. Luboš Tichý, CSc., PF UK, Praha
- **Kontrola zneužívajících klauzulí v obchodním styku – německá debata o reformě ve světle návrhu společného evropského obchodního práva** – prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen – advokát, Kolin nad Rýnem, prezident KJT
- **Posuzování zneužívání/překrucování práva v judikatuře NS ČR a NS SR a v zahraniční judikatuře** – JUDr. Jozef Vozár, CSc., Ústav státu a práva, Bratislava
- **Evropský vývoj v právu společností – k akčnímu plánu z prosince 2012** – Univ.-Prof. Dr. Martin Winner, Univerzita ekonomie a podnikání, Vídeň
- **Návrhy de lege ferenda v právní úpravě obchodních společností v kontextu s rekodifikačními pracemi na ObčZ v SR s přihlédnutím na inspiraci ze ZOK v ČR** – prof. JUDr. Mária Patakyová, CSc., Univerzita Komenského, Bratislava
- **Přeshraniční mobilita společností v Evropě a princip jejich vzájemného uznávání** – Caspar Behme, PF Ludwig Maximilians Universität, Mnichov
- **Kdy může advokát využít práva EU ve vnitrostátním sporu** – prof. Michal Bobek, Ph.D., College of Europe, Bruggy
- **Panelová diskuse k otázce harmonizace soukromého práva v EU** – prof. Michal Bobek, Ph.D., prof. Dr. Reihard Greger, prof. JUDr. Mária Patakyová, CSc., prof. JUDr. Irena Pelikánová, DrSc., prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen, Univ. Prof. Dr. Martin Winner

PÁTEK 14. 6. 2013

- **Problematická znaleckých posudků, požadavky na jejich řádnost, resp. důvody a způsoby jejich zpochybnitelnosti v soudním řízení a odpovědnost znalců** – JUDr. Ing. Lukáš Křístek, MBA, soudní znalec
- **Otázky meze přístupnosti daňových optimalizací a specifika účinné litosti v trestním právu daňovém** – JUDr. Tomáš Balco, LL.M., Univerzita KIMPE, Kazachstán, JUDr. Ondřej Trubač, LL.M., Ph.D., advokát, Praha
- **Uzavírání smluv dle NOZ** – prof. JUDr. Irena Pelikánová, DrSc., předsedkyně senátu Tribunálu Soudního dvora EU, Lucemburk
- **Treuhand v insolvencích** – Prof. Dr. Martin Spitzer, PF Univerzita Vídeň
- **Trestní odpovědnost v souvislosti s rozhodováním kolektivních orgánů** – JUDr. František Půry, předseda senátu NS ČR, PF UK, Praha, prof. JUDr. Pavel Šámal, předseda senátu NS ČR, PF UK, Praha
- **Odpovědnost členů statutárních orgánů vs. zodpovědnost státu za „správné“ složení statutárních orgánů** – prof. JUDr. Josef Bejček, CSc., PF MU, Brno
- **Ochrana osobnostních práv v Evropě** – Univ.-Prof. Dr. Ernst Karner, PF Univerzita Vídeň
- **Aktuální otázky insolvenčního řízení procesněprávní i hmotněprávní** – JUDr. Zdeněk Krčmář, předseda senátu NS ČR
- **Panelová diskuse k otázce právní odpovědnosti** – prof. JUDr. Josef Bejček CSc, prof. JUDr. Karel Eliáš, Univ.-Prof. Ernst Karner, JUDr. František Půry, prof. JUDr. Pavel Šámal, prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen

Večer dne 13. 6. budou na slavnostní recepci předány ceny společnosti Karlovarské právnícké dny (Prestížní cena, Autorská cena, Pocta judikátu).

Registrace a další informace na www.kjt.cz.

Účastnický poplatek: celá konference 7900 Kč + 21 % DPH, středa 12. 6. 4900 Kč + 21 % DPH, čtvrtek a pátek 13. 6. – 14. 6. 6900 Kč + 21 % DPH. Vzhledem ke snížení účastnických poplatků oproti loňskému roku nebudou další jiné slevy poskytovány. Změna programu vyhrazena.

Anketní lístek

PRESTIŽNÍ CENA pro nejlepší právní časopis v České a Slovenské republice v období 2012/2013

KARLOVARSKÉ PRÁVNICKÉ DNY

Společnost německých, českých, slovenských a rakouských právníků

ČASOPIS	VYDAVATEL		HODNOCENÍ (1 – 10)
1 Ad notam	Notářská komora ČR a EPRAVO.CZ, a. s.	ČR	
2 ANTITRUST	Sdružení KAIROS	ČR	
3 Ars notaria	Notářská komora SR	SR	
4 Bulletin advokacie	Česká advokátní komora	ČR	
5 Bulletin slovenskej advokácie	Slovenská advokátska komora	SR	
6 Časopis pro právní vědu a praxi	Masarykova univerzita Brno	ČR	
7 Jurisprudence	Wolters Kluwer, a. s.	ČR	
8 Justičná revue	Ministerstvo spravodlivosti SR	SR	
9 Kriminológia	MV ČR, odbor prevence kriminality	ČR	
10 Notitiae ex Academia Bratislavensi Iurisprudentiae	Poradca podnikateľa, Panevropská vysoká škola	SR	
11 Obchodné právo	EPOS	SR	
12 Obchodní právo	Prospektrum	ČR	
13 Obchodněprávní revue	C. H. Beck Praha	ČR	
14 Právněhistorické studie	Karolinum Univerzita Karlova Praha	ČR	
15 Právní fórum	Wolters Kluwer, a. s.	ČR	
16 Právní rádce	Hospodářské noviny – Economia	ČR	
17 Právní rozhledy	C. H. Beck Praha	ČR	
18 Právník	Ústav státu a práva AV ČR	ČR	
19 Právní obzor	Ústav státu a práva AV SR	SR	
20 Právo a rodina	LINDE nakladatelství	ČR	
21 Revue církevního práva	Společnost pro církevní právo	ČR	
22 Revue pro právo a technologie	Masarykova univerzita Brno	ČR	
23 Soudní rozhledy	C. H. Beck Praha	ČR	
24 Správní právo	Ministerstvo vnitra ČR	ČR	
25 Státní zastupitelství	Novatrix, s. r. o.	ČR	
26 Stavební právo Bulletin	Společnost pro stavební právo	ČR	
27 Trestněprávní revue	C. H. Beck Praha	ČR	
28 Trestní právo	Novatrix, s. r. o.	ČR	
29 Veřejné zakázky	VIZEA, s. r. o.	ČR	
30 Zo súdnej praxe	Iura Edition	SR	

Hodnotí se celková úroveň zejména z hlediska odborné úrovně publikovaných příspěvků, jejich aktuálnost a informační přínos. Rozmezí 1 - 10 (10 nejvíce, 1 nejméně), **hodnocení pouze jednoho časopisu je neplatné.**

POCTA ZA NEJLEPŠÍ JUDIKÁT za období 2012/2013

V oblasti judikatury aplikovatelné v ČR za období 2012 – 2013 doporučuji pro významný přínos právní praxi a teorii k ocenění:

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

Jméno, příjmení, titul:

profese:

*Adresa:

tel./e-mail:

Statut, Prestižní ceny, Pocty judikátů i anketní lístek jsou k dispozici na www.kjt.cz. Prestižní ceny budou uděleny spolu s Autorskou cenou na slavnostní recepci dne 13. 6. 2013 konané v rámci konference v Karlových Varech. Anketní lístky došle do 1. 6. 2013 budou slosovány o věcné ceny (jejich doplňovaný seznam je uveden na www.kjt.cz).

Anketní lístek vyplňte do 8. 6. 2013 do 15.00 hod. on-line na www.kjt.cz nebo zašlete do 1. 6. 2013 na adresu Karlovarské právní dny, 110 00 Praha 1, Národní 10. * Prosíme uvést přesný kontakt (e-mail, telefon, adresa), jinak Vás nebude možné vyrozumět o případné výhře.

ODBORNÝ KONGRES
**PRÁVNÍ
PROSTOR
2013**

22. – 23. DUBNA 2013
HOTEL JEZERKA
SEČ-ÚSTUPKY

 CODEXIS® A **Právní rádce**
POŘÁDAJÍ TŘETÍ ROČNÍK ODBORNÉHO
KONGRESU **PRÁVNÍ PROSTOR**

ZÁŠTITU NAD ODBORNÝM KONGRESEM PŘEVZAL
MINISTR SPRAVEDLNOSTI JUDR. PAVEL BLAŽEK, PH.D.

PŘEDNÁŠEJÍCÍ:

JUDR. TOMÁŠ LICHOVNÍK
PROF. JUDR. HANA MARKOVÁ, CSC.
JUDR. KAREL HAVLÍČEK
JUDR. TOMÁŠ SOKOL
JUDR. LIBOR VÁVRA
MGR. FRANTIŠEK KORBEL, PH.D.
PROF. DR. JUDR. KAREL ELIÁŠ
JUDR. PHDR. VRATISLAV KOŠŤÁL
MGR. JAN SIXTA
MGR. ROBERT PERGL
JUDR. PETR BEZOUŠKA, PH.D.
JUDR. PETR TĚGL, PH.D.
JUDR. DAVID RAUS, PH.D.
JUDR. JAKUB HANDRLICA, PH.D.
JUDR. DANIELA ŠUSTROVÁ
PROF. JUDR. IVO TELEČ, CSC.
JUDR. FILIP MELZER, PH.D., LL.M.
JUDR. JAROMÍR JIRSA
JUDR. DANIELA KOVÁŘOVÁ
JUDR. ROMAN FIALA

TÉMATY KONGRESU:

NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK A JEHO DOPAD NA:

- ZÁVAZKOVÉ VZTAHY
- OBČANSKÉ SOUDNÍ ŘÍZENÍ
- OBLAST DANÍ
- OBLAST SPRÁVNÍHO PRÁVA
- OBLAST RODINNÉHO PRÁVA
- OBLAST TRESTNÍHO PRÁVA
- A DALŠÍ...

AKTUÁLNÍ OTÁZKY ČESKÉ JUSTICE

VEŘEJNÉ ZAKÁZKY

DALŠÍ OČEKÁVANÉ ZMĚNY A NOVINKY V PRÁVNÍM ŘÁDU

Registrace a informace
o kongresu na www.pravniprostor.cz

Sleva pro čtenáře Bulletinu advokacie ve výši 1.500 Kč
Do poznámky registračního formuláře
uveďte prosím heslo: **čtenář Bulletinu advokacie**

Organizátoři:

Právní rádce

Hlavní odborní partneři:

Hlavní partner:

Partner:

Mediální partneři:

Moderní řízení

SOUDECE

z právní teorie a praxe

ČLÁNKY

Kolektivní ochrana procesních práv v ČR: sen či skutečnost? (Návrh právní úpravy a jeho odůvodnění)	17
Přístup médií na jednání soudu a právo na spravedlivý proces	26
Kdy končí řízení před soudem	32
Má být spravedlnost pokud možno spravedlivá?	34
Z JUDIKATURY	36 - 43
Z ODBORNÉ LITERATURY	44 - 51

SHRNUTÍ

Jan Balarin, Luboš Tichý: Kolektivní ochrana procesních práv v ČR: sen či skutečnost? (Návrh právní úpravy a jeho odůvodnění)

Česká republika je jedním z mála členských států Evropské unie, které ještě neuzákonily kolektivní ochranu procesních práv. Autoři proto ve stručnosti vykládají podstatu kolektivní žaloby, odůvodňují nutnost zvláštní úpravy, kterou představují, vycházejíce ze zkušeností především v USA a některých členských států EU. Prostřednictvím určitých kritérií tyto zkušenosti analyzují a na základě této analýzy pak navrhli českou regulaci.

Navrhované řešení se blíží norskému modelu skupinového řízení, které adekvátním způsobem kombinuje požadavek efektivity a individuálně dispozičního pojetí zastávaného na evropském kontinentu. Základním přístupem je tzv. opt-in mechanismus, jenž předpokládá vstup členů skupiny do sporu. Jen ve výjimečných případech by soud mohl schválit vedení řízení na bázi opt-out. Navrhované skupinové řízení zahrnuje dvě fáze, a to předcertifikační a postcertifikační, přičemž předmětem první je zkoumání způsobilosti provedení

řízení s ohledem na procesní podmínky. Propustí-li soud řízení do vlastní postcertifikační fáze, provede důkazy a rozhodne. Úloha soudu je dvojaká: soudce nejen rozhoduje spor, ale dbá o zájmy nepřítomných členů skupiny tím, že schvaluje dispoziční úkony činné zástupcem skupiny.

Jiří Herczeg: Přístup médií na jednání soudu a právo na spravedlivý proces

Autor rozebírá českou právní úpravu, upravující práci médií během soudního jednání. Podle zákona o soudech a soudcích lze uskutečňovat obrazové nebo zvukové přenosy a pořizovat obrazové záznamy v průběhu soudního jednání jen s předchozím souhlasem předsedy senátu nebo samosoudce. S vědomím předsedy senátu nebo samosoudce lze pořizovat zvukové záznamy; pouze kdyby způsob jejich provádění mohl narušit průběh nebo důstojnost jednání, může předseda senátu nebo samosoudce jejich pořizování zakázat. Autor dále rozebírá i německou právní úpravu této problematiky a uvádí také judikáty Evropského soudu pro lidská práva.

Václav Vlk: Kdy končí řízení před soudem

Článek kritizuje postup Nejvyššího správního soudu, který své usnesení, jímž opravil věcnou chybu ve svém usnesení, adresoval pouze autorovi (účastníkovi

řízení), a nikoliv jeho právnímu zástupci; především ale rozebírá odpověď Nejvyššího správního soudu na autorovu stížnost, podle které nabytím právní moci usnesení o zastavení řízení o kasační stížnosti zaniklo zastoupení autora jeho právním zástupcem. Článek poukazuje na existující právní úpravu, podle níž plná moc pro právní pomoc končí až celým vyřízením věci.

Miloš Zbránek: Má být spravedlnost pokud možno spravedlivá?

Autor kritizuje právní závěry obsažené v odůvodnění rozhodnutí Vrchního soudu v Praze pro rozpor s obecnou zásadou spravedlnosti i s dobrými mravy. Věřitel je trestán za uplatnění svého práva na soudní ochranu hned dvojnásobem. Zaplacený soudní poplatek poměrně dlouhou dobu leží neúročeno na účtu soudu a věřitel ještě poté, co po skončení konkursu soudu a věřitel ještě poté, co po skončení konkursu soudu vzal žalobce žalobu zpět, musí zaplatit náklady řízení dlužníkovi, ač žalobu podal zcela jednoznačně po právu. Problém se zablokováním soudního poplatku lze řešit drobnou legislativní úpravou, která by umožnila soudu vrátit soudní poplatek v obdobných případech, i když je řízení přerušeno. Problém s náklady řízení je mnohem jednodušší, stačí upřednostnit výklad podle zdravého rozumu před výkladem přísně formálním. Navíc uvedený příklad lze podle názoru autora pořídit pod „důvody zvláštního zřetele hodné“ podle ustanovení § 150 OSŘ.

inzerce

CITEX® na stopě relevantním judikátům

Citační systém CITEX® řadí judikáty podle jejich citovanosti

Právní informační systém CODEXIS® s novým modulem CITEX® Vám umožní vyhledávat v tisícičkách judikátů ten nejdůležitější. CITEX® řadí výsledky vyhledávání v judikátech podle citačního indexu, který je tím vyšší, čím vícekrát je judikát citován.

Kolektivní ochrana procesních práv v ČR: sen či skutečnost?

(Návrh právní úpravy* a jeho odůvodnění)

Mgr. JAN BALARIN, prof. JUDr. LUBOŠ TICHÝ

I. ÚVODNÍ POZNÁMKY

1. Zkušenost v Evropě

V červenci roku 2010 nabyl v Polsku účinnosti zákon o skupinovém řízení.¹ Od té doby lze před polskými soudy hromadně uplatňovat nároky se stejným skutkovým či právním základem. Hned v průběhu prvního roku existence nové úpravy bylo podáno na 40 skupinových žalob s rozmanitým předmětem – počínaje bankovními podmínkami, které umožňovaly manipulovat s úrokovými sazbami, přes nároky z pojistného plnění zadržovaného s odvoláním na nesrozumitelná ustanovení pojistných smluv, až po reparaci škod na zdraví vzniklých zřícením střechy výstavního komplexu v Katovicích.² Stejného řešení se zřejmě dočká také aktuální kauza „Amber Gold“ – pyramidového schématu, který připravil tisíce drobných investorů o úspory.³

Vypočtené případy jsou dvojího druhu. **První část představuje nároky, které by se bez hromadného postupu jen obtížně dostávaly k soudu** (např. nezákonná ustanovení obchodních podmínek), a skupinové řízení proto představuje jediný prakticky smysluplný prostředek nápravy. Do druhé kategorie patří **situace, kdy individuální nároky sice samy o sobě opodstatňují vedení individuálního řízení (např. škody na zdraví), ale společný postup znamená podstatnou úsporu nákladů, brání riziku rozporných soudních rozhodnutí a napomáhá odbřemenění soudů tím, že spor odkládá v jednom komplexním procesu.** Těmito premisami lze ve zkratce vyjádřit smysl skupinového řízení.

Polsko ovšem není průkopníkem skupinového řízení. Právě naopak, a Česká republika se stává čím dál tím více raritou tím, že jí chybí jakákoli koncepce kolektivního prosazování práv, natož životaschopná úprava. Ze sousedních zemí existuje

stejná situace již pouze na Slovensku. V Německu i Rakousku působí procesně velmi aktivní spotřebitelské organizace a Německo zná navíc od roku 2005 vzorové (skupinové) řízení v kapitálových věcech.⁴ Neexistence kolektivního civilního procesu je v západoevropských jurisdikcích vůbec výjimkou. Je přitom evidentní, že mechanismy společné civilněprocesní akce se budou dále rozšiřovat, a není nadsázkou tvrdit, že se v dohledné době stanou standardní součástí civilního procesu.

2. Předmět a postup výkladu

Naším úkolem není podat kompletní přehled o hromadném posazování práv a jeho možnostech,⁵ nýbrž představit **konkrétní scénář procesní ochrany kolektivních zájmů v českých podmínkách**,⁶ včetně návrhu řešení, a své závěry srozumitelným způsobem odůvodnit.

Postupujeme proto tak, že nejprve čtenáře seznámíme s podstatou tzv. kolektivní žaloby. V souvislosti s tím se stručně zmíníme o vývoji a filozofii ochrany kolektivních zájmů v civilním procesu, včetně aktivit unijního zákonodárce na tomto poli (II), a načrtneme stav platné úpravy v České republice (III). Naše zkoumání by bylo neúplné, jestliže bychom nepřihlíželi ke znalostem a zkušenostem jurisdikcí, které již tento fenomén vyzkoušely. Proto prezentujeme určitou klasifikaci prostředků kolektivního procesu, včetně syntézy zkušeností s nimi, a provádíme hodnocení na základě kritérií, jež jsou rozhodující i pro myšlenkový základ námi navrhované úpravy (IV). Konečně představujeme náš návrh řešení a odůvodňujeme ho (V).

* Viz www.bulletin-advokacie.cz

- 1 Ustawa o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym ze dne 17. 12. 2009.
- 2 Tulibacka, M., Goral, R.: An Update on Class Actions and Litigation Funding in Poland, listopad 2011, dostupné na: <http://globalclassactions.stanford.edu>.
- 3 Gazeta Wyborcza, 24. 9. 2012.
- 4 Gesetz über Musterverfahren in kapitalmarktrechtlichen Streitigkeiten (Kapitalanleger-Musterverfahrensgesetz) ze dne 16. 8. 2005.
- 5 K tomu obecně Tichý, L. (ed.): Procesní ochrana kolektivních zájmů, Karolínium, Praha 2008 [AUC Iuridica 2005 (4)], nebo Balarin, J.: Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení, Právnická fakulta Univerzity Karlovy (CPK), Praha 2011.
- 6 Viz další příspěvky českých autorů k této problematice: Winterová, A.: Procesní důsledky skupinové žaloby v českém právu, in Winterová, A., Dvořák, J. (eds.): Pocta Jiřímu Švestkovi k 75. narozeninám, Praha 2005, str. 347 a násl., Smolík, P.: Hromadné žaloby – současnost a výhledy české právní úpravy, in Dvořák, J., Kindl, J. (eds.): Pocta Martě Knappové k 80. narozeninám, Praha 2005, str. 381 a násl., Smolík, P.: Hromadné žaloby: současnost a výhledy české právní úpravy, Právní fórum 2006, str. 395 a násl., Winterová, A.: Hromadné žaloby (procesualistický pohled), Bulletin advokacie 2008, č. 10, str. 21 a násl., Winterová A., Smolík, P.: Hromadné žaloby, in Pauknerová, M., Tomášek, M. (eds.): Nové jevy v právu na počátku 21. století, díl IV: Poměny soukromého práva, Praha 2009, str. 353 a násl.

II. ZÁKLADY KOLEKTIVNÍHO PROCESU

1. Filozofie ochrany kolektivních zájmů

Hromadné procesní prosazování soukromých práv se v různých podobách vyskytovalo téměř ve všech etapách historického vývoje. Počínaje římskými *actiones populares* k ochraně veřejného zájmu, přes anglické *representative proceedings*, jak se vyvinuly zejména v 18. století a jejichž podstatou bylo široce chápané nucené procesní společenství, až po žaloby profesních a zájmových společenství uplatňované zejména ve Francii a Německu od přelomu 19. a 20. století.⁷

Nemůže proto uspět námitka, že kolektivní proces je něco, co je soukromému právu cizí. Tato dosud dosti rozšířená představa má ve středoevropském prostředí kořeny v právní dogmatice, jejíž původ tkví v německé pandektistice a pojmové jurisprudenci. Právě tam získal soudobé kontury koncept subjektivního práva (individualistické pojetí) a dělení objektivního práva na soukromé a veřejné s tím, že kolektivní problémy jsou přenechány právu veřejnému. Byť nemůže být sporu o tom, že se jedná o užitečný přístup, není ho možné přeceňovat. Ve 20. století totiž dostalo výlučně individualistické pojetí civilního procesu trhliny v důsledku dramatického nárůstu masové společnosti založené na standardizaci (technizaci), expanzi právního styku a byrokratizaci společnosti. Klasická žalobní legitimace se v mnoha situacích ukázala jako neúčinná.⁸

Stačí vzít v úvahu problematiku difúzních škod, které jsou nízké v individuálním vyjádření, ale vysoké v úhrnu (např. distribuce vadného výrobku množstvím spotřebitelů). Zákonodárce si v těchto případech zatím vypomáhá veřejným právem. Na poli spotřebitelského práva tak působí Česká obchodní inspekce, v pracovněprávních vztazích Státní úřad inspekce práce atd. Sankcionování soukromých vztahů administrativními nebo dokonce trestněprávními postupy však není vyhovu-

jícím řešením. Přinejmenším proto, že veřejné orgány konají na základě principu oportunitu, který se neshoduje s východisky soukromého práva. Navíc se tím ještě více vyprazdňuje pojem subjektivního práva, který stojí na počátku tohoto přístupu. **Vznik a další rozmach tzv. heterogenních zájmů spotřebitelů či soutěžitelů, situace masových újem (akcionáři a jiní investoři) lze efektivně chránit nikoliv prostředky veřejného práva nebo v množství individuálních sporů, ale hromadným civilněprocesním postupem.**⁹

Moderní procesní ochrana skupinových zájmů má základ v právní kultuře USA druhé poloviny 20. století (*class action*).¹⁰ Relevantního významu a rozšíření v evropských poměrech nabyla až zhruba v posledních dvou desetiletích. Přesto však dnes na evropském kontinentě není pochyb, že procesní kumulace rozptýlených zájmů přináší nesporné výhody. Okolnost, že se zde prosazuje i korektivní spravedlnost, k jejímuž uplatnění by bez kolektivního řízení nedošlo, je kladem, který tento procesní jev přináší do pokladnice právního státu.

2. Kolektivní proces a Evropská unie

Uvedených okolností si je vědoma i Evropská unie. Směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 98/27/ES¹¹ byla nejdříve zavedena možnost ochrany hromadných negatorních zájmů spotřebitelské veřejnosti v přeshraničním styku. Následovala dvě konzultační řízení, která zkoumala možnosti evropské úpravy kolektivního prosazování peněžitých nároků v právu hospodářské soutěže a spotřebitelském právu.¹² S ohledem na potřebu koordinace legislativních prací byly na počátku roku 2011 obě konzultace sloučeny do jedině pod záštitou Generálního ředitelství pro spravedlnost s názvem „Towards a Coherent European Approach to Collective Redress“.

Dne 2. 2. 2012 přijal Evropský parlament rezoluci,¹³ kterou iniciativu Evropské komise podpořil. Evropský parlament zdůraznil potřebu reparace škod i v případech, kdy riziko plynoucí z nákladů individuálního řízení je nepřiměřené výši škody, byť zároveň připomněl, že je nezbytné vyhnout se některým excesům známým při využívání *class action* ve Spojených státech (body 1 a 2 Rezoluce). Parlament vítá aktivity členských států na poli kolektivní ochrany práv, zároveň ale žádá Evropskou komisi o předložení unijní úpravy této problematiky a vytyčuje své představy o její podobě (body 21 a 22 Rezoluce).¹⁴

III. Situace v českém právu

1. Kolektivní žalobní legitimace

Aktuální stav kolektivní ochrany práv v České republice je třeba charakterizovat jako neutěšený.

Jisté možnosti skýtá pouze žalobní legitimace podle § 25 odst. 2 zákona o ochraně spotřebitele (č. 634/1992 Sb., v platném znění), na základě které mohou sdružení a profesní organizace, jež mají oprávněný zájem na ochraně spotřebitele, uplatnit nároky na zdržení se protiprávního jednání ve věcech ochrany práv spotřebitelů,¹⁵ a dále **ustanovení § 54 odst. 1 obč. z.,**

7 Balarin, J., op. cit. sub 5, str. 122 a násl.

8 Schilken, E.: Der Zweck des Zivilprozesses und der kollektive Rechtsschutz, in Meller-Hannich, C. (ed.): Kollektiver Rechtsschutz im Zivilprozess, Nomos 2008, str. 21 a násl.

9 Nelze si samozřejmě představovat, že by kolektivní civilní proces měl bez dalšího nahradit správní trestání. Jedná se spíše o kámen do mozaiky kultury prosazování práva, a to včetně jeho výrazné preventivní funkce.

10 Současné federální pojetí *class action* bylo zakotveno ve Federal Rules of Civil Procedure v roce 1966.

11 Kodifikované znění: směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/22/ES.

12 Konkrétně se jednalo o konzultaci ve věci soukromoprávního vymáhání náhrady škody vzniklé porušením předpisů proti omezování hospodářské soutěže, která probíhala v gesci Generálního ředitelství pro hospodářskou soutěž od roku 2005 do 2010 (k tomu Seeliger, D.: Kollektiver Rechtsschutz im Kartell- und Wettbewerbsrecht, in Meller-Hannich, C. (ed.): Kollektiver Rechtsschutz im Zivilprozess, Nomos 2008, str. 73 a násl.; Stadler, A.: Rechtspolitischer Ausblick zum kollektiven Rechtsschutz, in Meller-Hannich, C. (ed.): Kollektiver Rechtsschutz im Zivilprozess, Nomos 2008, str. 93 a násl.), a konzultaci ve věci kolektivního odškodnění spotřebitelů vedenou v letech 2007 až 2010 Generálním ředitelstvím pro zdraví a spotřebitele. Viz též Meller-Hannich, C., Höland, A., Die europäische Sammelklage, GPR 2011, str. 168 a násl.

13 P7_TA-PROV(2012)0021.

14 Doporučuje se skupinové řízení v opt-in režimu, jak tyto pojmy vysvětlíme níže (oddíl IV. 4). Půjde ovšem o minimální standard, který nepochybně nebude členským státům bránit, aby přijaly intenzivnější podobu kolektivního procesu (např. opt-out skupinové řízení). Některé členské státy to již konečně učinily (Nizozemí, Dánsko atd.). I proto by probíhající unijní konzultační procedura neměla být záminkou, proč odolat s legislativní aktivitou v České republice.

kteří umožňují právníkům osobám oprávněným hájit zájmy soutěžitelů nebo spotřebitelů žalovat, aby se rušitel zdržel protiprávního jednání a odstranil závadný stav ve věcech nekalé soutěže. Oprávnění tohoto typu jsou využívána zřídky a nemají výraznější dopad na vymahatelnost práva (jedná se výhradně o negatorní, respektive restituční nároky, nikoli žaloby na peněžité plnění).¹⁶

Pro úplnost lze zmínit, že na základě § 369a odst. 5 obč. z. existuje žalobní právo právníků osob založených s cílem hájit zájmy středních a malých podniků z důvodu, že smluvní podmínky určené pro obecné užívání jsou zřejmě zneužívající, pokud jde o dohodu o úroku z prodlení. Vzhledem k tomu, že neexistuje obecné spolkové žalobní právo ve věcech obchodních podmínek, tento předpis zřejmě postrádá praktický smysl.¹⁷

2. Rozšíření překážky *litispence a rei iudicatae*

Citovaná ustanovení o žalobních oprávněních v rámci práva na ochranu spotřebitele a proti nekalé soutěži jsou doplňována ustanoveními § 83 odst. 2 a § 159a odst. 2 o. s. ř., podle kterých zahájení řízení v popsanych věcech brání tomu, aby proti těmž žalovanému probíhalo u soudu další řízení o žalobách jiných žalobců požadujících z téhož jednání nebo stavu stejné nároky. Výrok pravomocného rozsudku je závazný nejen pro účastníky řízení, ale i pro další osoby oprávněné proti žalovanému pro tytéž nároky z téhož jednání nebo stavu. Nemusí se přitom jednat pouze o žaloby reprezentativních žalobců, tedy právníků osob oprávněných hájit určité zájmy, ale iniciativu kteréhokoliv individuálního žalobce ze skupiny oprávněných osob.¹⁸

Důvod rozšíření překážky *litispence* a právní moci je obtížně pochopitelný. Zřejmě se jedná o svého druhu pokus bránit opakovanému projednávání sporů, které jsou po věcné stránce identické. To je ovšem v rozporu s požadavky práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Jak může být někdo vázán výsledkem řízení, jehož nebyl účastníkem a v jehož průběhu nemohl vykonávat procesní oprávnění? Především je však uvedené opatření zbytečné, protože uplatňování nepeněžních nároků v rámci nekalé soutěže a spotřebitelského práva není oblastí, která by trpěla přemírou žalobní aktivity. Případným ojedinělým nahromaděním sporů lze čelit pomocí institutu spojení řízení (§ 112 o. s. ř.), případně přirozeným regulativem náhrady nákladů řízení (jako v kterémkoli jiném případě).

IV. Podoby kolektivního procesu

1. Obecně

Dříve, než se budeme zabývat tím, jak by měla vypadat procesní ochrana kolektivních zájmů v České republice, přiblížíme si, jaké modelové podoby kolektivního procesu se nabízejí a co s sebou přinášejí. Kolektivní řízení lze nejobecněji rozdělit na dvě podskupiny – reprezentativní a skupinové řízení.¹⁹ Relativně samostatnou odnož reprezentativního řízení pak tvoří řízení o postupných a vzorových žalobách.

2. Reprezentativní řízení

A. Pojetí

Označení reprezentativní řízení je spíše klasifikační pomůckou než specifickým právním institutem. Po procesní stránce se totiž tento procesní druh často nijak neliší od standardního řízení. Jedná se o **postup, kdy určitý subjekt (reprezentativní žalobce) hájí – na základě vlastní široké žalobní legitimace – v řízení práva (zájmy) skupiny jiných osob, např. spotřebitelské veřejnosti nebo příslušníků určité profese.**²⁰ Kdo může být reprezentativním žalobcem, určuje zákon – typicky se jedná o spolky zastupující sektorové zájmy (např. environmentální sdružení) nebo orgány veřejné moci (např. ombudsman).

Znakem reprezentativního řízení je to, že osoby, jejichž zájmy jsou předmětem sporu, se řízení neúčastní – nemají upravené procesní postavení. Výsledek je proto nezavazuje, ani pro ně nepředstavuje exekuční titul. Např. dosáhne-li spotřebitelská organizace rozsudku, podle kterého je žalovaný povinen zdržet se užívání určitého ustanovení obchodních podmínek, je pouze ona oprávněna vést exekuci na splnění této povinnosti; na druhou stranu, bude-li žaloba spotřebitelské organizace zamítnuta, nezakládá to překážku věci rozhodnuté v individuálním sporu, který na základě sporného ustanovení obchodních podmínek může zahájit spotřebitel. Konkrétní podoba reprezentativního řízení je věcí zákonodárce a pohybuje se od strohého zakotvení reprezentativního žalobního oprávnění až po důmyslné legislativní konstrukce. Tak např. v Řecku je pozitivní určovací rozsudek dosažený reprezentativním žalobcem v zájmu spotřebitelů závazný pro žalovaného také v individuálních řízeních, která následně povedou jednotliví spotřebitelé (zamítavý rozsudek stejnou závaznost nemá).²¹ Vyspělá kultura reprezentativní žaloby je známa např. z Francie nebo Německa. Samotná německá spotřebitelská centrála Verbraucherzentrale Bundesverband iniciuje ročně více než 100 negatorních řízení.²²

15 Jedná se o implementaci výše zmíněné směrnice č. 98/27/ES. Také proto jsou žalobně oprávněny všechny subjekty, včetně zahraničních, zapsané v seznamu vedeném podle této směrnice [§ 25 odst. 2 písm. b) zákona o ochraně spotřebitele].

16 Tichý, L., Balarin, J.: Efficiency of the Protection of Collective Interests: Judicial and Administrative Enforcement in the Czech Republic, in Cafaggi, F., Micklitz, H.-W.: New Frontiers of Consumer Protection: The Interplay between Private and Public Enforcement, Intersentia, Antwerpen 2009, str. 207, str. 219-220.

17 Ustanovení představuje transpozici čl. 3 odst. 5 směrnice č. 2000/35/ES o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích. Zároveň jde o ukázkou ryze formálního přístupu k implementaci evropské legislativy.

18 Srovnatelné ustanovení obsahoval také § 17 odst. 2 dnes již zrušeného zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. Nová úprava (zákon č. 143/2001 Sb.) toto řešení nepřevzala.

19 Jedná se o terminologii, která se začíná na mezinárodním fóru pozvolna prosazovat (srov. např. Commission Staff Working Document ze dne 4. 2. 2011 v rámci konzultace Evropské komise „Towards a Coherent European Approach to Collective Redress“ nebo renomovaný projekt „Global Class Action Exchange“ na <http://globalclassactions.stanford.edu>). Není to však jedině možné pojmosloví.

20 Viz např. Micklitz, H.-W.: Collective Private Enforcement of Consumer Law: The Key Questions, in Boom, W. van, Loos, M. (eds.): Collective Enforcement of Consumer Law, Amsterdam 2007, str. 13, 21 a násl.

21 Čl. 10 odst. 16 řeckého zákona o ochraně spotřebitele z roku 1994.

22 Micklitz, H.-W. in Micklitz, H.-W., Rott, P., Docekal, U., Kolba, P.: Verbraucherschutz durch Unterlassungsklagen: Umsetzung und Anwendung der Richtlinie 98/27/EG in den Mitgliedstaaten, Nomos, Baden-Baden 2007, str. 43.

Česká úprava spolkové žalobní legitimace podle § 25 odst. 2 zákona o ochraně spotřebitele a § 54 odst. 1 obch. z. by představovala typickou reprezentativní žalobní legitimaci nebýt ustanovení § 83 odst. 2 a § 159a odst. 2 o. s. ř. (viz oddíl III. 2 výše). Občanský soudní řád situaci dokonale zamlžuje. Zvolené řešení totiž – jak se zdá – umožňuje konat pouze jediné řízení pro celý okruh (skupinu) dotčených osob, čímž se blíží filozofii skupinového řízení (viz oddíl IV. 4 níže).

B. Hodnocení

Nevýhody reprezentativního řízení jsou dvojí. První z nich je okolnost, že žalobní iniciativa bývá koncentrována v rukou úzkého okruhu oprávněných subjektů, které samy rozhodují, jak s ní naloží. Roli přitom hrají priority jejich činnosti, finanční stránka i obava z nejistého výsledku řízení. Do hry proto vstupuje princip oportunitity, který není soukromému vymáhání práva vlastní.

Druhým omezujícím faktorem je okolnost, že **reprezentativní postup není vhodný k uplatňování peněžitého plnění** – reprezentativní řízení se obvykle omezuje na negatorní a odstraňovací nároky (např. z nekalé soutěže). Tento deficit je možné překonat jen do určité míry. Prvním způsobem je konstruovat tzv. škodu na kolektivních zájmech, jejíž náhradu uplatňuje reprezentativní žalobce na svůj účet a následně ji použije k neadresné podpoře dotčených zájmů (např. kultivace spotřebitelského prostředí).²³ Druhou metodu představují tzv. *skimming-off* žaloby, jejichž cílem je odčerpání zisku (prospěchu), který žalovaný získal protiprávním jednáním. V úvahu typicky přichází prospěch dosažený nekalosoutěžním deliktem nebo omezováním hospodářské soutěže, tedy situace, které jsou na individuální bázi obtížně postžitelné.²⁴ Avšak reparaci individuálních peněžitých nároků těmito mechanismy tak jako tak nelze zajistit.

3. Vzorové a postupní žaloby

A. Pojetí

Za reprezentativní žaloby svého druhu je možné považovat vzorové a postupní žaloby. Jde o jednoduché procesní prostředky, které v základní podobě vlastně nevyžadují legislativní úpravu.

23 Tento koncept je znám především z Francie (préjudice porté à l'intérêt collectif), kde je využíván profesními společenství (syndicats professionnels) a soukromými spolky (associations) prostřednictvím action civile. Jedná se o soukromou žalobu postihující trestněprávně relevantní jednání, uplatněnou buď formou připojení se k trestnímu řízení (partie civile), nebo samostatně. Srov. čl. 2 code de procédure pénale.

24 Srov. v německých podmínkách § 10 zákona proti nekalé soutěži z roku 1909 (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb) nebo § 34a zákona proti omezování hospodářské soutěže z roku 1998 (Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen). Odčerpání prospěchu je ovšem třeba odvést do státní pokladny, což nepůsobí na potenciální žalobce příliš motivačně.

25 Abychom se vyhnuli nedorozumění, zdůrazňujeme, že německé vzorové řízení v kapitálových věcech (viz pozn. 4) není vzor podobu reprezentativním vzorovým řízením, nýbrž řízením skupinovým. K účasti v německém vzorovém řízení se vyžaduje, aby jednotlivé oprávněné osoby nejprve zahájily individuální řízení o svém nároku, tedy podaly žalobu (§ 7 a 8 Kapitalanleger-Musterverfahrensgesetz). Oprávněné osoby mají ve vzorovém řízení postavení přízvaných osob (Beigeladene) a jsou oprávněny vykonávat procesní úkony (§ 12 Kapitalanleger-Musterverfahrensgesetz).

26 Podrobněji Balarin, J., op. cit. sub 5, str. 151 a násl.

Princip vzorové žaloby spočívá v tom, že jedna ze skupiny dotčených osob „zkusmo“ uplatní svůj nárok u soudu, a to obvykle pod záštitou spolku, který se zabývá ochranou určitých zájmů a disponuje potřebným zázemím. Žalobce řízení ideálně dovede před nejvyšší soudní instancí a výsledkem se následně bude – silou fakticity – řídit zbytek skupiny. Problémem často bývá, že individuální (např. spotřebitelský) nárok je bagatelní povahy a nedosahuje hranice potřebné pro kasační přezkum. Soudní řízení je kromě toho dlouhodobou záležitostí a může se stát, že se ostatní nároky promlčí dříve, než dojde k rozhodnutí vzorového sporu. Tyto nedostatky odstraňuje **postupní žaloba: žalobce si nechá fideuciárně postoupit všechny nároky členů skupiny (těch, kteří o to mají zájem) a uplatní je u soudu s tím, že následně bude vymožené plnění distribuovat zpět členům skupiny.** Inkasní cese je ovšem finančně i organizačně podstatně náročnější než vzorová žaloba.

B. Vzorové a postupní žaloby v praxi

Vzorové i postupní žaloby spojuje s klasickým reprezentativním postupem absence přímé účasti členů skupiny v řízení i role, kterou při jejich realizaci zaujímají specializovaní žalobci (spolky atd.).²⁵

Nejde ovšem o banální procesní postupy, jak by se na první pohled mohlo zdát. Nebudou-li žalobní instituce dostatečně motivovány k vedení sporů (po finanční, ale i procesní stránce), nebudou tyto instrumenty moci reálně nabýt většího významu. To máme ostatně možnost pozorovat i v České republice. Příkladem nám budiž Rakousko – tamní spotřebitelská organizace Verein für Konsumenteninformation organizuje vzorová a postupní řízení již více než 20 let. K tomu na jedné straně disponuje podporou státu, který se podílí na nákladech řízení, na druhé straně si ale také opatřuje zdroje financování na trhu (u pojišťovacích institucí). Tímto způsobem dosahuje Verein für Konsumenteninformation v rámci procesní ochrany spotřebitelských zájmů nebyvalé efektivity (úspěšnost jeho žalob je vyšší než 90 %).²⁶

4. Skupinové řízení

A. Pojetí

Skupinové řízení bývá někdy považováno za synonymum kolektivního civilního procesu jako takového. Jedná se o nej-univerzálnější prostředek ochrany kolektivních zájmů. V modelové podobě dává oprávnění zahájit řízení širokému okruhu osob a umožňuje členům skupiny podílet se na sporu a dosáhnout reparace peněžitých nároků. Tím budí u žalovaných respekt a může pozitivně ovlivnit právní kulturu jako takovou (prevence).

Skupinové řízení může být vedeno tak, že skupina poškozených osob postupuje proti jednomu žalovanému (aktivní skupinové řízení), i tak, že individuální žalobce uplatňuje nároky proti skupině žalovaných (pasivní skupinové řízení). Aktivní skupinové řízení je však podstatně častějším jevem než řízení pasivní, a proto se v následujícím výkladu budeme věnovat především jemu.

Ilustrační foto

B. Žalobní legitimace a podmínky skupinového řízení (certifikace)

Skupinové řízení může obecně iniciovat kterákoli z okruhu poškozených osob (člen skupiny), a to na účet všech ostatních členů skupiny. Žalobně oprávněnými bývají také spolky hájící dotčené zájmy a porůznu i jiné subjekty (např. ombudsman).²⁷ **Aby mohla být žaloba po věcné stránce projednána, musí skupinové řízení splňovat sérii specifických procesních podmínek, které lze načrtnout následovně:**²⁸

- dostatečné množství členů skupiny (*numerosity*). Nevyžaduje se však, aby členové skupiny byli v žalobě jmenováni,
- okolnost, že nároky členů skupiny sdílejí podstatné skutkové nebo právní otázky (*commonality*), a
- požadavky *superiority* a *manageability*, podle kterých má skupinové řízení představovat nejvhodnější způsob rozhodnutí o uplatněných nárocích a po procesní stránce má být „zvládnutelné“. Jedná se o otázku procesní ekonomie na straně jedné, a ochrany procesních práv účastníků na straně druhé. Bylo by např. nepřijatelné vést skupinové řízení o nárocích ve zcela bagatelní výši, jestliže by náklady s tím spojené svědčily o bezúčelnosti tohoto postupu. Stejně tak by nebylo možné hromadně rozhodovat o nárocích, mohou-li mít členové skupiny legitimní zájem na jejich separátním projednání (osobnostní aspekty atd.).

Nejsou-li splněny tyto podmínky, soud řízení zastaví. V opačném případě – v závislosti na legislativní úpravě – buď bez dalšího pokračuje v projednávání věci, anebo deklaruje splnění podmínek řízení zvláštním usnesením. Druhá alternativa se v terminologii americké *class action* nazývá certifikací skupinové žaloby.²⁹ Výhodou certifikace je to, že otevírá otázky podmínek řízení (které jsou nezřídka sporným bodem) okamžitému instančnímu přezkumu. Nemůže se tedy stát,

že odvolací či kasační soud zruší meritorní rozhodnutí po náročném dokazování proto, že nebyly naplněny podmínky, za kterých lze skupinové řízení vést.

Neztototožňujeme se s názory, že princip certifikace (v podobě rozhodování o přípustnosti žaloby) je neslučitelný s pojetím civilního procesu.³⁰ Především je třeba vzít v úvahu, že skupinové řízení je instrumentem, který nenahrazuje standardní procesní mechanismy, ale je pouze jejich doplňkem – není-li skupinová žaloba certifikována, je každý člen skupiny oprávněn vést individuální řízení. Necertifikování skupinového řízení tedy nevytváří překážku věci rozsouzené. Kromě toho nelze zapomenout, že certifikace znamená posouzení procesních podmínek a nikoli diskreční právo soudu přijmout či odmítnout žalobu. Podobné postupy jsou ostatně českému právu dobře známy z insolvenčního řízení. Soud nejprve rozhoduje o tom, zda je dán úpadek dlužníka (tzn. zda jsou splněny podmínky pro pokračování insolvenčního řízení), a teprve poté úpadek řeší.³¹

V rámci certifikace soud též jmenuje zástupce skupiny, který povede skupinové řízení za ostatní členy skupiny. Zástupce skupiny má být vybrán ze středu skupiny, nemusí jím však být žalobce. Rozhodující je, aby zástupce skupiny splňoval předpoklady náležitého zastoupení členů sku-

27 Některé národní úpravy omezují okruh potenciálních žalobců. Např. v Dánsku sice může podat skupinovou žalobu v režimu opt-in kterýkoli člen skupiny, ovšem v opt-out skupinovém řízení může žalovat pouze spotřebitelský ombudsman (§ 254c odst. 2 Retsplejeloven z roku 2004). Ve Finsku je spotřebitelský ombudsman dokonce jediným subjektem oprávněným k vedení skupinového řízení (čl. 4 Ryhmäkannelaki z roku 2007).

28 Anglická terminologie, kterou používáme, má původ v teorii *class action* ve Spojených státech, postupně však zdomácněla i v mezinárodním prostředí.

29 Čl. 23(c) Federal Rules of Civil Procedure.

30 Např. Zoulík, F.: Problematika hromadných žalob se zřetelem k českému právu, in Tichý, L. (ed.): *Procesní ochrana kolektivních zájmů*, Karolinum, Praha 2008 [AUC Iuridica 2005 (4)], str. 11, 17.

31 § 136 a násl. insolvenčního zákona.

piny co do ztotožnění se s jejich zájmy i co do odborného a materiálního zázemí pro vedení skupinového řízení. Osobu zástupce skupiny lze v průběhu řízení změnit. Stejně tak soud může revidovat svůj závěr o splnění procesních podmínek a skupinové řízení zastavit (jsou-li k tomu dány dostatečně závažné důvody). Hovoří se o decertifikaci skupinového řízení.

C. Průběh skupinového řízení: opt-in, opt-out

Po certifikaci (či jiné formě posouzení předpokladů vedení řízení) jsou členové skupiny vyrozuměni o probíhající sporu s výzvou, aby se do něj zapojili. Vyrozumění se zpravidla provádí formou vyhlášky v tisku, síti internet apod. Pokud jde o účast členů skupiny, uplatňují se **dvě podoby skupinového řízení – tzv. opt-in a opt-out varianty. Opt-in řízení se účastní ti členové skupiny, kteří se k účasti ve stanovené lhůtě přihlásí. Opt-out řízení je naopak vedeno se všemi členy skupiny, kteří neprojeví vůli neúčastnit se ho. Zřídka se lze setkat také s mandatorním skupinovým řízením, které je obdobou opt-out řízení, nedává ovšem členům skupiny možnost vyloučit se.**³² Členy skupiny, kteří se účastní skupinového řízení (a pouze jimi), jsou také vymezeny subjektivní meze právní moci skupinového rozsudku – tyto osoby jsou vázány rozsudkem a mohou na jeho základě vést výkon rozhodnutí.

Otázka opt-out je nejspornějším momentem teorie skupinového řízení. Je zřejmé, že v případě extrémně rozptýlených škod (vysokých v úhrnu, ale rozprostřených mezi množstvím poškozených) je opt-out mechanismus mnohem účinnější než opt-in. Narážíme na tzv. problém racionálního nezájmu³³ – poškození mají tendenci přehlížet bagatelní nároky (pohybující se např. v řádu stovek Kč) a velká část z nich se do skupinového řízení nepřihlásí. Tím se maří také možnost reparace škod, které mohou být velmi závažné, a není pochyb o tom, že potenciální delikventi si toho jsou často vědomi. Tyto otázky nabývají

na významu zejména v současném spotřebitelském prostředí, které se vyznačuje vysokou frekvencí právních jednání (nákupy zboží atd.) a jejich poměrně nízkou jednotkovou hodnotou. Na druhé straně opt-out režim ztěžšňuje kontroverze s ohledem na právo na spravedlivý proces. Řízení se účastní i ti členové skupiny, kteří k tomu nedali souhlas a o konání skupinového řízení se ani nemuseli dozvědět.

Opt-out skupinové řízení je známo především z jurisdikcí common law (USA, Kanada, Austrálie³⁴), v určitých formách se však rozšiřuje také v Evropě (např. Portugalsko, Nizozemí, Dánsko nebo Norsko³⁵).

D. Postavení členů skupiny a role soudu

Členové skupiny disponují ve skupinovém řízení upraveným procesním postavením. Obvykle mohou vystoupit před soudem či podat opravný prostředek za sebe nebo za skupinu, nejsou však oprávněni disponovat řízením nebo jeho předmětem a písemnosti se jim nedoručují individuálně, nýbrž zveřejněním. Záruky ochrany zájmů nepřítomných členů skupiny představuje jednak zástupce skupiny, a jednak soud. Zástupce skupiny je povinen vést spor v zájmu všech členů skupiny, a to odborně a s náležitým nasazením, zatímco soud dohlíží nad výkonem jeho povinností (nehodnotí však věcnou správnost postupu zástupce skupiny). Dojde-li soud k závěru, že zástupce skupiny neplní své povinnosti, odvolá jej a jmenuje do jeho funkce jiného člena skupiny.

Soudu přísluší ve skupinovém řízení vůbec rozdílná role než v klasickém pojetí. Hovoří se o *litigation management*.³⁶ Soud aktivně dbá na řádný průběh řízení – stanoví plán vedení řízení, postup projednání sporných otázek a způsob koncentrace řízení a upraví další procesní otázky (např. časový limit pro vystoupení jednotlivého člena skupiny u jednání nebo úkoly zástupce skupiny). Bez účinných opatření tohoto typu by se mohlo snadno stát, že by se skupinové řízení vymklo kontrole a v důsledku by došlo ke zmaření jeho účelu. Ve stejném duchu soud též schvaluje dispoziční úkony, které činí zástupce skupiny na účet členů skupiny (zpětvzetí žaloby, uzavření smíru atd.).

E. Předmět skupinového řízení

Předmět skupinového řízení v zásadě není omezen – mohou jím být nároky peněžité i nepeněžité, určovací i na plnění. U negatorních a restitučních žalobních návrhů obvykle nevzniká problém. Složitější je otázka individuálních nároků na plnění. V těchto případech se postupuje buď formou společného projednání základu věci s tím, že následně se skupinové řízení rozpadne do individuálních sporů o vyšší nároků, nebo tak, že soud stanoví úhrnnou výši způsobené škody (újmy), kterou žalovaný odvede do zvláštního fondu. Prísudek se poté distribuuje členům skupiny podle výše pohledávek, které doloží, nebo se použije ve prospěch členů skupiny neadresně (tzn. nebude členům skupiny vyplácen, ale např. odveden zájmové organizaci, která se zabývá ochranou dotčených zájmů).³⁷ To je pochopitelně představitelné především v situacích, kdy je výše škody v individuálním vyjádření velmi nízká.

32 Čl. 23(b)(1) a (2) Federal Rules of Civil Procedure (ustanovení se v zásadě týká situací, kdy odpůrce skupiny musí z povahy věci jednat vůči všem členům skupiny stejně, např. pokud jde o negatorní nároky). Obdobou mandatorního skupinového řízení je paradoxně také česká úprava podle § 83 odst. 2 a § 159a odst. 2 o. s. ř., která zakládá účinky řízení a jeho výsledku vůči všem osobám ve stejném postavení, aniž by jim dávala možnost se z nich vyvázat.

33 Schäfer, H.-B.: Anreizwirkungen bei der Class Action und der Verbandsklage, in Basedow, J., Kopt, K. J., Kötz, H., Baetge, D. (eds.): Die Bündelung gleichgerichteter Interessen im Prozess, Tübingen 1999, str. 68 (*rationales Desinteresse*).

34 Class action USA podle čl. 23 Federal Rules of Civil Procedure (a mnohé class actions podle úprav členských států), kanadská federální class action podle čl. 334.1 a násl. Federal Courts Rules (a zvláštní úpravy v rámci některých provincií), australské representative proceedings podle části IVA Federal Court of Australia Act 1976.

35 Portugalská skupinová žaloba podle Direito de participação procedimental e de acção popular z roku 1995, nizozemská smířčí skupinová žaloba podle čl. 7:907 Burgerlijk Wetboek (jedná se o nesporné řízení o schválení smíru uzavřeného spolkem hájícím dotčené zájmy na účet všech členů skupiny), dánská skupinová žaloba podle kapitoly 23a Retsplejeloven z roku 2004 a norská skupinová žaloba podle kapitoly 35 Tvisteloven z roku 2005. Dánská a norská úprava umožňuje vést skupinové řízení výhradně ohledně bagatelních individuálních nároků (v Dánsku je limit bagatelnosti orientačně stanoven částkou 2000 DKK, tedy necelých 7000 Kč).

36 Viz též „*managing judge*“ v Micklitz, H.-W., op. cit. sub str. 20, 24 a násl.

37 Pro tuto metodu se vžil označení *cy præs*. Balarin, J., op. cit. sub str. 5, 81 a násl.

Skupinové řízení se může omezit také na rozhodnutí základu věci. Přednost by ale měla být dáována postupům, které zajistí úplné odklizení sporu.

F. Financování skupinového řízení

Otázka financování je stěžejním aspektem skupinového řízení. Určitou výstrahu v tomto směru představují nešvary, které se objevovaly v USA, kdy faktickou žalobní iniciativu přebíraly vlivné advokátní kanceláře, které samy vyhledávaly poškozené osoby a přesvědčovaly je k podání class action. Žalobci takto „soutěžili“, kdo dříve podá žalobu a bude mít větší šanci být ustanoven zástupcem skupiny.³⁸ Tyto praktiky ovšem měly své specifické příčiny (především absenci pravidla náhrady nákladů řízení podle úspěchu ve věci a náročnou důkazní proceduru v podobě *discovery*), a není možné je tedy zobecňovat.

Nicméně zajištění možností financování skupinového řízení je třeba věnovat náležitou pozornost, jinak i kvalitní procesní úprava může zůstat bez reálného využití. Bylo by iluzorní předpokládat, že by libovolný člen skupiny se svým individuálním (mnohdy drobným) nárokem byl ochoten převzít procesní riziko za celou skupinu; kromě toho je nutné vzít v úvahu, že skupinová žaloba má obvykle náročný organizační moment, který se v paušálních náhradách přiznávaných soudem obtížně zohledňuje. **Stěžejní úlohu motoru skupinového řízení proto tak jako tak přebírají profesionální instituce – zájmové spolky, advokátní kanceláře a potažmo také finanční instituce, které mohou zajistit vedení řízení prostřednictvím (kvazi)pojištění právní ochrany.** Nic z toho není nepřijatelné za předpokladu, že se dbá základního pravidla, aby skupinové řízení sloužilo řešení právních problémů, a nikoli např. zisku právních zástupců.

Samotné členy skupiny není žádoucí zatěžovat povinností k náhradě nákladů řízení. Smyslem skupinového řízení je co možná nejvíc usnadnit prosazení individuálních nároků a riziko spojené s náklady řízení by mělo odrazující účinek (zvláště v případě bagatelních pohledávek). Alokace nákladů je tedy v zásadě přijatelná pouze mezi žalobcem (zástupcem skupiny) a žalovaným. O účasti členů skupiny na nákladech řízení je možné uvažovat pouze v případě nároků vyšší individuální hodnoty. Mělo by ale jít spíše o výjimku; výše takové povinnosti by měla být předem známa, např. v podobě složení zálohy při vstupu do řízení (*opt-in*). Některé úpravy kromě toho připouštějí, aby soud přiznal zástupci skupiny odměnu z plnění přisouzeného skupině jako bonus za prospěch, který zástupce skupině zjednal a kterého by skupina jinak pravděpodobně nebyla dosáhla (zejména tehdy, znamenala-li činnost zástupce skupiny podstatný odborný nebo praktický přínos k úspěchu).³⁹

G. Pasivní skupinové řízení

Již jsme uvedli, že skupinové řízení se vyskytuje rovněž v „obrácené“ podobě, kdy skupinový prvek figuruje nikoli na žalující, ale na žalované straně.⁴⁰ Jedná se ovšem o podstatně méně častější jev než aktivní skupinové řízení. Není sice výjimečné, že současně dochází k množství protiprávních zásahů do určitého právního statku, jednotlivá deliktivní jednání ale jen zřídka vykazují takovou skutkovou a právní koherenci, aby vyhověla požadavkům *commonality*. Ve Spojených

státech se pasivní skupinové žaloby využívá např. k zamezení hromadného porušování patentových práv.

V případě pasivního skupinového řízení je nutné věnovat zvláštní pozornost ochraně zájmů členů skupiny. Žalobce může mít tendenci označit za žalovaného nejslabšího člena skupiny či dokonce někoho, s kým určitým způsobem spolupracuje. Zatímco v případě neúspěchu v aktivním skupinovém řízení člen skupiny neztratí nic více než nárok, který by jinak pravděpodobně stejně nevyžadoval, v pasivním skupinovém řízení mu může být uložena povinnost něco aktivně plnit, ať v peněžité či nepeněžité podobě. *Opt-out* mechanismus se proto zdá jako nevhodný a přiklonit se lze k norskému řešení, které umožňuje vést pasivní skupinové řízení výhradně v *opt-in* režimu (čl. 35-15 *Tvisteloven*). Tím je zaručeno, že spor bude probíhat pouze mezi osobami, které mají zájem na jeho vyřešení.⁴¹

V. Kolektivní proces v České republice *de lege ferenda*

1. Východisko: skupinové řízení

Doporučujeme, aby v České republice byla přijata komplexní úprava skupinového řízení. Skupinové řízení zahrnuje všechny možnosti řízení reprezentativního, jde však oproti němu dále. Především umožňuje bez větších nesnází vymáhat peněžité nároky a dává členům dotčené skupiny možnost procesně realizovat individuální zájmy. Reprezentativní řízení má sice v Evropě dlouhou tradici, na počátku 21. století je však jednoznačným trendem skupinová žaloba.

2. Koncepční otázky

Skupinové řízení navrhujeme jak v aktivní, tak pasivní podobě (žalující i žalovaná skupina). Uvedli jsme sice, že v praxi nabývá význam především aktivní řízení, ale i řízení pasivní má své existenční opodstatnění. Civilní proces představuje obecný rámec pro prosazování hmotného práva a stejnou filozofii by mělo respektovat i skupinové řízení jako jeho specifický projev. Ze stejného důvodu by měla být dána možnost podat skupinovou žalobu kterémukoli z členů skupiny, stejně jako kterémukoli spolku, který se zabývá ochranou dotčených zájmů. Nemysleme, že by bylo třeba žalobce (potažmo zástup-

38 Micklitz, H.-W.: Ochrana kolektivních zájmů v civilním procesu, in Tichý, L. (ed.): *Procesní ochrana kolektivních zájmů*, Karolinum, Praha 2008 [AUC Iuridica 2005 (4)], str. 65, 73. Např. poté, co kartelový úřad uložil společnosti Microsoft pokutu ve věci Internet Explorer, bylo u různých soudů v USA proti této společnosti podáno více než 80 class actions (cit. podle Eichholtz, S.: *Die US-amerikanische Class Action und ihre deutschen Funktionsäquivalente*, Mohr Siebeck, Tübingen 2002, str. 124). Negativní jevy byly potlačeny přijetím Private Securities Litigation Reform Act v roce 1995, novelizace Federal Rules of Civil Procedure v roce 2003 a Class Action Fairness Act v roce 2005.

39 Např. v rámci izraelské skupinové žaloby podle zákona o skupinovém řízení z roku 2006 přiznávají soudy zástupci skupiny obvykle odměnu okolo 5 % přisudku a advokátovi zástupce skupiny okolo 10 % přisudku.

40 Např. federální class action v USA podle Federal Rules of Civil Procedure (čl. 23(a)) nebo norská skupinová žaloba podle *Tvisteloven* z roku 2005 (čl. 35-15).

41 Na první pohled může působit nelogicky, aby člen skupiny dobrovolně vstupoval do řízení jako žalovaný, ale není tomu tak. Skupinové řízení skýtá významnou úsporu nákladů oproti řízení individuálnímu, a proto může být pro členy žalované skupiny zajímavé.

ce skupiny) apriori selektovat. Posouzení adekvátnosti zastoupení je úkolem soudu v rámci certifikace. Žalobní legitimaci doporučujeme přiznat také státnímu zastupitelství, které má v českém civilním procesu specifické postavení.

Nepovažujeme za smysluplné jakkoli sektorově omezovat uplatnění skupinového řízení. Skupinové řízení má být průřezovým institutem a skupinová žaloba by měla mít místo všude tam, kde vznikají hromadné nároky. Předně půjde o spotřebitelské prostředí, ale též o environmentální otázky, pracovní právní vztahy, investiční instrumenty nebo případy masových škod na zdraví. Co se týče soudní příslušnosti k vedení skupinového řízení, nejsme zastánci výrazných odchylek od obecné úpravy. Na straně žalobce to sice nezřídka povede k možnosti volit mezi více místně příslušnými soudy, v tom však nevidíme problém. V otázce věcné příslušnosti preferujeme rozdělení agendy mezi okresní a krajské soudy podle obvyklých kritérií. Distribuce věcí mezi tyto články soudní soustavy má svou logiku a tu je žádoucí respektovat. Nicméně je jasné, že skupinové řízení vyžaduje na straně soudů určitou specializaci, a proto doporučujeme stanovit vybrané okresní soudy, kterým bude svěřena pravomoc vést řízení tohoto typu.⁴²

Vycházíme z norského modelu skupinového řízení,⁴³ které podle našeho názoru nejlépe kombinuje požadavek efektivity a individuálně-dispozičního pojetí, jak je zastáváno na evropském kontinentu. Základním přístupem by tedy měl být opt-in mechanismus (který nazýváme jako „jednoduché skupinové řízení“), jež předpokládá vstup členů skupiny do sporu. Ve výjimečných případech by soud mohl na návrh žalobce schválit vedení řízení na bázi opt-out (námi označovaného za „hromadné skupinové řízení“), kdy by žaloba automaticky zahrnula všechny v úvahu přicházející členy skupiny a ti by následně měli možnost se ze sporu individuálně vyloučit. Opt-out postup přichází v úvahu zejména v případech extrémně difúzních nároků (včetně nároků negatorního charakteru dotýkajících se neohrazeného počtu osob), u kterých existuje malá pravděpodobnost, že by jednoduché skupinové řízení splnilo svůj účel. Nemyslíme, že by bylo potřeba stanovit určitý fixní limit pro přípustnost opt-out řízení (např. maximální peněžitou hodnotu individuálního nároku). Použití opt-in nebo opt-out je v každém jednotlivém případě otázkou naplnění účelu skupinového řízení a její řešení by mělo být přenecháno soudu.

Jak jsme již naznačili, hromadné skupinové řízení by mělo mít místo pouze v rámci aktivního skupinového řízení. Opt-out postup vůči žalovaným by podle našeho názoru znamenal přílišný zásah do jejich individuální právní sféry.

42 Pověřeny by mohly být okresní soudy v sídle krajských soudů. Představitelná jsou ale i jiná řešení. Speciální příslušnost v rámci nejnižšího článku soudní soustavy je i v mezinárodním srovnání určitým trendem (*specialized jurisdiction*).

43 Kapitola 35 Tvisteloven 2005. Frekvence využívání norské úpravy je střízlivá. Např. v současné době je u největšího soudu první instance v zemi – Obvodního soudu v Oslu (Oslo tingrett) vedeno jedno skupinové řízení (viz www.domstol.no/no/Enkelt-domstol/Oslo-tingrett/Gruppesoksmal). To je víceméně trvalý stav ve všech skandinávských jurisdikcích, které znají skupinovou žalobu (Dánsko, Norsko, Švédsko, Finsko) a nejsou nám známy žádné excesy směřující ke zneužívání úpravy. K problematice Lindblom, P. H.: Group Litigation in Scandinavia, in ERA Forum 2009 (10), str. 7, passim.

44 V českém právu existuje srovnatelný přístup v insolvenčním řízení – viz dohlédací činnost soudu podle § 11 insolvenčního zákona.

3. Struktura řízení

Doporučujeme skupinové řízení zřetelně diferencovat do dvou fází – předcertifikační a postcertifikační. Fáze před certifikací probíhá na dvoustranné bázi mezi žalobcem a žalovaným (případně také dalšími osobami, které přistoupily k řízení) a jejím předmětem je zkoumání, zda je skupinové řízení vůbec možné provést, tedy zda jsou splněny procesní podmínky (zda je dána skupina osob s dostatečně homogenními nároky, zda lze jmenovat způsobilého zástupce skupiny apod.). Tento model přispívá k procesní ekonomii – ze zahraničních zkušeností je známo, že otázka splnění procesních podmínek bývá kontroverzní a je žádoucí ji řešit předtím, než řízení nabude hromadného rozměru. K projednání otázek certifikace by mělo být nařízeno jednání. To bude ukončeno buď vydáním certifikačního usnesení, které žalobu „propustí“ do další fáze, anebo zastavením řízení. Certifikační usnesení by mělo být otevřeno odvolacímu i dovolacímu přezkumu.

Certifikace slouží nejen k osvědčení splnění procesních podmínek, ale také ke jmenování zástupce skupiny (kterým může, ale nemusí být žalobce či žalovaný) a úpravě dalších otázek vedení řízení.

Rozmanitost předmětu skupinového řízení ve spojení s masovým prvkem kladou na problematiku vedení řízení značné nároky. Je nezbytné dát soudu nástroje ke zvládnutí komplikované procesní situace, např. možnost stanovit způsob koncentrace řízení nebo upravit kontakt členů skupiny se soudem. Soudy ale zároveň musí být schopny tyto nástroje využívat. Kvalifikace soudců je klíčovým problémem. Soudce musí analyticky nahlédnout povahu nároků, které jsou předmětem řízení, strukturovat obecné a individuální problémy a určit způsob a pořadí jejich řešení. Bez aktivního přístupu je možné skupinové řízení paralyzovat mnohonásobným projednáváním shodných otázek, opakováním dokazování nebo vypořádáváním bezpočtu individuálních námitek. S efektivitou procesního postupu úzce souvisí také jeho transparentnost. Kroky soudu musí být za každé situace předvídatelné; lze např. doporučit, aby soud se stranami neformálně ujednal způsob projednání věci.

4. Postavení soudu

Považujeme za nutné znovu zdůraznit, že úloha soudu ve skupinovém řízení je dvojaká. Soud není jen arbitrem, který řeší právní spor, nýbrž také dohlíží na výkon práv a povinností zástupce skupiny a po procesní stránce dbá o zájmy (nepřítomných) členů skupiny.⁴⁴ Soudu tak přísluší schvalování dispozičních úkonů, které zástupce skupiny vykoná po certifikaci (např. uzavření smíru nebo zpětvzetí žaloby).

Poukazujeme na to, že ve skupinovém řízení by neměla být uplatňována rigidita ve vztahu k žalobnímu návrhu, která v českém civilním procesu stále do určité míry přežívá. Tento jev – negativní i v obecné poloze – by ve skupinovém řízení působil vyloženě kontraproduktivně. Nepřichází např. v úvahu zamítnout skupinovou žalobu proto, že uplatňované nároky jsou formálně nesprávně vymezeny nebo že skupina je příliš široce definována. V těchto případech je třeba v součinnosti se žalobcem upravit předmět skupinového řízení (v rámci certifikace nebo později).

5. Průběh řízení

Po certifikaci soud informuje členy skupiny o konání sporu a stanoví jim lhůtu ke vstupu do řízení (opt-in), případně vystoupení z něj (opt-out). Je-li to možné, má být informace dána adresátům individuálně. V ostatních případech se údaje o skupinovém řízení zveřejní způsobem stanoveným soudem (v tisku apod.). V současnosti bývá téměř automatismem, že skupinovému řízení je věnována zvláštní webová stránka, kterou spravuje zástupce skupiny. Kromě toho doporučujeme vést rejstřík skupinových řízení, kde bude soud zveřejňovat vyrozumění členům skupiny a procesní úkony, a to v zásadě podobným způsobem, jako je tomu v insolvenčním řízení.

Každý člen skupiny, který se účastní skupinového řízení, má typově stejné procesní postavení jako v klasickém soudním řízení, včetně možnosti vystoupit před soudem nebo podat opravný prostředek. Není mu však dána možnost disponovat řízením (jeho předmětem) a má omezenou informační pozici – soud nevyrozumívá členy skupiny adresně, nýbrž zveřejňováním informací v rejstříku skupinových řízení, případně i jiným způsobem (sdělovací prostředky).

Jakmile uplyne opční lhůta, projedná soud meritum věci. Uplatňuje-li se peněžité plnění, bude soud zpravidla postupovat buď metodou mezitímního rozsudku o společném základu věci a následným projednáním individuálních otázek s dotčenými účastníky, nebo odčerpáním agregovaného přísudku od žalovaného (skimming-off). U prvé alternativy lze předpokládat, že většina individuálních sporů odpadne nejpozději po právní moci pozitivního mezitímního rozsudku, protože dojde k uzavření smíru. To je její výhodou. V případě druhé alternativy (v aktivním módu) počítáme s tím, že žalovaný odvede agregovaný přísudek do svěrenského fondu, který soud zřídí. Ze svěrenského fondu budou následně (již mimoprocesně) uspokojovány nároky členů skupiny nebo bude s přísudkem naloženo ve prospěch členů skupiny jiným způsobem, jak to soud stanoví. Metoda odčerpání agregovaného přísudku má význam především v podmínkách nízkých individuálních nároků nebo tehdy, pomůže-li členy skupiny zbavit rizika insolvence žalovaného.

V úvahu přicházejí i jiné procesní techniky. Jejich aplikace by ovšem měla být věcí soudcovského uvážení v mezích procesní efektivity a ochrany procesních práv účastníků řízení.

6. Náklady řízení a odměna

K náhradě nákladů skupinového řízení by mělo – s určitými výjimkami – docházet pouze ve vztahu mezi žalobcem a žalovaným, respektive zástupcem skupiny.⁴⁵ Odměnu advokáta zastupujícího tyto procesní subjekty doporučujeme stanovit na základě vykonaných úkonů právní služby podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif (jako mimosmluvní odměnu). Vzhledem ke značné variabilitě skupinového řízení by bylo nepraktické použít obvyklou paušální sazbu odměny ve smyslu vyhlášky č. 484/2000 Sb. Jiný přístup je na místě v případě soudního poplatku za skupinové řízení. Na počátku sporu totiž bude často nemožné stanovit cenu jeho předmětu, která je nezbytná k výpočtu procentního poplatku. Navrhujeme proto **fixní poplatek**, který může záro-

veň plnit regulační funkci. Jeho výše by měla být nastavena tak, aby odrazovala od zahajování nepodložených řízení a na druhou stranu aby motivovala k využívání skupinové žaloby oproti řízením individuálním. Lze si představit např. jednotnou sazbu 50 000 Kč.

Konečně **doporučujeme dát soudu diskreční pravomoc přiznat zástupci skupiny odměnu z plnění přisouzeného skupině (limitně jeho jednu čtvrtinu), jestliže zástupce významně přispěl k úspěchu skupiny.** Základem tohoto přístupu je úvaha, že na straně členů skupiny by mohlo vzniknout bezdůvodné obohacení, nebylo-li by možné výkon zástupce skupiny tímto způsobem ohodnotit.

VI. Závěr

Bez ohledu na to, zda se staneme příznivci kolektivního procesu, či nikoli, je zřejmé, že Česká republika se této problematice nevyhne. Nejde jen o to, že stávající česká úprava je nevyhovující a pravděpodobně protiústavní⁴⁶ a že požadavky na hromadné prostředky prosazování práv se zřetelně formují na unijní úrovni. Není náhoda, že ve vyspělých právních řádech se instrumenty ochrany kolektivních zájmů stále více etablojí. Fenomén kolektivního procesu totiž pomáhá vyplnit strukturální deficity, se kterými se v současnosti potýká každý právní stát. Máme především na mysli selhávání individuálních prostředků prosazování soukromého práva s ohledem na nákladnost, procesní rizika či obavy z nepříznivých průvodních následků v mimo-procesní rovině (např. v případě pracovněprávních sporů). Tím se pochopitelně odpovídajícím způsobem oslabuje také účinek hmotného práva.

Kolektivní proces je v tomto smyslu třeba považovat za moderní prvek občanské společnosti. Jedná se o nástroj, který v systému prosazování práva překonává propast mezi jednotlivcem (individuální žalobou) a centralizovanými veřejnoprávními mechanismy (veřejná žaloba, správněprávní trestání) – představuje ztělesnění autonomní společenské iniciativy. V těchto intencích nabývá skupinová žaloba zásadním způsobem na legitimitě, a proto je třeba jí věnovat odpovídající pozornost.

✦ Prvý autor je advokátem v Praze, druhý autor je vedoucím Centra právní komparistiky PF UK.

Paragrafované znění návrhu zákona o skupinovém řízení najdete (společně s textem článku) na www.bulletin-advokacie.cz.

⁴⁵ Navrhujeme, aby členové skupiny ručili za to, že odpůrce zaplatí náhradu nákladů řízení, a to až do výše plnění, které sami obdrží.

⁴⁶ Zoulík F., op. cit. sub 30, str. 16.

Přístup médií na jednání soudu a právo na spravedlivý proces

doc. JUDr. Mgr. JIŘÍ HERCZEG, Ph.D.

Úvod

Soudní jednání s poslanci Věcí veřejných v přímém přenosu České televize opět nastolilo otázku, zda má být spravedlnost nalézána v přímém přenosu. Jiným případem z poslední doby byl proces s tzv. „žháří z Vítkova“, kteří se podle obžaloby pokusili upálit romskou rodinu. Veřejnoprávní televize vysílala přímé přenosy z tohoto procesu, zejména závěrečné řeči a vyhlášení rozsudku. Rozhodnutí předsedy senátu povolit přímý přenos ze soudní síně rozpoutalo diskusi na téma on-line zpravodajství médií ze soudních síní. Objevily se názory pro i proti, např. Petr Hájek, poradce prezidenta, tehdy uvedl: „Jedná se o nátlak a snahu narušit nezávislost soudu. Každý má právo na spravedlivý proces a soudci by neměli být takto vystavováni mediálnímu tlaku. Je na soudu, aby spravedlivě rozhodl. Na základě důkazů, ne mediálního tlaku.“ Pojďme se tedy podívat, jaká je vlastně úprava veřejnosti soudního jednání v České republice a jak jsou nastaveny meze pro informace o trestním řízení.

Přístup médií na jednání soudu

Právo na veřejné projednání věci je tradičně chápáno jako nástroj veřejné kontroly justice. Tohoto cíle je dosaženo přítomností veřejnosti v soudní síni. *Soudní řízení se konají sice veřejně, ale nikoli pro veřejnost.* Veřejnost může být soudnímu jednání přítomna buď přímo – fyzickou přítomností v soudní síni, nebo nepřímo prostřednictvím obrazových, zvukových přenosů nebo záznamů. Lze tak konstatovat, že existuje dvojí „veřejnost“. Ta spočitatelná, která je osobně přítomna

v jednací síni (veřejnost v soudní síni), a ta virtuální, která je soudnímu jednání přítomna nepřímo, prostřednictvím televizních obrazovek či rozhlasových přijímačů (*mediální veřejnost*). V 19. století byly pojmy „veřejnost v soudní síni“ a „mediální veřejnost“ synonyma. Televize a rozhlas ještě nebyly. Od té doby ovšem došlo ke změně mediální reality.

Předpokladem demokratického uplatňování moci v moderní společnosti je informovanost jednotlivých občanů o věcech veřejného zájmu.¹ Má-li se občan aktivně účastnit veřejného života a činit politická rozhodnutí, musí být dostatečně informován, a to nejen o většinovém názoru, ale právě o názorech odlišných a menšinových, aby tak mohl tyto názory a informace navzájem konfrontovat a utvářet si vlastní úsudek. Právo být informován je tak základním politickým právem. Jak uvedl Evropský soud ve věci *Sunday Times v. Spojené království*:² „*Nikoli pouze média mají úlohu sdělovat takové informace a myšlenky, rovněž veřejnost má právo je přijímat.*“³ Justice, stejně jako tisk, slouží zájmům veřejnosti a nemůže řádně fungovat bez spolupráce informované veřejnosti. Soudy nemohou působit ve vakuu. I když pouze jim přísluší rozhodovat spory, neznamená to, že by tyto spory nemohly být předtím diskutovány jinde, ve specializovaných časopisech, v denním tisku či jiných médiích. Mimo to, i když média nesmí překračovat meze stanovené v zájmu řádného chodu justice, náleží jim právo sdělovat informace a myšlenky týkající se otázek, které mají přijít před soud, stejně jako mají informovat o jiných oblastech veřejného zájmu.⁴

Účelem a smyslem zásady veřejnosti je především funkce kontrolní, garanční, preventivní a výchovná. Proces inkviziční býval již svou písemnou povahou tajný. Veřejnost trestního řízení tak byla jedním z požadavků občanského liberalismu poloviny 19. století. Veřejná povaha jednání měla chránit strany sporu, aby justice nebyla spravována tajně bez možnosti kontroly veřejností. Tento účel potvrdil i Nejvyšší soud ČSR, když judikoval, že ustanovení o veřejnosti hlavního přelíčení (i porotního) má ten účel, aby se soudní řízení nekonalo bez umožnění jeho veřejné kontroly: „*Účelem ustanovení o veřejnosti soudního jednání je veřejná kontrolovatelnost konání spravedlnosti, souzení na bílém dni, nikterak v temnu tajnosti soudního řízení.*“⁵

Veřejnost soudního jednání má především umožňovat kontrolu řádného výkonu soudnictví a má zabránit tzv. kabinetní justici. Účelem zásady veřejnosti je veřejná kontrolovatelnost konání spravedlnosti, souzení na bílém dni, nikterak v temnu tajnosti soudního řízení.⁶ Právo na veřejné projednání věci tak bylo chápáno především jako nástroj veřejné kontroly justice. Jde tedy o všeobecný požadavek na transparentnost výkonu soudní moci (*princip „open justice“, otevřené justice*). Od té doby prošla zásada veřejnosti vývojem. Veřejná kont-

1 Nález Ústavního soudu Slovenské republiky ze dne 16. 6. 1999, sp. zn. II. ÚS 10/99, In: Drgonec, J.: *Sloboda prejavu a právo na informácie v teórii a praxi ústavného práva Slovenskej republiky*, Časopis pro právní vědu a praxi, 4/99, str. 359.

2 Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 15. července 1977, sp. zn. 4/1977/22/35, ve věci *Sunday Times v. Spojené království*.

3 „Not only do the media have the task of imparting such information and ideas: the public also has a right to receive them.“

4 Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 15. 7. 1977 ve věci *Sunday Times v. Spojené království*.

5 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 25. 11. 1931, sp. zn. Zm II 334/31.

6 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR sp. zn. Zm II 230/2004 ze dne 19. 9. 1924.

rola justice je tak stále důležitým, nikoli však jediným účelem zásady veřejnosti.

Veřejnost soudního řízení je také jedním z prostředků, jak zajistit důvěru v soudnictví. Tim, že činí výkon justice transparentním, přispívá veřejnost jednání k dosažení zákonného a spravedlivého rozsudku. Skutečnost, že veřejnost může soudní jednání sledovat, má současně funkci preventivní a výchovnou (výchova k úctě k právům a spravedlnosti). Veřejnost soudního jednání je však zároveň zárukou soudcovské nezávislosti, neboť veřejnost se může přesvědčit o tom, že soudce nejedná a nerozhoduje pod nějakým viditelným dohledem či nátlakem.⁷ **Princip veřejnosti soudního řízení je třeba chápat také jako východisko pro uplatňování dalších ústavně zaručených základních práv, na prvním místě právo na svobodu projevu v souvislosti s kritikou konkrétního fungování soudní moci.**

Zásadu veřejnosti pregnantně popsal Dr. Procházka v důvodové zprávě k novele trestního řádu z roku 1922: „*Zásada veřejnosti obsahuje velké výhody pro trestní řízení, neboť touto zásadou se jaksi zajišťuje měrou velikou objevení materiální pravdy, neboť jednak soudcové trestní jsou tím pobádáni, aby nedvedli si jaksi stranicky a aby nikdy nevybočovali z mezí zákonem jim vytčených. Soudci, státnímu zástupci i obhájci jest veřejnost vzpruhou, aby horlivě a svědomitě plnili své povinnosti. Svědkové opět spatřují ve veřejnosti jednak kontrolu, kterou se jim důrazně zabraňuje uchýliti se od pravdy; obžalovanému jest opět veřejnost zárukou, že nebude s ním jinak nakládáno, než zákon připouští. Konečně konání spravedlnosti před tváří obecnosti poskytuje každému příležitost, aby vlastníma očima se přesvědčil, že o nejdůležitějších statcích jeho spoluobčanů rozhoduje se podle práva a spravedlnosti. Tím důvěra obecná v řádné konání spravedlnosti vzrůstá a upevňuje se, tím se také budí obecný zájem pro činnost soudnictví trestního, jakož i smysl a cit občanstva pro právo a spravedlnost.*“⁸

S ohledem na podstatu a význam zásady veřejnosti soudního řízení se nelze při jeho aplikaci omezit pouze na umožnění přístupu veřejnosti do soudní síně v době jednání. Tato forma je nepochybně původní a základní, avšak stejně jako jiné oblasti života a nauky i právní řád prošel vývojem, který nutně musel reflektovat nové možnosti mezilidských vztahů, vytvářených zejména rozvíjejícími se službami a technickým pokrokem. Ten reprezentuje především nástup vlivu a významu masových sdělovacích prostředků, resp. technických prostředků, které tato média při své činnosti využívají.⁹

Soudní řízení je tradičně postaveno na principu veřejnosti. Ústavodárce význam tohoto principu zdůraznil tím, že je zakotvil jak v čl. 96 odst. 2 Ústavy („*jednání před soudem je ústní a veřejné; výjimky stanoví zákon*“), tak v čl. 38 odst. 2 Listiny („*každý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům; veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem*“).¹⁰

Zásada veřejnosti je v trestním řádu deklarována zejména v čl. 2 odst. 10 tr. řádu, podle kterého se trestní věci před soudem projednávají *veřejně* tak, aby se občané mohli projednávání zúčastnit a jednání sledovat. Zásada veřejnosti platí v trestním řízení pro hlavní líčení (§ 99 TR) a veřejné zasedání (§ 238 TR). Při hlavním líčení a veřejném zasedání

smí být veřejnost vyloučena jen v případech výslovně stanovených zákonem. Přípravné řízení je naopak ze své povahy písemné a neveřejné (výjimky – např. § 165 TR). Tak podle § 199 TR hlavní líčení koná soud zásadně veřejně. Občanům tím má být v co nejširší míře dána příležitost sledovat projednávání věci soudem a aby se co nejučinněji projevilo výchovné působení trestního řízení na širokou veřejnost ve smyslu jejího aktivního zapojení do úsilí trestné činnosti zamazovat a ji předcházet.

Zákon o soudech a soudcích (§ 6 odst. 3) proto reguluje možnost uskutečňovat zvukové a obrazové přenosy, resp. obrazové a zvukové záznamy. Podle tohoto ustanovení lze uskutečňovat obrazové nebo zvukové přenosy a pořizovat obrazové záznamy v průběhu soudního jednání jen s předchozím souhlasem předsedy senátu nebo samosoudce. S vědomím předsedy senátu nebo samosoudce lze pořizovat zvukové záznamy; kdyby způsob jejich provádění mohl narušit průběh nebo důstojnost jednání, může předseda senátu nebo samosoudce jejich pořizování zakázat. Přitom nutno dbát, aby takové záznamy a přenosy byly pořizeny a použity v souladu se zákonem, zejména při respektování zásady presumpce nevinny (§ 2 odst. 2 TR) a dodržení ustanovení o ochraně osobnosti (§ 12 a 13 ObčZ). **Zákon o soudech a soudcích tak rozlišuje**

- (i) *obrazové nebo zvukové přenosy* (přímý přenos formou rozhlasového nebo televizního vysílání, internet), *obrazové záznamy* (fotografie, videokazeta nebo film), kde je povolovací režim,¹¹
- (ii) *zvukové záznamy* (nahrávka soudního jednání formou vnímatelnou zvukem), kde je ohlašovací povinnost,
- (iii) *písemné poznámky, kresby či stenografický záznam*, kde je režim volný.

Případné povolení televizních nebo rozhlasových přenosů nebo jiných obrazových záznamů je v diskreční pravomoci soudu, který ve své úvaze, zda takový přenos povolí či nikoli, není nijak limitován. Zákon žádná kritéria nestanoví a bude tedy záležet pouze na volné úvaze předsedy senátu.⁴ Jinak je tomu u zvukových nahrávek, jejichž pořizování musí být předsedovi senátu oznámeno a je-li dán některý ze zákonem stanovených důvodů, tj. narušení průběhu nebo důstojnosti jednání, může být jejich pořizování zakázáno (např. hlučnost).¹² **Důvody pro omezení nahrávky na diktafon musí být v konkrétním případě zdůvodněny, samo nahrávání na diktafon obvykle průběh ani důstojnost nenaruší, a proto bezdůvodný zákaz takového záznamu by byl zřejmě nezákonný.**¹³

7 Sládeček, V., Mikule, V., Sydlová, J.: Ústava České republiky. Komentář, C. H. Beck, Praha 2007, str. 798.

8 Zpráva výboru ústavně-právního k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění ustanovení trestních řádů o tom, kdo má právo být posluchačem veřejného hlavního líčení. Tisk 1472. ASPI.

9 Nález Ústavního soudu ČR ze dne 14. 2. 2008 sp. zn. II. ÚS 2672/07.

10 K zásadě veřejnosti srov. nálezy Ústavního soudu ČR ze dne 14. 2. 2008 sp. zn. II. ÚS 2672/07, nálezy Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 28/04 (in N 205/39 SbNu 171; č. 20/2006 Sb.).

11 Obrazový záznam je záznam vnímatelný zrakem. Zvukový záznam představuje záznam vnímatelný sluchem. Právní řád nedefinuje záznam vnímatelný hmatem – tzv. Breilovo písmo.

12 Podle § 8 zákona č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, rozhodoval předseda senátu o tom, zda je možné v průběhu soudního jednání pořizovat obrazové záznamy nebo uskutečňovat obrazové nebo zvukové přenosy. Zvukové záznamy tak bylo možno pořizovat volně.

Bez povolení předsedy senátu (samosoudce) je možné zachytit průběh soudního jednání prostřednictvím písemných poznámek, skic apod., ovšem jen za předpokladu, že tím není narušována důstojnost soudního jednání a nerušený průběh řízení. Předseda senátu však může v rámci své pravomoci dle § 203 odst. 1 TŘ vymežit místo na nahrávání tak, aby nerušilo průběh jednání nebo neohrožovalo účel jednání (výpovědi svědků). Je proto nutné rozlišovat zvukový záznam (kde je režim volný) od zvukového přenosu (použití zvukového záznamu, kde je režim povolovací).

Soudce (předseda senátu) je dominus litis, a je to tedy výhradně on, kdo vede řízení. **Je proto ve výlučné pravomoci předsedy senátu rozhodnout, zda dá nebo nedá souhlas s pořizováním obrazových nebo zvukových přenosů z hlavního líčení. Toto rozhodnutí nemá charakter opatření při řízení hlavního líčení a není tedy možno domáhat se změny takového rozhodnutí postupem podle § 203 odst. 3 TŘ (č. 40/92 Sb. rozh. tr.).** Odepřením souhlasu ke zhotovení takového záznamu není porušena zásada veřejnosti řízení, protože veřejnost se bez ohledu na zákaz zhotovení rozhlasového či filmového záznamu mohla zúčastnit průběhu řízení. I když předseda senátu rozhodne o tom, že je možné z jednání přímý přenos formou rozhlasového nebo televizního vysílání, může v rámci své pravomoci dle § 203 odst. 1 TŘ vymežit místo na nahrávání, počet kamer, osvětlení apod. tak, aby přenos nerušil průběh jednání nebo neohrožoval účel jednání (výpovědi svědků).

Rozhodovací pravomoc předsedy senátu je teritoriálně omezena na jednací síň a časově je omezena na dobu jednání. Pořizování obrazových a zvukových přenosů a záznamů mimo jednací síň v budově soudu může být regulována organizačními opatřeními, která určí předseda soudu (může také přenosy a záznamy v budově zakázat, případně vymežit prostory, kde je to možné).

Koná-li se hlavní líčení zásadně veřejně, znamená to, že projednání věci může být přítomen kdokoli, tedy i osoba na řízení nijak nezainteresovaná, jako divák. **Veřejnost soudního jednání se přitom nekryje s pojmem libovolné přístupnosti**

k jednání. Zákonný požadavek veřejnosti jednání není podmíněn neomezenou volností přístupu ani jakéhokoliv počtu posluchačů, ani kterékoliv osoby, jež se vstupu k přelíčení domáhá. V onom směru jsou hranice veřejnosti dány již přirozeným požadavkem nerušeného projednávání věci a možností umístit posluchače v jednací síni, přičemž je nutno zejména přihlížet k tomu, aby v přeplněné jednací síni nebylo ohroženo zdraví osob na projednávání zúčastněných.¹⁴ Jestliže počet zájemců o sledování soudního jednání převyšuje kapacitu jednací místnosti, může soud přístup do jednací místnosti omezit. Přitom by měl postupovat podle dopředu stanovených pravidel, které jsou přístupné, jasné a srozumitelné. Rozhodnutí předsedy senátu, že v rámci opatření proti přeplňování jednací síně bude přístup do ní upraven vydáváním vstupenek, proto není v rozporu se zásadou veřejnosti.¹⁵

Je samozřejmé, že stejně jako základním limitem pro fyzickou přítomnost veřejnosti při jednání soudu je kapacita soudní síně, je v případě obrazových a zvukových přenosů a záznamů limitem možnost řádného a důstojného průběhu jednání. To platí nejen pro pořizování zvukových záznamů, kde to zákon výslovně uvádí. Zákonné rozlišování režimu obrazového a zvukového přenosu a obrazového záznamu na straně jedné a zvukového záznamu na straně druhé je důsledkem úvahy zákonodárce o tom, že prve uvedené formy snáze naruší průběh a důstojnost jednání.

Zatímco limitu fyzické přítomnosti veřejnosti se dosáhne vyčerpáním prostorových možností jednací síně, limit obrazového a zvukového přenosu či záznamu musí stanovit podle konkrétních okolností soudce. Principiální veřejnost soudního jednání je jednou ze základních zásad právního státu. Tato veřejnost je rovněž mediální veřejností. Byť právo na informace a svoboda tisku nedávají médiím žádné subjektivní právo na užití rozhlasové a televizní techniky během soudního jednání, musí být každé omezení mediální veřejnosti nezbytné a *přiměřeně sledovanému účelu (osobnostní práva účastníků řízení, právo na spravedlivý proces)*.¹⁶ Takové omezení musí zohledňovat současnou mediální realitu a musí zohlednit přeměnu společnosti na společnost informační. Vylučování některé formy veřejnosti ze soudního jednání přitom musí vždy být propojeno s legitimním cílem, jinak se jedná o svévoli, která se zcela míjí s cílem principu veřejnosti soudního řízení, jímž je především kontrola soudní činnosti ze strany veřejnosti skrze reálné poučení o tom, jak soudnictví funguje, a tím budování důvěry veřejnosti v nezávislost a kvalifikovanost výkonu soudní moci.¹⁷

Judikatura Evropského soudu pro lidská práva

Veřejnost soudního jednání je základním atributem práva na spravedlivý proces, který zakotvuje čl. 6 odst. 1 Úmluvy („každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřeně lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem ...). Veřejná povaha jednání je jednou ze záruk pro obžalovaného, neboť ho chrání před svévolným a nekontrolovaným rozhodováním. Právo obžalovaného na veřejné projednání věci úzce souvisí se zásadou bezprostřednosti a ústnosti. Obžalovaný má právo být přítomen na jednání soudu a osobně a ústně obhajovat svou věc před soudem. Smyslem práva na veřejné projednání věci ve spojení s právem vyjád-

13 Jiná je situace na Slovensku. O pořizování obrazových a zvukových přenosů nebo obrazových záznamů rozhoduje podle § 30 odst. 3 zákona č. 385/2000 Z.z. o sodech a přísedících, soudce, který vede jednání. Ústavní soud SR konstatoval, že právo vyhotovit si zvukový záznam z veřejného soudního jednání je součástí standardu, podle kterého se ve Slovenské republice zabezpečuje svoboda projevu a právo na informace dle čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (náleží Ústavního soudu SR II. ÚS 28/1996). Nález Ústavního soudu SR II. ÚS 28/96 ze dne 12. 5. 1997. Skutkové šlo o to, že dne 29. 2. 1996 senát Nejvyššího soudu SR při veřejném zasedání zakázal přítomným vyhotovovat zvukové nahrávky, čímž dle Ústavního soudu porušil základní lidské právo přijímat a rozšiřovat informace dle čl. 26 slovenské ústavy.

14 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 9. 1924, sp. zn. Zm II 230/24.

15 Podle § 39 (3) Instrukce Ministerstva spravedlnosti 505/2001-Org. ze dne 3. 12. 2001, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, rozhodne-li předseda senátu (samosoudce) o tom, že v rámci opatření proti přeplňování jednací síně bude přístup do ní upraven vydáváním vstupenek, správa soudu podle jeho požadavku zajistí vydání příslušného počtu vstupenek odpovídajícímu počtu míst k sezení pro veřejnost v jednací síni a poskytne i další součinnost (např. zajistí zaměstnance k vydávání vstupenek před jednací síní).

16 Např. rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 27. 3. 1996 ve věci Goodwin proti Spojenému království.

17 Nález Ústavního soudu ČR ze dne 14. 2. 2008 sp. zn. II. ÚS 2672/07 ve věci ústavní stížnosti obchodní společnosti Prefa Pardubice, a. s., proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 33 Cm 189/2004 ze dne 25. září 2007, jímž soud nepřivoliil k pořízení zvukového záznamu stěžovatelky z ústního jednání.

řit se ke všem prováděným důkazům, je poskytnout obžalovanému v trestním procesu možnost verifikace důkazů směřujících proti němu, a to před tváří veřejnosti.¹⁸ Všechny důkazy musejí být prováděny v přítomnosti obžalovaného a za podmínek veřejného jednání soudu, a to za účelem umožnit obžalovanému vznášet protiargumenty a protinávrhy. Soud musí vést jednání tak, aby byl obžalovaný seznámen s jednotlivými důkazy předloženými obžalobou, aby mu bylo umožněno jednotlivé důkazy ověřovat, komentovat a vyvracet.¹⁹ Veřejná povaha jednání chrání strany sporu, aby justice nebyla spravována tajně bez možnosti kontroly veřejností. Je to také jeden z prostředků, jak zajistit důvěru v soudnictví. Tím, že činí výkon justice transparentním, přispívá veřejnost jednání k dosažení cíle uvedeného v čl. 6 odst. 1 Úmluvy, a to sice spravedlivého procesu, který je jedním ze zásadních principů demokratické společnosti.²⁰

Otázkou přímých přenosů ze soudních síní se zabýval i Evropský soud pro lidská práva ve věci **Radio Hele Norge ASA proti Norsku**. Podkladem pro rozhodnutí byl tento skutkový stav. Společnost P4 Radio Hele Norge ASA je provozovatelem rozhlasového vysílání. Dne 5. 3. 2001 požádala o povolení přenášet rozhlasem hlavní líčení ve věci trojnásobné vraždy (tzv. případ Orderud). Jednalo se (do kauzy Breivik) o zřejmě největší a mediálně nejvíce sledovanou kriminální kauzu v norských dějinách. Soudce okresního soudu žádost dle zákona o výkonu soudnictví zamítl.²¹ Společnost se následně obrátila na Evropský soud pro lidská práva, kde namítala porušení čl. 10 Úmluvy, který zaručuje svobodu tisku.

Soud konstatoval, že v **právních rádech smluvních států neexistuje žádné obecné přesvědčení (common grounds), podle kterého by přímý rozhlasový či televizní přenos soudního jednání byl považován za zásadní způsob, kterým sdělovací prostředky informují o soudních řízeních.**²² Není neobvyklé, že jednací síně vnitrostátních soudů jsou uzpůsobeny nejen tak, aby respektovaly potřebu zajistit průhlednost výkonu spravedlnosti, ale také potřebu vyloučit, aby průběh řízení byl rušen nebo ovlivněn přítomností osob z řad veřejnosti.

Soud uvedl, že přímý zvukový nebo obrazový přenos může v závislosti na okolnostech případu (i) změnit podmínky v jednací síni, (ii) vyvolat tlak na účastníky jednání nebo dokonce nepatřičně ovlivnit jejich chování, (iii) a tím být na újmu řádnému výkonu spravedlnosti.

Navíc, zatímco přímé přenosy mají tu výhodu, že umožňují široké veřejnosti sledovat soudní jednání, budou za normálních okolností v sobě zahrnovat určitý prvek novinářského výběru či filtrace, třebaže odlišného druhu než v případě tištěných médií.

Vnitrostátní orgány, zejména soudy, jsou po vylechnutí stanovisek stran v lepším postavení než Soud při posuzování, zda v daném případě přímý přenos může být na újmu řádnému výkonu spravedlnosti. Smluvní státy proto musí mít v otázce regulace přístupu médií na jednání soudu široký prostor k uvážení.

Presumpce zákazu přímých přenosů stanovená předmětným norským zákonem o výkonu soudnictví není sama o sobě porušením čl. 10 Úmluvy. Aplikace tohoto pravidla byla dle Soudu v daném případě podepřena relevantními a dostatečnými důvody a byla přiměřená sledovanému účelu. Soud uvedl, že i když se jednalo o obvinění ze zvlášť závažného

zločinu, veřejnost nebyla vyloučena a osobám z řad veřejnosti bylo umožněno se hlavního líčení účastnit a podat o tom zprávu. Aby bylo vyhověno zájmu médií o tento případ a byl vyřešen nedostatek místa v soudní síni, bylo přijato opatření, že obraz a zvuk z jednací síně byl přenášen do blízkého tiskového střediska, kde mohli zástupci médií jednání živě sledovat bez jakéhokoli omezení. K porušení čl. 10 Úmluvy dle Soudu proto nedošlo.

Soudní zpravodajství v Německu

V Německu platí absolutní zákaz pořizování obrazových a zvukových záznamů během soudního jednání. Veřejnost soudního jednání a zpravodajství ze soudních síní je upravena v § 169 odst. 2 zákona o soudech (Gerichtsverfassungsgesetz, dále jen „GVG“), které uvádí, že *jednání před nalézacím soudem včetně vyhlášení rozsudku je veřejné. Televizní a rozhlasové přenosy, jakož i obrazové a zvukové záznamy pořízené za účelem jejich veřejného předvedení nebo zveřejnění jejich obsahu, jsou zakázány.*²³ Dodržování tohoto zákazu přísluší předsedovi senátu, který dbá na dodržování pořádku v soudní síni.

Toto ustanovení bylo do zákona o soudech zavedeno v roce 1964. **Základní myšlenkou tohoto návrhu byla ochrana osobnostních práv účastníků řízení a zajištění řádného hledání pravdy v procesu.** Účastníci řízení, svědci a znalci mají být ušetřeni dalšího zatížení, které vzniká již tím, že jednání je veřejné. Dle důvodové zprávy by obžalovaný neměl být v nesnesitelné míře vtažen pod reflektory široké veřejnosti. Účastníci řízení by neměli být rozptylováni a přizpůsobovat své výpovědi přítomnosti rozhlasu či televize.

Zásada veřejnosti je v zákoně o soudech předvídána pouze jako *veřejnost v soudní síni* (nikoli jako *mediální veřejnost* prostřednictvím přenosů ze soudních síní). Již v návrhu zákona o soudech z roku 1874 bylo uvedeno, že každý občan by měl mít přístup do soudní síně, kde soudy nalézají právo. Na této úpravě bylo setrváno až dodnes. Nástup televize v šedesátých letech přiměl zákonodárce k tomu, že zavedením tohoto ustanovení do zákona o soudech a soudcích výslovně omezil veřejnost pouze na tzv. *veřejnost v soudní síni*.²⁴

18 Nález Ústavního soudu ze dne 21. 5. 1996 sp. zn. I. ÚS 32/95 [Sb. n. u. US Svazek č. 5 Nález č. 40 str. 331], nález Ústavního soudu ČR Pl. ÚS 4/94 ze dne 12. 10. 1994 [Sb. n. u. US Svazek č. 2 Nález č. 46 str. 57].

19 Nález Ústavního soudu ČR ze dne 6. 6. 2006 sp. zn. IV. ÚS 335/05.

20 Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 14. 11. 2000 ve věci Riepan proti Rakousku.

21 Čl. 131a zákona o výkonu soudnictví z roku 1915: „Během ústního jednání v trestních věcech je fotografování, filmování a pořizování rozhlasových nebo televizních záznamů zakázáno. Bez souhlasu obžalovaného nebo odsouzeného je také zakázáno jeho fotografování nebo pořizování záznamů při cestě na jednání nebo z jednání anebo v době, kdy stojí před budovou, v níž se soudní jednání koná. Soud může v průběhu řízení učinit z výše uvedeného zákazu výjimku, jestliže jsou k takovému postupu důvody zvláštního zřetele hodné a jestliže lze mít za to, že takový postup nebude mít nežádoucí vliv na projednávání případu a zásadně tomu nebrání jiné důležité důvody. Před vydáním takového rozhodnutí by strany měly možnost se k takovému postupu vyjádřit.“

22 Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 6. 5. 2003 ve věci P4 Radio Hele Norge ASA proti Norsku.

23 Gerichtsverfassungsgesetz, in der Fassung vom 9. 5. 1975, zuletzt geändert durch Gesetz zur Neuregelung der Telekommunikationsüberwachung und anderer verdeckter Ermittlungsmaßnahmen sowie zur Umsetzung der Richtlinie 2006/24/EG vom 21. 12. 2007.

24 Zákon, kterým se mění trestní řád a zákon o soudech ze dne 19. 12. 1964, Bibl. I S. 1067, 1080.

Ustanovení § 169 odst. 2 GVG zakazuje pouze přenosy a obrazové záznamy. Povoleny jsou pouze kresby a fotografie, pokud je v konkrétním případě nezakáže svým nařízením v rámci svých oprávnění k zajištění řádného průběhu soudního jednání předseda senátu. Ustanovení § 169 odst. 2 tak nemaří zpravodajství ze soudních síní. Kromě písemných zpráv redaktorů přítomných v soudní síni jsou tu ještě televizní záběry před začátkem a po skončení soudního jednání. Samozřejmě odpadá možnost přímého přenosu ze soudní síně.

V této souvislosti se klade otázka, zda je případný zákaz pořizování zvukových či obrazových záznamů slučitelný se svobodou tisku a právem na informace. Tuto otázku řešil a rozhodl i Spolkový ústavní soud.²⁵

Jednalo se o tzv. „Politbyro proces“, tedy trestní řízení proti bývalým vysokým představitelům východoněmeckého režimu Egonu Krenzovi, Guntheru Schabowskému a spol. za střelbu na východoněmecké hranici. Jmenovaní byli obžalováni za zabití čtyř lidí, kteří se v letech mezi roky 1984 a 1989 pokusili uprchnout z NDR a byli usmrceni buď protipěchotními minami, nebo palbou německých pohraničnicků. Zemský soud v Berlíně je odsoudil za trestný čin zabití dle § 221 odst. 1 německého trestního zákoníku (dále jen „StGB“) spáchaný ve spolupachatelství k nepodmíněným trestům odnětí svobody, a to obžalované Schabowského a Klebera k trestu odnětí svobody v trvání tří let a obžalovaného Krenze k trestu odnětí svobody v trvání 6 let a šest měsíců.²⁶

Vzhledem k pozornosti, kterou toto řízení ve veřejnosti vzbudilo, učinil předseda senátu toto opatření: „*Během hlavního líčení jsou televizní a rozhlasové přenosy, jakož i obrazové a zvukové záznamy pořízené za účelem jejich veřejného předvedení nebo zveřejnění jejich obsahu zakázány. Tento zákaz platí jak pro soudní síň, tak pro budovu soudu. Rovněž je zakázáno pořizovat rozhovory s účastníky řízení, a to jak v soudní síni, tak v budově soudu.*“

Proti tomuto nařízení předsedy senátu podala zpravodajská stanice N-TV stížnost k Spolkovému ústavnímu soudu (Bundesverfassungsgericht), kde namítala porušení čl. 5 odst. 1 Základního zákona (německé ústavy) zaručující svobodu tisku.²⁷

Spolkový ústavní soud stížnost jako nedůvodnou zamítl s tím, že zákonný zákaz televizních a rozhlasových přenosů ze soudních jednání je ústavně konformní. Soud uvedl, že zásada veřejnosti soudního jednání je součástí principu právního státu. Tato zásada je upravena v § 169 zákona o soudech. Podle tohoto ustanovení je soudní jednání pro každého přístupné, veřejné. To platí i pro zástupce médií. Ti mohou jednání sledovat a jsou oprávněni takto získané informace s po-

moci tisku, rozhlasu, televize či jiných elektronických médií zpracovat a rozšiřovat.

Veřejnost soudního jednání (*Gerichtsöffentlichkeit*) ovšem zákonodárce konstituoval pouze jako veřejnost v soudní síni (*Saalöffentlichkeit*). Zákaz televizních a rozhlasových přenosů a pořizování obrazové a zvukové záznamy za účelem zveřejnění obsažený v ustanovení § 169 odst. 2 GVG vylučuje zprostředkovanou mediální veřejnost, která je umožněna díky elektronickým médiím. Obecně přístupnost je otevřena jen pro ty, kteří chtějí soudní jednání sledovat přímo v soudní síni. Ustanovení § 169 odst. 2 tedy předvídá pouze omezenou přístupnost tohoto zdroje informací.

Ustanovení § 169 odst. 2 GVG platí bez výjimky, předseda senátu se od něj nemůže odchýlit. Zákonodárce nebyl dle ústavy povinen přijmout takovou úpravu, která by umožnila výjimky, nebo svěřila povolení takových přenosů do rukou předsedy senátu. Zásada veřejnosti ovšem neříká nic o modalitách, za kterých může být veřejnost k soudnímu jednání připuštěna. **Neomezené veřejnosti jednání před nalézacím soudem stojí v rozporu závažné zájmy a to (1) ochrana osobnostních práv účastníků řízení, (2) práva účastníků na spravedlivý proces, a (3) nerušené nalézání pravdy a spravedlnosti v soudním řízení.**

Cílem veřejnosti soudního řízení je veřejná kontrola výkonu soudnictví, jakož i přístupnost veřejnosti k informacím, které jsou důležité pro tvorbu individuálního i veřejného mínění. Tohoto cíle je dosaženo přítomností veřejnosti v soudní síni. Televizní i rozhlasoví novináři mají na soudní jednání přístup a mohou o něm podávat zprávy. Zákon tím dostatečně zohledňuje fakt, že v dnešní době se informace šíří především prostřednictvím médií. Platná právní úprava zakazuje televizi a rozhlasu pouze výrobu a šíření originálních záběrů ze soudního jednání. To však neznamená, že by bylo znemožněno zpravodajství ze soudních síní. Kromě písemných či čtených zpráv ze soudní síně přicházejí v úvahu záběry ze soudní síně před jednáním, o přestávkách či po jednání.

Případné povolení takových televizních záběrů ještě nezaručuje, že zpravodajství bude objektivní. Je právem médií získané záběry zpracovat a odvíšlat v takové formě, která nejlépe vyhovuje zájmům daného média. Hospodářská soutěž na mediálním trhu vede často k tomu, že zpravodajství je zkratkovitě se snahou získat pozornost diváků. A to i za cenu upřednostňování senzací, zvláštností a pikantností. Dnešní mediální praktiky jsou spojeny s rizikem selektivnosti a neobjektivnosti. Sestřiháním natočeného materiálu, případně jeho dalším technickým zpracováním může být obsah svědecké výpovědi manipulován, dán dohromady s jinými výpověďmi či může být použit v jiných souvislostech, a tím zcela změnit smysl původní výpovědi. Účelem ustanovení § 169 GVG je právě taková rizika pro právo na informace vyloučit.

Ústavní soud uvedl, že mnozí lidé mění v přítomnosti médií své chování. Některým narůstají před televizními kamerami křídla, jiní se zase stydí i promluvit. Zejména férovost trestního řízení může být narušena, pokud se obžalovaný či svědci budou kvůli přítomnosti médií obávat říci věci, které jsou pro nalezení pravdy důležité, jenom proto, že se jedná o věci intimní, trapné či nečestné. Proces nalezení pravdy může trpět také tehdy, když se účastníci řízení chovají s ohledem na dojem, jaký v médiích zanechají.

25 Rozhodnutí Spolkového ústavního soudu ze dne 24. ledna 2001, sp. zn.1 BvR 2623/95, 1 BvR 622/99.

26 K trestněprávní odpovědnosti členů Ústředního výboru SED a Národní rady obrany NDR za úmyslné zabití uprchlíků vojáky pohraničních vojsk NDR srov. rozsudek Spolkového soudního dvora ze dne 8. 11. 1999 sp. zn. 5 StR 632/98, in Sběrka trestních rozhodnutí Spolkového soudního dvora, svazek 45, str. 270, Carl Heymanns Verlag KG, Berlín 1969, rozsudek Spolkového soudního dvora ze dne 26. 7. 1994 sp. zn. 5 StR 98/94, in Sběrka trestních rozhodnutí Spolkového soudního dvora, svazek 40, str. 218, Carl Heymanns Verlag KG, Berlín 1969, a rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 22. 4. 2001 ve věci Streletz, Kessler, Krenz a K.-H.W. proti Německu, ASPI.

27 Čl. 5 odst. 1 Základního zákona SRN (Grundgesetz) zní: „Každý má právo svobodně vyjadřovat a rozšiřovat své názory slovem, tiskem a obrazem, jakož i vyhledávat informace z obecně přístupných zdrojů. Svoboda tisku a svoboda televizního a rozhlasového zpravodajství je zaručena. Cenzura je zakázána.“

Obžalovaný a svědci se před soudem a tím také před veřejností dostávají do emocionálně vypjatých situací. Informace jsou od nich požadovány často pod pohrůzkou dovolených sankcí (pořádková pokuta). Jestliže budou takto získané informace zachyceny pomocí rozhlasu a televize a později odvysílány, bude zásah do osobnostních práv tím větší. Zveřejnění takových záběrů může vyvolat závažné důsledky, jako například pranýřování dotčené osoby či důsledky pro pozdější úspěšnou resocializaci obviněného.²⁸

Konkrétní účinky a rizika pro každé jednotlivé soudní řízení lze jen velmi těžko předvídat. Tedy je i velmi obtížné jim předcházet. Ustanovení § 169 odst. 2 zákona o soudech platí bez výjimky, a to bez ohledu na případný souhlas účastníků řízení. Zákonodárce nebyl dle ústavy povinen soudu umožnit, aby ve výjimečných případech mohl takové televizní a rozhlasové přenosy povolit. Provedení hlavního líčení klade již tak na předsedu senátu značné nároky. Případnou výjimku by totiž musel předseda senátu povolovat, a to po slyšení účastníků a zvážení protichůdných zájmů. Nelze vyloučit ani další soudní řízení o správnosti takového postupu předsedy senátů. Je nutno předpokládat, že v mediálně zajímavých případech by média vytvářela na soud nátlak, aby jejich přítomnost v soudní síni povolil. Soud by se tak mohl dostávat v některých případech pod tlak médií. *V zájmu nerušeného hledání pravdy a spravedlnosti řízení proto zákonodárce bezvýjimečným zákazem soudy od takového dodatečného zatížení oprostil.*²⁹

Zpravodajství mimo soudní jednání

Ustanovení § 169 odst. 2 GVG upravuje pouze jednání před nalézacím soudem, nikoli časové úseky před jednáním, po jednání nebo během přestávek. Pro tyto časové úseky je soudní síň zásadně otevřena i pro média a pro jejich záznamovou techniku.

Nicméně i pro tyto časové úseky může předseda senátu média vyloučit, a to s odkazem na své obecné oprávnění řídit průběh jednání a zajišťovat pořádek v soudní síni dle § 176 trestního řádu (dále jen „StPO“). A právě podobné rozhodnutí předsedy senátu Zemského soudu v Berlíně se stalo předmětem stížnosti ke Spolkovému ústavnímu soudu. Dne 12. 11. 1992 začal před trestním senátem Zemského soudu v Berlíně trestní proces proti vysokým představitelům NDR Erichu Honeckerovi a spol. Předseda senátu vydal dle § 176 StPO nařízení, kterým zakázal pořizovat obrazové a zvukové záznamy v jednacím síni i mimo hlavní líčení, tedy před jednáním, během přestávek a po jednání. Zpravodajská stanice N-TV se následně obrátila se stížností ke Spolkovému ústavnímu soudu, kde tvrdila, že předmětným nařízením soudu bylo porušeno její základní právo na svobodu televizního zpravodajství. Ústavní soud uvedl, že napadené nařízení předsedy senátu porušuje právo stěžovatele na svobodu tisku dle čl. 5 odst. 1 Základního zákona a napadené nařízení zrušil.³⁰ Ústavní soud v odůvodnění dále uvedl, že

- *svoboda tisku, jakož i televizního a rozhlasového zpravodajství, zahrnuje časový úsek od získání informací, přes její zpracování až po její šíření prostřednictvím zpravodajství. Svoboda tisku zahrnuje též specifické formy televizního a rozhlasového zpravodajství a použití příslušných technických prostředků (kamery, osvětlení, mikrofony etc.).*

- *televizní zpravodajství o soudním řízení znamená zpravidla závažnější zásahy do jiných ústavně zaručených práv (zejména do práva na ochranu osobnosti) a tato skutečnost ospravedlňuje silnější restrikce pro takové zpravodajství, než jaké by byly přípustné v případě tisku.*
- *V případech, kdy je televizní zpravodajství omezeno nařízením předsedy senátu dle § 176 StPO (oprávnění k řízení průběhu jednání), musí být toto ustanovení vyloženo ústavně konformním způsobem, tedy tak, aby nedocházelo k nepřiměřenému omezení svobody televizního zpravodajství.*

Soud uvedl, že v daném případě stojí na jedné straně právo veřejnosti na informace o probíhajícím trestním řízení, a na druhé straně ústavně zaručené právo obviněného na spravedlivý proces a právo na ochranu osobnosti. Toto právo veřejnosti je zajišťováno prostřednictvím televizního zpravodajství. V projednávaném trestním řízení jde o zneužití pravomoci bývalých vysokých stranických a státních představitelů NDR, což tomuto procesu dodává historický a politický význam, který značně přesahuje význam jiných trestních procesů. V daném případě tedy existuje veřejný zájem na zpravodajství o tomto trestním řízení, a to i prostřednictvím moderních komunikačních prostředků televizního zpravodajství.

Přenosy z jednání před Spolkovým ústavním soudem

Rozdílně od obecných soudů jsou v řízení před Spolkovým ústavním soudem televizní a rozhlasové přenosy, jakož i obrazové a zvukové záznamy pořízené za účelem jejich veřejného předvedení nebo zveřejnění jejich obsahu přípustné *a) při ústním jednání až do chvíle, kdy soud zjistil přítomnost účastníků a b) při veřejném vyhlášení rozhodnutí*. K ochraně oprávněných zájmů účastníků řízení nebo třetích osob, stejně jako k zabezpečení řádného průběhu řízení může ústavní soud záznamy dle odst. 1 zcela nebo částečně zakázat nebo je vázat na podmínky, které sám určí (§ 17a zákona o Ústavním soudu).³¹

Jedná o předpis, který zohledňuje zvláštnosti řízení před ústavním soudem. S ohledem na zvláštnosti řízení před ústavním soudem je třeba učinit výslovnou výjimku, která ovšem platí jenom pro řízení před ním. Ustanovení § 169 odst. 2 GVG platí nadále pro ostatní soudní řízení beze změny.

Spolkový ústavní soud je orgánem ochrany ústavnosti. Věci, které jsou před ním ústně projednávány, se obvykle týkají otázek značného politického významu, které jsou často veřejností široce diskutovány. Tomu odpovídá zájem veřejnosti na

28 Rozsudek Spolkového ústavního soudu ve věci Lebach, ze dne 5. června 1973, sp. zn. 1 BvR 536/72, in <http://www.uni-wuerzburg.de/dfr/bv035202.html>

29 Odlišné stanovisko soudců Kühling und Hoffmann-Riem, Hohmann-Dennhardt: Vzhledem k rozvoji elektronických médií a roli informační společnosti již nelze bezvýjimečný zákaz ospravedlnit. Dříve byla veřejnost v soudní síni díky zástupcům tisku současně mediální veřejností. Od té doby však roli tisku převzaly elektronická média, zejména rozhlas a televize. Zatímco zástupcům tisku stačí pro jejich zpravodajství pouhá přítomnost v soudní síni, pro rozhlas a televizi jsou obrazové a zvukové záběry nepostradatelné. Takový zásah státu do práva na informace je nutno řádně zdůvodnit. De lege ferenda je nutno tento bezvýjimečný zásah znovu zvážít a případně připustit výjimky.

30 Rozhodnutí Spolkového ústavního soudu ze dne 14. 7. 1994, sp. zn. 1 BvR 1595/92.

31 Gesetz über das Bundesverfassungsgericht – Bundesverfassungsgerichtsgesetz – BVerfGG, in der Fassung vom 12. 3. 1951, zuletzt geändert durch Gesetz zur Stärkung der Selbstverwaltung der Rechtsanwaltschaft vom 26. 3. 2007.

takovém řízení. Tyto důvody legitimují otevření začátku ústního jednání a vyhlášení rozhodnutí pro veřejnost. Ovlivnění průběhu jednání je vyloučeno tím, že televize a rozhlas jsou připuštěny jen do zjištění přítomnosti účastníků. Pokud je obava, že by přítomnost televize mohla ovlivnit osobnostní práva účastníků, třetích osob, které se jednání účastní, nebo průběh řízení, nemusí být televizní a rozhlasové zpravodajství vůbec připuštěno, nebo jen zčásti, nebo jen za určitých podmínek.³²

Závěr

Zatímco evropské pojetí zpravodajství ze soudních síní je zdrženlivé a přímý přenos soudního jednání je zde prakticky nemyslitelný, jiná situace je v USA. I zde o přítomnosti kamer rozhoduje vždy příslušný soudce, nicméně přímý přenos soudního jednání zde není ničím neobvyklým. Jsou zde dokonce specializované televizní stanice, tzv. Court-TV, které mají na programu pouze přímé přenosy či záznamy ze soudních jednání. Příkladem může být proces s O. J. Simpsonem, obviněným z vraždy své manželky a jejího milence, který v přímém

přenosu sledovaly miliony diváků v USA i Evropě. Kruml k tomu uvádí, že pro někoho byl soud se Simpsonem dalším příkladem nechutné snahy médií být u všeho a jako hyeny týt z dvojnásobné vraždy, jini jej oceňovali jako televizní univerzitu amerického právního systému.³³

Nelze asi obecně říci, který systém je lepší, vždy záleží na tradicích a zvyklostech dané země. Pokud si však uvědomíme obrovský tlak, kterému byl senát Vrchního soudu po povolení přímého přenosu vystaven (a kterému nakonec podlehl), pak se německá úprava, která přímé přenosy prostě zakazuje, jeví jako lepší. Rovněž Rada Evropy vychází z toho, že přímé zpravodajství ze soudního jednání by zásadně nemělo být možné. Takové zpravodajství by mělo být povoleno jen tehdy, když to s sebou nese závažné riziko přílišného vlivu na oběti, svědky, účastníky řízení, poroty (senáty) nebo soudce.³⁴

Medializaci určitých sporů nelze nikdy zabránit a je na každém jednotlivém soudci, aby se při výkonu své funkce nenechal ovlivnit veřejným míněním či sdělovacími prostředky. Soudce má soudit a nikoli poskytovat médiím rozhovory, ve kterých vysvětluje, proč rozhodl o povolení či zákazu přímého přenosu. I když je někdy těžké odolat pokušení prožít si svých patnáct minut slávy, je povinností soudu poskytnout každému spravedlnost a nevystavovat se zbytečně výtkám možné podjatosti. Nelze než souhlasit se Lněničkou, který uvádí, že fotografování a pořizování obrazových a zvukových záznamů ze soudních síní je vždy zásahem do plynulosti řízení, vede ke zbytečným dohadům novinářů se soudci, kteří mají nepochybně při vedení řízení dost vlastních starostí, a mělo by být zakázáno.³⁵

✦ Autor je docentem na katedře trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy a advokátem v Praze.

32 Důvodová zpráva k zákonu, kterým se mění Zákon o ústavním soudu (Bundesverfassungsgesetz, BGBl. I S.1473), Deutscher Bundestag, 13. Wahlperiode, Drucksache 13/7676 ze dne 15. 5. 1997, str. 7.

33 Kruml, M.: Soud v přímém přenosu, Týden 54/2001, str. 88.

34 Dle Doporučení č. 13 o šíření informací prostřednictvím sdělovacích prostředků ve vztahu k trestnímu řízení přijaté Výborem ministrů Rady Evropy dne 10. července 2003 by přímé reportáže a záznamy pořizované v jednacích síních sdělovacími prostředky měly být možné jedině v případech a v míře, v jaké je to výslovně povoleno zákonem nebo příslušnými soudními orgány. Takové reportáže by měly být povoleny jedině tehdy, nehrozí-li žádné vážné nebezpečí nepatřičného vlivu na oběti, svědky, strany v trestních řízeních, porotce nebo soudce.

35 Lněnička, J.: Svoboda projevu a trestní řízení, Právní praxe, 4/1995, str. 219.

Kdy končí řízení před soudem

JUDr. VÁCLAV VLK

Může se to stát každému advokátovi a stalo se to i mně. Stal jsem se účastníkem řízení ve stavební věci. Ostatně, myslím si, že by mělo být snad nařízeno, aby každý advokát byl povinně

jednou za čas účastníkem soudního řízení, aby si zažil to, co si zažívají naši klienti na vlastní kůži. Byť mnohokrát trpíme s nimi, vždy je to bolest někoho jiného.

Nicméně, zpátky k mojí věci. Postupem času doputovala řízení až do stadia kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem. V tomto řízení jsem byl vyzván zaplatit soudní poplatek a učinil jsem tak špatně. Nebojte se, kolegové, nejsem šílenec

a jsem zastoupen advokátem, tudíž rozhodnutí zaplatit soudní poplatek způsobem, který nebyl Nejvyššímu správnímu soudu libý, bylo výsledkem právních úvah. I stalo se, že Nejvyšší správní soud řízení o mé kasační stížnosti zastavil a doručil jej mému právnímu zástupci. Ve výroku též rozhodl o vrácení zaplacené části soudního poplatku a stanovil, že tento mi bude vrácen na číslo účtu ve výroku uvedeném. Bohužel se spletl a do výroku zařadil číslo účtu soudu, nikoli číslo účtu mé. Až potud se nejedná o nic, co by stálo za pozornost advokátního stavu.

Ovšem to, co následovalo, vypovídá o našem právním řádu a chování justice přímo ilustrativně. Nejvyšší správní soud předtím, než jsem jej cestou svého právního zástupce stačil upozornit na tuto chybu, z úřední povinnosti číslo účtu v usnesení opravil, vydal opravné usnesení, ale toto už nedoručoval mému právnímu zástupci, ale přímo mně a dalším účastníkům řízení, kteří stáli v pozici stěžovatele se mnou. Nastala tedy ona báječná situace, kterou advokáti milují, rozhodnutí ve věci je doručeno místo advo-

kátovi jeho klientovi. Protože sám jsem advokát, pochopil jsem, co se stalo, ale přesto jsem sedl, napsal jsem stížnost na doručování příslušnému soudu, kterou jsem si podal jako účastník řízení. A to, co jsem se dozvěděl zpět, je něco, o co se s vámi musím podělit.¹

Vážený pane doktore,

Nejvyšší správní soud obdržel dne 21. 9. 2012 Vaši stížnost na doručení usnesení ze dne 4. 9. 2012, č. j. 3 As xxxxxx- 36, které bylo adresováno Vám a Vaší paní Mgr. xxxxxxx. Namítáte, že toto usnesení jste obdrželi pouze Vy, a neobdržel je Váš právní zástupce.

K tomu na vysvětlenou uvádím, že při volbě adresátů jsme vycházeli z následující úvahy:

Jednalo se o opravné usnesení ze dne 4. 9. 2012, jímž byla ex offo opravena chyba v psaní ve výroku usnesení ze dne 8. 8. 2012, č. j. 3 As xxxxx - 30, kterým bylo v předmětné věci zastaveno řízení. Toto usnesení (ze dne 8. 8. 2012, č. j. 3 As xxxxxxxxx - 30) bylo Vašemu zástupci doručeno dne 13. 8. 2012, a s ohledem na doručení ostatním účastníkům řízení nabylo právní moci dne 21. 8. 2012. Opravným usnesením se právní moc předchozího usnesení neprolamovala, toliko přicházela v úvahu možnost odkladu vykonatelnosti předchozího usnesení.

Nabytím právní moci předmětného usnesení o zastavení řízení o kasační stížnosti zanikly, z pohledu, či pro potřeby, Nejvyššího správního soudu, v předmětné věci účinky Vašeho zastoupení a zastoupení Vaší paní Vaším právním zástupcem.

Za této situace jsme potom dne 4. 9. 2012 dané opravné usnesení nemohli adresovat jinak.

Respektuji, že Váš názor na danou věc může být jiný, nicméně věřím, že přijmete toto vysvětlení.

Tudíž, vážení kolegové, podle názoru Nejvyššího správního soudu řízení o kasační stížnosti jednou zanikne rozhodnutím o ní, které je konečné, a pokud je vydáváno jakékoli opravné usnesení, už znovu neobživne a vy nejste zástupci svého klienta.

Což o to, na škole mě učili něco jiného, zejména o civilních řízeních a o opravných usneseních, ale v očích Nejvyššího správního soudu je to jinak. Domnívám se, že neexistuje krystaličtější příklad formalismu, útrpného výkladu právního předpisu. Každý z nás se jistě potkal s problematikou týkající se úpravy dovolání a přílišného purismu při dokládání plných mocí u mimořádných opravných prostředků a dokonce i v řízeních běžných, když *ex lege* je to pochopitelné pouze v řízení o ústavní stížnosti.² Ať používáme plnou moc jakoukoli, tedy i onu klasickou univerzální všeobjímající,³ stejně jsme nuceni vyplňovat speciální označení různých soudních sporů, a to v podstatě podle názoru toho kterého soudu. Podotknout jistě lze, že občanské soudní řízení a správní soudní řízení se liší. Je dokonce velmi zajímavé, že jak správní proces netrpí přílišným formalismem, tak navazující soudní ochrana je v tomto směru přesně opačná. Jsem příznivcem advokátského procesu, a tak rituální formalismus, směřuje-li k přirozené regulaci a zrychlení řízení, vnímám jen pozitivně. Přesto mnou jinak celkem oblíbený Nejvyšší správní soud nemohu pochválit.

Dovolím si na tomto místě připomenout, že existuje právní předpis, který upravuje zastupování advokáta, a ten říká, že obsah právní pomoci skončí, že plná moc pro právní pomoc

končí, až skončí právní pomoc, a obsahem právní pomoci je celé vyřízení věci, neboť to klient žádá a chce.⁴

Tak by ostatně měl vnímat plnomocenství udělené advokátovi i každý soud. I nedostatek plné moci je zhojitelným nedostatkem, písemná plná moc pouze průkazem osvědčujícím existující plnou moc, bylo by možná dobré ustálit se na tomto výkladu a tento plně akceptovat soudy, aby se tak advokáti stali skutečnými zástupci svých klientů ve všech směrech. Ostatně, nelze na tomto místě nepřipomenout, že zákon presumuje, že advokát jedná čestně, a to, co tvrdí sám za sebe, je pravdivé.⁵

Pokud tedy soudu sdělím, že zastupuji klienta, už tento fakt by měl být pro soud dostatečně vypovídající, a z něj by soud měl vycházet. Průkaz plné moci je sice pochopitelný, a zřejmě s ohledem na naši právní kulturu i nezbytný.⁶ Ostatní závěry, které se týkají faktu, kde končí řízení a zastoupení konkrétním advokátem, jsou všeobecně platné. Možná je to malicherná poznámka, ale pro mě má dva rozměry. Jen si vezměme, kolegové, kolik by se ušetřilo času a lidské síly, kdyby bylo důsledně jednáno s jedním advokátem, a nebylo doručováno zbytečně účastníkům, tam, kde stále advokátovo zastoupení fakticky trvá.

Druhým rozdílem je pak fakt, že místo toho, abych vynakládal prostředky na oprávněné honoráře mého právního zástupce za další stížnosti a podání v této věci, obtěžoval tak Nejvyšší správní soud, jeho předsedu, či snad dokonce soud ústavní, napsal jsem tento krátký článek, za který obdržím malý honorář, který bude drobnou náplastí na moji pošramocenou duši v moji vlastní věci. Škoda, že naši klienti tuto možnost nemají.⁷

✿ Autor je advokátem v Praze.

- 1 Text přípisu Nejvyššího správního soudu jsem mírně poopravil tak, abych ztlížil jeho identifikaci, neboť mi nejde o partikulární věc, ale o obecný problém. Co do obsahu však zůstal zcela nezměněn.
- 2 § 31 odst. 2 zák. č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.
- 3 § 25 odst. 1 zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.
- 4 § 1 odst. 2 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, § 25 odst. 1 zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.
- 5 § 16 odst. 2, § 17 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, čl. 4 odst. 1 a 3 usnesení Představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku.
- 6 § 31 odst. 4 zák. č. 40/194 Sb., občanského zákoníku.
- 7 Článek opatřili poznámkovým aparátem Mgr. Vít Nevařil a Mgr. Hana Sychrová, advokátní koncipienti pražské AK Moreno Vlk & Asociados.

OBČANSKÝ SOUDNÍ ŘÁD EXEKUČNÍ ŘÁD 2013

velké novely o.s.ř.
a exekučního řádu od 1.1.2013

www.sagit.cz

Sagit

inzerce

Má být spravedlnost pokud možno spravedlivá?

Mgr. MILOŠ ZBRÁNEK

Co je to za hloupou otázku, pomysli si laskavý čtenář. Bohužel je na místě. V poslední době je oblíbeným tématem počínání zdivočelých exekutorů a advokátů vůči nebohým dlužníkům. Nelze samozřejmě akceptovat způsob, kdy se z drobného dlužníka vyrobí dlužník na věčné časy a zainteresovaní právníci roz-

ličného druhu mají jedinou starost, aby dlužník, nějakým nešťastným nedopatřením, náhodou dluh nedokázal celý splatit. Tento stav je důsledkem polistopadového vývoje ve vymáhání oprávněných nároků, který by se dal nazvat „ode zdi ke zdi“.

V 90. letech byl pravomocný rozsudek soudu často draze zaplaceným cárem papíru, výkon soudního rozhodnutí, prováděný soudy, byl pomalý, bezzubý a neúčinný. Důsledkem toho byl vznik samostatných exekutorských úřadů, pro něž bylo vymáhání dluhů zdrojem příjmu. Je nutné přiznat, že situace se částečně zlepšila, zejména u dlužníků-fyzických osob, přestalo být soudní rozhodnutí pro smích. Na druhou stranu vznikl nový fenomén.

Rozličné „právní manufaktury“, zahrnující advokáta, exekutora a mnohdy i rozhodce či „rozhodčí centrum“ měly za cíl nikoli uspokojení věřitele a donucení dlužníka zaplatit dluh, ale především uspokojení svého vlastního zisku a navyšování dluhu dlužníka tak, aby jej pokud možno ani nebyl schopen splnit. Proto byly žalovány i nicotné nároky, které pak nabobtnaly o palmáře, odměny exekutorů, rozličné náklady exekutorů vycucané z prstu, poplatky a odměny rozhodců. Počínání exekutorů či jejich vykonavatelů připomínalo počínání vymahačů výpalného, které postihlo nejen dlužníka, ale často i jeho příbuzné, nebo dokonce osoby zcela cizí, měly-li tu smůlu, že přišly někdy s dlužníkem do styku, třeba tím, že měl dotyčný nějakou dobu u nich bydliště. S pomocí vlastního gumového výkladu právních norem pak exekutoři občas zabavovali i majetek zcela nezúčastněných osob. Kupodivu, nejenže je za to nikdo nezavřel, ale ani nepřišli o oprávnění provozovat exekutorskou činnost. Proti těmto praktikám se nakonec postavily některé soudy a zejména pak Ústavní soud. Zdá se, že vymáhání dluhů by se mohlo dostat do civilizovanějších kolejí, ale v tomto uspokojení by se nemělo zapomenout na věřitele, abychom opět neletěli k opačné zdi. Mají se na mysli opravdoví věřitelé, tedy nikoli „právní manufaktury“ a skupovači pohledávek. Pro ně totiž situace není ani zdaleka tak příznivá. Často mají nedobytné pohledávky ve značné výši, zejména věřitelé v podnikatelské sféře, a tyto pohledávky, resp. jejich nedobytnost, ohrožují jejich vlastní existenci a potenciálně z nich samotných vyrábí dlužníky.

Sebelepší a seberychlejší justice není schopna eliminovat přirozená podnikatelská rizika, spočívající v tom, že podnikateli občas někdo nezaplatí. Prohlášení konkursu není problémem jen samotného dlužníka, ale také problémem jeho věřitelů a krach jednoho podnikatele může snadno způsobit, že se do úpadkové situace dostanou i jeho věřitelé, kteří byli doposud fungujícími a zdravými subjekty. Jak již bylo uvedeno, justice nemůže tato rizika eliminovat, neměla by však ekonomickou pohromu věřitelů ještě zhoršovat. Bohužel se tak často děje. Důvody spočívají částečně v legislativní úpravě, částečně však ve výkladové praxi soudů, nereflakující otázku přirozené spravedlnosti.

Podívejme se na problém skrze modelový příklad. Justice, potažmo stát, by měl věřiteli poskytnout co možná největší pomoc. Jaká je skutečnost?

Na začátku všeho věřitel poskytne dlužníkovi nějakou službu nebo zboží v hodnotě jeden milion korun. Ještě než dostane cokoli zaplaceného, zaplatí státu 20% DPH. Celkově tak má pohledávku za dlužníkem 1 200 000 Kč. Dlužník nezaplatí a věřitel se obrátí s nárokem na soud. Aby tak mohl učinit, musí zaplatit 5 % z žalované částky, tj. 60 000 Kč. Jsme tedy ve fázi, kdy ještě stát ani nezačal konat a již obdržel od věřitele 260 000 Kč. Po podání žaloby, ale ještě před nařízením prvního jednání, je prohlášen na dlužníka konkurs. To v praxi většinou znamená, že ze své pohledávky uvidí věřitel, po několika letech, mizivé procento. Logickým krokem věřitele bude to, že svou pohledávku přihlásí do konkursního řízení a žalobu vezme zpět, protože pokračování v klasickém soudním řízení nemá smysl. Věřitel bez ohledu na výsledek nedostane víc než podle konečného rozvrhového usnesení po ukončení konkursu. Cílem je také, aby obdržel zpět dříve celý, nyní 80 % zaplaceného soudního poplatku. Ale ouha. Zde přichází první rána pro věřitele.

Jak podle stávající úpravy zák. č. 182/2006 Sb., tak podle starší právní úpravy podle zák. č. 328/1991 Sb. má prohlášení konkursu na majetek dlužníka ty účinky, že se přerušují soudní, správní a jiná řízení o právech a povinnostech, která se týkají majetkové podstaty nebo které mají být uspokojeny z majetkové podstaty, jejichž účastníkem je dlužník. Je-li řízení přerušeno, nekonají se jednání a neběží stanovené lhůty. To pro věřitele znamená, že i když vezme žalobu zpět, případně soudem vydané usnesení o zastavení řízení a vrácení soudního poplatku nemůže nabýt právní moci. **Praktickým důsledkem je to, že věřitel neobdrží zaplacený soudní poplatek dříve, než lhůty zase začnou běžet, tj. až po skončení konkursu, což může být otázkou několika let.** Zvláště u sporů s vysokou jistinou jako předmětem sporu to může být i značná suma, ležící na účtu soudu. Není to však nejhorší možná pohroma.

Tou je, má-li dlužník-úpadce právní zastoupení. Tedy alespoň při striktním výkladu ustanovení občanského soudního řádu.

Podle ustanovení § 142 odst. 1 OSŘ *účastníku, který měl ve věci plný úspěch, přízná soud náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl.*

Až potud vše v pořádku. V případě, že je na dlužníka prohlášen konkurs, další pokračování v řízení se jeví jako nesmy-

slné, protože věřitel bude uspokojen jen částečně v rámci konkursního řízení. Je tedy logické, že věřitel vezme žalobu zpět. Ani po skončení konkursu totiž fakticky není možné, že by mohl dosáhnout reálného uspokojení svého nároku, protože majetek úpadce byl v rámci konkursního řízení zpeněžen a není účelné vést výkon rozhodnutí. Takové zpětvzetí žaloby s sebou nese ovšem zásadní otázku. **Kdo zavinil zastavení řízení?**

Podle § 146 odst. 2 OSŘ *jestliže některý z účastníků zavinil, že řízení muselo být zastaveno, je povinen hradit jeho náklady. Byl-li však pro chování žalovaného (jiného účastníka řízení) vzat zpět návrh, který byl podán důvodně, je povinen hradit náklady řízení žalovaný (jiný účastník řízení).*

Řízení je považováno za zastavené pro chování dlužníka tehdy, když po podání žaloby dlužník svůj dluh uhradí. Prohlášení konkursu na majetek dlužníka pod tento důvod podřadit nelze. Ovšem označit za viníka zpětvzetí žaloby žalobce, který po prohlášení konkursu ztratil reálnou šanci na uspokojení svého nároku, se jeví také jako silně přitažené za vlasy. Bohužel, právě tento formalistický výklad se v rozhodnutích soudů objevuje, s přímým důsledkem povinnosti zaplatit náklady právního zastoupení žalovanému.

Žalobou podanou ke KS Liberec 37 Cm 224/2005 se žalobce domáhal po žalovaném zaplacení peněžité částky. Po podání žaloby byl na žalovaného prohlášen konkurs, řízení bylo přerušeno. Ještě před přerušением řízení byl vydán platební rozkaz, proti kterému žalovaný, zastoupen advokátem, podal odpor. Platební rozkaz byl zrušen, k nařízení jednání však již nedošlo z důvodu přerušení řízení. Po skončení konkursního řízení, ve kterém byla uznána pohledávka žalobce jak žalovaným, tak správcem konkursní podstaty a uspokojena do výše cca 2,6 %, vzal žalobce žalobu zpět.

Soud prvního stupně zastavil řízení a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění uvedl, že shledal správný žalobcův závěr o neúčelnosti a formálnosti dalšího řízení. Správnost tohoto závěru opřel mj. také ze skutečnosti, že žalobcova pohledávka byla správcem konkursní podstaty zjištěna, úpadce sám ji výslovně nepopřel a pohledávka žalobce byla zařazena na seznam pohledávek, který sám o sobě je i exekučním titulem, pokud by chtěl žalobce pohledávku dále vymáhat. K otázce zavinění zastavení řízení se soud prvního stupně blíže nevyjádřil, o nákladech řízení však rozhodl s odkazem na ustanovení § 150 OSŘ.

Proti rozhodnutí o nákladech řízení podal odvolání žalovaný, když uvedl, že zastavení řízení nezavinil a žalobce měl vědět, co zpětvzetím žaloby způsobí. Žalovaný byl nucen z důvodu zpětvzetí žaloby vyhledat právní pomoc, kterou musí zaplatit a náleží mu tak náhrada nákladů řízení.

Žalobce k odvolání žalovaného uvedl, že jeho pohledávka byla v rámci konkursního řízení uznána a následně uspokojena do výše 2,6 %. Pro zbytek nároku žalobce platí, že získal exekuční titul dle ustanovení § 45 odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání a důvod sporu tak odpadl. Uvedl, že pohledávka žalobce nebyla plně uspokojena proto, že v konkursní podstatě nebylo dost peněz a další vymáhání je nereálné.

Odvolací soud svým rozhodnutím 12 Cmo 223/2011 ze dne 29. 2. 2012 změnil rozhodnutí soudu prvního stupně tak, že přiznal žalovanému nárok na náhradu nákladů řízení, a to včetně řízení odvolacího. V odůvodnění svého rozhodnutí uve-

dl, že pokud některý z účastníků zavinil, že řízení muselo být zastaveno, musí být postupováno podle § 146 odst. 2 o. s. ř. Zavinění se posuzuje výlučně z procesního hlediska, tj. podle procesního výsledku. Tím, že žalobce vzal žalobu zpět, zavinil, že řízení muselo být zastaveno a je proto povinen podle § 146 odst. 2 o. s. ř. nahradit žalovanému jeho účelně vynaložené náklady řízení. Skutečnost, že na majetek odpůrce, který je v úpadku, byl vyhlášen konkurs, nelze kvalifikovat jako chování, které vyvolalo zpětvzetí návrhu. Otázku nedobytnosti žalované pohledávky nelze při rozhodování o náhradě nákladů řízení v případě zastavení řízení posuzovat. K použití ustanovení § 150 OSŘ uvedl, že citované ustanovení má sloužit k odstranění nepřiměřené tvrdosti, zcela výjimečně, přičemž ovšem je nutno mít na zřeteli také práva úspěšného účastníka, v tomto případě žalovaného. Při zkoumání, zda tu jsou důvody hodné zvláštního zřetele pro nepřiznání náhrady nákladů řízení úspěšnému účastníkovi, soud především přihlíží k majetkovým, osobním a dalším poměrům účastníků řízení.

Výše uvedeného rozhodnutí VS Praha se čistě z úhlu pohledu formálně právního jeví jako přípustný výklad ustanovení občanského soudního řádu. Z úhlu pohledu práva na spravedlivý proces se jeví jako hloupost či nemravnost, případně obojí.

Shrňme si nejdříve nesporná fakta:

1. Žalovaný nesporně dlužil žalobci žalovanou částku.
2. Žalobce nemohl znát majetkové poměry žalovaného a nemohl vědět, že na něj bude prohlášen konkurs.
3. Žalovaný po ukončení konkursu již neměl žádný majetek, z kterého by se mohl žalobce uspokojit a pokračování v řízení by bylo jen formální a neúčelné.

Přesto to byl žalobce, který nesl náklady řízení. Dobře mu tak, neměl využívat svého ústavního práva na soudní ochranu.

Vraťme se nyní k příkladu uvedenému na začátku tohoto článku a vyjádřeme důsledky rozhodnutí VS Praha v číslech.

Náš věřitel již zaplatil 200 000 Kč na DPH státu a svou pohledávku ve výši 1 200 000 Kč je nucen žalovat.

Zaplacený soudní poplatek činí 60 000 Kč.

Na dlužníka (právně zastoupeného) je prohlášen konkurs.

Konkurs je ukončen, věřitel obdrží 2,6 % ze své pohledávky, tj. 31 200 Kč. Po skončení konkursu má dvě možnosti:

Buď vezme žalobu zpět a obdrží léta držený soudní poplatek 60 000 Kč, ve světle rozhodnutí VS Praha však bude muset zaplatit žalovanému 60 400 Kč na nákladech řízení.

Nebo bude dál pokračovat v nesmyslném a zbytečném sporu, náklady řízení platit nebude, ale také nedostane zpět soudní poplatek, který mu dlužník zcela jistě nenahradí, neboť již nemá majetek.

Vskutku Sofiina volba. Tak komu zaplatit 60 000 Kč? Vrchní soud v odůvodnění rozhodnutí dojemně dbal na práva žalovaného-úpadce (fakticky ovšem na právo právního zástupce na odměnu), práva žalobce-věřitele jej nechala chladným. Konečný výsledek sofistikované právní úvahy, vtělený do tohoto rozhodnutí, je však výslovně nespravedlivý a nemravný a příkladem vítězství formy nad obsahem. Argumentace, že nelze použít v obdobném případě ustanovení § 150 OSŘ, protože žalobce nebyl nemajetný, ani sociální případ, je navíc nepřipadná. Sociální poměry jsou jen jedním možným, nikoli jediným možným důvodem pro použití ustanovení § 150 OSŘ.

✿ Autor je soudcem pobočky Krajského soudu v Liberci.

Odměna obhájce za převzetí obhajoby

Skutečnost, že nebyla provedena první porada s klientem, nebrání obhájci, aby účtoval úkon podle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2006, sp. zn. 4 Tz 4/2006, Sbirka soudních rozhodnutí a stanovisek NS ČR, sešit č. 5/2012, rozhodnutí č. 30

Odůvodnění:

Rozhodnutím ministra spravedlnosti České republiky ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. 895/2005-MO-M/8, bylo podle § 398 odst. 1 tr. ř. povoleno na návrh Krajského státního zastupitelství v Praze ze dne 21. 4. 2005, sp. zn. KVZ 50/2005, vydání občana Slovenské republiky jménem M. L., k trestnímu stíhání do Slovenské republiky na základě zatýkacího rozkazu Okresního soudu v Rimavské Sobotě vydaného dne 4. 1. 2005, sp. zn. 2 T 152/02, a to pro podezření ze spáchání trestného činu sexuálního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák. Slovenské republiky.

Usnesením státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Praze ze dne 11. 7. 2005, sp. zn. KVZ 50/2005, byla obhájce Mgr. A. K., advokátce se sídlem K., M., která byla obviněnému ustanovena z důvodu nutné obhajoby, podle § 151 odst. 3 tr. ř. přiznána odměna a náhrada hotových výdajů v celkové výši 8960,50 Kč.

Ke stížnosti obhájkyne Mgr. A. K. rozhodla státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství v Praze usnesením ze dne 8. 8. 2005, sp. zn. 1 VZT 532/2005, jímž podle § 149 odst. 1 tr. ř. napadené usnesení státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Praze ze dne 11. 7. 2005, sp. zn. KZV 20/2005, zrušila a podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. ve věci sama rozhodla tak, že podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. advokátce Mgr. A. K. přiznala odměnu a náhradu hotových výdajů v celkové výši 7639,80 Kč.

Proti posledně citovanému usnesení státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 8. 8. 2005, sp. zn. 1 VZT 532/2005, podal ministr spravedlnosti podle § 266 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona ve prospěch ustanovené obhájkyne Mgr. A. K. Namítá v ní, že tímto rozhodnutím byl zákon porušen v neprospěch obhájkyne v ustanoveních § 147 odst. 1 písm. a), b), § 150 odst. 1 tr. ř., § 11 odst. 1 písm. b), § 13 odst. 3 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“) a v řízení předcházejícím v ustanovení § 151 odst. 2 věta první tr. ř.

Ve svém mimořádném opravném prostředku ministr spravedlnosti v prvé řadě vyslovil nesouhlas s právním názorem státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství v Praze, na základě něhož neshledala důvodným přiznání odměny za úkon obhájkyne spočívající v převzetí a přípravě obhajoby včetně první porady s klientem dne 20. 3. 2005. Podle stěžovatele totiž názor státní zástupkyně, že vzhledem ke skuteč-

nosti, že obhájkyne mohla převzít opatření o svém ustanovení nejdříve v 15.30 hodin dne 20. 3. 2005, nezůstal žádný časový prostor pro jemu předcházející úkon právní služby ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu, nelze přijmout. Logicky totiž není možné, aby výslech obviněného, uskutečněný za účasti jeho obhájkyne krátce po jejím ustanovení, proběhl bez formálního převzetí obhajoby a krátké porady s klientem.

Obhájkyne se domáhala úhrady prvních dvou úkonů právní služby ve zvýšené sazbě podle § 12 odst. 1 advokátního tarifu, a to s ohledem na časovou náročnost, která spočívala ve skutečnosti, že tyto úkony byly provedeny dne 20. 3. 2005, tedy v den pracovního klidu. Ministr spravedlnosti však ve stížnosti pro porušení zákona navrhl zohlednit tuto okolnost pouze u úkonu uskutečněného ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu. U úkonu podle § 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu nepřipustil možnost zvýšení sazby, což zdůvodnil tím, že u tohoto úkonu se výpočet odměny automaticky řídí zákonným časovým hlediskem, zřetelně vyjádřeným v textu uvedeného ustanovení.

Ministr spravedlnosti dále upozornil na skutečnost, že napadeným rozhodnutím státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství v Praze byla přiznána obhájce odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 7639,80 Kč, která je o 1425 Kč nižší než částka 9064,80 Kč, která byla obhájce přiznána usnesením státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Praze, čímž došlo také k porušení zákona v ustanovení § 150 odst. 1 tr. ř., neboť postavení obhájkyne, která svou stížností dala podnět, bylo zhoršeno, přičemž ustanovení § 150 odst. 1 tr. ř. se týká postavení kterékoliv oprávněné osoby uvedené v ustanovení § 142 odst. 1 tr. ř.

Závěrem svého mimořádného opravného prostředku ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 8. 8. 2005, sp. zn. 1 VZT 532/2005, byl porušen zákon v ustanovení § 147 odst. 1 písm. a), b), § 150 odst. 1 tr. ř., § 11 odst. 1 písm. b), § 13 odst. 3 advokátního tarifu a v řízení předcházejícím v ustanovení § 151 odst. 2 věta první tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a shledal, že zákon byl porušen.

Podle ustanovení § 147 odst. 1 tr. ř. při rozhodování o stížnosti přezkoumá nadřízený orgán

- a) správnost všech výroků napadeného usnesení, proti nimž může stěžovatel podat stížnost, a
- b) řízení předcházející napadenému usnesení.

Podle ustanovení § 150 odst. 1 tr. ř. orgán rozhodující o stížnosti nemůže z jejího podnětu změnit usnesení v neprospěch osoby, která stížnost podala nebo v jejíž prospěch byla stížnost podána.

Podle ustanovení § 151 odst. 2 tr. ř. obhájce, který byl obviněnému ustanoven, má vůči státu nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů podle zvláštního předpisu.

Nejvyšší soud ze spisu Krajského státního zastupitelství

v Praze, sp. zn. KVZ 50/2005, zjistil, že dne 20. 3. 2005 byla obviněnému M. L. soudkyní Krajského soudu v Praze z důvodů uvedených v ustanovení § 36 odst. 4 písm. d) tr. ř. ustanovena obhájkyň Mgr. A. K., advokátka se sídlem M., K.

Dne 27. 5. 2005 podala ustanovená obhájkyň Krajskému soudu v Praze návrh na přiznání odměny a nákladů hotových výdajů v celkové částce 10 374 Kč. Obhájkyň si ve svém vyúčtování nutné obhajoby účtovala tři úkony právní služby, z toho dva ve zvýšené sazbě podle § 12 odst. 1 advokátního tarifu, neboť byly provedeny v den pracovního klidu, a jeden úkon právní služby v základní sazbě.

Usnesením státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Praze ze dne 11. 7. 2005, sp. zn. KVZ 50/2005, byla obhájkyň Mgr. A. K. podle § 151 odst. 3 tr. ř. přiznána odměna a náhrada hotových výdajů v celkové výši 8960,50 Kč. Z odůvodnění tohoto rozhodnutí vyplývá, že státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Praze neuznala nárok obhájkyň v celé výši, protože neakceptovala nárok na dvojnásobné zvýšení odměny v případě první porady s klientem z důvodu, že tento úkon byl prováděn v den pracovního klidu, neboť na tento úkon, pokud byl vůbec proveden, navazoval výslech obviněného před soudem. Jednalo se tedy o úkon provedený v témž čase a na stejném místě, a není zde tedy důvod, aby obhájkyň nárokovala dvakrát dvojnásobné zvýšení odměny. Náhradu cestovních výdajů, které Mgr. A. K. nárokovala celkem ve výši 2499 Kč, stanovila státní zástupkyně na základě příslušných ustanovení zák. č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, tak, že při sazbě základní náhrady 3,40 Kč za 1 km podle § 7 odst. 2 písm. b) zák. č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, při celkem ujeté vzdálenosti 490 km, činí základní sazba 1666 Kč. Při stanovení náhrady za spotřebované pohonné hmoty vycházela z průměrné ceny pohonných hmot v roce 1994, která činila maximálně u automobilového benzínu 31 Kč za litr. Při průměrné spotřebě 5 litrů pohonných hmot na 100 km, která vyplývá z technického průkazu, jenž byl předložen k vyúčtování, pak průměrná spotřeba na 490 km jízdy činí 24,5 litru pohonných hmot, za které pak obhájkyň přiznala náhradu ve výši 769,50 Kč.

Proti uvedenému usnesení podala Mgr. A. K. stížnost, která byla doručena Krajskému státnímu zastupitelství v Praze dne 25. 7. 2005, v níž v prvé řadě uplatnila námitku, že u úkonu převzetí a přípravy obhajoby včetně první porady s klientem podle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu, pokud tento úkon bezprostředně navazuje na jiný úkon trestního řízení, je možno nárokovat zvýšení odměny na dvojnásobek, z důvodu, že byl konán v den pracovního klidu. Dále stěžovatelka namítla skutečnost, že její výpočet týkající se náhrady cestovních výdajů vychází z aktuálního znění právních předpisů. Aritmetický průměr údajů z technického průkazu činí po zaokrouhlení 5,20, náhrada pohonných hmot, motorové nafty, činí 26,60 Kč za litr, náhrada za používání osobního automobilu činí 3,80 Kč, přičemž celková náhrada by při takovémto výpočtu činila 2513,70 Kč, přičemž obhájkyň dále nárokuje pouze částku 2499 Kč, která je uvedena v původním vyúčtování.

Státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství rozhodla z podnětu výše citované stížnosti obhájkyň, přičemž usnesením ze dne 8. 8. 2005, sp. zn. 1 VZT 532/2005, podle § 149 tr. ř. stížností napadené usnesení zrušila a podle § 149 odst. 1

písm. a) tr. ř. rozhodla tak, že podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. advokátce Mgr. A. K. přiznala odměnu a náhradu hotových výdajů v celkové výši 7639,80 Kč. Podle názoru státní zástupkyně si obhájkyň úkon právní služby ze dne 20. 3. 2005 podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu, tedy první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby, je-li klientovi zástupce nebo obhájce ustanoven soudem, neúčtovala v souladu se zákonem. Opatření Krajského soudu v Praze, jímž byla obhájkyň ustanovena, převzala při veřejném zasedání dne 20. 3. 2005 u Krajského soudu v Praze v době od 15.30 do 16.20 hodin. Z tohoto údaje vychází názor státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství, podle kterého před zahájením veřejného zasedání nemohla jako ustanovená obhájkyň se svým klientem hovořit a vést s ním první poradu. Vzhledem k přiznání odměny pouze za dva úkony právní služby byla podle § 2 odst. 1 a § 13 odst. 3 advokátního tarifu stanovena také náhrada hotových výdajů pouze v celkové částce 150 Kč. Náhrada cestovních výdajů byla určena v celkové výši 1862 Kč, s ohledem na výpočet, kdy zákon stanoví sazbu základní náhrady za 1 km jízdy u osobních motorových vozidel na 3,80 Kč. Náhrada za spotřebované pohonné hmoty byla určena v celkové výši 677,80 Kč, přičemž vycházela ze stejného výpočtu, jaký je uveden ve stížnosti obhájkyň.

Podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu je úkonem právní služby, za který náleží advokátovi mimosmluvní odměna, první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby, je-li klientovi zástupce nebo obhájce ustanoven soudem. Z protokolu sepsaného u Krajského soudu v Praze dne 20. 3. 2005, sp. zn. Nt 265/05, mimo jiné vyplývá, že obhájkyň bylo krátkou cestou předáno ustanovení obhájce. Z uvedeného protokolu je tedy zřejmé, že obhájkyň obhajobu převzala.

Převzetí a příprava obhajoby je samostatným úkonem dle advokátního tarifu, se kterým je také spojena první porada s klientem, která slouží k seznámení s problematikou věci a k přípravě obhajoby klienta. Úkon převzetí a příprava věci v sobě tedy zahrnuje dvě složky, jednak vlastní převzetí věci a jednak přípravné práce. Přípravné práce přitom mohou probíhat až do skončení věci, tedy nelze vyloučit ani situaci, kdy se první porada s klientem uskuteční až v souvislosti s jiným úkonem.

Z výše citovaného protokolu ze dne 20. 3. 2005, sp. zn. Nt 265/05, také vyplývá, že obhájkyň vznesla obviněnému dotaz týkající se jeho pobytu v České republice a vzhledem k tomu, že se poté účastnila výslechu obviněného M. L. sepsaného ve Věznici Praha – Ruzyně dne 18. 4. 2005, sp. zn. KZV 50/2005, je nepochybné, že musela učinit přípravu ohledně projednávané věci.

Z přiloženého spisového materiálu nevyplývá skutečnost, že by obhájkyň provedla první poradu s klientem. Tato skutečnost však nebrání obhájkyň, aby si úkon podle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu účtovala, neboť obhajobu obviněného převzala a učinila přípravu obhajoby, čímž naplnila předpoklady uvedené v ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu (srov. názor Krajského soudu v Plzni uvedený v rozhodnutí sp. zn. 8 To 19/94, podle kterého provedení první porady s klientem není nutnou podmínkou k tomu, aby ustanovený obhájce mohl vyúčtovat plnou částku za úkon právní pomoci – převzetí a příprava obhajoby).

Stěžovatel ve svém mimořádném opravném prostředku dále upozornil na skutečnost, že obhájkyň nesprávně nárokovala odměnu právní služby ve zvýšené sazbě, a to za úkon ze dne 20. 3. 2005 podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu, tedy za účast při úkonu správního nebo jiného orgánu, účast při jednání před soudem nebo jiným orgánem, a to každé započaté dvě hodiny.

Podle ustanovení § 12 odst. 1 advokátního tarifu může advokát u úkonů právní služby mimořádně obtížných, zejména je-li k nim třeba použít cizího práva nebo cizího jazyka, nebo u úkonů právní služby časově náročných zvýšit mimosmluvní odměnu až na trojnásobek. K možnosti zvýšit odměnu obhájce za úkony právní služby mimořádně obtížné podle § 12 odst. 1 advokátního tarifu není třeba, aby současně byly splněny oba uvedené předpoklady, tj. zejména je-li k nim třeba použití cizího práva nebo cizího jazyka nebo aby se současně jednalo o úkony právní služby časově náročné. K uvedenému účelu postačuje splnění pouze jednoho z těchto předpokladů. Za úkon právní služby časově náročný lze považovat nejen úkon vyznačující se dobou jeho trvání, ale také úkon provedený mimo obvyklou pracovní dobu advokáta (srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 4. 2002, sp. zn. 4 To 32/02, publikované v Soudních rozhledech, C. H. BECK). Za úkon právní služby časově náročný lze tedy považovat takový úkon, který bude vykonáván mimo stanovenou pracovní dobu advokátní kanceláře, tedy zpravidla v pozdních večerních a nočních hodinách, jakož i sobotách, nedělích a svátcích (srov. rozhodnutí pod č. 8/2002 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Úkony podle § 11 odst. 1 písm. b), g) advokátního tarifu proběhly dne 20. 3. 2005, což byla neděle. Argumentaci ministra spravedlnosti, že časovou náročnost úkonu nelze zohlednit u úkonu podle § 11 odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť se výpočet odměny řídí automaticky zákonným časovým hlediskem vyjádřeným v textu uvedeného ustanovení, nelze přijmout. Časová náročnost úkonu spočívající v trvání samotného úkonu (nikoliv ve skutečnosti, že úkon byl proveden mimo obvyklou pracovní dobu advokáta), se posuzuje jen u úkonů právní služby, kde časové hledisko není pro výpočet odměny a náhrady již zohledněno (srov. rozhodnutí pod č. 8/2002 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). V posuzovaném případě, kdy se jednalo o dva úkony právní služby provedené v neděli, obhájkyň správně tyto úkony účtovala ve zvýšené sazbě.

S ohledem na výše uvedené okolnosti měly být obhájkyňi účtovány hotové výdaje ve smyslu ustanovení § 13 odst. 3 advokátního tarifu za tři provedené úkony právní služby.

Je třeba přisvědčit také názoru ministra spravedlnosti, podle kterého byl zákon porušen také tím, že rozhodnutím státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 8. 8. 2005, sp. zn. 1 VZT 532/2005, byla obhájkyňi přiznána nižší odměna a náhrada hotových výdajů, než jaká jí byla přiznána usnesením státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Praze ze dne 11. 7. 2005, sp. zn. KZV 50/2005, přičemž došlo ke zhoršení postavení obhájkyňe, která svou stížností dala podnět k tomuto rozhodnutí.

V ustanovení je zakotvena zásada zákazu reformationis in peius, která zaručuje svobodu práva podat stížnost bez obav ze zhoršení procesní situace stěžovatele. Orgán rozhodující o stíž-

nosti ani orgán, jemuž byla věc přikázána k novému projednání rozhodnutí, nemohou změnit rozhodnutí v neprospěch osoby, která stížnost podala, nebo v jejíž prospěch byla stížnost podána.

V neprospěch obhájkyňe byl tedy porušen zákon také v ustanovení § 150 odst. 1 tr. ř., neboť se jedná o osobu oprávněnou podat stížnost, a to s ohledem na skutečnost, že se jí napadené usnesení přímo dotýká (§ 142 odst. 1 tr. ř.).

Státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství, která rozhodovala o stížnosti Mgr. A. K., tedy pochybení státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství spočívající v nepřiznání odměny ustanovené obhájkyňi ve zvýšené sazbě za úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu, nezjistila, přestože její povinností podle § 147 odst. 1 tr. ř. při rozhodování o stížnosti bylo přezkoumání správnosti všech výroků napadeného usnesení, proti nimž může stěžovatel podat stížnost, a řízení předcházející napadenému usnesení, a vytykané vady dovršila tím, že po zrušení věci znovu rozhodla o odměně ustanovené obhájkyňe výše popsáním způsobem, kdy obhájkyňi odměnu za úkon podle § 11 odst. 1 písm. b) vůbec nepřiznala, čímž porušila zákon také v ustanovení § 151 odst. 2 tr. ř.

Vzhledem k argumentaci výše uvedené poté Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 8. 8. 2005, sp. zn. 1 VZT 532/2005, a v řízení, které mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanoveních § 147 odst. 1, § 150 odst. 1 a § 151 odst. 2 tr. ř. v neprospěch ustanovené obhájkyňe Mgr. A. K.

Podle ustanovení § 269 odst. 2 tr. ř. byl-li zákon porušen v neprospěch obviněného, zruší Nejvyšší soud zároveň s výrokem uvedeným v ustanovení § 268 odst. 2 tr. ř. napadené rozhodnutí nebo jeho část, popřípadě též vadné řízení mu předcházející.

Nejvyšší soud se vzhledem ke znění tohoto zákonného ustanovení musel omezit pouze na tzv. akademický výrok, aniž napadené usnesení zrušil, neboť takovýto procesní postup je umožněn, pouze byl-li zákon porušen v neprospěch obviněného, přičemž žádné jiné zákonné ustanovení neumožňuje, aby Nejvyšší soud stejně postupoval při zjištěném porušení zákona v neprospěch jiné osoby než obviněného.

✿ Právní věta redakce.

NOVINKA C. H. BECK

Svejkovský/Vychopeň/Krym/Pejchal a kolektiv

První komentář zákona o advokacii na trhu

Vázané v plátně, 656 stran,
cena 1 510 Kč, obj. číslo EKZ134

Objednávejte se slevou
ve Shopu na www.beck.cz

inzerce

Okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem

Útok na majetek zaměstnavatele, ať už přímý (např. krádeží, poškozováním, zneužitím), nebo nepřímý (např. pokusem odčerpat část majetku zaměstnavatele bez odpovídajícího protiplnění), zpravidla již sám o sobě postačuje pro závěr o zvlášť hrubém porušení povinností zaměstnance vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci.

Za takové zvlášť hrubé porušení povinností lze považovat jednání zaměstnance, který v evidenci zaměstnavatele vyznačí příchod do zaměstnání, z pracoviště se vzdálí, aby se věnoval svým soukromým zájmům, poté vyznačí odchod z pracoviště a předstírá tak výkon práce pro zaměstnavatele.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2012, sp. zn. 21 Cdo 2596/2011 – sjednocující stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu.

Odůvodnění:

Dopisem ze dne 27. 4. 2009 sdělil žalovaný žalobci, že mu „ve smyslu ustanovení zákoníku práce dává výpověď dle § 55, písm. b) ze smlouvy uzavřené dne 02. 04. 2007 s okamžitou platností ke dni 27. 04. 2009“.

Dopisem ze dne 30. 4. 2009 (doručeným žalobci dne 4. 5. 2009) sdělil žalovaný žalobci, že s ním „okamžitě zrušuje“ pracovní poměr, protože dne 10. 4. 2009 se sice na začátku pracovní doby dostavil na pracoviště a vyznačil v souladu s interními předpisy svůj příchod do zaměstnání, vzápětí však pracoviště opustil a zbytek pracovní doby strávil mimo své pracoviště a zabýval se vlastními soukromými záležitostmi. Krátce před koncem pracovní doby se navrátil na pracoviště a vyznačil svůj odchod tak, jako by celou pracovní dobu strávil na pracovišti výkonem sjednané práce.

Žalobce se domáhal, aby bylo určeno, že okamžitá zrušení pracovního poměru s žalobcem, učiněná písemnostmi žalovaného ze dne 27. 4. 2009 a ze dne 30. 4. 2009, jsou neplatná. Žalobu odůvodnil zejména tím, že z dopisu ze dne 27. 4. 2009 je možné dovodit pouze to, že žalovaný se žalobcem okamžitě ruší pracovní poměr, protože tento přípis „neobsahuje žádný důvod, natož skutkově vymezený“. Účinky právního úkonu mohou v tomto případě nastat, i když se jedná zjevně o neplatný právní úkon, takže následující den 28. 4. 2009 žalobce již nebyl v pracovním poměru u žalovaného. Neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru provedeného dopisem ze dne 30. 4. 2009, který žalobce převzal dne 4. 5. 2009, spatřoval žalobce v tom, že „se jedná o nemožnost plnění, neboť tímto úkonem nelze zrušit něco, co již bylo zrušeno“, a chybí také „věcné předpoklady okamžitého zrušení pracovního poměru, neboť žalovaným tvrzeným jednáním žalobce (nepřítomností na pracovišti po část pracovní doby) nemohla být naplněna zákonem předpokládaná intenzita zvlášť hrubého porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci“.

Obvodní soud pro Prahu 10 rozsudkem ze dne 5. 5. 2010, č. j. 13 C 151/2009-65, určil, že okamžitá zrušení pracovního poměru s žalobcem „písemností žalovaného ze dne 27. 04. 09“ je neplatné, a žalobu o určení, že okamžitá zrušení pracovního poměru se žalobcem učiněné „písemností žalovaného ze dne 30. 04. 09“ je neplatné, zamítl; zároveň rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, že žalobce je povinen „uhradit náklady státu 323 Kč na účet zdejšího soudu“ a že žalovaná je povinna „uhradit náklady státu 323 Kč na účet zdejšího soudu“. Po provedeném dokazování měl za prokázané, že všichni zaměstnanci žalovaného měli povinnost „se zaznamenávat do docházkového systému, včetně pracovních cest“. Tuto povinnost měl i žalobce, který na svém pracovišti v sídle žalované společnosti měl být v době od 9.00 hodin do 14.30 hodin. Dne 10. 4. 2009 sice žalobce zaznamenal do docházkového systému příchod na pracoviště, které, aniž by učinil záznam v docházce, následně opustil a „v blíže neurčených hodinách“ byl přítomen v místě svého bydliště. Před koncem pracovní doby se na pracoviště vrátil a v docházkovém systému učinil záznam o svém odchodu ze zaměstnání. Žalobce tím porušil čl. 5.2 pracovní smlouvy (v této době se nenacházel na svém pracovišti a neplnil žádné úkoly, vyplývající z jeho pracovního poměru k žalovanému), § 38 odst. 1 písm. a), § 301 písm. a), b) a § 302 písm. a), b), a f) zák. práce. S přihlédnutím k tomu, že „se jednalo o zaměstnance s vysoce významným postavením ve společnosti žalované, podléhajícího pouze jednatele společnosti, s příjmem ve výši 70 000 Kč hrubého měsíčně, s odpovídající odpovědností při plnění pracovních úkolů“ a že se jednalo o „nikoli ojedinělé jednání žalobce, avšak k tomuto jednání docházelo i v předchozím období, jak bylo zjištěno z výsledku jednatele společnosti, avšak toto bylo zprvu tolerováno, s ohledem na důležitost žalobce pro žalovanou“, soud prvního stupně dovedl, že žalobce uvedeným jednáním hrubě porušil pracovní povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci. Okamžitá zrušení pracovního poměru, dané žalovaným žalobci přípisem ze dne 27. 4. 2009, neobsahovalo skutkové vymezení důvodů, které vedly žalovaného k rozvázání pracovního poměru „ve smyslu ust. § 55 písm. b) zákoníku práce“, důvod nebyl skutkově vymezen tak, aby jej nebylo možno zaměnit s jiným, „totiž tento důvod nebyl uveden vůbec“. Oba účastníci navíc „chápali písemnost ze dne 27. 4. 09“ jako neplatné rozvázání pracovního poměru a „i po tomto datu žalovaný žalobce nadále zaměstnával a žalobce vykonával pro žalovaného práci“.

K odvolání žalobce (které směřovalo pouze proti výroku o určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru ze dne 30. 4. 2009 a nákladovým výrokům) Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 14. 12. 2010, č. j. 29 Co 376/2010-101, rozsudek soudu prvního stupně změnil ve výroku II. (v zamítavém výroku ve věci samé) tak, že určil, že okamžitá zrušení pracovního poměru se žalobcem, učiněné písemností žalovaného ze dne 30. 4. 2009, je neplatné, a ve výrocih III., IV. a V. (v nákladových výrocih) tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení 13 080 Kč „na účet“ advokáta JUDr. Jaroslava Hrouzka, CSc., a že žalovaný je povinen zaplatit náklady státu 646 Kč „na účet Obvodního soudu pro Prahu 10“; zároveň rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů odvolacího řízení 10 920 Kč „na účet“ advokáta JUDr. Ja-

roslava Hrouzka, CSc. Shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že „žalobce dne 10. 4. 2009 porušil své pracovní povinnosti, jestliže opustil pracoviště, aniž tuto skutečnost vyznačil v docházkovém systému“, a že neprokázal, že by byl této povinnosti oproti jiným zaměstnancům žalované zproštěn, ani že by v dopoledních hodinách vykonával práci pro žalovaného v Dolních Břežanech. Souhlasil se soudem prvního stupně i v tom, že bylo povinností žalobce jako zaměstnance žalovaného docházkový systém používat, i kdyby to nebylo dáno vnitřní směrnici, ale pokynem nadřízeného, který žalobce dostal; tuto povinnost nejméně dne 10. 4. 2009 porušil. Nesouhlasil však se závěrem, že „žalobce měl vysoké postavení u žalované a že byl vedoucím pracovníkem, na nějž se vztahovalo ust. § 302 zák. práce“, protože toto tvrzení soudu prvního stupně nemá oporu v provedeném dokazování (nebyl předložen žádný vnitřní předpis, upravující hierarchii pracovních míst u žalovaného, a „pouhá výše hrubého příjmu žalobce sama o sobě pro takový závěr není dostatečná“). Odvolací soud uzavřel, že „žalobce porušil své pracovní povinnosti dané ust. § 38 odst. 1 a § 301 písm. a) a b) zák. práce“ způsobem, který je mu v dopise ze dne 30. 4. 2009 vytknut. Protože nebylo prokázáno, že by se jednalo o opakované porušení pracovních povinností (žalovaný doložil pouze záznam o projednání případu ze dne 10. 4. 2009), šlo pouze o ojedinělé pochybení a porušení pracovních povinností žalobcem, které měl žalovaný „postihnout jiným způsobem, na který zákoník práce pamatuje“, ale „postup podle ust. § 55 odst. 1 písm. b) zákoníku práce není odůvodněn“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Za „nepřípadný a neudržitelný“ považuje závěr, že „nebylo prokázáno, že by se v případě žalobce jednalo o opakované porušení pracovních povinností s tím, že žalovaná doložila pouze záznam o projednání případu z 10. 4. 2009“. Odvolací soud dostatečně nerozlišil to, že v případě žalobce nešlo o „prostou“ jednodenní neomluvenou nepřítomnost v práci, ale o celodenní neplnění pracovních úkolů, které bylo žalobcem jako zaměstnancem v manažerské pozici vědomě vykázáno jako odpracovaná pracovní doba. Podle dovolatele nelze akceptovat závěr, že „vědomé zkreslování údajů o odpracované pracovní době s cílem dosáhnout mzdové kompenzace za neprací by mělo být ve vztahu k odpovědným manažerským pozicím postihováno pouhým vytkacím dopisem“. Právní posouzení věci odvolacím soudem není správné, protože nevychází „z celkového hodnocení incidentu dne 10. 4. 2009“, který je „těžištěm celého sporu“. Odvolací soud se totiž zaměřil na absenci „vícerého opakování“ excesů žalobce, aniž by vzal v úvahu „naprostou ztrátu důvěry“ žalovaného v žalobce. Dovatel navrh, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby „určil, že žaloba, jíž se žalobce domáhal určení, že okamžité zrušení pracovního poměru s žalobcem učiněné písemností žalovaného ze dne 30. 4. 2009, je neplatné, se zamítá“.

Žalobce navrhl, aby dovolání žalovaného bylo zamítnuto, neboť „není důvodné a odůvodněné“.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o rozsudek, proti kterému je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. dovolání přípustné, přezkoumal na-

padený rozsudek ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Otázku platnosti okamžitého zrušení pracovního poměru, které žalovaný dal žalobci dopisem ze dne 30. 4. 2009, je třeba i v současné době posuzovat – vzhledem k tomu, že dopis žalovaného ze dne 30. 4. 2009 byl žalobci doručen dne 4. 5. 2009 – podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění účinném do 13. 9. 2009, to je do doby, než nabyl účinnosti zákon č. 320/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dále jen „zák. práce“.

Podle ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce zaměstnavatel může výjimečně pracovní poměr okamžitě zrušit jen tehdy, porušil-li zaměstnanec povinnost vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvlášť hrubým způsobem.

Podle ustanovení § 60 zák. práce okamžité zrušení pracovního poměru musí zaměstnavatel i zaměstnanec provést písemně, musí v něm skutkově vymezit jeho důvod tak, aby jej nebylo možno zaměnit s jiným, a musí je ve stanovené době doručit druhému účastníku, jinak je neplatné; uvedený důvod nesmí být dodatečně měněn.

Dodržovat povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci patří k základním povinnostem zaměstnance, vyplývajícím z pracovního poměru [srov. § 38 odst. 1 písm. b) zák. práce]. Má-li být porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k vykonávané práci právně postižitelné jako důvod k rozvázání pracovního poměru ze strany zaměstnavatele, musí být porušení pracovních povinností ze strany zaměstnance zaviněno (alespoň z nedbalosti) a musí dosahovat určitý stupeň intenzity. Zákoník práce rozlišuje mezi soustavným, méně závažným porušováním povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci, závažným porušením povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci a porušením povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvlášť hrubým způsobem. Porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci nejvyšší intenzity (zvlášť hrubým způsobem) je důvodem k okamžitému zrušení pracovního poměru nebo k výpovědi z pracovního poměru [§ 55 odst. 1 písm. b), § 52 odst. 1 písm. g) část věty před středníkem zák. práce].

Pracovní povinnosti jsou zaměstnanci stanoveny právními předpisy, pracovním řádem, pracovní smlouvou nebo pokynem přímo nadřízeného vedoucího zaměstnance. Jednotčím kritériem pro všechny druhy těchto povinností je, že vyplývají z pracovního poměru nebo jiného pracovněprávního vztahu k zaměstnavateli; jednání zaměstnance, jímž nebyly porušeny povinnosti z pracovněprávního vztahu, nemůže být posouzeno jako porušení pracovních povinností.

Podle ustanovení § 301 písm. d) zák. práce jsou zaměstnanci povinni řádně hospodařit s prostředky svěřenými jim zaměstnavatelem a střežit a ochraňovat majetek zaměstnavatele před poškozením, ztrátou, zničením a zneužitím a nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele.

Uvedené povinnosti, které patří k základním povinnostem zaměstnanců, představují ve své obecnosti mravní imperativ kladený na každého zaměstnance, jenž ve svém obsahu znamená určitou míru loajality ve vztahu ke svému zaměstnavateli, a zároveň též i obecnou prevenční povinnost zaměstnance ve vztahu k majetku a oprávněným zájmům zaměstnavatele; jde o požadavek na určitou úroveň kvality chování zaměstnance. Zákon zde vedle povinností vyplývajících z právních předpisů a jiných předpisů vztahujících se k práci zaměstnance [§ 301 písm. c) zák. práce] ukládá zaměstnanci, aby celým svým chováním v souvislosti s pracovním vztahem nezpůsobil zaměstnavateli škodu, ať už majetkovou, nebo morální (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. 21 Cdo 59/2005, uveřejněný pod č. 86, ročník 2006, Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

Ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce patří k právním normám s relativně neurčitou (abstraktní) hypotézou, tj. k takovým právním normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem a které tak přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem nemezeného okruhu okolností. Pro posouzení, zda zaměstnanec porušil povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci méně závažně, závažně nebo zvláště hrubým způsobem, zákon nestanoví, z jakých hledisek má soud vycházet. V zákoníku práce ani v ostatních pracovněprávních předpisech nejsou pojmy „méně závažně porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci“, „závažně porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci“ a „porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci zvláště hrubým způsobem“ definovány, přičemž na jejich vymezení závisí možnost a rozsah postihu zaměstnance za porušení takové povinnosti. Vymezení hypotézy právní normy tedy závisí v každém konkrétním případě na úvaze soudu; soud může přihlídnout při zkoumání intenzity porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci k osobě zaměstnance, k funkci, kterou zastává, k jeho dosavadnímu postoji k plnění pracovních úkolů, k době a situaci, v níž došlo k porušení pracovní kázně, k míře zavinění zaměstnance, ke způsobu a intenzitě porušení konkrétních povinností zaměstnance, k důsledkům porušení uvedených povinností pro zaměstnavatele, k tomu, zda svým jednáním zaměstnanec způsobil zaměstnavateli škodu, apod. Zákon zde ponechává soudu širokou možnost uvážení, aby rozhodnutí o platnosti rozvázání pracovního poměru okamžitým zrušením nebo výpovědí odpovídalo tomu, zda po zaměstnavateli lze spravedlivě požadovat, aby pracovní poměr zaměstnance u něj nadále pokračoval (srov. ve vztahu k obsahově shodné dřívější právní úpravě rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 6. 1995, sp. zn. 6 Cdo 53/94, uveřejněný v časopise Práce a mzda č. 7-8, roč. 1996, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2000, sp. zn. 21 Cdo 1228/99, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 21, roč. 2001). Výsledné posouzení intenzity porušení pracovní kázně není jen aritmetickým průměrem všech v konkrétním případě zvažo-

vaných hledisek. K některým hlediskům je třeba přistupovat se zvýšenou pozorností tak, aby byla vystižena typová i speciální charakteristika porušení právních povinností v konkrétní věci. Ve vztazích zaměstnavatele a zaměstnance je zároveň nezbytný vztah důvěry, spolehlivost zaměstnance a jeho poctivost vyplývající z ustanovení § 301 písm. d) zák. práce, jež zároveň – jak výše rozvedeno – ukládá zaměstnanci, aby celým svým chováním v souvislosti s pracovním vztahem nezpůsobil zaměstnavateli škodu, ať už majetkovou, nebo morální.

Nejvyšší soud ČR proto dospěl k závěru, že útok na majetek zaměstnavatele, ať už přímý (např. krádeží, poškozováním, zneužitím) nebo nepřímý (např. pokusem odčerpát část majetku zaměstnavatele bez odpovídajícího protiplnění – jako v projednávané věci), představuje z hlediska vymezení relativně neurčité hypotézy § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce tak významnou okolnost, že zpravidla již sama o sobě postačuje pro závěr o porušení povinností zaměstnance vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvláště hrubým způsobem.

V průběhu řízení – jak je zřejmé z obsahu spisu – nebyly pochybnosti o tom, že žalobce jednáním, které mu bylo vytknuto v okamžitém zrušení pracovního poměru ze dne 30. 4. 2009 (dne 10. 4. 2009 zaznamenal do docházkového systému příchod na pracoviště, které, aniž by učinil záznam v docházkovém systému, následně opustil, a před koncem pracovní doby se na pracoviště vrátil a v docházkovém systému učinil záznam o svém odchodu ze zaměstnání), porušil povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci [konkrétně ustanovení § 38 odst. 1 písm. b) a § 301 písm. a) a b) zák. práce]; k tomuto závěru dospěly soudy obou stupňů, dovolatel je nenapadá, a proto ani přezkumu dovolacího soudu nepodléhá (§ 242 odst. 3 o. s. ř.). S odvolacím soudem lze souhlasit v tom, že při posuzování intenzity porušení pracovní kázně je třeba přihlížet i k tomu, zda se jednalo o opakované porušení povinností zaměstnancem a k tomu, jaké bylo jeho postavení u zaměstnavatele. Vzhledem k okolnostem, za nichž k porušení pracovních povinností žalobcem došlo, měl však odvolací soud přihlížet zejména k tomu, že žalobce se svým jednáním [předstíráním výkonu práce pro žalovaného (zaměstnavatele)] pokusil získat na úkor zaměstnavatele konkrétní výhodu (mzdu za práci, kterou nevykonával) a tím vlastně (úmyslně) usiloval o nekorektní (nezákonné) snížení majetku zaměstnavatele. Jinak řečeno, dopustil se útoku na majetek svého zaměstnavatele. K této okolnosti však odvolací soud při posuzování, zda se žalobce jednáním, jež mu bylo vytknuto v dopise žalovaného ze dne 30. 4. 2009, dopustil porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvláště hrubým způsobem, nepřihlížel.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný; Nejvyšší soud České republiky jej proto podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty za středníkem o. s. ř. zrušil a věc podle ustanovení § 243b odst. 3 věty první o. s. ř. vrátil odvolacímu soudu (Městskému soudu v Praze) k dalšímu řízení.

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 243d odst. 1 část první věty za středníkem a věta druhá, § 226 o. s. ř.).

✿ Právní věta redakce.

Z judikatury ESLP

Povinnost advokátů oznamovat podezření z praní špinavých peněz nepředstavuje nepřiměřený zásah do povinnosti mlčenlivosti.

Rozsudek ve věci Michaud vs. Francie, sp. zn. 12323/11, ze dne 6. 12. 2012

Dne 6. prosince 2012 senát Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) rozhodl jednomyslně ve věci Michaud vs. Francie tak, že **povinnost advokátů oznamovat podezření z praní špinavých peněz nepředstavuje nepřiměřený zásah do povinnosti mlčenlivosti**¹ a že ze strany Francie nedošlo k porušení čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv (dále jen „Úmluva“).

Francie transponovala do svého právního řádu směrnice EU, jejichž cílem bylo zabránit využívání finančního systému k praní špinavých peněz.² To vedlo mimo jiné k zakotvení povinnosti advokátů oznamovat možná podezření v této oblasti ve vztahu k jejich klientům při výkonu advokacie, konkrétně při poskytování právní pomoci týkající se konkrétně vymezených transakcí, finančních transakcí nebo nakládání s nemovitostmi, anebo pokud jednali jako správci majetku. Těto povinnosti nepodléhají, jestliže daná činnost je spojena se soudním řízením a v zásadě jestliže poskytují právní rady. **Advokáti mají povinnost podat svá hlášení předsedovi advokátní komory při Státní radě a Kasačním soudu (*L'ordre des avocats au Conseil d'Etat et à la Cour de cassation*), nebo předsedovi příslušné advokátní komory, jejímž jsou členy.** Ti teprve pak dotčenou informaci předají celostátně působící analytické skupině *Tracfin*.³ Advokáti tedy přímo nehlásí svoje podezření státnímu orgánu.

Dne 12. července 2007 se Národní rada advokátních komor (*Le conseil national des barreaux*) rozhodla přijmout stávkový předpis, který zejména znovu zdůraznil výše uvedený závazek a uložil advokátům povinnost zavést interní postupy týkající se kroků, které je třeba podniknout při transakci, při níž se zdá pravděpodobné, že může být předmětem „prohlášení o podezření“. Nedodržení tohoto předpisu je kárným proviněním, za které lze uložit kárné opatření.

1 V angličtině „professional privilege“, ve francouzštině „secret professionnel“.

2 Směrnice Rady 91/308/EHS ze dne 10. června 1991, o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz; Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/97/ES ze dne 4. prosince 2001, kterou se mění směrnice Rady 91/308/EHS o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz; Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. října 2005, o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu.

3 *Tracfin* je celostátně působící analytickou skupinou francouzského Ministerstva hospodářství, financí a průmyslu a Ministerstva pro rozpočet, veřejné finance, státní správu a státní reformu. Byla založena v roce 1990 a jejím cílem je bojovat proti nelegálním finančním tokům, praní špinavých peněz a financování terorismu.

4 CCBE (Council of Bars and Law Societies of Europe/Conseil des barreaux européens) je mezinárodní nezisková organizace se sídlem v Bruselu zastupující přibližně milion evropských advokátů skrze své členy, advokátní komory. Česká advokátní komora je řádným členem.

Francouzský advokát Patrick Michaud dne 10. října 2007 podal stížnost ke Státní radě (*Conseil d'Etat*) s požadavkem, aby toto rozhodnutí zrušila, neboť podle jeho názoru ohrožuje svobodu výkonu povolání advokáta a pravidla, kterými je řízeno. Zdůraznil, že pojem „podezření“ nebyl náležitě definován, a namítal porušení požadavku přesnosti, který vyplývá z článku 7 Úmluvy (uložení trestu jen na základě zákona) a porušení povinnosti mlčenlivosti a důvěrnosti komunikace mezi advokátem a klientem, chráněné článkem 8 Úmluvy (právo na respektování soukromého a rodinného života). Kromě toho vyzval Státní radu, aby se obrátila na Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „ESD“) s předběžnou otázkou ve věci souladu povinnosti podat „hlášení o podezření“ s článkem 6 Smlouvy o Evropské unii a čl. 8 Úmluvy.

Rozsudkem ze dne 23. července 2010 Státní rada stížnost zamítla a poukázala na veřejný zájem, který se váže k boji proti praní špinavých peněz, a skutečnosti, že advokáti nepodléhají této povinnosti v případech souvisejících s řízením před soudem a v zásadě při poskytování právního poradenství. Z tohoto důvodu tedy oznamovací povinnost nepřiměřeně zasahuje do povinnosti mlčenlivosti.

Patrick Michaud následně podal 19. ledna 2011 k ESLP stížnost na základě čl. 34 Úmluvy (individuální stížnosti), a to pro rozpor povinnosti ohlašovat podezření s článkem 8 Úmluvy, která chrání důvěrnost komunikace mezi advokátem a klientem. **Jedná se tak o první případ před štrasburským soudem, který se dotýká otázky slučitelnosti oznamovací povinnosti advokáta na základě příslušné legislativy o praní špinavých peněz a článku 8 Úmluvy.** S ohledem na význam tohoto případu, byla jednou z třetích stran i Rada evropských advokátních komor (CCBE)⁴ ve smyslu čl. 36 odst. 2 Úmluvy.

Ve svém rozsudku ESLP zdůraznil, že povinnost advokátů poskytovat správnímu orgánu (*Tracfin*) informace shromážděné při styku se svými klienty představuje zásah do jejich práva na respektování korespondence a práva na respektování „soukromého života“, což je koncept, který pokrývá jak stávkovou, tak obchodní činnost. ESLP však poznamenal, že předmětný zásah byl „v souladu se zákonem“ ve smyslu článku 8 Úmluvy a navíc, s ohledem na boj proti praní špinavých peněz a souvisejících trestných činů, tak sleduje jeden z legitimních cílů uvedených v článku 8, totiž ochranu pořádku a předcházení zločinnosti.

ESLP ve svém rozsudku připomněl, že článek 8 chrání důvěrnost veškeré „korespondence“ mezi jednotlivci, a poskytuje zvláštní ochranu v komunikaci advokátů a jejich klientů. Podotkl dále, že nezbytnost zásahu předpokládá existenci naléhavé sociální potřeby a to, že bude přiměřená sledovanému cíli. V této souvislosti ESLP vyslovil souhlas s názorem Státní rady v jejím rozsudku z 23. července 2010. Povinnost mlčenlivosti je zásadního významu, a to jak pro advokáty, tak pro jejich klienty a pro správné fungování spravedlnosti. Nicméně není nedotknutelná. V daném případě bylo nutné zvážit její význam na straně jedné, a boj proti praní špinavých peněz pocházejících z nezákonných činností, které mohou sloužit k financování trestné činnosti, na straně druhé.

Dle ESLP byly rozhodující dva prvky při hodnocení přiměřenosti daného zásahu. Za prvé, skutečnost, že advokáti podléhají oznamovací povinnosti pouze ve dvou případech: a) jestliže

jednají jménem a na účet klienta v rámci finančních nebo nemovitostních transakcí nebo plní funkci správce majetku, a za b) jestliže pomáhají klientům při přípravě nebo realizaci transakcí týkajících se určitých přesně stanovených činností (např. nákup a prodej nemovitostí, otvírání bankovních účtů, zakládání společností apod.). Povinnost ohlásit podezření se tedy netýká než činností, které jsou vzdálené od úlohy advokátů obhajovat a které jsou podobné těm, jež vykonávají jiné profese a jež podléhají také této oznamovací povinnosti. Navíc předpis zvláště uvádí, že advokáti nemají oznamovací povinnost, jestliže jde o otázku spojenou se soudním řízením a v zásadě když poskytují právní rady. Povinnost oznamovat podezření se tak nedotýká podstaty výkonu advokátní činnosti, jež je základem povinnosti mlčenlivosti.

Za druhé, ESLP zohlednil skutečnost existence ochranného filtru, pokud jde o ochranu mlčenlivosti: advokáti nepodávají

hlášení přímo organizaci Tracfin, nýbrž předsedovi advokátní komory při Státní radě a Kasačním soudu, či předsedovi advokátní komory, ve které jsou zapsáni.

S ohledem na výše uvedené tak ESLP uzavřel, že povinnost oznámit podezření, tak, jak byla zakotvena ve Francii, není vzhledem ke sledovanému legitimnímu cíli nepřiměřeným zásahem do povinnosti mlčenlivosti advokátů a není v rozporu s ustanovením článku 8 Úmluvy.

Vzhledem k tomu, že ve věci rozhodoval senát ESLP, rozsudek se podle čl. 44 Úmluvy stane konečným až po třech měsících lhůty od data rozsudku, jestliže nebylo požádáno o postoupení věci velkému senátu. V době uzávěrky čísla ale ještě nebyla informace o tom, zda došlo k postoupení věci velkému senátu, veřejně přístupná.

✦ JUDr. EVA INDRUCHOVÁ, LL.M.,
odbor mezinárodních vztahů ČAK

Jednou větou

Náhrada nákladů řízení při vypořádání SJM

I v řízení o vypořádání společného jmění manželů je základním pravidlem rozhodování o náhradě nákladů řízení zásada úspěchu ve věci. Tuto zásadu nelze uplatňovat bezvýjimečně a výjimky je třeba vykládat restriktivně. Použití § 150 o. s. ř. tedy nelze považovat za obecné pravidlo, ale za výjimku, jejíž použití nebude odůvodněno typem věci (iudicium duplex), ale důvody hodnými zvláštního zřetele, jež vyvstaly v konkrétní individuální věci.

Nález Ústavního soudu ze dne 22. 9. 2011, sp. zn. I. ÚS 14441/2011

SJM. Náklady na oddělený majetek. Úplata mezi manžely

Z žádného právního předpisu nevyplývá, že by při vypořádání společného jmění manželů mělo být přihlíženo k tomu, co jeden z manželů vynaložil ze svého na oddělený majetek druhého z nich.

Manželé mohou mezi sebou uzavřít smlouvu o dílo, pokud mzda je hrazena z výlučných prostředků zaměstnávajícího manžela.

Nález Ústavního soudu ze dne 12. 7. 2011, sp. zn. II ÚS 231/2010

Vypořádání SJM. Znehodnocení věci

Z obvyklé ceny nemovitosti ve stavu ke dni vypořádání SJM lze vycházet pouze v případě, že od zániku SJM došlo k podstatnému snížení hodnoty věci vlivem nadměrného nebo mimořádného poškození. Za takové lze považovat snížení hod-

noty věci o více než 10 %. Vždy je třeba přihlídnout ke všem okolnostem věci.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2011,
sp. zn. 22 Cdo 3711/2011
Soudní rozhledy č.11-12/2012, str. 417

Společné členství manželů v družstvu

Vzniklo-li manželům právo společného nájmu nedružstevního bytu, transformuje se toto právo na právo nájmu a společného členství manželů k bytu v domě, který nabylo do vlastnictví bytové družstvo, stal-li se členem družstva alespoň jeden z manželů. K uvedené transformaci dochází dnem, kdy dům nabylo do vlastnictví družstvo. Je nerozhodné, kdy se manželé nebo jeden z nich stali členy družstva nebo kdy bylo družstvo založeno.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2012,
sp. zn. 21 Cdo 4651/2009
Rozhodnutí redakci zaslal JUDr. PhDr. Oldřich Choděra, advokát
v Praze.

NOVINKA C. H. BECK

Háslová/Moravec

Publikace přináší potřebný přehled o průběhu insolvenčního řízení

Bražované, 288 stran
cena 490 Kč, obj. číslo PP86

Objednávejte se slevou
v eShopu na www.beck.cz

**Alexander J. Bělohlávek
a kol.:**

Nový občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících

Vydavatelství a nakladatelství
Aleš Čeněk, s. r. o., Praha 2012,
829 stran, 798 Kč, pro advokáty
a advokátní koncipienty 250 Kč.

Krátce před koncem roku 2012 obdrželi všichni civilisté (a zdaleka nejen oni) milý dárek v podobě hutné knihy *Nový občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*, vydané Vydavatelstvím a nakladatelstvím Aleš Čeněk, s. r. o.

Autorský kolektiv složený z Filipa Černého, Marianny Jungwirthové, Pavla Klímy, Terezy Profeldové, Elišky Šrotové pod vedením prof. Dr. Alexandra Bělohlávky představil veřejnosti dílo, které nabízí základní srovnání (dnes účinných) hlavních předpisů soukromého práva s novým občanským zákoníkem.

V době, která se do nabytí účinnosti nového občanského zákoníku neúprosně zkracuje, dobře složený autorský kolektiv seznamuje zájemce s nově přijatou občanskoprávní úpravou a poskytuje tak možnost učinit si alespoň rámcovou představu, o jak zásadní proměny se v oblasti soukromého práva jedná.

Nová kodifikace soukromého práva vyvolala mimořádnou pozornost právnické veřejnosti. Změny, které přináší nový občanský zákoník do právního života, lze bez nadsázky označit za dramatické. Posílení občanského práva jako obecného základu soukromého práva, posílení integrační úlohy občanského zákoníku, projevující se mj. v odstranění

duality občanskoprávních a obchodněprávních závazkových vztahů, zařazení zákona o vlastnictví k bytům, zákona o pojistné smlouvě, zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku a především zařazení právní úpravy rodinného práva přímo do občanského zákoníku jako jeho samostatné části vede k novému naplnění obsahu občanského zákoníku.

Při zpracování objemného a složitého zákonného textu, který má sloužit praktickým potřebám, jsou autoři postaveni před obtížný úkol: nalézt systematickou práci, která bude pro uživatele dobře uchopitelná a přehledná. Autoři proto zvolili přehlednou tabulkovou metodu, jejíž pomocí porovnávají znění dosavadní úpravy s analogickou úpravou účinnou od 1. 1. 2014 a přiřazují text současného občanského zákoníku (případně i obchodního zákoníku či jiného zákonného textu) k novému znění občanského zákoníku, to vše s plným vědomím, že některé instituty jsou vzájemně „nepřiraditelné“ z toho důvodu, že nová právní úprava přináší řadu novot neznámých dnešnímu občanskému zákoníku (např. právo stavby, správu cizího majetku, dědickou smlouvu aj.), případně se původní obsah některých institutů zcela zásadně změnil.

Mimořádně záslužný je proto přínos autorů, kteří ve třetím tabulkovém sloupci připojili poznámku, která vystihuje základní změnu, již nový občanský zákoník oproti předchozí úpravě přináší. I když autoři opakovaně upozorňují, že jejich poznámky („komentářové glosy“) nepředstavují ani komentář, ani pokus o vědecký výklad jednotlivých ustanovení, čtenář se neubrání nad připojenou poznámkou zamyšlení a porovnání svých závěrů o hodnocení srovnávaných právních úprav s výstižností autorské poznámky. Rád poznamenávám, že autorská hodnocení změn jsou přiléhavá a nepochybně se stanou inspirací pro další vědecká zpracování nového občanského zákoníku komentářového či učebnicového typu. Sluší se upozornit, že kniha neobsahuje text důvodové zprávy nového občanského zákoníku; s jejím zněním se lze seznámit v jiných publikacích.

Celkově hodnotím publikované dílo jako mimořádně záslužné, zpracované s velkou pečlivostí; ostatně zárukou toho je osoba prof. Dr. A. Bělohlávka, je-

hož vědecká erudice a autorská invenční jsou v odborné veřejnosti dostatečně známy a respektovány.

Srovnáním ustanovení „starého“ a „nového“ občanského zákoníku se dostává čtenáři kvalitní a přehledné dílo, které je v současné době přípravou na vstup nového občanského zákoníku v účinnost velmi zapotřebí.

✦ prof. JUDr. JAN DVOŘÁK, CSc., vedoucí
katedry občanského práva PF UK Praha

Tomáš Lechner:

Elektronické dokumenty v právní praxi

Nakladatelství Leges, s. r. o.,
Praha 2013, 256 stran, 420 Kč.

Elektronické dokumenty jsou realitou, s níž se mnozí možná těžko srovnávají, ale cesta zpět nepřichází v úvahu. Jedinou možností je seznámit se s jejich nikoli právě jednoduchou právní úpravou.

Příležitost k tomu dává recenzovaná monografie, která opravdu přehledně dává nahlédnout do problematiky elektronických dokumentů. Jejím výchozím krokem je vymezení pojmu dokument. Prvním důležitým závěrem autora je, že pojetí dokument = listina, na niž je zachycen text, patří minulosti. V současnosti má již definitivně svoji rovnocennou podobu v elektronické variantě.

Problém spočívá v tom, že pojem dokument není v právních předpisech chápán jednotně, což dosvědčuje autorova

pečlivá analýza řady zákonů, resp. kodexů, kde je používán v nejrůznějších souvislostech, a to dokonce i v rámci téhož předpisu. Situaci navíc komplikuje fakt, že při novelizacích jsou přidávány ještě další významy, s nimiž normotvůrce původně nepočítal.

Dokument, nerozhodno v jaké podobě či formě, má vždy jisté vlastnosti, které autor shrnuje do šesti bodů: má informační hodnotu, přinejmenším relativní stálost, jazyk, strukturovanost, ucelenost a funkční zabarvení.

Svoji pozornost pak obrací k vlastnímu jádru práce, jímž je elektronický dokument. Jeho definiční znak je spatřován v tom, že na rozdíl od klasického listinného dokumentu se tu nedá hovořit o originále v technickém smyslu, protože není svázán s materiálním nosičem, který „v elektronickém světě prostě neexistuje“. Dalším specifikujícím rysem je vázanost na určité prostředky, přístroje, bez nichž nelze seznat jeho obsah. To však, jak autor správně akcentuje, nic nemění na spolehlivosti a důvěryhodnosti elektronických dokumentů.

Oproti vžitému pojmání dokumentů mohou elektronické vznikat dvojím způsobem, buď přímo elektronicky, nebo konverzí.

I uživatel jinak neznalý nepochybně oceňuje pojednání o počítačových formátech, v nichž jsou dokumenty vytvářeny a následně uchovávány, jejich přednostech i slabých stránkách. Zmíněna je i otázka uložení elektronických dokumentů, která je sice otázkou primárně technickou, ale s významnými právními konsekvencemi.

Značná důležitost je přiznávána elektronickému podpisu a souvisejícím institutům a jejich využití, zejména pak elektronické značce a časovému razítku.

Jednou z kardinálních otázek, souvisejících s elektronickými dokumenty, je jejich trvanlivost. Práce nás zde seznamuje s tím, jak zajistit jejich důvěryhodnost na mnoho let dopředu, jaké formáty jsou k tomu vhodné a jak postupovat při jejich archivaci.

Z praktického pohledu jsou přínosné pasáže, kde je pojednáno o různých rolích, v nichž může elektronický dokument vystupovat, počínaje podáním a jeho technickým zajištěním (elektronické podatelny a datové schránky), přes jeho roli při vydávání rozhodnutí, doručování a dalších institutech v jednotlivých proces-

ních předpisech. Podán je také přehled, jak s nimi nakládat jakožto se spisy, podle zákona o archivnictví a spisové službě.

Speciálně pro advokáty bude jistě zajímavá kapitola pojednávající o využití elektronických dokumentů při uzavírání smluv, jejich postavení, jakožto důkazních prostředků a konverzi dokumentů.

Co nelze při hodnocení knihy pomínout, je nejen komplexnost rozboru materie, ale také srozumitelnost i pro ty čtenáře, kteří se v oblasti elektronických dokumentů příliš neorientují. Akademická obec pak jistě ocení rozsáhlý poznámkový aparát, resp. okruh literatury a pramenů, z nichž autor vycházel.

doc. JUDr. PAVEL MATES CSc.,
advokát v Praze a vysokoškolský pedagog

Monika Horáková, Veronika Tomaszková a kol.:

Správní řízení v zemích EU – Rakousko, Polsko, Slovensko a Maďarsko. Správní řízení v zemích EU – Velká Británie, Francie, Německo a Itálie

Linde, Praha 2012, 296 stran,
350 Kč a 192 stran, 288 Kč.

Obě publikace – *Správní řízení v zemích EU – Rakousko, Polsko, Slovensko a Maďarsko* a *Správní řízení v zemích EU – Velká Británie, Francie, Německo a Itálie* – jsou výsledkem práce širšího autorského kolektivu, kdy jednotliví autoři na základě dlouhodobého studia příslušných zahraničních právních úprav, odborné literatury a relevantní judikatury seznámí čtenáře s právní úpravou správního řízení ve výše uvedených zemích Evropské unie.

Předností obou monografií je skutečnost, že publikace, které by se takto přehledně, podrobně a komplexně věnovaly dané problematice, dosud v České republice chyběly. V rámci odborné literatury, popř. vědeckých konferencí, byla pozornost věnována dosud pouze některým vybraným institutům právní úpravy správního řízení v těchto zemích, takže český čtenář se dosud nemohl (bez studia zahraniční odborné literatury a právní úpravy)

seznámit komplexně s institutem správního řízení, jeho vývojem i případnými specifiky v těchto jednotlivých zemích. Kladem je též skutečnost, že jednotlivé kapitoly byly zpracovány (spolu)autory, kteří se daným oblastem ve své vědecké a pedagogické činnosti dlouhodoběji věnují, což se bezesporu projevilo i v kvalitě textu obou publikací.

Předmětem obou monografií je analýza národních právních úprav správního řízení výše uvedených zemí, přičemž jejich výběr není náhodný. Pokud se zaměříme na prvou z nich – *Správní řízení v zemích EU – Rakousko, Polsko, Slovensko a Maďarsko* – autoři zvolili státy, jež vycházely z určitých společných historických, politických, ale i právních základů, neboť všechny tyto země, resp. jejich části, byly v určitý historický okamžik –

obdobně jako naše země – součástí rakouské monarchie (resp. následně Rakousko-Uherska). Jde tedy o země, pro které je charakteristická blízkost k České republice a jejímu pojetí správního řízení (což plyne zejména ze sdílené rakousko-uherské tradice veřejné správy a správního řízení, popř. pak částečně i ze zkušenosti s totalitním režimem a přechodem k demokracii v 90. letech 20. století).

Poněvadž se však v rámci Evropy jedná jen o jeden z několika možných přístupů a pojetí správního práva a správního řízení, přistoupil autorský tým následně ke zpracování dané problematiky v dalších zemích Evropské unie, které již nejsou v daném ohledu komparačně tak blízké České republice (vyjma Německa), avšak představují do značné míry další tradiční modelová řešení správního řízení. Problematiku správního řízení a souvisejících institutů v těchto zemích autoři zpracovali v publikaci *Správní řízení v zemích EU – Rakousko, Polsko, Slovensko a Maďarsko*.

Nicméně, jak sami autoři již dopředu zdůrazňují, není účelem monografií vzájemné srovnávání jednotlivých právních úprav správního řízení ve vybraných zemích, ale pouze analýza národních právních úprav správního řízení a poukaz na jejich specifika či odlišnosti od české právní úpravy správního řízení. A je nutno konstatovat, že vytyčeného cíle autoři bezesporu dosáhli, neboť monografie skutečně čtenáře seznámí – a to velmi podrobně, s logickou provázaností a opravdu komplexně (tj. včetně historického exkurzu) – se správním řízením a souvisejícími instituty v jednotlivých zemích. Ocenit lze i skutečnost, že se autorský kolektiv snažil dodržet jednotnou strukturu výkladu (byť samozřejmě vždy s ohledem na specifika právního řádu dané země), což přispívá k přehlednosti a srozumitelnosti textu, a taktéž usnadňuje čtenáři případně vzájemné srovnávání poskytnutých informací.

Pokud se zaměříme na obsahovou stránku obou monografií, je vždy v rámci jedné kapitoly zpracováno uceleně správní řízení v jedné z daných zemí. V souhrnu jde tedy o celkem osm kapitol, které seznámí čtenáře s právní úpravou správního řízení ve výše uvedených osmi zemích EU. Nadto pak autoři do první z obou monografií zařadili jako určitou formu uvedení do problematiky kapitolu ve formě historického

exkurzu zaměřeného na vývoj správního řízení v období Rakousko-Uherska.

Úvodem každé kapitoly věnované příslušnému státu je čtenář nejprve seznámen s obecnějším srovnávacím a historickým kontextem dané problematiky v příslušném státě, jenž má především osvětlit, proč se studie zaměřuje na určité prvky a instituty a čím je dána jejich významnost a postavení v právním řádu daného státu, z jakých historických souvislostí pramení některé odlišnosti a specifika národní právní úpravy, a podobně. Opomenut není ani význam tradice členství těchto zemí v Evropské unii a také v Radě Evropy, kdy oba právní systémy samozřejmě dlouhodobě působí na národní právní řády zkoumaných zemí a významně je ovlivňují.

Poté se již autoři zaměřují na současnou právní úpravu správního řízení, kdy tuto problematiku vždy nejprve zasadí do příslušného ústavněprávního rámce. Následně pak obecně charakterizují správní řízení, vymezí jeho základní zásady a osvětlí základní pojmy a instituty. Poté je již čtenář „proveden“ celým správním řízením v příslušné zemi – počínaje jeho zahájením, průběhem a konče vydáním rozhodnutí, vč. problematiky jednotlivých možností jeho přezkumu. Ocenit lze i skutečnost, že v souvislosti s analýzou jednotlivých právních úprav se autoři snaží ukázat i na problematické aspekty v její aplikaci a interpretaci. Zdůrazněna jsou i (nejvýznamnější) specifika těchto národních úprav oproti české právní úpravě. Vedle práce s odbornou zahraniční literaturou a národními právními úpravami je nutno vyzdvihnout i práci s relevantní judikaturou (zejména u některých zemí), neboť ta velmi podstatně ovlivňuje nejen v ČR, ale i v těchto zemích aplikaci a interpretaci norem správního práva, vč. právě norem upravujících správní řízení. Ostatně i sami autoři neopomínají v publikaci uvést vzájemné vztahy a spojitosti mezi správním řízením a soudnictvím, zejm. pak soudnictvím správním.

Závěrem lze konstatovat, že práce je psána srozumitelně se znalostí dané problematiky a přináší čtenáři přehledně zpracované poznatky a informace o správním řízení v jednotlivých zemích, vč. řady inspirativních úvah a poukazů na problematické aspekty, přičemž je mu dále k dispozici z pohledu dalšího (hlubšího) studia i bohatý seznam odborné literatury a re-

levantní judikatury. Snad jen pro lepší přehlednost mohla být literatura členěna dle jednotlivých kapitol. Hodnotným zdrojem informací je pak i u většiny z analyzovaných zemí velmi bohatý poznámkový aparát. Do budoucna se pak nabízí i otázka dalšího rozpracování dané problematiky a zaměření se na další státy EU a jejich právní úpravu správního řízení.

Obě monografie představují významné obohacení odborné právnické literatury v České republice, jež ocení jak studenti pregraduálního bakalářského a magisterského studia právního zaměření, tak i odborníci z řad právní teorie i praxe, neboť obě publikace bezesporu přinášejí velmi cenné a v takovémto rozsahu a hloubce dosud v České republice nepublikované podklady a materiál k poznání a dalšímu studiu (vč. komparace) správních řízení v zemích Evropské unie.

✦ JUDr. KATEŘINA FRUMAROVÁ, Ph.D.,
katedra správního práva a správní vědy Právnické
fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

Tomáš Doležal:

Vztah lékaře a pacienta z pohledu soukromého práva

Nakladatelství Leges, s. r. o.,
Praha 2012, 160 stran, 320 Kč.

Recenzovaná kniha je velmi zajímavým a unikátním dílem. Je přínosná nejen pro praktiky – advokáty, ale také pro studenty medicíny a práv, i pro soudce a pro ty,

kterí se dostávají do styku s problematikou zdravotnického práva.

Doc. JUDr. Tomáš Doležal, Ph.D., LL.M., je advokát, který pracuje také v Ústavu státu a práva ČAV a přednáší na vysokých školách, zejména na Univerzitě Karlově (např. na 1. lékařské fakultě a právnické fakultě). Jde tedy nejen o zkušeného praktika, ale i o erudovaného vědeckého pracovníka se značnými pedagogickými zkušenostmi.

Kniha je unikátní zejména velmi precizně zpracovanou historickou partií, která nemá u nás obdoby. Autor zde zřejmě využil nejen svých zkušeností z praxe a ze svého původního zaměření na obor teorie státu a práva, ale také byl ovlivněn svým rodinným zázemím, ve kterém se prolínala tradice nejen lékařská, ale rovněž historická.

Historická partie, která tvoří více než polovinu práce, je koncipována velmi zajímavě. Autor, který se v úvodu zabývá komplikovaností vztahů při poskytování zdravotní péče, sub specie této úvahy ji ukazuje také ve své historickoprávní analýze. T. Doležal zde využil rozsáhlé literatury, zejména anglosaské a německé, a cituje použité texty jak v originále, tak v překladech (většinou vlastních). Škoda, že řecky citát z *Historiarum Romanorum* autora Cassia Dia přeložen nebyl, i když autor uvádí jeho obsah.

Za pozoruhodný považují i rozbor problematiky tzv. Hippokratovy přísahy, která sice nebyla právním regulativem, ale byla velmi významná. Touto přísahou – která byla formulována několik století po Hippokratově smrti – byli vázáni ti lékaři, kteří ji přijali. (U nás je zřejmě její text chápán jako autentický a obecně závazný.)

K tomu chci výslovně ocitovat T. Doležala (výše uvedené dílo str. 23): „Praktické dopady textu ‚Přísahy‘ v antickém Řecku však nelze přeceňovat. Vzhledem k existenci různých lékařských škol nelze předpokládat, že by ‚Přísaha‘ měla vliv na jednání všech lékařů. Dosah tohoto textu byl pravděpodobně velmi omezený a mohla existovat celá řada obdobných etických pravidel, která se ovšem nedochovala. Řada autorů se domnívá, že řečtí lékaři v té době běžně prováděli zákroky, které ‚Přísaha‘ zapovídá – euthanasii, potraty i chirurgické zákroky. Proto se L. Edelstein domnívá, že původ ‚Přísahy‘ není u Hippokrata ani jeho žáků, ale u některé z filozofických sekt (s největší pravděpodobností u pythagorejců). Pochybnosti o autorství potvrzuje rovněž Hippokrato-

va výuka žáků za úplaty, která vybočuje z textu ‚Přísahy‘. Zvláštností ‚Přísahy‘ je rovněž její poměrně značná religiozita.“

K významu Hippokratovy přísahy autor dále uvádí na str. 24 citovaného díla: „Z hlediska obsahové náplně vztahu lékaře a pacienta je v textu ‚Přísahy‘ nutno vyzdvihnout zejména dvě ustanovení: „*Lékařské úkony budu konat v zájmu a ve prospěch nemocných, dle svých schopností a svého úsudku. Vystřihám se všeho, co by bylo ke škodě a co by nebylo správné.*“

„*Do všech domů, kam vstoupím, budu vstupovat ve prospěch nemocného, zbaven každého vědomého bezpráví a každého zlého činu. Zvláště se vystřihám pohlavního zneužití žen i mužů, svobodných i otroků. Cokoli, co při léčbě i mimo svou praxi ve styku s lidmi uvidím a uslyším, co nesmí se sdělit, to zamlčím a uchovám v tajnosti.*“

Pokud tato ustanovení bude vnímat v jejich abstraktnější rovině, pak je možno je považovat za principy, na niž je vystavěn vztah lékaře a pacienta. Principy jako především neškodit – *„Primum non nocere“*, respekt k autonomii pacienta – *„voluntas aegroti suprema lex“*, princip dobročinnosti *„salus aegroti suprema lex“* a princip spravedlnost (*diké*) jsou (i když v modifikované podobě) základem vztahu lékaře a pacienta i v současnosti a jejich základ spočívá právě v uvedených dvou ustanoveních ‚Přísahy‘.

Po přečtení partie o právně historické analýze vztahu pacienta a osob, které prováděly zdravotnickou činnost, získává čtenář ucelený přehled o situaci, která je typická pro evropské poměry, zejména v antickém Řecku a Římě.

Podle autora přetrvávající řeckoprávní vlivy se promítly i do úvah o právní kvalifikaci o vztahu mezi lékařem a pacientem na konci 18. století a ve století 19., kdy byl výkon lékařského povolání řazen mezi „svobodná povolání“. Tato diskuse se vedla nejen v zemích kontinentální Evropy, ale i v zemích common law. Autor rozebírá debatu v obou systémech práva, zejména se soustřeďuje na Rakousko-Uhersko, Německo a Švýcarsko, jako typické pro kontinentální pojetí vztahu lékaře a pacienta v rámci ABGB (Rakousko-Uhersko), BGB (Německo) a ZGB (Švýcarsko). Podle autorova závěru je zřejmé, že vztah lékař – pacient byl považován za vztah smluvní, o jeho soukromoprávní povaze nebylo pochyb.

K nabourání tohoto vztahu došlo pro-

střednictvím pojistných systémů, autor zde rozebírá i problematiku naší a to, že existence veřejného zdravotního pojištění podle jeho názoru netransformuje vztah lékaře a pacienta do veřejnoprávní roviny.

V 19. a 20. století se autor zabývá formou vztahu mezi lékařem a pacientem a rozebírá typy smluvního vztahu mezi lékařem a pacientem.

Na str. 105 a další se zabývá vymezením pojmu „lex artis“ v souvislosti s vymezením pojmu náležité odborné péče v případě zdravotnických pracovníků. Upozorňuje na překrývání významových rovin při užívání pojmu standardní péče. Jde o rozbor zcela unikátní, s kterými lze plně souhlasit.

V souvislosti s povinnou mlčenlivostí si autor všímá i ustanovení Úmluvy o lidských právech a biomedicině (č. 96/2001 Sb. m. s.) a problematických aspektů informační povinnosti lékaře.

V VII. části rozebírá autor vztah lékaře a pacienta v Československu a České republice. Tyto otázky považují za zásadní, chci na ně upozornit proto, poněvadž se setkáváme stále s paternalistickým přístupem ve vztahu lékař – pacient. Občanskoprávní charakter je potlačován, což můžeme pozorovat zejména v případech, kdy si občan stěžuje na lékaře nebo zdravotnické zařízení. Je to stále se vyskytující trestněprávní přístup k problematice, snaha především dosáhnout trestní odpovědnosti lékaře a lékařského zařízení (trestní odpovědnost právnické osoby), a to nejen ze strany pacientů, ale i v případech jeho právních zástupců, resp. pozůstalých. Je to dáno také tím, že pro trestní odpovědnost se u advokátů i laiků málo rozlišuje odpovědnost objektivní a subjektivní, ale také tím, že je celá věc považována pro občana za jednodušší, zejména tím, že se v trestním řízení neplatí stejné poplatky jako v řízení občanskoprávním. Také důkazní povinnost je jednodušší.

Otázkou také je, jak je to vlastně s ingerencí stavovských komor, což jistě není vztah občanskoprávní k poměru lékař – pacient.

Posuzovaná kniha tak ukazuje další důležité stránky problémů, kterým je třeba se věnovat. Souvisí to nejen se snahou občanů řešit věci prostřednictvím trestního práva, které má být i v těchto případech ultima ratio, ale také s tím, že rozhodovací činnost soudů, pokud jde o náhradu škody v trestním řízení, je jiná než

v řízení civilním. I tady kniha doc. Doležala ukazuje na další možnosti úvah.

Závěrem je třeba říci, že toto unikátní dílo by mělo být součástí školení a diskusí advokátů.

❖ prof. JUDr. DAGMAR ČISAŘOVÁ, DrSc.,
katedra trestního práva PF UK Praha

Ludvík David:

Na hranicích práva. Soudcovské eseje

Nakladatelství Leges, s. r. o., Praha
2012, 192 stran, 320 Kč.

Shora uvedená práce vyšla v prosinci 2012. Napsal ji JUDr. Ludvík David, CSc., který po studiích na brněnské právnické fakultě se stal odborným asistentem na katedře hospodářského práva pod vedením prof. JUDr. Petra Hajna, DrSc. a po ukončení interní aspirantury v Ústavu státu a práva ČSAV v Praze působil jako podnikový právník, a poté devět let jako advokát. Na začátku devadesátých let minulého století odešel k soudu, nejprve k Městskému soudu v Brně, pak ke Krajskému soudu v Brně a nyní pracuje již téměř deset let jako předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky v Brně. Spolupracuje s právníckými fakultami v Brně a Olomouci jako přednášející examinátor či školitel.

Jeho práce „Na hranicích práva. Soudcovské eseje“ shromáždila nejaktuálnější současné právní problémy vyskytující se v české soudní teorii a praxi, především

civilněprávní. Je rozdělena na pět částí a celkem 27 kapitol, v nichž jsou vědeckým způsobem propracována aktuální témata ze soudní praxe i mimo ni. Jak autor vtipně uvádí v předmluvě, volil pro čtivější přiblížení těchto témat formu literárních esejů tak, jako hudební komponent sbírá delší dobu hudební motivy a melodické nápady, z nichž pak vzniká konečné dílo.

V první části uvádí aktuální kauzy jurisprudence. Zaujme především rozbor dotváření práva, kde rozebírá vědecké přístupy našich významných autorů. Přísně vědecký a kritický je autorův výklad o pragmatismu v právu. Pak přechází k precedentu. Podle jeho názoru lze precedent definovat jako právní pravidlo obsažené v rozhodnutí soudu a zavazující svou argumentací soudy stejného nebo nižšího stupně. Nabádá k tomu, aby se soudci zdokonalovali v používání precedentů, nezpohodlněli u dosavadních a přicházeli do jednací síně také s novými a třeba i kontroverzními tezemi.

Velmi názorná a poučná je druhá část věnovaná civilnímu procesu. Vezměme na pomoc alespoň některé kapitoly, například o procesní toleranci vůči žalobám o nepřipustném důkazu, o termínech a rozhodování v důkazním řízení, o tom, jak píše advokáti a soudci či o odůvodňování rozsudků. Aktuálně a velmi obsáhle byly do textu zařazeny i otázky přípustnosti civilního dovolání ve světle novely zákona č. 404/2012 Sb. (účinné od 1. 1. 2013).

Třetí část se věnuje dobrovolným sdružením občanů. V ní najde čtenář odpovědi na konkrétní problémy současného dění ve společnosti. Uvedme alespoň některé: Ochrana členů církví, spolků a politických stran v civilním soudním řízení. Věci církevní – soudy na hranicích své pravomoci. Otevřené dveře civilním žalobám politických stran.

Na třetí část úzce navazuje čtvrtá část nadepsaná Hraniční oblasti. Počtem příkladů zaujmou eseje o restitucích druhé generace, o českých soudcích a politice, o potřebě (občanského) rituálu, kde se vtipně porovnává i prostředí soudních budov v České republice a naproti tomu v Anglii, Skotsku a Irsku. Kritické jsou přístupy autora i k doping jako sportovnímu, právnímu i společenskému fenoménu.

Nepochybně každého našeho čtenáře (tedy i toho, který se nezabývá některým právním oborem) musí zaujmout autorovy poznámky z cest (pátá část). To jsou bez

přehánění eseje – drahokamy. Autor nás dovede do soudních síní v Anglii, seznámí nás se soudními specialitami ve Skotsku a v Severním Irsku. Poté se ocitneme ve Spojených státech amerických a dočteme se, že američtí soudci mají možnost většinu sporů i věcí ostatních rozhodnout velmi rychle, operativně a často bez dlouhého zdůvodňování, jejich čeští kolegové jsou povinni písemně i protokolárně dokládat oprávněnost všeho, co učinili během procesu i v jeho závěru. Stávají se tak zjatci písemností a ztrácejí schopnost rozlišovat podstatné od méně podstatného. Rozdíl je tedy v tom, že americký soudce rozhoduje, český odůvodňuje (kapitola 26). Zajímavým závěrem knihy soudcovských esejů je kapitola o světových právních tradicích a kontinentální kultuře práva. Závěrem lze na základě dříve řečeného hodnotit, že Ludvíku Davidovi se tato vyzrálá práce velmi zdařila. Její vědecký a literární přínos přináší ocenění i pražskému nakladatelství Leges, s. r. o. v čele se šéfredaktorkou JUDr. Janou Sladkou Hyklovou.

❖ doc. JUDr. ALEXANDER NETT,
advokát v Brně

**Adam Redzik,
Tomasz J. Kotliński:**

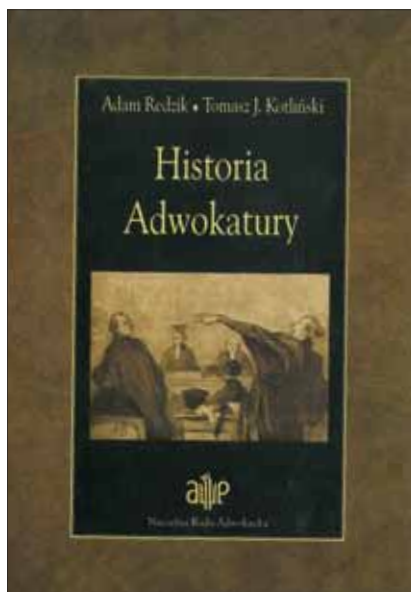
Historia Adwokatury

Naczelna Rada Adwokacka,
Ośrodek Badawczy Adwokatury
im. Witolda Bayera, Redakcja
„Palestry“, Warszawa 2012, 432
stran, ISBN 978-83-9 270 35-9-4.

Polská advokacie patří k těm evropským advokaciím, v nichž se zájem o historii profese předává z generace na generaci. Autoři druhého vydání monografie o historii advokacie, Adam Redzik a Tomasz J. Kotliński, patří k současné advokátské generaci, oba již o dané tematice hojně publikovali na stránkách časopisu *Palestra*, a nyní přistoupili k syntéze, která má být též naučně populárním podáním pro nastupující advokátní koncipienty. Zájem o knihu dokumentuje skutečnost, že první vydání bylo rychle rozebráno a ještě v témže roce bylo realizováno vydání druhé.

Název knihy záměrně není vázán k Polsku. První část publikace je totiž věnována

problematicke právní pomoci a procesního zastoupení ve starověku a středověku. V rámci výkladů o starověku je pojednáno o poměrech ve starém Egyptě, Mezopotámii, starověké Palestině, ve starém Řecku a v Římě. Ze středověkých advokací jsou přiblíženy osudy profese v Byzancii, Anglii a Francii. Škoda, že nebyl zařazen nástin vývoje advokacie v českých zemích, bylo by to jistě zajímavé jak pro historickou komparatistiku, tak pro informaci o pohledu z vnějšího blízkého sousedství. V každém případě však lze jen ocenit, že autoři nakročili ke zpracování dějin evropské advokacie.

Těžiště práce leží ve zpracování dějin polské advokacie od roku 1795 do současnosti.

V druhé části je zachyceno období let 1795-1914, tedy doba po trojím dělení Polska. Podrobně je pojednáno o advokacii v ruském záboru, českému čtenáři je blízký výklad o advokacii v rakouském záboru, zmíněn je samozřejmě i zábor německý. Autoři popsali i pokusy kodifikovat v tomto období profesní etiku a představili dobové advokátské časopisectví.

Třetí část zachycuje advokacii v letech 1914-1918. Po výkladu o osudech advokacie a advokátů v době I. světové války a „w wojnie polsko-bolszewickiej 1920 r.“ následují dějiny profese v obnoveném samostatném polském státě. V jednotlivých kapitolách autoři přibližují právní úpravu advokacie, přístup k povolání advokáta, práva a povinnosti advokáta, advokátskou samosprávu, jakož i činnost advokátů ve veřejném, vědeckém a kulturním životě. Zmíněny jsou i další za-

jímavosti, například témata žen – advokátek, advokacie ve Svobodném městě Gdaňsku či slavných procesů.

Ve čtvrté části je popsána činnost advokacie v letech 1939-1945, tedy od začátku II. světové války až do osvobození. Zde je pojednáno mimo jiné o činnosti tajných advokátních rad, o účasti advokátů v odboji a obětech z řad advokátů, které mají na svědomí režimy hitlerovský a stalinistický.

Pátá část o období let 1945-2011 je rozdělena na kapitoly o advokacii za časů stalinistických (1944-1956), o advokacii v letech 1956-1989 a o advokacii současné. V této partii je též podána samostatně i historie čtyřadvaceti regionálních advokátních komor. Není bez zajímavosti, že autoři se nevyhnuli ani historii profese právních rádců.

Monografie je napsána s noblesou, je znát, že autoři pokládají znalost historie a bádání o dějinách advokacie za své poslání, a lze proto zákonitě očekávat, že tato atmosféra se přenesení na čtenáře. Polští advokáti, kteří jsou již tradičně prezentováni jako květ společnosti, mohou být hrdí na svoji stavovskou historii a mají na co navázat. Kniha je i z uvedených důvodů cenným přírůstkem do historické sekce advokátovy knihovny.

❖ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK, soudce
Ústavního soudu ČR

Přečetli jsme za vás

**Mgr. et Mgr. Monika
Horáková:**

Stalking – první zkušenosti

Trestněprávní revue č. 10/2012,
str. 221-224.

Trestný čin nebezpečného pronásledování, stalking, je v trestním zákoníku upraven od 1. 1. 2010, jeho kořeny jsou v angloamerické právní kultuře. V překlade slovo stalking znamená pronásledovat, stopovat divou zvěř. Autorka, asistentka soudce OS ve Zlíně, přibližuje

úpravu tohoto institutu u nás i v zahraničí. Dále popisuje rozhodování, osobu poškozeného i osobu stalkera. Pro názornost autorka používá statistická data.

Stalking, nebezpečné pronásledování, je upraveno v § 354 trestního zákoníku, kdy ten, kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že (a) mu vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo osobám jeho blízkým, (b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje, (c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje, (d) omezuje jej v obvyklém způsobu života, nebo (e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých. Autorka připomíná, že u nás může být stalking posuzován pouze jako přečin, přestože se jedná o úmyslný trestný čin, a váže se k němu možnost uložení různých alternativních trestů. Řízení může vést soudce a rozhodnout formou trestního příkazu. Autorka upozorňuje na odlišnost od zahraničních úprav, kdy dle našeho právního řádu poškozený nemusí sám iniciovat zahájení trestního řízení.

Ač je stalking relativně mladý institut, praxe dokazuje, že se vžil. Dle autorky však dosud není dostatečně odlišen od přestupku proti občanskému soužití [§ 48 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích] a dochází tak k záměně. Praxe se také musela vypořádat s pojmy „dlouhodobost pronásledování“ a „způsobilost vzbudit důvodnou obavu“. Dlouhodobost je vyjádřena kombinací prvků počtu útoků a týdňů, kdy postačuje 8-10 útoků za 4-6 týdnů. Při vyšší frekvenci útoků postačuje doba kratší. S tím souvisí obtížné prokazování útoků, zda se nejednalo pouze o náhodné setkání. U druhého sporného pojmu „důvodná obava“ bude určující, zda jednání bylo takové povahy, že bylo způsobilé vzbudit důvodnou obavu, bez ohledu na to, zda obava u poškozeného skutečně vznikla, a to s ohledem na osobu poškozeného, jeho věk, zdraví či schopnost bránit se. Nejčastěji jsou ukládány tresty podmíněné, ke kterým je většinou uložena přiměřená povinnost či omezení dle trestního zákoníku.

Autorka uvádí, že statisticky nejvíce dochází k tzv. cyberstalkingu, stalkingu prostřednictvím elektronických prostředků.

Převládající profil pachatele je muž ve věku 18-40 let. Většinu pachatelů tvoří lidé zaměstnaní. Poškozenou osobu nejčastěji představuje žena. Ze statistických údajů vyplývá, že stalking se stal spíše vyvrcholením dlouhodobých konfliktů (např. u rozvodu). Převážnou část poškozených tvoří bývalí partneři nebo osoby, které pachateli neopětovaly citový vztah. Autorka se proto domnívá, že vhodným řešením by mohla být mediace. Čím déle stalking trvá, tím bývá intenzita útoků vyšší. Dlouhodobé vystavení poškozeného takovému jednání má obvykle devastující vliv nejen na psychiku, ale také na jeho pracovní život a významně snižuje celkovou kvalitu života poškozeného i do budoucna.

V závěru autorka institut a jeho využití hodnotí. Za nedostatečné považuje jeho postihování pouze jako přečinu. Uvádí, že v zahraničních úpravách jsou trestní sazby mnohem přísnější, i vymezení institutu je mnohem širší. Předpokládá, že do budoucna bude docházet k upřesnění pomocí judikatury.

**JUDr. PhDr. Marek Antoš,
Ph.D., Jakub Drápal:**

Volební právo vězňů: zelená je teorie, šedý je strom života

Trestněprávní revue č. 10/2012,
str. 224-230.

Autoři článku M. Antoš, odborný asistent katedry ústavního práva Právnické fakulty UK, a J. Drápal, student Právnické fakulty UK, reagovali na nedávné události a vybrali si aktuální téma, které se zabývá volebním právem vězňů. V Evropě je v poslední době předmětem řady diskusí, tendence směřují od odpírání volebního práva k postupné liberalizaci.

Všeobecnost patří mezi základní principy volebního práva. V některých případech může dojít k jeho omezení. Podle průzkumu Rady Evropy z roku 2000 neexistuje mezi státy Evropy jednotný postoj k této problematice, v mnoha státech prochází stále vývojem. Z letošního rozhodnutí ESLP, které bylo přijato značnou většinou hlasů, vyplývá vodítko pro řešení. Vždy je nutné dodržovat zásadu proporcionality a sledovat legitimní cíl. Nelze ovšem zbavit všechny vězně volebního

práva bez rozdílu, musí být brán ohled na délku trestu, povahu trestného činu a okolností konkrétního případu. Pokud je kritériem délka trestu, pak je podle ESLP přijatelné stanovení hranice odnětí svobody na tři roky. O jednotlivých případech nemusí rozhodovat soud, kritéria mohou být upravena přímo zákonem. Poté bude toto omezení automaticky doprovázet odsouzení pro trestný čin. Autoři podotýkají, že výše popsané omezení se nevztahuje na osoby ve vazbě, neboť se vychází ze zásady presumpce nevinny.

Tato sankce se váže pouze k volbám do zákonodárných sborů, u nás tedy do Poslanecké sněmovny, Senátu a Evropského parlamentu. Pro ostatní druhy voleb bude omezení po splnění podmínek v zásadě přípustné též.

V České republice je volební právo omezeno dosažením určitého věku a státním občanstvím. Tyto podmínky jsou zakotveny v Ústavě. Další překážky jsou upraveny v jednotlivých volebních řádech, proto se mohou vzájemně lišit. Vězni ve výkonu trestu, ne ve vazbě, nemohou volit do zastupitelstev krajů a obcí. V ostatních volbách volit mohou na základě zápisu do zvláštního seznamu, vedeného obecním úřadem. Pro voliče, kteří nemají trvalý pobyt v místě výkonu trestu, ze zákona vyplývá, že je nahlásí ředitel věznice. Na základě interních předpisů však vězni musí vyplnit a podepsat tiskopis. Autoři se domnívají, že postup Vězeňské služby odporuje zákonu, její povinností je nahlášení všech obviněných či odsouzených bez ohledu na to, zda podepsali určitý tiskopis či ne, neboť jeho vyžadování je založeno pouze interním předpisem. Častým úskalím také bývá propadlý průkaz totožnosti. Autoři nabízejí možné řešení prostřednictvím identifikace podle dokladů Vězeňské služby či svědectví jejich příslušníků.

U voleb do Senátu musí být splněny dvě podmínky, a to zároveň. Jak věznice, tak vězeň, dle trvalého bydliště, musí spadat do volebního obvodu, ve kterém se volby pro daný rok konají. Pro většinu vězňů (až 93 %) je tímto způsobem v šestiletém senátním cyklu nemožné volit. Autoři navrhuji, aby jediným vodítkem byl volební obvod věznice, kde si trest odpykávají.

Jak již bylo uvedeno výše, jiný režim platí pro volby do zastupitelstev. Zde odsouzení volit nemohou vůbec. Vazebně

stíhání, jelikož pro tyto volby neexistují zvláštní seznamy voličů, mohou volit pouze v případě, že jejich trvalé bydliště a věznice spadají do stejného volebního okrsku. Dle statistik tak mohlo v r. 2008 volit pouze 0,3 % vazebně stíhaných. Zde autoři doporučují změnu, aby tito voliči mohli volit v případě, že vazební věznice je na území jejich kraje. Jako další východisko zmiňují zavedení korespondenčního hlasování. Dále, dle jejich názoru, je vyloučení všech vězňů z voleb v rozporu se zásadou proporcionality. Autoři doporučují stanovit hranici, omezení by neplatilo pro odsouzené, kteří jsou odsouzeni na méně než čtyři roky, tedy jedno volební období. Předpokládají, že po tuto dobu si vězni ke své obci a kraji určitou vazbu zachovají.

Závěrem hodnotí věcný záměr Ministerstva vnitra, který obsahuje návrh korespondenčního hlasování a který autoři vítají. Ovšem rozšíření překážky volebního práva i na osoby v policejní cele kritizují, označují ho jako nepřijatelné a odporující jak ústavnímu pořádku, tak judikatuře ESLP.

**JUDr. Tomáš Doležal, Ph.D.,
LL.M.:**

Povinnost zdravotnických pracovníků poskytovat zdravotní péči v souladu s profesními standardy aneb analýza pojmu „lex artis“

Právník č. 7/2012, str. 771-785.

Autor, advokát věnující se problematice zdravotního práva, si pro svůj příspěvek vybral téma z lékařské oblasti, pojem „lex artis“. Hodnocení správnosti lékařského postupu jako postup *leges artis* (*non leges artis*) je užíván zejména v oblasti kontinentálního práva. V překladu znamená „dle pravidel umění“. Autor si vytyčil za cíl popsat pojmy standard požadované péče jako právní pojem a standard jako medicínský pojem a zaměřil se na možná úskalí spojená s jejich nepřesným používáním.

Pro termín „lex artis“ neexistuje žádná legální definice. Autor uvádí, že je synonymem pro správný odborný postup. Užší vymezení se týká pouze do-

držení profesních standardů a dodržení postupu *leges artis* je pouze jednou z profesních povinností. K této formulaci se přiklání odborníci v České republice. Širší vymezení zahrnuje správnost postupu lékaře jako celku, tedy dodržení profesních povinností i profesních standardů. Normotvůrci se označení postupu *lege artis* vyhýbají a používají termíny profesní standard nebo správný postup. Oporu lze najít jak na mezinárodní úrovni, v Úmluvě o lidských právech a biomedicině, tak na úrovni národní, v zákoně č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách. Účinnost zákona o zdravotních službách se datuje k 1. 4. 2012 a koncepce je již ovlivněna poznatky judikatury. Dle § 28 má pacient právo na poskytování zdravotních služeb na náležitě odborné úrovni s tím, že náležitou odbornou úroveň se rozumí poskytování zdravotních služeb podle pravidel vědy a uznávaných medicínských postupů, při respektování individuality pacienta, s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti.

Postup lékařů nelze hodnotit konstantně, je důležité brát ohled na dynamický vývoj v oblasti medicíny a posuzovat ho v souladu se současným stavem vědy. Autor dále zdůrazňuje moment uznání odbornou veřejností. Pokud lékař pracoval v souladu s kterýmkoliv uznávaným postupem, pak postupoval správně, ač jiná odborná část veřejnosti nesouhlasí. Názory odborné veřejnosti se také mění, proto jde o posuzování dvou dynamických prvků, které je velmi obtížné. Vše hodnotí znalec, který musí brát ohled na konkrétní skutkové okolnosti případu a posuzovat případ vždy *ex ante*, nesmí být ovlivněn znalostí výsledku, ale pracovat pouze s informacemi, které měl lékař k dispozici v dané chvíli. V České republice je příklon k názoru, že zhodnocení správnosti odborného postupu spadá do kompetence odborníků z oboru medicíny, nikoliv právníků.

Problémem zůstává, že hodnocení znalce je v zásadě subjektivní. K objektivizaci by napomohlo zavedení odbor-

ných standardů. Zde standard vyjadřuje odborně správný postup z medicínského hlediska, tedy doporučený klinický postup. Dle ministerstva zdravotnictví mají standardy fungovat pouze pro odborné účely, usnadnění stálého zvyšování kvality péče, výuku a diskusi mezi odborníky. Autor se domnívá, že mají sloužit také k zajištění kvality péče o pacienta a pro jeho ochranu, i pro případné spory o náhradu škody na zdraví. Autor však upozorňuje, že ani tak se nebude jednat o jediné vodítko.

Standardy jsou pouze doporučením, odchýlení od nich neznamená automaticky postup *non lege artis*, ale otevírá cestu pro případný přezkum či odůvodnění lékařem. Zavedení standardů má svůj význam také v oblasti jejich sjednocení na mezinárodní úrovni. Autor podotýká, že proces standardizace je velice obtížný a náročný, proto bude nutné ho řídit pomocí specializované instituce.

♣ Mgr. JAN MATES

Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 12/2012

Mgr. Tomáš Čentík: Ochrana spotrebiteľa a (ne)oslobodenie od súdnych poplatkov

Autor se v článku zabývá institutem osvobození od soudního poplatku ve vztahu ke spotřebitelům. Poukazuje na nejednotnou soudní praxi při rozhodování o osvobození spotřebitelů od soudních poplatků v případě, že se spotřebitel domáhá vydání bezdůvodného obohacení v občanském soudním řízení poté, kdy odstoupil od spotřebitelské smlouvy. Autor poskytuje kritický pohled na rozhodnutí Nejvyššího soudu SR, kterým se judikovalo v neprospěch spotřebitele, přičemž nabízí vlastní argumentaci zkoumané problematiky, který vede k závěru o osvobození spotřebitele od soudního poplatku při soudním vymáhání bezdůvodného obohacení. V závěru článku jsou načrtnuty ústavněprávní úvahy týkající se formalismu a postulovaného judikatorního odklonu od analyzovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu SR.

JUDr. Alexandra Horváthová, LL.M.: Doktrína „piercing the corporate veil“ a zodpovednosť materských obchodných spoločností. Exkurz svetovými právnymi systémami a možná aplikácia na Slovensku (2. časť)

Tématem předloženého článku je vztah mezi mateřskými a dceřinými obchodními společnostmi. Tato problematika vyvěrá z aktuálních společenských poměrů, kdy ekonomická síla národních i nadnárodních společností neustále stoupá. Většina z nich je organizována formou obchodních seskupení v čele s mateřskou společností. Předložený článek je koncipován tak, aby představil doktrínu „odkrytí závaje obchodní společnosti“, její aplikaci a opodstatněnost na základě komparace významných světových právních systémů. Závěrem je načrtnuta možná aplikace této doktríny ve slovenském právním řádu.

z advokacie

SLOUPEK KARLA ČERMÁKA 54

Z ČESKÉ ADVOKACIE

Z praxe výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů
advokátů **55**

Z kárné praxe **56**

Nabídka pojistných produktů pro advokáty
a advokátní kanceláře **58**

Z jednání představenstva ČAK **60**

Průběh a výsledky advokátních zkoušek
a uznávacích zkoušek konaných v II. pololetí 2012 ..... **61**

Případ hihňavé koncipientky

čili systémová vada a lidské selhání

Když dřív došlo k nějakému průšvihů, zjišťovalo se, co je jeho příčinou. Nehořelo vám uhlí v kamnech, ukázalo se, že je vlhké, i neobjednávali jste uhlí již u toho zloděje Spáčila, nýbrž u poctivého uhlíře Langerera, který je za účelem zisku nekropil vodou z hadice a nepředstíral, že tím čelí jeho samovznícení.

Dnes pochopitelně nepoužíváte k topení kamna a uhlí, ale systém. Můj rekonstruovaný topný systém sestává z pěti subsystémů. Centrem je subsystém spalovací jednotky plynného paliva, k ní je připojen subsystém distribuce topného média a subsystém energetického zásobování spalovací jednotky. Další subsystém je odtah spalin a konečně to vše ovládá subsystém automatické elektronické regulace, který zajišťuje energetické úspory a bezpečnost práce. Každý subsystém je vybaven nespočty pomocnými systémy, a ty opět pomocnými subsystémy.

Tuhle v sobotu po Novém roce to přestalo topit. Volám na emergency line, že mi zhasla kamna a že z jedné roury trochu kape voda. V terénním BMW se do 30 minut dostavil hlavní analytik, poučil mě o správné terminologii, do týdne zpracoval analýzu a do dalšího týdne dodal hlavní konstruktér projekt zprovoznění topného systému. V rámci projektu se pak dostavili specialisté na jednotlivé subsystémy a vesměs doporučili úplnou výměnu všech zastaralých subsystémů tři roky starého systému. Neagresivnější byl inženýr odtahového subsystému, který si vyžádal stavební připomoc. Najal jsem tři zedníky, kteří podle jeho pokynů rozkopali celý dům od sklepa až po střechnu bez viditelného úspěchu. Po třech týdnech mi jeden ze zedníků povídá: „Šéfe, dyť vám do toho nejde plyn. My vám zavoláme na plynárnu, aby si přišli vyměnit zaseknutý plynoměr.“ A kotel naskočil jako by nic, i když ze subsystému distribuce topného média stále trochu kapalo. Hlavní analytik pak příčinu havárie definitivně vyhodnotil jako lidské selhání uživatele a kominík mi odmítl dát razítko, dokud nezaplátím. Nejsem žádný kverulant a pokorně doznávám, že nevím, jak se dnes řekne kamnář, instalatér a kominík, natož kotel, trubka, komín a voda. Nakonec jeden kamarád od zedníků opravil i to kapání vody z trubky. Razítko na komín taky mám, ale nevěřím, že tu mastnou fakturu nařídila kominíkovi EU, jak mě ujišťoval. Fakturu jsem zaplatil i zedníkům za rozkopání a opětné zazdění domu včetně výmalby. Ti však žádné nařízení ani směrnici EU nezmiňovali a po výplatě sporádaně odešli do blízkého hostince na svačtinu.

Představte si ten fofr, když spadne letadlo, a zjišťuje se, zda šlo o vadu technického systému stroje, řízení letového provozu, díru v ranveji nebo teroristický útok Al Kajdy. A to mají letadla černé skříňky, všelijakou diagnostiku a na toaletách kamerový systém, z čehož soudím, že je můj tři roky starý topný systém bez černé skříňky zcela nepoužitelný. Ale ono i u těch letadel se nakonec z obchodních důvodů vždycky raději ukáže na lidské selhání, zejména když se z černé skříňky ozývá podezřelé hihňání letušek, pro které piloti, včetně automatického, pořádali v kokpitu veselý mejdan.

Systémové vady zkrátka hýbou systémem českého světa a vrcholnou ukázkou je systém justice.

Živě si vzpomínám na některé předválečné advokáty, kteří neváhali přinést z jara paní předsedkyni senátu kytičku sněženek, a na oddělení, kde nahlíželi do spisu, nabízeli děvčatům váženou italskou směs z kornoutku. Někteří obzvláště sexisticky zvrhli jedinci libávali dámám od soudu i ručky, a nikdo nepátral po tom, jaký je v tomto systému skrytí korupční potenciál.

Dneska se koncipientka se dvěma igelitkami v ruce prodeje přes bezpečnostní rámy, navštíví soudce i státního zástupce, políbí jim ruku, a pak se nikým nerušená vrací bez igelitek skrz rámy zpět na základnu nedaleko Legerovy ulice a hihňá se tam na veselém mejdanu. Ministerstvo spravedlnosti, Nejvyšší státní zastupitelství a ČAK potom vyhlásí nezávisle na sobě veřejnou soutěž na dodávku analýzy systémových vad v subsystémech soudců, žalobců a advokátů. Vyhraju nejnižší nabídky od 152 do 158 milionu Kč ročně po dobu příštích pěti let, ale to teprve po ukončení správních řízení před ÚOHS a příslušných správních řízení soudních, jakož i po vyřízení četných ústavních a lidskoprávních štrasburských stížností od KSČM, ODS, TOP, LIDEM, sobotkoviců, paroubkoviců, zemanoviců a veverek. Analýzy po deseti letech doporučí úplné zrušení celého systému justice a jeho outsourcing do ČEZ, VZP a DP hl. m. Prahy s tím, že pro řízení zde vedená se použijí Všeobecné dodací podmínky ČEZ v Bulharsku a Albánii, jak byly schváleny tamními regulátory. V tajných dodatcích k analýzám se pak doporučí používání černých skříňek ve všech systémech i subsystémech, které mají co dělat s justicií.

Až do doby ČEZu bude případ hihňavé koncipientky řešen jako lidské selhání trestními a kárnými oznámeními a podněty k české obchodní, případně potravinářské inspekci, jestli za tou korupcí nevězí nějaká konina.

Tak bacha na subsystém distribuce topného média, na odtah spalin a na černé skříňky při styku s justicií. Ať nedopadnete jako já se svým topným systémem.

Únor 2013

♣ KAREL ČERMÁK

Z praxe výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů

Jde o zcela jasnou právní záležitost, u níž lze pochybení a jednání bona fide vyloučit s pravděpodobností, která hraničí s jistotou, a naopak lze na základě dostupných informací vyslovit důvodné podezření, že jde o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokáta, pokud vyšetřovatel Policie České republiky za souhlasu dozorujícího státního zástupce zahájí trestní stíhání advokáta pro přečin podvodu podle ustanovení § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku pro skutek spočívající v souběžném sjednání podílové odměny advokáta a přijetí odměny ustanoveného zástupce soudem dle vyhlášky č. 484/2000 Sb., v platném znění, když je orgánům činným v trestním řízení zřejmé, že se jedná o civilní záležitost, v níž navíc proti advokátovi není uplatněn žádný nárok a tím méně žaloba a věc byla posouzena kárným senátem kárné komise České advokátní komory tak, že pro stejný skutek byl advokát pravomocně kárné žaloby zproštěn, a dále, pokud je advokát bývalý vyšetřovatel Policie ČR a u téže součásti policie, která vede jeho trestní stíhání, pracoval po dobu osmnácti let a navzdory jeho opakovaným podnětům k vyloučení orgánů činných v trestním řízení dle ust. § 30 odst. 1 tr. řádu, kdy se osobně zná se všemi místně působícími policisty, státními zástupci i soudci, nebylo o jejich vyloučení z důvodu podjatosti rozhodnuto a kdy navíc došlo k zajišťovacím úkonům trestního řízení ohledně majetku advokáta, ale i klientských prostředků na depozitních účtech.

Stanovisko výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů ze dne 16. ledna 2013, sp. zn. 440/VOPOZA/12-Pol./42

Proti advokátovi Mgr. Petru Poločkovi, č. osv. 04978, se sídlem ve Frýdku-Místku bylo příslušným útvarem Policie České republiky ve smyslu ust. § 160 odst. 1 tr. řádu zahájeno usnesením ze dne 17. 9. 2012, č. j.: KRPT-138680-42/TČ-2012-070281-209, trestní stíhání pro přečin podvodu podle ust. § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku, kterého se měl dopustit – zkráceně – tím, že poté, co dne 9. 6. 2008 uzavřel s B. P. smlouvu o poskytování právních služeb, jejímž předmětem bylo zastupování nezl. S. B. jako žalobkyně v řízení vedeném u Okresního soudu ve Frýdku-Místku pod č. j. 40 C 141/2007 ve věci náhrady škody na zdraví, obsahující ujednání o smluvní odměně ve výši 10 % z celkově vysouzené částky, a poté, co byl usnesením tohoto soudu ze dne 29. 7. 2008 č. j. 40 C 141/2007-114 ustanoven nezl. S. P. zástupcem k ochraně jejich zájmů a tímto soudem mu po skončení věci byla vyplacena odměna ve výši 257 824 Kč, vyzval B. P. k zaplacení sjednané odměny ve výši 192 254 Kč, kterou dne 30. 3. 2010 od B. P. přijal.

Policejní orgán za souhlasu (pravděpodobně i na základě pokynu) dozorujícího státního zástupce dospěl k závěru, že souběžným sjednáním podílové odměny advokáta a následně přijetím náhrady nákladů řízení ve smyslu vyhlášky č. 484/2000 Sb., v platném znění, za současného svého ustanovení zástupcem

nezletil k ochraně jejich zájmů naplnil skutkovou podstatu přečinu podvodu a zároveň přijetím struktury svých odměn způsobil své klientce škodu ve výši 148 728 Kč (podílová odměna advokáta), a dále způsobil škodu protistraně, Nemocnici Trinec, příspěvkové organizaci ve výši 137 148 Kč, kterou orgány činné v trestním řízení vyčíslily jako rozdíl mezi přísudkem ve smyslu vyhlášky ve výši 285 876 Kč a částkou podílové odměny ve výši 148 728 Kč.

Výbor se předně zabýval otázkou přiměřenosti sjednané podílové smluvní odměny advokáta a dospěl k závěru, že sjednání podílové odměny v rozsahu 10 % z výsledku sporu je zcela v souladu s čl. 10 odst. 2, 3 Etického kodexu a nadto jde o odměnu velmi nízkou a odměnu značně nejistou právě proto, že šlo o medicínskou věc, kde úspěch je v podstatě cca 5 % z převzatých a zažalovaných kauz. Je všeobecně známo z této oblasti klientských vztahů, že pokud by advokát uzavíral jen podílové odměny, bude nucen ve velmi krátké době svou kancelář uzavřít. Z toho důvodu bylo naprosto správné a v souladu jak s advokátním tarifem, tak i s etickými principy, aby se advokát zajistil pro případ neúspěchu ve věci a k žádosti své klientky byl jako právní zástupce nezletil v řízení ustanoven.

V průběhu právního zastoupení vyvinul advokát maximální úsilí, dosáhl neuvěřitelného úspěchu, když pravomocným rozhodnutím vysoudil pro nezletilou částku 1 925 244 Kč. Tato výše skutečně vybočuje z dosud přiznávaných náhrad, když vezme v úvahu, že šlo o zranění dolního konce levé pažní kosti po pádu z jízdního kola. Advokát Mgr. Petr Poloček o tomto úspěchu i o složitosti řízení informoval skupinu advokátů specializovaných na náhradu škody na zdraví na jednom ze sezení této skupiny a všemi přítomnými byl za tento úspěch oceněn.

Zůstává relativně spornou otázkou, zda kolega postupoval správně v klientském vztahu, pokud skutečnost nároku na odměnu z ustanovení zástupcem účastníků řízení dle ust. § 138 OSŘ nezohlednil ve smlouvě o poskytnutí právní pomoci, a tak byl souběh právních důvodů vzniku nároku na odměnu advokáta předmětem kárného řízení před kárnou komisí ČAK. Po projednání věci v kárném řízení byl však advokát **kárným rozhodnutím ze dne 20. 1. 2012 sp. zn. K 129/2011 kárné žaloby v plném rozsahu zproštěn, kdy kárný senát kárné komise ČAK dospěl k závěru, že advokát nepochybil a neporušil žádný z právních předpisů upravujících výkon advokacie.**

Navzdory této skutečnosti, o níž orgány činné v trestním řízení byly informovány, bylo zahájeno trestní stíhání advokáta, kdy stanovisko a rozhodnutí České advokátní komory bylo těmito orgány zcela ignorováno, zákon o advokacii a advokátní tarif byl těmito orgány zcela dezinterpretován a advokát nyní po prostudování spisu dne 14. 1. 2013 bude s největší pravděpodobností čelit podané obžalobě.

Věc má další rozměr, a sice skutečnost, že advokát Mgr. Petr Poloček pracoval jako vyšetřovatel Policie ČR u téže součásti policie po dobu **osmnácti let** a navzdory jeho opakova-

ným podnětům k vyloučení orgánů činných v trestním řízení dle ust. § 30 odst. 1 tr. řádu, kdy se osobně zná se všemi tamními policisty a státními zástupci i soudci, nebylo o jejich vyloučení rozhodnuto, což lze dle názoru výboru považovat za flagrantní porušení trestního řádu i práva na spravedlivý proces, které se mu v souvislosti se sídlem a místem působení, shodným se všemi orgány činnými v trestním řízení, nedostává.

Posuzovaný případ je dle názoru výboru nejen nezakrytou šikanou advokáta a bývalého dlouholetého kolegy orgány činnými v trestním řízení, ale zejména významným útokem na působnost České advokátní komory, to vše za transparentní dezinterpretace soukromoprávních norem upravujících výkon advokacie a občanského soudního řízení.

Ze všech shora uvedených rozhodných důvodů tak výbor navrhuje, aby věc byla projednána na úrovni předsedy ČAK a nejvyššího státního zástupce s cílem dosažení sjednocujícího pokynu při objasňování trestné činnosti advokátů ohledně skutků, které již byly projednány a pravomocně judikovány kontrolními

a kárnými orgány ČAK, a současně dává výbor v úvahu, aby Česká advokátní komora iniciovala podnět k výkonu dohledu nad dozorujícím státním zástupcem v této věci a dle dalších zjištěných okolností iniciovala v případě důvodného podezření trestní stíhání policisty, který v této věci zahájil trestní stíhání advokáta, a to pro trestný čin dle ust. § 329 tr. zákona – zneužití pravomoci úřední osoby a dle okolností, případně i dozorujícího státního zástupce (oběma těmito orgánům musí být zřejmé, že v dané věci jde jednoznačně o civilní záležitost, a tedy dle zásady subsidiarity trestní represe obsažené v ust. § 12 odst. 2 tr. zákoníku mají být sporné otázky ohledně odměny advokáta řešeny výlučně v občanském soudním řízení a odpovědnost advokáta za dodržování právních předpisů, upravujících výkon advokacie, byla v tomto případě uplatněna a pravomocně skončena podle jiného právního předpisu).

✿ JUDr. MAREK NESPALA, předseda výboru ČAK
pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů

Z kárné praxe

Jde o kárné provinění, jestliže soudem ustanovená advokátka jako zástupyně nekontaktuje klientku, věc s ní neprojedná, a dokonce ji neinformuje o termínu soudního jednání.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise České advokátní komory ze dne 27. 5. 2011, sp. zn. K 4/2011

Kárně obviněná JUDr. T. K., advokátka, se dopustila kárného provinění

tím, že

poté, co byla usnesením Obvodního soudu ze dne 27. 11. 2009 ustanovena H. CH. jako žalobkyní zástupcem k ochraně jejích práv v řízení vedeném u tohoto soudu ve sporu proti advokátovi JUDr. I. J. jako žalovanému o zaplacení 12 000 Kč s přísl., s H. CH. se až do 17. 3. 2010, kdy se u tohoto soudu ve věci konalo jednání, nekontaktovala a věc s ní neprojednala, a poté, co byla soudem vyzooměna o termínu tohoto jednání, H. CH. neinformovala o jeho konání, v důsledku čehož se H. CH. k tomuto jednání nedostavila,

tedy

- nechránila práva a oprávněné zájmy klienta a neřídila se jeho pokyny,
- při výkonu advokacie nejednala čestně a svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržovala pravidla profesionální etiky ukládající jí - povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným cho-

váním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,

- povinnost ve věcech, v nichž byla ustanovena soudem, postupovat se stejnou svědomitostí a péčí jako ve věcech ostatních klientů,
- povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů,

čímž

porušila ust. § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, čl. 6 odst. 2 a čl. 9 odst. 1 Pravidel profesionální etiky.

Za to se jí podle § 32 odst. 3 písm. c) zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 10 000 Kč.

Kárně obviněná je povinna zaplatit České advokátní komoře náhradu nákladů kárného řízení ve výši 3000 Kč. Náklady jsou splatné do 15 dnů od právní moci tohoto kárného rozhodnutí na účet České advokátní komory

Z odůvodnění:

Předsedou kontrolní rady ČAK jako kárným žalobcem byla na kárně obviněnou podána dne 26. 1. 2011 kárná žaloba, která vinila kárně obviněnou ze skutku, uvedeného ve výroku tohoto rozhodnutí.

Kárný senát projednal výše uvedenou kárnou žalobu na svém jednání dne 27. 5. 2011. Toto jednání kárného senátu proběhlo za přítomnosti kárně obviněné, která se k jednání kárného senátu na základě předvolání řádně dostavila.

K podané kárné žalobě se kárně obviněná vyjádřila, a to jak písemně nejprve k podané stížnosti svým podáním ze dne 27. 9. 2010, a posléze ke kárné žalobě svým podáním ze dne

11. 2. 2011, tak i ústně do protokolu při jednání kárného senátu. Jak vyplynulo z jejich vyjádření, nejprve se kárně obviněná hájila ve svém vyjádření ke stížnosti tím, že stížnost je zcela nedůvodná, neboť neporušila své povinnosti advokáta, když hlavní příčinu vzniklé situace spatřovala v komplikovanosti jednání se stěžovatelkou, kdy odmítla na sebe sdělit telefonní číslo, a kárně obviněná až teprve později zjistila, že s ní stěžovatelka vůbec nechce komunikovat, pouze si obstarává důvody k následné stížnosti. V kontextu s tím dále kárně obviněná oponovala stížnosti stěžovatelky tak, že její neúspěch v řízení, v němž ji zastupovala, nebyl způsoben příčinami na její straně, coby právní zástupkyně, ale tím, že nárok stěžovatelky byl promlčen a bylo zřejmé, že stěžovatelka bude v řízení neúspěšná.

Později, tedy ve svém písemném vyjádření ke kárné žalobě, jakož i v řízení před kárným senátem, kárně obviněná připustila, že se dopustila porušení své advokátní povinnosti vůči stěžovatelce, ač jí tímto svým jednáním nezpůsobila žádnou škodu. Před kárným senátem uznala své pochybení v tom, že neinformovala písemně stěžovatelku o termínu jednání soudu. Na vysvětlení svého pochybení uvedla, že k němu došlo v důsledku shody okolností, kárně obviněná spoléhala na telefonický kontakt stěžovatelky a nepovažovala za nutné odesílat dopis, když bylo zřejmé, že stěžovatelka na ni má spojení a předpokládala tedy, že se s ní znovu telefonicky spojí, a žila proto v přesvědčení, že stěžovatelka o jednání telefonicky informována byla. I nadále však trvala na tom, že žaloba stěžovatelky, bez ohledu na postup ve věci z její strany, by stejně byla zamítnuta, na čemž by nic nezměnila ani skutečnost, že by se žalobkyně k soudu dostavila, jelikož její neúčast u jednání neměla na rozhodnutí soudu žádný negativní vliv. Současně vyslovila politování nad svým pochybením a poukázala na to, že se doposud nedopustila žádného kárného provinění. Ohledně svých osobních a majetkových poměrů se kárně obviněná vyjádřila tak, že je vdova, žije v družstevním bytě, vlastní dva osobní automobily pro služební účely, přičemž, pokud jde o její zdravotní stav, léčí se na diabetes a hypertenzi.

V rámci uvedeného jednání kárný senát dále provedl v předmětné věci dokazování čtením listinných důkazů, konkrétně pak stížností stěžovatelky ze dne 9. 6. 2010, dopisů kárně obviněné stěžovatelce z 16. 3., 30. 4. a 18. 5. 2010, vyjádření kárně obviněné ke stížnosti ze dne 27. 9. 2010, rozsudkem OS pro Prahu 1 ze 17. 3. 2010, dopisů stěžovatelky kárně obviněné z 31. 3. 2010, 26. 4. 2010 a bez data a úplného výpisu z matričního listu kárně obviněné ze dne 26. 5. 2011, z něhož bylo mimo jiné zjištěno, že v rubrice kárné řízení nemá kárně obviněná žádný záznam.

Z výše uvedených listinných důkazů bylo kárným senátem zjištěno a kárný senát vzal za prokázané, že kárně obviněná se skutečně dopustila kárného provinění tak, jak byl skutek formulován kárným žalobcem v kárné žalobě. K tomuto závěru dospěl kárný senát z doznání kárně obviněné, které uvedla ve svém písemném vyjádření ke kárné žalobě a které v podstatě v nezměněné podobě prezentovala v rámci své výpovědi při jednání kárného senátu. Kárný senát má za to, že s tímto jejím doznáním korespondují i další listinné důkazy, zejména pak podaná stížnost stěžovatelky, vzájemná korespondence mezi kárně obviněnou a stěžovatel-

kou a koneckonců i rozsudek, jímž bylo rozhodnuto ve věci, v níž se při zastoupení stěžovatelky kárně obviněná dopustila svého pochybení ve vztahu k plnění povinností advokáta vůči klientce.

Kárný senát se tedy ztotožnil s podanou kárnou žalobou, když vzal za prokázané, že kárně obviněná vskutku neplnila své stavovské povinnosti vůči stěžovatelce, když ji transparentním a prokazatelným způsobem nevyrozuměla o termínu jednání v předmětném soudním řízení u obvodního soudu, v důsledku čehož se stěžovatelka k tomuto jednání nedostavila. Na druhou stranu je však nutno konstatovat, že v průběhu kárného řízení nebyly zjištěny takové skutečnosti, které by prokazovaly, že tento chybný postup ze strany kárně obviněné měl za přímý negativní důsledek neúspěch stěžovatelky stran jí podané žaloby.

Na podkladě všech výše popsaných závěrů a úvah kárného senátu proto kárný senát dospěl k závěru, že kárná žaloba byla podána na kárně obviněnou vskutku důvodně a je ji nutno uznat vinnou tak, jak bylo formulováno v kárné žalobě.

Ve vztahu k výroku o vině vážil velmi pečlivě kárný senát i rozhodnutí ve výroku o uložení kárného opatření. Při úvaze o druhu a výši uloženého kárného opatření tedy vycházel kárný senát jednak z faktu, že kárně obviněná porušila své stavovské povinnosti nikoliv zanedbatelným způsobem. Na druhou stranu však dle mínění kárného senátu bylo nutno zohlednit i okolnost, že se kárně obviněná ke svému pochybení doznala a svého jednání litovala. Stejně tak je pro posouzení otázky uložení kárného opatření relevantní, že za řízení, tak, jak je konstatováno výše, nebylo prokázané, že by zanedbání povinností kárně obviněné mělo za důsledek neúspěch ve věci žaloby stěžovatelky. Kárný senát má koneckonců za to, že výrok o uložení kárného opatření koresponduje rovněž s osobními a majetkovými poměry kárně obviněné. Proto považoval jako přiměřené uložit kárně obviněné kárné opatření ve formě pokuty v částce, která je uvedena ve výrokové části rozhodnutí.

V souladu s výrokiem o vině poté kárný senát též rozhodl o náhradě nákladů kárného řízení, když stanovil kárně obviněné povinnost k jejich zaplacení.

✿ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

NOVINKA C. H. BECK

Jandová/Vojtek

Praktický komentář k zákonu
o pojištění odpovědnosti
z provozu vozidla

Vázané v plátně, 384 stran
cena 790 Kč, obj. číslo BK12

Objednávejte se slevou
v eShopu na www.beck.cz

Nabídka pojistných produktů pro advokáty a advokátní kanceláře

POJIŠŤOVACÍ MAKLEŘ WI-ASS ČR, s. r. o. SI VÁM DOVOLUJE
NABÍDNOUT NÁSLEDUJÍCÍ POJIŠTĚNÍ:

Pojištění profesní odpovědnosti za škodu z výkonu advokacie:

- **Pojištění v rozsahu Rámcové pojistné smlouvy (hromadné pojištění) a navazujícího připojištění** do limitu pojistného plnění **70 milionů Kč**, a to za dojednané fixní sazby pojistného. Rámcová pojistná smlouva je uzavřena u Generali Pojišťovna, a. s. a je sjednána na *principu příčiny*.
- **Pojištění profesní odpovědnosti na limity pojistného plnění vyšší než 70 milionů Kč** je sjednáváno na *principu claims made, nebo kombinací principu příčiny a claims made*. Provádíme výběrové řízení mezi více pojistiteli.
- **Pojištění profesní odpovědnosti na jednu kauzu** – je sjednáváno na *principu claims made*.
- **Doplňková připojištění odpovědnosti za škody způsobené třetí osobě (např. provozní odpovědnost, odpovědnost za škodu způsobenou směnečným právem, odpovědnost za věc vnesené a odložené)**.

Pojištění profesní odpovědnosti za škodu z činnosti insolvenčního správce:

- **Pojištění odpovědnosti za škody spojené s výkonem funkce správce dle zákona č. 182/2006 Sb. (insolvenční zákon) a zákona č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích.**
- **Pojištění lze sjednat pro více insolvenčních řízení paušální pojistnou smlouvou, nebo se lze rozhodnout pro pojistnou smlouvu sjednanou pro konkrétní insolvenční řízení.**
- **Generali Pojišťovna, a. s. nabízí pojištění sjednané na principu příčiny za dojednané výhodné sazby pojistného, a to až do limitu pojistného plnění ve výši 50 milionů Kč.**

Srovnání principů pojištění:

Princip příčiny:

„Pojištění se vztahuje na odpovědnost za škodu vzniklou jedním nebo opomenutím pojištěného, k němuž došlo v době trvání pojištění, tedy pokud příčinou škody bylo jednání nebo opomenutí pojištěného z doby trvání pojištění.“

Princip claims made (uplatnění nároku):

„Pojištění se vztahuje na odpovědnost pojištěného za škodu, ke které dojde v době trvání pojištění, pokud příčina jednání nebo opomenutí vznikne v době trvání pojištění, a pokud byl současně nárok na náhradu škody poprvé písemně uplatněn vůči pojištěnému v době trvání pojištění.“

Pojištění majetku dlužníka:

Pojištění živelních rizik, odcizení, vandalismu, elektronických rizik, provozní odpovědnosti atd. dle konkrétních potřeb.

- Pomoc makleře insolvenčnímu správci v oblasti pojištění již od prvních dnů výkonu funkce.
- Zajištění prohlídky risk managerem a vypracování rizikové zprávy.
- Provedení výběrového řízení na pojistitele.
- Zajištění předběžného pojistného krytí.
- Vypracování návrhu optimálního pojistného krytí a zajištění nového pojištění dle nejvýhodnější nabídky.

Pojištění profesní odpovědnosti za škodu z činnosti likvidátora, dražebníka a správce podniku:

Pojištění je sjednáváno na principu *claims made*, nabídky zajišťujeme u více pojistitelů.

Pojištění záruky

Zákon o veřejných zakázkách umožňuje dodavateli se u zadavatele prokázat nejen bankovní zárukou, ale i pojistnou smlouvou pro pojištění záruky. Tyto odpovědnostní pojistné smlouvy mají tedy obdobný charakter jako bankovní záruky za provedení díla a jsou vhodným řešením pro řadu advokátních kanceláří, které se účastní veřejných zakázek. Pojištěnou osobou je uchazeč a oprávněnou osobou, která má právo na pojistné plnění, je zadavatel.

Pojištění majetku advokátních kanceláří:

Pojištění živelních rizik, odcizení, vandalismu, elektronických rizik, provozní odpovědnosti atd.

Provádíme výběrové řízení mezi pojistiteli.

Pojištění motorových vozidel:

- Pojištění povinného ručení, havárie, živelních rizik, od-cizení a vandalismu.
- Pojištění čelních skel a úrazu přepravovaných osob.
- Další doplňková pojištění (pojištění přepravovaných za-vazadel, zapůjčení náhradního vozidla, rozšíření asis-tenčních služeb).
- Provádíme výběrové řízení mezi pojistiteli.

Pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti:

Jedná se o pojištění denní dávky, která je poskytována při pracovní neschopnosti pojištěné osoby způsobené nemocí či úrazem, pokud v jejím důsledku dojde ke ztrátě na výděl-ku. Výši denní dávky si zvolí pojištěná osoba. Pojištění se řa-dí mezi soukromé pojištění osob, plnění z pojišťovny jde na soukromý účet pojištěného.

Pojištění přerušení provozu z důvodu požáru a škody na zdraví, nemoci či úrazu:

Předmětem pojištění je následná škoda (ušlý zisk a stá-lé náklady) způsobená přerušением provozu pojištěné oso-by z důvodu škody na zdraví, pro kterou byla vystavena pracovní neschopnost, příp. škody na majetku advokát-ní kanceláře způsobené požárem. Pojištění se řadí mezi majetkové pojištění, plnění z pojišťovny jde na podnika-telský účet pojištěného, pojistné je daňovým nákladem pojištěného.

Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou zaměstnancem svému zaměstnavateli (pro asistentky, zaměstnané advokáty, koncipienty a další zaměstnance):

Pojištění se sjednává pro případ právním předpisem (zá-konikem práce) stanovené odpovědnosti pojištěného za ško-du vzniklou zaměstnavateli při plnění pracovních úkolů ne-bo v přímé souvislosti s ním.

Další pojištění:

- Životní a úrazové pojištění, penzijní připojištění.
- Občanská pojištění – pojištění rodinných domů, bytů, domácností atd.

V případě vašeho zájmu o sjednání některého výše uvedeného pojištění se, prosím, obraťte na níže uvedené pracovníky, kteří vám připraví aktuální cenovou nabídku. Bude-li pro vás návrh zajímavý, zajistí vám vypracování pojistné smlouvy, příp. pomo-hou i s vypovězením stávajícího pojištění, máte-li jej pro vybra-ný pojistný produkt již sjednáno.

Komplexní služby WI-ASS ČR, s. r. o.:

- Nezávislý pojišťovací makléř, který jedná vždy na straně klienta.
- Poradenské služby ve všech oblastech pojištění majetku a odpovědnosti za škody.
- Analýza stávajícího rozsahu pojištění a jeho optimalizace pro následující období.
- Zajištění výběrového řízení na pojistitele a přehledné porovnání jednotlivých nabídek.
- Správa sjednaných pojistných smluv v průběhu pojistného období.
- Podpora při likvidaci pojistných událostí.

Sídlo: WI-ASS ČR, s. r. o., Ostružnická 362/3,
779 00 Olomouc, <http://www.wiass.cz>

Pobočka/kancelář: WI-ASS ČR, s. r. o., Vlkova 46,
130 00 Praha 3

inzerce

 WI-ASS ČR s. r. o.
pojišťovací makléř
specialista na vaše pojištění

Na uvedených kontaktech se vám budou věnovat:

Makléř	Telefon	Fax	Mobilní telefon	E-mail
Ivo Drábek	585 225 324	585 230 271	736 628 108	drabek@wiass.cz
Vlasta Páfalová	585 230 256	585 230 271	605 298 333	patalova@wiass.cz
Pavel Somol	585 225 339	585 230 271	603 501 676	somol@wiass.cz
Zdeněk Chovanec	274 812 921	274 812 921	605 298 336	chovanec@wiass.cz

Z jednání představenstva ČAK

Představenstvo ČAK se ve dnech **11. – 12. 2. 2013** sešlo na své 35. schůzi v tomto volebním období v sídle ČAK (Kaňkově paláci) v Praze. Jako pravidelně projednali členové představenstva ČAK nejprve pozastavení výkonu advokacie některým kolegům-advokátům či vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Místopředseda ČAK JUDr. Vladimír Papež seznámil členy představenstva ČAK s **návrhem novely trestního zákoníku**, zejména s novelizačním bodem č. 7, jimž se navrhuje **trestnost přípravy trestného činu krácení daně**. V této souvislosti se na ČAK obrátila Komora daňových poradců se žádostí o stanovisko, respektive společný postup proti navrhované změně. Po obsáhlé diskusi představenstvo ČAK vyjádřilo neshodu s navrhovanou změnou trestního zákoníku, zejména novelizačního bodu 7. Uložilo odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK, aby ve spolupráci se sekci trestního práva ČAK vypracoval právní rozbor nepřijatelnosti takové úpravy s tím, že za žádoucí úpravu lze považovat vyjmutí daňových trestných činů z okruhu trestných činů, na něž se vztahuje povinnost je překazít u advokátů a daňových poradců v situaci, kdy zjišťují právní postavení klienta (viz zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti). Předsedovi ČAK představenstvo uložilo jednat v této věci s vedením Komory daňových poradců za účelem společného postupu v této věci.

Představenstvo ČAK uložilo po obsáhlé diskusi odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK v součinnosti s vedením zkušební komise ČAK připravit věcný **záměr restrukturalizace jednotlivých zkoušených předmětů u advokátních zkoušek** tak, že v rámci oboru občanské právo budou přezkušovány občanské právo hmotné, zákon o rodině, zákoník práce, závazkové právo, autorské právo apod., v rámci obchodního práva bude přezkušován zákon o korporacích, procesy včetně nesporných řízení, veřejná soutěž, insolvence, cenné papíry, nekalá soutěž atd. Ostatní obory zůstanou beze změn. Představenstvo ČAK se dále shodlo na názoru, že není vhodné písemnou část advokátní zkoušky provádět ve formě testu. V souvislosti s tím uložilo předsedovi, aby ve spolupráci s předsedou zkušební komise a tajemníkem ČAK zjistil možnost vybavit zkušební místnosti psacími zařízeními umožňujícími tiskový výstup.

Členové představenstva dále konstatovali, že v současné době nelze v průběhu koncipientské praxe provádět testy znalostí koncipientů v návaznosti na vykonání samotné advokátní zkoušky, a to i s přihlédnutím k tomu, že to stávající právní

úprava neumožňuje. Nicméně je nutno zvážit možnost vytvoření systému průběžného hodnocení úrovně znalostí koncipientů do budoucna. Představenstvo proto pověřilo odbor vnější a vnitřní legislativy, zkušební komisi a člena představenstva JUDr. Radima Miketu zpracováním této problematiky a jejího možného řešení. Členové představenstva dále souhlasili s tím, aby organizace advokátních zkoušek byla z hlediska termínů uzpůsobena tak, že ČAK stanoví termín zkoušek jejich vypisováním obdobně jako u školení a přednášek. Tato změna musí být ovšem provedena změnou ZA.

Představenstvo ČAK **schválilo obnovení dohody o spolupráci z roku 2008 mezi ČAK a ERA pro rok 2013**, tato dohoda mimo jiné znamená 25% slevu z poplatků ERA pro české advokáty. Představenstvo vyslovilo souhlas s uzavřením nové dohody o spolupráci mezi ČAK a ERA na organizaci nového konceptu decentralizované spolupráce ERA s advokátními komorami na národní úrovni, a to za dodržení podmínek, že poplatky za semináře budou vždy zcela hrazeny účastníky seminářů.

Tajemník ČAK JUDr. Ladislav Krym seznámil členy představenstva se dvěma konkrétními stížnostmi na postup justičních orgánů při vstupu do justičních budov, a to se stížností JUDr. Milana Jelínka, advokáta a regionálního představitele ČAK v Hradci Králové, a se stížností JUDr. Josefa Podhorského, advokáta z Benešova. Představenstvo ČAK projednalo obsah stížností, které se týkaly ponižujících osobních prohlídek advokátů při vstupech do soudních budov, tento postup považuje za naprosto nepřijatelný a uložilo předsedovi, aby tuto problematiku opětovně projednal s ministrem spravedlnosti.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň seznámil ostatní s tím, že ministr spravedlnosti vyhověl návrhu ČAK v tom smyslu, že zkušební komise pro zkoušky mediátorů organizované ČAK budou sestavovány vždy: 2 advokáti-mediátoři + 1 zástupce ministerstva spravedlnosti.

Po diskusi a podání odborného stanoviska IT pracovníkem ČAK představenstvo jednomyslně odsouhlasilo, že advokátům nebude umožněno měnit si přístupové heslo do Elektronické knihy úschov, a to z důvodu zajištění spolehlivé bezpečnosti celého systému.

Podrobný zápis z 35. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na [www.cak.cz/rubrika Orgány Komory/ Představenstvo Zápis z jednání](http://www.cak.cz/rubrika/Orgány_Komory/Představenstvo_Zápis_z_jednání).

Průběh a výsledky advokátních zkoušek a uznávacích zkoušek konaných v II. pololetí 2012

Advokátní zkoušky se ve II. pololetí 2012 konaly ve dvou zkušebních termínech, a to v měsících září-říjen 2012 a listopad-prosinec 2012.

V těchto zkušebních termínech se písemné části advokátních zkoušek podrobilo 428 uchazečů o vykonání advokátní zkoušky, ústní části advokátních zkoušek 454 uchazečů (rozdílný počet uchazečů u písemné a ústní části zkoušky vyplývá z toho, že 26 uchazečů skládalo zkoušku opravnou ze zkušebních oborů, u nichž není stanovena písemná část zkoušky).

U advokátních zkoušek ve zkušebním termínu září-říjen 2012 uspělo z celkového počtu 218 uchazečů 149 uchazečů, z toho 26 uchazečů s prospěchem výtečným. Úspěšnost zkoušek činila 68 %. Neuspělo 69 uchazečů, což činí 32 %. U advokátních zkoušek ve zkušebním termínu listopad-prosinec 2012 uspělo z celkového počtu 236 uchazečů 176 uchazečů, z toho 24 uchazečů s prospěchem výtečným. Úspěšnost zkoušek činila 74,75 %. Neprospělo 60 uchazečů, neúspěšnost se rovná 25,25 %.

Podle zkušebních oborů bylo v obou zkušebních termínech 62 uchazečů neúspěšných z oboru trestní právo, 52 uchazečů z oboru obchodní právo, 51 uchazečů z oboru občanské, pracovní a rodinné právo, 51 uchazečů z oboru ústavní a správní právo a 31 uchazečů z oboru předpisy upravující poskytování právních služeb.

Při advokátních zkouškách ve zkušebním termínu září-říjen 2012 prospěli výtečně:

JUDr.	Miroslav	Dudek
Mgr.	Pavla	Frelichová
Mgr.	Miroslav	Gejdoš
Mgr.	Klára	Gottwaldová
Mgr.	Jakub	Hájek
Mgr.	Jiří	Janoušek
JUDr.	Andrej	Kandráč
Mgr.	Tereza	Karásková
Mgr.	Lukáš	Klicpera
Mgr.	Jan	Lasák
Mgr.	Lenka	Letochová
Mgr.	Jan	Medek
Mgr.	Petra	Míková
Mgr.	Roman	Moussawi
Mgr.	Filip	Opatřil

Mgr.	Markéta	Palová
Mgr.	Jan	Panáček
JUDr.	Martin	Pavliš
JUDr.	Iveta	Pelánková
Mgr.	Jan	Pfleger
Mgr.	Šárka	Polanská
JUDr.	Ivo	Pospíšil, Ph.D.
JUDr.	Klára	Rybáková
Mgr.	Zuzana	Schejbalová
Mgr.	Blanka	Schneiderová
Mgr.	Kristiana	Urbánková

Při advokátních zkouškách ve zkušebním termínu listopad-prosinec 2012 prospěli výtečně:

Mgr.	Nina	Bachroňová
Mgr.	Tereza	Benešová
Mgr.	Hana	Berková
Mgr.	Hana	Brončková
Mgr.	Aneta	Ceháková
Mgr.	Linda	Fryčová
Mgr.	Katarína	Hercegová
Mgr.	Erik	Janík
Mgr.	Pavel	Jiříček
Mgr.	Markéta	Křivanová
Mgr.	Petra	Kulhánková
Mgr.	Mária	Lokajová, LL.M.
Mgr.	Vojtěch	Lutišan
JUDr.	Jan	Manišovský
Mgr.	Jaroslav	Menšík
Mgr.	Barbara	Mercová
Mgr.	Libor	Pikna
Mgr.	Pavla	Pilátová
Mgr.	Petra	Poláková
JUDr.	Olga	Provažnicková
Mgr.	Eva	Rajsiglová
Mgr.	Kateřina	Smolková
Mgr.	Alena	Štěrbová
Mgr.	Kristýna	Wiedermannová

Uznávací zkoušky se ve II. pololetí 2012 uskutečnily ve zkušebním termínu listopad 2012. Ke zkoušce podal přihlášku jediný uchazeč, který je oprávněn poskytovat právní služby na Ukrajině. Zkoušku skládal v jazyce českém a u zkoušky uspěl.

www.bulletin-advokacie.cz

**To nejlepší z tištěného
Bulletinu advokacie
a mnoho dalšího, co se
do časopisu už nevešlo!**

Informace

a zajímavosti

MĚLI BYSTE VĚDĚT

Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2012	64
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	70
Pozvánka na VI. ročník mezinárodního šachového turnaje v Bratislavě	72
Pozvánka na 24. ročník tradičního běžeckého závodu „O parohy arcivévody Ferdinanda“	73
Dva pohledy na LawTech Europe Congress 2012	74
Stáž v SRN pro mladé advokáty	76
Medzinárodná konferencia o histórii advokácie „Sloboda advokácie v dejinách“	77
ČAK uspořádala seminář pro novináře na téma „Terorismus a mezinárodní zločiny“	79

NAKONEC	80 - 81
----------------------	---------

Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2012

Model práva – vztah práva a morálky

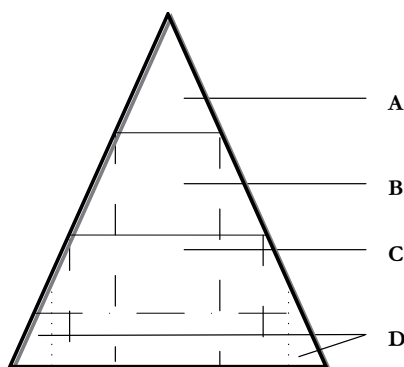
JUDr. JAKUB MORÁVEK

S OHLEDEM NA ROZSAH VÍTĚZNÉ PRÁCE ZVEŘEJŇUJEME PO DOHODĚ S AUTOREM POUZE JEJÍ POSLEDNÍ DVĚ ČÁSTI A ZÁVĚR. CELÁ PRÁCE JE DOSTUPNÁ NA WWW.BULLETIN-ADVOKACIE.CZ. PRO ÚPLNÉ POCHOPENÍ PŘEDLOŽENÉHO VÝKLADU DOPORUČUJEME SE SEZNÁMIT S CELÝM TEXTEM.

4. Model práva – vztah práva a morálky

S přihlédnutím k doposavad uvedenému nyní můžeme přistoupit k popsání ideálního vztahu práva a morálky. Předem je nutno poznamenat, že následně přiblížený model je možné uplatnit jak pro morálku pozitivní, tak pro morálku objektivní – v případě zasazení pozitivní morálky půjde o vyobrazení ideálního stavu, v případě morálky objektivní pak o vyobrazení objektivně ideálního stavu.

Předložený „model“ souvztažnosti a propojenosti morálky aspirací, morálky povinnosti a práva začneme analyzovat od shora.

Obr. č. 1 – Model vztahu práva a morálky

A. Obsah této části představuje **morálku aspirací**, tedy cíle, společenská Dobra, která jsou žádoucí a je vhodné o ně usilovat, stejně tak jako snahu o co nejlepší možný život každého člověka a s tím související paradigmaty. Na úplném vrcholu je pak ono nedosažitelné Dobro, morálka Ideálního života. Směrem dolů v jednotlivých vrstvách následují paradigmaty, která navazují na vznešené ctnosti (viz bod morálka aspirací) – v jedné vrstvě bude vždy více stejně účtyhodných ctností, resp. na ně navazujících a s nimi souvisejících vzorů chování (stejně platí pro celou pyramidu – pokud bychom

ji rozsekali horizontálně, každá jedna vrstva bude obsahovat z hlediska hodnotového více srovnatelných vzorů chování navázaných na určité hodnoty/dobra – výjimkou je přirozeně vrchol pyramidy). Zde se realizují pouze pozitivní sankce, a to ještě s Fullerem zmíněnými limity. Obsah tohoto bodu, tedy morálky aspirací, je současně obsahem morálky povinnosti (B) a práva (C) ve smyslu, že morálka povinnosti neoznačuje morálkou aspirací uznaná a vyžadovaná paradigmaty k realizaci jejího cíle/cílů za nemorální a současně, že je právo neoznačuje za nelegální, resp. v zásadě je nechává volně se realizovat v mezích zásady „co není zakázáno, je dovoleno“, když jim nevěnuje žádnou pozornost – tuto skutečnost odráží svislé přerušované čáry spuštěné ze spodní části morálky aspirací napříč pyramidou. Morálka povinnosti a právo mohou v zásadě jen určit podmínky, za kterých se morálka aspirací může realizovat, nebo přesněji opačně, jakým způsobem se realizovat nemá/nesmí.

B. Obsah této části představuje **morálka povinnosti** (současně také skutečnost, že morálka povinnosti zahrnuje ve shora uvedeném smyslu morálku aspirací). Morálka povinnosti počíná na spodní hranici morálky aspirací – v ten moment, kdy se začínají uplatňovat i negativní sankce, resp. v moment, kdy se sice ještě uplatňují výlučně pozitivní sankce, nicméně konkrétní pravidlo má již povahu společenské konvence, kterou lze pozitivně vyjádřit, nejedná se již jen o abstraktní metafyzické aspirace (směřování), jde o konkrétní pravidla ve smyslu „*to se má, to se nemá dělat*“.

Čím níže se v rámci morálky povinnosti posouváme, opět zde platí rozdělení na vrstvy z hlediska závažnosti hodnot atd., tím více získávají pravidla konkrétnější podobu a začínají převažovat negativní sankce nad sankcemi pozitivními. **Ve chvíli, kdy se paradigmatu morálky povinnosti vztahují již k ochraně základních hodnot, k nejzávažnějším otázkám, kdy již v zásadě dominují negativní sankce, by se z příslušných paradigmat měla stávat právní norma** – hodnoty, k nimž se vztahují, by měly být pod ochranou práva. Jen v případě nejzávažnějších morálních imperativů je na místě nastavit právní pravidlo, které má sankci – dle závažnosti (ohrožení chráněného zájmu) soukromoprávní nebo veřejnoprávní.

Morálka povinnosti v rozsahu části B je součástí práva ve smyslu, že právo umožňuje realizaci příslušných vzorů chování, nezakazuje je jí/je – tuto skutečnost naznačují přerušované čáry spuštěné ze spodní části morálky povinnosti zahrnuté v části C. Právo jen případně určuje pravidla, jak se cílů stanovených morálkou povinnosti (obsažených v této části) dosahovat nesmí, resp. jak se mohou daná paradigmatu uplatňovat.

Současně je pak morálka povinnosti součástí práva (tvoří jej) i v tom smyslu, že se její zákazy a příkazy v podstatě shodují s právními, vzájemně se opisují. V tomto smyslu se jedná o ta morální pravidla, která jsou pod hranici práva a morálky povinnosti v části C – část C zahrnuje nejzávažnější hodnoty, na nichž spočívá daná společnost, a jim odpovídající morální paradigmatu (jde tedy o pokračování morálky povinnosti ve smyslu části B) a současně představuje právní normy určené k ochraně těchto hodnot, které odpovídají příslušným morálním paradigmatům, resp. právní normy, které tato paradigmatu nenegují a ochraňují dané hodnoty.

K tomuto jednu poznámku, **je-li hranice práva níže, než má být, znamená to, že lze bez hrozby státního donucení/postihu realizovat hrubě nemravná jednání, která směřují do samého základu společnosti, do jejich základních hodnot, a která by měla být právě z důvodu své závažnosti podrobena nikoli jen morálním sankcím, ale i represivním nástrojům práva (trestům)**. Takový právní řád je pak, s ohledem na svůj konečný a základní cíl, nelegitimní a v zásadě tím dochází i k oslabení váhy legality.

Právo by však nemělo jít ani níže a ani výše, než je shora popsaná míra – morální paradigmatu (jejich podstata) se musí transformovat na právní právě a jen v tuto chvíli. Pokud tomu tak není, dochází také k rozporu s legitimitou, příp. s efektivitou. Konkrétně při posunu vzhůru ve smyslu, že není spravedlivé požadovat, aby adresát snášel příkoří právního donucení v případě porušení takového vzorce chování, který se vztahuje k hodnotě, jejíž ochrana není odpovídajícím způsobem významná – kupříkladu by mohlo jít o pokutu za přešůpek spočívající v neuvolnění místa v tramvaji.

Právo by se tedy s morálkou a morálka s právem měly shodovat/překrývat přesně a jen v rozsahu vyznačeném částí C.

Jinak řečeno, právo by mělo prostředky negativních sankcí (donucení) působit pouze na nejnižších úrovních morálky povinnosti, tedy k ochraně těch hodnot a paradigmat, které jsou obsaženy na této úrovni morálky povinnosti (část C). Ostatní hodnoty a paradigmatu by měly být z hlediska práva obsaženy toliko v úzu „*co není zakázáno, je dovoleno*“. Jejich realizace by tedy neměla být v mezích objektivního práva zakázána, měly by být z hlediska práva dovoleny, právo by jim nemělo věnovat pozornost. Pokud by snad měla být příslušná paradigmatu explicitně právními předpisy vyjádřena, pak jen v podobě imperfektní normy.¹ V kontextu zásady právní jistoty a přehlednosti/jasnosti právního řádu by se však zákonodárce k tomuto měl uchýlovat jen ve velice výjimečných případech, kdy je ze společenského hlediska žádoucí danou normu zdůraznit – v zásadě se rovněž může jednat o prostředek, jímž by se moc ustanovená (normotvůrce – zákonodárce) mohla zapříčinit o sblížení pozitivní morálky a objektivní morálky (z povahy věci vyplývá, že povinnosti).

C. S ohledem na shora uvedené lze na tomto místě již stručně shrnout, že obsahem této části jsou **právní normy**, s ohledem na to, že se jedná o vyjádření vztahu práva a morálky, práva netechnické povahy. Část C v naznačeném smyslu zahrnuje dále i morálku povinnosti a morálku aspirací.

Pro úplnost lze doplnit, že v případě části C se tedy jedná o soubor nemorálních vzorů chování, jejichž naplnění odpovídá příslušná právní norma a na ni navazující právní sankce (soukromoprávní nebo veřejnoprávní dle závažnosti jednání – toto rozlišení představuje čerchovaná čára v části C, kdy část pod ní by měla být při závažných porušeních či ohrožení daných hodnot sankcionována i veřejnoprávními sankcemi a část nad ní výlučně sankcemi soukromoprávními). Současně daná část vyjadřuje akceptaci morálních vzorů chování, resp. soubor norem, za jejichž dodržení je možné realizovat obsah jak morálky povinnosti, tak morálky aspirací.

D. Obsahem této části, konkrétně obsahem částí trojúhelníku, které jsou za tečkovanými čarami, jsou **hrubě nemorální vzory chování, které jsou mimo oblast práva** – tečkové čáry představují hranice práva. Taková situace, pokud nastane, je projevem vadnosti právního řádu a pochybení zákonodárce. V ideálním stavu by část D vůbec neměla existovat. Část C by měla plně část D zahrnovat. Pro komplexnost je však vyznačena i část D.

K tomuto je třeba připomenout, že chování odpovídající takovému hrubě nemorálnímu paradigmatu (v části D), pokud není právem zakázáno, je v kontextu zásady „*co není zakázáno, je dovoleno*“ legální. Z tohoto pak v zásadě vyplývá i to, že formálně vzato neexistují pravidla mimo objektivní právo, neboť buď jsou určité vzory chování jeho obsahem ve smyslu, že je příkazuje nebo zakazuje, nebo v návaznosti na zásadu citovanou v předchozí větě jsou v jeho rámci zahrnuty

¹ Příkladem vyjádření morálního pravidla prostřednictvím imperfektní právní normy je § 224 odst. 2 ZPr, který se vztahuje k poskytování zaměstnaneckých odměn v případě významných životních jubileí atp.

tak, že je nezakazuje, a v rámci svobody v právním smyslu je tudíž činí legálními.

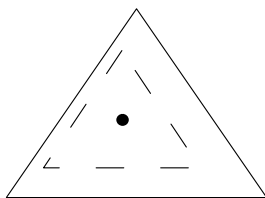
Zobrazený trojúhelník (obr. č. 1) je fakticky jakousi pyramidou společenských (morálních) hodnot a s nimi souvisejících paradigmat, pyramidou zahrnující všechny vzory chování z hlediska těchto hodnot ve smyslu, co se má a co se nemá dělat. Dělítky zde jsou jednak hranice morálky povinnosti a morálky aspirací, přičemž v té části, kde je morálka povinnosti, se pak daná paradigma odlišují zejména prostřednictvím typu sankce, který na ně navazuje. Tedy i část, která zde zobrazuje právo (netechnické povahy), je vlastně jen souborem morálních vzorů chování, které jsou buďto přímo vynucovány prostředky práva, nebo hodnoty, které jsou jimi vyjádřeny, jsou prostřednictvím práva chráněny tak, že se jím zakazuje chování, které by je negovalo či ohrožovalo.

Pokud bychom měli vystihnout podstatu prezentovaného modelu, lze říci, že stupně v rámci modelu, jejich obsah, sankce, které se v jejich rámci uplatňují, představují určité stupně přísnosti, přičemž v ideálním stavu by mělo platit „co je legální, nemusí být vždy nutně morální“ a současně „co je morální, nemůže být nelegální“, resp. „co je hrubě nemorální, musí být vždy nelegální“.

5. Zpět k vyvažování

Obr. č. 2 – Vyvážený stav

Obr. č. 3 – Meze nepráva

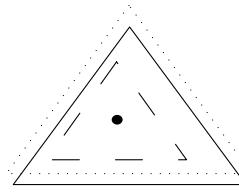
Nyní se vraťme k výše nastíněné otázce **vyvažování legality, legitimacy a efektivity**.

Střed obrázku č. 2 představuje vyvážený stav. Jde o ideální situaci, kdy právní pravidlo netrpí deficitem ani legitimacy, ani legality a ani efektivitu. V případě jakékoli odchylky od tohoto ideálu, který je v zásadě pouze předmětem aspirací, jenž se vejde do meze vyobrazeného trojúhelníku, se stále ještě pravidlo pohybuje v mezích přijatelné „normální“ odchylky a není třeba jakkoli přistoupit

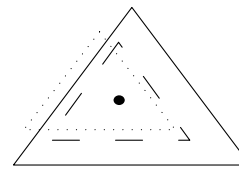
k vyvažování – do té doby ještě nehovoříme o deficitu daného faktoru. V této souvislosti je třeba podotknout, že míra tolerance, vyjádřená hranicemi trojúhelníku, se může podstatně lišit v návaznosti zejména na socioekonomickou situaci, kulturní tradici atp., tzn. tato míra může být různá jednak u různých společností, a jednak může být odlišná v případě jedné společnosti v závislosti na jejím vývoji v čase.

V případě obrázku č. 3 je pak obrázek č. 2 promítnut v podobě přerušované čáry. Stejně tak tomu je i u obrázků č. 4 až č. 8. Nepřerušovanou čarou jsou pak v rámci obrázku č. 3 vytyčeny meze, při jejichž překročení je třeba dané pravidlo označit za nenáležitě právo, neboť je buďto hrubě neefektivní, nebo hrubě nelegitimní, nebo je zde větší než malý deficit legality na straně moci ustanovené, která jej přijala (obr. č. 3 je pak základem obr. č. 4 až 8).

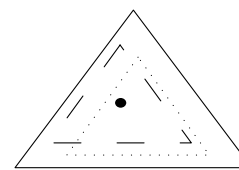
Z důvodu nejmenší tolerance v případě deficitu na straně legality je tudíž prostor mezi přerušovanou čarou a plnou čarou na její straně nejmenší. Při překročení hranice nepráva/

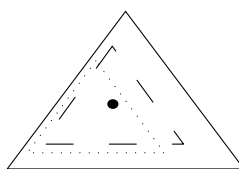
Obr. č. 4 – Nenáležitě právo

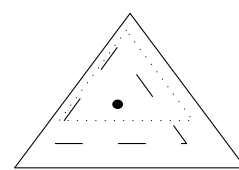
Obr. č. 5 – Deficit legality

Obr. č. 6 – Deficit efektivitu a legitimacy

Obr. č. 7 – Deficit legality a efektivitu

Obr. č. 8 – Deficit legitimacy a legality

nenáležitě práva již není na místě přistoupit k vyvažování, neboť tak hrubý nesoulad s daným kritériem, či kritérii není možné jakkoli zhojit [obr. č. 4 v tomto směru zobrazuje pravidlo, které je neefektivní (nikoli hrubě) a současně hrubě nelegitimní a navíc bylo přijato tím, kdo postrádá nebytnou míru legality].

Pokud však deficit v některém z kritérii nepřekročí tuto hranici, je možné přistoupit k vyvažování, které v zásadě probíhá tak, že se přímky trojúhelníku pohybují buďto dále nebo blíže od středu, tedy od absolutně ideálního stavu, resp. od mezi vytyčených obrázkem č. 2. Je zřejmé, že k vyvažování může dojít jedině tehdy, pokud alespoň jedna ze stran trojúhelníku bude mít tendence pohybovat se směrem ke středu, příp. bude mít tendenci alespoň se udržet v mezích normálu (obr. č. 2). V opačném případě nebude dané pravidlo možné považovat za právní. Příkladem této situace je obrázek č. 5, který vyobrazuje sice zcela v mezích tolerance efektivní a legitimní pravidlo, nicméně pravidlo přijaté tím, kdo nedisponuje dostatečnou mírou legality, aby mu mohl vdechnout váhu právního pravidla – deficit legality je zde větší než malý.

O co je tolerance deficitu legality oproti zbylým dvěma faktorům menší, o to je větší „kotvící“ efekt legality. Zjednodušeně řečeno, zákonodárci, který se s ohledem k způsobu ustanovení a dalším souvisejícím faktorům těší vysoké důvěře atp., tzn. akty, které vydává, nadívá vysokou mírou legality, projde i značně neefektivní nebo nelegitimní právní pravidlo. Právě uvedené lze ilustrovat na obrázku č. 6.

Podobně jako legalita se pak chová i legitimacy. I když tedy nastane částečně deficit z hlediska legality a efektivitu, pořád dané pravidlo může jako právní pravidlo obstát, vyváží-li je faktor legitimacy. Právě uvedené lze ilustrovat na obrázku č. 7.

Platí tedy, že čím blíže jsou úsečky ke středu, který představuje ideál, tím větší váhu (vyvažovací potenciál) mají dané faktory, tím více dokážou vyvážit nedostatek na straně zbylých kritérií – největší váhu má v zásadě legalita, bezprostředně za ní je legitimacy. Nelegitimní a neefektivní právní pravidlo může být vyváženo do určité míry legalitou (obr. 6), stejně tak jako částečně může být nedostatek legality a efektivitu zhojen legitimitou (obr. 7).

Na druhou stranu ani ideálně efektivní pravidlo, které je nelegitimní nebo trpí deficitem legality, nemůže být považováno za právní – efektivita nemá vyvažovací schopnost, která by sama o sobě, tedy bez přispění legality nebo legitimacy, mohla deficit vyrovnat. Ilustrací této situace je obr. č. 8.

V tomto případě, v kontextu Radbruchovy formule, i když nedošlo k překročení mezi nepráva, se jedná o nenáležitě právo, a to právě z důvodu, že sama efektivita nemůže narovnat skutečnost, že pravidlo mimo meze legitimacy bylo navíc přijato tím, jehož legalita v tomto směru rovněž vykročila z meze tolerance, i když jen nepatrně.

V souvislosti s uvedeným v tomto bodě je pak třeba pamatovat na to, že shora vyobrazená morální pyramida se zde promítá do kategorie legitimacy, a že deficit z hlediska legitimacy představuje jak situace, kdy by dané pravidlo bylo v rozporu s příslušným morálním paradigmatem či mířilo proti jím chráněné hodnotě, stejně tak ale i situace, kdy by jako právní pravidlo s následnou sankcí v případě nedodržení bylo vzhledem k takové morální paradigma, které je nad hranicí částí B a C v rámci obrázku č. 1.

Závěrečné shrnutí

„Také idea pokroku skrze lidský rozum, zrozená v osvícenectví, je po zkušenostech s totalitními režimy stále silněji založena na přesvědčení, že cílem pokroku nemá být nějaké dobro, natož dobro, které by prosazoval stát. Pokrok, který je založen na sekularizovaném lidském rozumu, odmítá nejen představu, že rozum musí být kulturně a morálně podmíněný, ale také představu, že jeho cílem má být nějaká eschatologická vize. Výsledkem je pokrok pro pokrok.“

Současná krize západní civilizace souvisí i s tím, že se „bratrství“ v podobě celospolečenské solidarity stalo v „postmetafyzickém“ světě jen technologií redistribuce, a zcela zmizel jeho metafyzický, etický horizont. Tato ztráta metafyzického horizontu, přeměna etických principů v pouhou technologii, má podobné účinky ve všech oblastech života moderní společnosti a je vážnou hrozbou pro budoucnost.“

Jiří Pehe (*Několik poznámek k postmetafyzickému konceptu práva. Právo a dobro v ústavní demokracii, polemické a kritické úvahy.*)

Věci, o kterých zde bylo hovořeno, vztah práva a morálky, společenská Dobra, Ideální život, objektivní morálka atp., nejsou snadno uchopitelné, protože vlastně nejsou vidět. Na druhou stranu, jak říká liška Malému princovi „*Tady je to mé tajemství, úplně prostinké: správně vidíme jen srdcem. Co je důležité, je očím neviditelné.*“

Nelze tedy asi jinak, než se spokojit se zde předloženým a na jeho základě uvažovat o tom, jaký je pro každého z nás obsah těchto relativně neurčitých pojmů. **Na základě těchto úvah a vlastně i osobního pocitu by pak měla každému vyplynout konkrétní podoba modelu práva a vztahu práva a morálky, který zde byl předložen.**

Jsem si vědom, že takto obecné konstatování se u řady čtenářů nesetká s povděkem, a proto se pokusím o konkrétnější závěr, v němž obsáhnu i otázku, zda je možné se v realitě dnešního dne přiblížit naznačenému modelu vztahu práva a objektivní morálky. K tomuto použití několika tezí, které na Karlovarských právnických dnech v roce 2010 v rámci přednášky *Právní reakce na finanční krizi: kopírování ekonomického dilematu mezi Skyllou regulace a Charybdou laissez faire* zazněly ze strany Pavla Holländera – ty označují základní linii,

po které by bylo možné zmíněného cíle dosáhnout. Předtím však jednu poznámku.

Z běhu všedního dne, z většiny televizních relací nebo ze zpráv na internetu atd., ale i z drtivě většiny politických debat lze nabýt dojmu, že pomalu ale jistě vítězí morálka nízkého vkusu a dochází k obecné hodnotové a morální vyprázdňování veřejného života a veřejné debaty, o otázkách metafyziky a transcendentna (ideji) v podobě snahy o směřování k vrcholu morálky aspirací ani nemluvě.

Zejména z politických debat lze nabýt dojmu, že nejdůležitější jsou čísla, pokrok, ekonomický růst, hrubý domácí a národní produkt, to, že se budeme mít v dalším volebním období, když se rozhodneme pro tu, nebo onu politickou stranu, která mj. samozřejmě zatočí s korupcí, lépe, neb nám v peněžence zbude víc peněz, a tak si budeme moc pořídit nejen kvalitnější potraviny, ale i novou, a samozřejmě větší 3D televizi, kterou si tak přejeme, nebo třeba rychlejší připojení k internetu, který, jak již bylo i judikováno, může být dnes spolu s kabelovou televizí zahrnut mezi nezbytné životní potřeby, resp. mezi potřeby, jejichž náklady spadají do nutných výdajů při rozhodování o přiznání nároku na bezplatnou obhajobu – dle mého pro řadu těch, kteří se spokojí s běžnou nabídkou televizních kanálů zajímavé zjištění.² Z toho nelze nabýt jiného dojmu, pakliže rétorika našich vrcholných politických představitelů odpovídá společenské poptávce, že hlavním cílem současné společnosti je primárně větší spotřeba a s ní související rozvoj a růst, a to v zásadě pro další pokrok a rozvoj.³

Dostáváme se tak do jakéhosi bludného kruhu, kde se stává hnacím motorem společnosti pokrok pro pokrok a právo pak prostředkem k jeho dosažení, na místo toho, aby sloužilo jako nástroj přibližování objektivní a pozitivní morálky, nebo alespoň jako nástroj k úplnému zajištění základních morálních pravidel pozitivní morálky tak, jak se k ní podle zde předloženého modelu vztahovat má.

Navíc naše jistota spojená s pohodlím v podobě „teplá rodinného krbu“, televizního přísunu zábavy nízkého vkusu, která od příjemce nežadá žádnou iniciativu atp., ale i koncept sociálního státu, který koncem milénia, kdy se hospodářský růst zdál nekonečný, navozoval dojem, že každý další krok bude jen směrem k „Ráji“, s sebou přinesla z pohodlnosti – vzpomeneme-li v poznámce č. 47 citovaný dialog Hérakla s Ctností a Rozkoší, lze mít za to, že ve většině případů zvíťazila představa o cestě nabízené Rozkoší. Zpohodlněním pak míním jak nižší odolnost vůči vnějším vlivům, tak větší sebestřednost spojenou s nadějí, že všechna odpovědnější rozhodnutí za nás udělá někdo jiný. Paradoxní je, že tuto neblahou tendenci v nás v mnohých směrech podporoval a podporuje sám stát. Důsledkem je ztráta iniciativy, vyprcháání hodnot, degradace morálky a v konečném důsledku ztráta schopnosti se alespoň rámcově zorientovat v moderním světě, rozhodnout o stěžejních otázkách a postarat se sám o sebe.⁴

2 Srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 22/10.

3 Poslední a téměř jediný, kdo nemluvil o číslech, ale věnoval se morálním otázkám a souvisejícím aspektům, pokud si dobře vzpomínám, byl v rámci těchto debat Václav Havel.

4 Jedná se sice o jisté zjednodušení, uvedené přirozeně neplatí napříč populací, nicméně v konečném důsledku uvedené rámcově vystihuje úskalí vývoje posledních let.

V České republice je tato realita ještě prohloubena vývojem před rokem 1989 s spolu s tím, že na něj nenavázalo to nejdůležitější, tj. výchova společnosti k vlastní odpovědnosti a veřejné debatě o důležitých otázkách. Tato skutečnost se v době hospodářské krize ukazuje jako závažný problém.

Společnost, kde nikdo neudělá zásadní krok bez pokynu, je výhodná ve chvíli, kdy se žije v hojnosti. V situaci, kdy se karta obrací, blahobyt se vytrácí a staří vůdci, ale ani jejich žáci nemají přesnou představu, odkud se bral, anebo i když mají, záleží jim primárně na vlastních zájmech, je však velice nežádoucí. Aby si totiž čelní představitelé mohli zachovat vlastní standard, musí společnost udržovat v relativní pohodě a navozovat pocit bezpečí. V opačném případě hrozí, že budou vyměněni – jen výjimečně však výměna bude znamenat změnu, jelikož od nově nastoupivšího se očekává opětovné navození iluze bezpečí. Tímto způsobem však nedochází k řešení problémů, jen k jeho prohlubování.

V této souvislosti lze podotknout, že snaha předcházet nesprávným rozhodnutím osob právní úpravou a výkonem veřejné moci⁵ je pošetilý luxus, který si dle všeho nebudeme moci nadále dovolit. Jediným východiskem v tomto směru je jen zvýšit nároky na osobní odpovědnost a spolu s tím zpětné navrácení obecného povědomí o tom, že po provinění následuje trest, resp. že žádný čin nezůstane nepotrestán, stejně tak jako že je třeba se zapojovat do veřejného života. Základním předpokladem je však zejména fungující spojení práva a morálky ve smyslu, který zde byl nastiněn.⁶

K tomuto lze, zejména v návaznosti na otázku viny a trestu, navázat poznámkou, že bychom měli pamatovat na to, že nejen celebrita není morální elita, která by měla určovat vzory chování, ale, s ohledem na skandály politických představitelů, které se stávají pravidlem a nikoli výjimkou, jí není ani politická reprezentace. Problematické je, že ti, kteří se skutečně chovají mravně a jejichž chování by si zasloužilo veřejně vyzdvihnout, pochválit a následně napodobit, se právě díky své z hlediska novinářské obce nezajímavé šedi a normálnosti do zpravodajské relace nedostanou, a pokud ano, pak zpravidla v kontrastu dobra a zla způsobem, aby vzbudili lítost – zdá se, že zajímavá je pouze zpráva „i přes to, že minulý týden pomohl zachránit před vodou dům sousedům, tento týden byl vyplaven ... život není spravedlivý“ atp.

V souvislosti s uvedeným se zdají být přílehlavá slova Sci-

pia Africana, která cituje Cicero: „*Jak se určí takový optimát (tj. nejlepší)? Podle vzdělání, umění, horlivosti... jestliže se to udělá nahodile, tak brzy ztroskotá jako loď řízená náhodně vybraným veslařem. Jestliže však svobodný lid zvolí toho, komu by se svěřil, a chce-li zůstat zachován, zvolí ty nejlepší, tu jistě je zajištěna záchrana obcí, budou-li rozhodovat ti nejlepší, obzvláště když i příroda to zařídila tak, aby nejen ti nejudatnější a nejchytřejší vládli slabším, nýbrž aby i tito chtěli ty nejvýše postavené poslouchat. Avšak tento nejlepší stav, říkají, byl převrácen scetnými názory lidí, kteří z neznalosti ctnosti, kterou má málokdo a jen málokterými může být posouzena a rozpoznána, považuje za ty nejlepší lidi mocné, bohaté a urozené. Když tímto omylem davu začala ovládat věci veřejné moc menšiny, nikoli ctnosti, drží se vládnoucí zuby nehty jména optimátů, ve skutečnosti jim však to jméno nepatří. Neboť bohatství, jméno a moc bez rozvahy a míry v životě i v ovládnutí ostatních jsou plny hanby a drzé pýchy a žádná forma obce není ohavnější než ta, v níž jsou ti nejbohatší pokládáni za nejlepší.*

Jestliže však společnost ovládá ctnost, co může být skvělejšího? Když ten, který rozkazuje ostatním, sám neotročí žádné žádosti a sám obsáhl vše, k čemu vzdělává a vyzývá občany, a neukládá zákony, kterých by sám nebyl poslušen, nýbrž svůj život předvádí svým spoluobčanům jako zákon.“⁷

Jaká by v kontextu slov Scipia asi byla odpověď na otázku, která z jím naznačených situací více odpovídá naší realitě?

Pokrok pro pokrok, jak píše ve shora citované stati Jiří Pehe, je nesmírně nebezpečný koncept, neb jak se ukazuje v posledních dobách, meze pokroku a rozvoje mají své meze a brzy se o nich přesvědčíme. V tomto směru narážíme na určité limity, které vedou k tomu, že pokud má zůstat současné společenské uspořádání z dlouhodobého hlediska zachováno, musí dojít ke změně, jejímž předpokladem jsou právě větší nároky na osobní odpovědnost, která s sebou z povahy věci nese i větší zainteresovanost ve věcech veřejných (veřejném životě).

Problém je samozřejmě z části i v tom, že je přirozeně mnohem snazší, nežli se upnout k nějaké abstraktní transcendentální ideji a aspirovat o její naplnění, resp. naplnění metafyzického cíle a zaměřit se na snahu o dosažení jednotlivých ctností, upnout se v jistém směru k hmotnými předměty vytyčeným cílům – opětovně zaktivovat svůj neomezený pud posesivní a snažit se nahromadit co nejvíce nejlepších věcí.

Uvedené velice přílehlavě vystihuje Ernst-Wolfgang Böckenforde: „*Svobodný, sekularizovaný stát žije z předpokladů, jež samotný s to garantovat není*“ – „*v čem nachází sílu zaručující pro něj nosnou homogenitu a potřebný vnitřní regulativní potenciál svobody, a to poté, když více pro něj není a nemůže být esenciální integrující síla plynoucí z náboženství?*“ A pokračuje „*Až do 19. století bylo v nejprve sakrálně, pak religiozně interpretovaném světě vždy tou nejnítěrnější spojovací silou politického řádu a státního života nepochybně náboženství. Je možné mravnost odůvodnit a obdržet zevnitř světa, sekulárně, může se stát povznést na „přirozenou morálku“? Pokud nikoli, může – nehledě na vše ostatní – žít pouze z naplňování eudaimonistických životních očekávání svých občanů?*“ *Principiální je pak pro něj z předchozích úvah plynoucí otázka: „Jak dalece mohou státně zformované národy žít pouze ze zajištění jedince bez integrujícího svazku, jenž je předem dán. Proces sekularizace byl zároveň procesem emancipace, emancipace světského řádu od zděděných*

5 Za všechny případy uvedme případ z praxe. Stále patrně neexistuje úplná názorová shoda, zda lze povinnosti uvedené v § 5 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb., jako je povinnost zpracovávat osobní údaje výlučně v rozsahu nezbytném pro naplnění účelu a uchovávat je pouze po dobu nezbytnou k jeho dosažení, překonat souhlasem subjektu údajů ve smyslu, zda subjekt údajů může souhlasit „*uchovávej moje údaje v rozsahu XY do mé smrti za účelem ZY*“. Pokud budeme vycházet ze zásady autonomie vůle, která je obtisknuta i do konstrukce § 5 odst. 2 stejného zákona, který vypočítává právními předpisy uznané důvody, na jejichž základě lze zpracovávat osobní údaje – primárně se jedná o souhlas, a pokud nebyl udělen, o nějaký ze zde uvedených případů – pak tomu nic nebrání. Pokud mám všechny nezbytné informace, mám přece právo se svobodně rozhodnout. Opačný přístup je možný tehdy, pokud vyjdeme z předpokladu, že zde je silný veřejný zájem omezovat svobodu vůle se na základě všech relevantních informací rozhodnout. Vedle toho lze poukázat na snahy regulovat on-line kamerové systémy apod.

6 V případě posledních čtyř odstavců se jedná o rámcovou citaci z příspěvku v Morávek, J.: Změna v pojmání práva na soukromí a jeho ochranu v kontextu moderních technologií in Gerloch, A., Šturma, P. a kol.: Ochrana základních práv a svobod v proměnách práva na počátku 21. století v českém, evropském a mezinárodním kontextu, Auditorium, 2011.

7 Cicero cituje slova Scipia Africana – srov. Cicero, M. T.: O věcech veřejných, Knihovna Antické tradice, Svazek 6., Oikoymenth, Praha 2009, str. 56.

náboženských autorit a vazeb. Svě naplnění našel v deklaraci lidských práv a občanských práv. Tato staví jedince nad sebe sama a jeho svobodu. Tímto byl ale, nazíraje principiálně, postaven problém nové integrace. Emancipovaní jedinci museli zformovat novou pospolitost a homogenitu, nemá-li stát propadnout rozpadu, jenž by vyvolal naprosté vybočení. Tento problém zůstal nejdříve skrytý, protože v 19. století nastoupila na místo staré nová jednotící síla: idea národní. Jednota národa následovala za jednotou plynoucí z náboženství a odůvodnila novou, avšak více navenek politicky orientovanou homogenitu, uvnitř které žila ještě dlouho z tradice křesťanské morálky. Tato národní homogenita hledala a našla svůj výraz v národním státě. V mezidobí idea národní, a to nejen v mnoha státech Evropy, tuto formující sílu ztratila.... Tak vyvstává otázka o integrujících silách v budoucnu a v nich o jejich vlastním jádru: Svobodný, sekularizovaný stát žije z předpokladů, jež samotný s to garantovat není. To je velké riziko, jež - chtěje svobodu - postupuje. Jako svobodný stát může existovat na straně jedné, jestliže je svoboda, kterou svým občanům zajišťuje, regulována zevnitř, z morální substance jedince a homogenity společnosti. Na straně druhé nemůže se pokusit garantovat tyto regulativní síly ze sebe sama, to znamená prostředky právního donucení a autoritativního příkazu, aniž by se vzdal své svobody a - na sekulární úrovni - upadl zpátky do ambice stát se totalitním.⁸

Na slova Böckenfordeho lze pak navázat ještě úvahou Josefa Ratzingera: „Cíl státu nemůže spočívat jen v bezobsažné svobodě; na to, aby stát založil smysluplný a životaschopný řád lidského soužití, potřebuje minimální míru pravdy, jež není zmanipulovatelná. Jinak klesne, jak říká Augustin, na úroveň dobře fungující bandy lupičů, poněvadž by podobně jako ona spočíval pouze na funkčnosti a ne na spravedlnosti, jež je o dobro z vnějšku... Stát musí proto přijmout nezbytnou míru poznání a pravdy o dobru z vnějšku.... Toto ‚zvnějšku‘ by v nejpříhodnějším případě mohl být čistý náhled rozumu, jenž by musel být pěstován a chráněn nějakou nezávislou filozofií. Prakticky ale taková čistá, na dějinách nezávislá rozumová nepochybnost neexistuje. Metafyzický a morální rozum působí jen v historických souvislostech, na nichž závisí a které zároveň překračuje.“⁹

K tomuto se nabízí podotknout, že pravděpodobně nikoli náhodou Montesquieu uvedl: „Není třeba mnoho počestnosti, aby se udržela vláda monarchistická nebo despotická. Moc zákonů ve státě monarchistickém a napřážená ruka vladaře ve státě despotickém řídí nebo udržují všechno v mezích. Ale v lidovém státu je třeba další hybné síly, a to je občanská ctnost.“¹⁰ Dále pak v tomto směru konstatuje ohledně zániku Říma: „Když se všichni bez rozdílu vášnivě oddávali rozkoši, jak jinak by měla skončit ctnost?“¹¹ a dodává „republiky zanikají přepychem, monarchie chudobou“.¹²

V obdobném duchu ostatně mluví i Cicero, když uvádí: „Leč vlast nás nezplodila a nevychovala v duchu takového zákona, že by od nás neočekávala žádné náklady a sloužíc pouze našemu pohodlí poskytovala bezpečné útočiště pro naše volno a klidné místo pro odpočinek, nýbrž aby si vyhradila největší díl našeho ducha, nadání a důmyslu k svému užítku a nám k soukromému užítku zanechala pouze to, co by sama mohla postrádat.“¹³

Předložený model vztahu práva a morálky zohledňuje zmíněné teze. Vychází z předpokladu, že pro dlouhodobě dobře fungující společnost je nezbytné, aby ji poжил určitý integrující

prvek, který však musí být, jak již bylo nastíněno v úvodu, ze své povahy jaksi „nekonečný“ a nehmotný (metafyzický). Musí se jednat o určitý cit, ctnost, ideu, která bude dávat jednak jistotu určité minimální pravdy, a současně nabízet možnost nekonečného rozvoje a směřování v podobě sebezdokonalování, které přináší uspokojení. Ruku v ruce s tím pak přichází i osobní odpovědnost a zainteresovanost ve veřejném životě a debatě doprovázenou snahou či touhou věci změnit.

V zásadě se jedná o to, aby z hlediska Maslowovy hierarchie lidských potřeb nedocházelo k omezení se na hromadění materiálních statků a s tím spojené nízké pudy, tj. na omezení se na příčky první, pod které posesivní pud spadá, ale aby se plně v rámci morálky aspirací rozvíjely a byly soustavně sledovány i příčky vrchní v podobě snahy o seberealizaci (sebe-transcendenci), uznání a úcty. Pamatujme na Montesquiem vzpomínanou zkázu Říma.

Uzavřít lze celé pojednání slovy Tomáše Bati, které, pokud by byly doprovázeny pročištěním našeho právního řádu, obsahují jasný a jednoznačný recept na stabilizaci a možná i zlepšení současné společenské, ale i hospodářské situace. Tomáš Baťa v roce 1932 uvedl: „Příčinou krize je morální bída... To, čemu jsme zvykli říkat hospodářská krize, je jiné jméno pro mravní bídu. Mravní bída je příčina, hospodářský úpadek je následek. V naší zemi je mnoho lidí, kteří se domnívají, že hospodářský úpadek lze sanovat penězi. Hrozím se důsledku tohoto omylu. V postavení, v němž se nacházíme, nepotřebujeme žádných geniálních obrátů a kombinací. Potřebujeme mravní stanoviska k lidem, k práci a veřejnému majetku. Nepodporovat bankrotáře, nedělat dluhy, nevyhazovat hodnoty za nic, nevydírat pracující, dělat to, co nás pozvedlo z poválečné bídy, pracovat a šetřit a učinit práci a šetření výhodnější, žádoucí a čtenější než lenošení a mrhání. Máte pravdu, je třeba překonat krizi důvěry, technickými zásahy, finančními a úvěrovými ji však překonat nelze, důvěra je věc osobní a důvěru lze obnovit jen mravním hlediskem a osobním příkladem.“¹⁴

✿ Autor je advokátním koncipientem v Praze a interním doktorandem na katedře pracovního práva a práva sociálního zabezpečení PF UK v Praze.

8 Srov. Holländer, P.: Právní reakce na finanční krizi: kopírování ekonomického dilematu mezi Skyllou regulace a Charybdou laissez faire anebo vlastní prostor úvahy? XVIII. Karlovarské právnícké dny, Linde, Praha 2010, str. 55.

9 Tamtéž.

10 Srov. Montesquieu, Ch.: O duchu zákonů, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Dobrá Voda 2003, str. 52. Občanskou ctnost pak Montesquieu charakterizuje následovně: „Občanská ctnost ve státě je věc prostá: je to láska k republice; je to cit, ne snad následek poznání. Tento cit může mít poslední člověk jako první člověk ve státě. Když má jednou lid dobré zásady, drží se jich déle, než tak zvaní čestní lidé. Zřídka zkáza mravů začíná u něho. Často jeho velké uvědomění je nahrazeno větší přičyností k stávajícímu pořádku. Láska k vlasti vede k dobrým mravům a dobré mravy vedou k lásce k vlasti. Čím méně jsme s to oddávat se svým osobním zálibám, tím více se věnujeme zálibám týkajícím se celku.“ Tamtéž str. 74.

11 Tamtéž str. 132.

12 Tamtéž str. 134.

13 Srov. Cicero, M. T.: O věcech veřejných, Knihovna Antické tradice. Svazek 6., Oikoymenh, Praha 2009, str. 25.

14 Srov. Holländer, P.: Právní reakce na finanční krizi: kopírování ekonomického dilematu mezi Skyllou regulace a Charybdou laissez faire anebo vlastní prostor úvahy? XVIII. Karlovarské právnícké dny, Linde, Praha 2010, str. 55 a násl.

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Školicím a vzdělávacím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

• ve čtvrtek 28. března 2013

Nový zákon o obchodních korporacích III. (v rámci cyklu seminářů k NOZ)

Lektoři: prof. JUDr. Jan Dědič, člen Legislativní rady vlády ČR, člen komise pro aplikaci nové civilní legislativy, předseda rozkladové komise ČNB
doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D., člen rekodifikační komise k NOZ, hlavní zpracovatel nového zákona o obchodních korporacích, člen Legislativní rady vlády, výzkumný pracovník Ústavu státu a práva AV

Číslo semináře: 41319

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 21. března 2013

• ve dnech 8. – 10. dubna 2013

Třídenní nástavbový kurz mediace BUSINESS (obchodní mediace)

Národní 16 – Kaňkův palác,
3. patro

Lektoři: Thierry Garby – mediátor, arbitr, advokát honoraire (z Francie)
PhDr. Iva Moravcová – psycholožka, externí lektorka na VŠ

Kurz bude tlumočen z a do angličtiny.

Číslo semináře: 41302

Poplatek za seminář: 12 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 14 dní od zaslání přihlášky a zařazení do kurzu

• ve čtvrtek 11. dubna 2013

Vypořádání společného jmění manželů – parita a disparita podílů

Lektor: JUDr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu ČR

Číslo semináře: 41313

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 4. dubna 2013

• ve čtvrtek 18. dubna 2013

Nový zákon o mezinárodním právu soukromém a jeho vztah k evropskému MPS

Lektoři: JUDr. Petr Bříza, LL.M., Ph.D., advokát
Mgr. Zuzana Fišerová, vrchní ředitelka sekce mezinárodních vztahů Ministerstva spravedlnosti

Číslo semináře: 41306

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 11. dubna 2013

• ve čtvrtek 25. dubna 2013

Nový zákon o zdravotních službách

Lektor: JUDr. Ondřej Dostál, Ph.D., LL.M.

Číslo semináře: 41314

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 19. dubna 2013

• ve čtvrtek 16. května 2013

Odpovědnost státu za nemajetkovou újmu v judikatuře NS ČR, zejména ve vztahu k nepřiměřené délce řízení a nezákonné vazbě a trestnímu stíhání

Lektor: JUDr. Pavel Simon, soudce Nejvyššího soudu ČR

Číslo semináře: 41315

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 9. května 2013

- ve dnech 23. – 24. května a 27. – 31. května 2013

Národní 16 – Kaňkův palác,
3. patro

Kurz mediace BASIC – rozsah 60 hodin, tj. 7 dní

Lektoři: Patrick Van Leynseele – mediátor, arbitr, advokát a partner vlivné bruselské advokátní kanceláře
PhDr. Dana Potočková – mediátorka, koučka, členka Rady Celosvětového mediálního fóra
JUDr. Martina Doležalová – advokátka, předsedkyně sekce ADR ČAK, zastupující vedoucí odboru mezinárodních vztahů ČAK, spoluautorka zákona o mediaci

Kurz bude tlumočen z a do angličtiny.

Číslo semináře: 41303

Poplatek za seminář: 22 700 Kč

Uzávěrka přihlášek: 14 dní od zaslání přihlášky a zařazení do kurzu

Semináře probíhají v Praze 1 v paláci Dunaj, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14), pokud není uvedeno jiné místo konání, obvykle od 9.00 do 16.00 hodin. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, www.cak.cz vlevo pod odkazem Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz. Po potvrzení příjmu přihlášky odborem výchovy a vzdělávání ČAK uhradí přihlášení účastníci příslušný účastnický poplatek (vložené), který je včetně 20% DPH, na účet č. 6724361001/2700, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a pětimístného evidenčního čísla advokáta u ČAK (objednatel) bez pomlčky či lomítka (např. 4130100333). Kopii dokladu o úhradě účastníci vezmou s sebou na seminář, daňový doklad obdrží při prezenci semináře, popřípadě poštou nebo do datové schránky. Zálohové faktury nevystavujeme. Zaplacené vložené se bez písemné omluvy nejméně tři dny před konáním semináře, zaslání odboru výchovy a vzdělávání ČAK, nebo v případě nepřítomnosti účastníka na semináři nevrací. Sál je klimatizován. K dispozici je automat na kávu a minerální voda. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače – 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK. Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pi Marie Knižová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✿ Mgr. OLGA ŠENFELDOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

- v pátek 29. března 2013

Nový OZ – přehled zásadních změn, které do života přinese nový občanský zákoník

Lektoři: JUDr. Václav Bednář, Ph.D., člen rekodifikační komise k novému občanskému zákoníku, advokát, akademický pracovník na PF UP v Olomouci

Číslo semináře: 68307

Poplatek za seminář: 800 Kč

Uzávěrka přihlášek: 22. března 2013

- v úterý 9. dubna 2013

Vybrané instituty obecné části nového občanského zákoníku

Lektoři: Mgr. Michal Králík, Ph. D., Nejvyšší soud
JUDr. Petr Lavický, Ph.D., Právnická fakulta MU v Brně

Číslo semináře: 68308

Poplatek za seminář: 800 Kč

Uzávěrka přihlášek: 2. dubna 2013

Semináře se konají v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, Brno v době od 9.00 do 16.00 hodin (vždy dle pozvánky).

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz a poukáží příslušný účastnický poplatek (tj. 700 Kč včetně DPH v zákonné výši) na účet 6724361001/2700, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 683110123). Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávací akce. Telefonické informace: 542 514 401 pi Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✿ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky ČAK v Brně

SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA

v spolupráci s partnermi organizuje
odborný seminár pri príležitosti prijatia prvého zákona č. 132/1990 Zb., o advokácii, a

VI. ročník medzinárodného šachového turnaja „ADVOKÁT CHESS OPEN BRATISLAVA“ Ad honorem JUDr. Júliusa Kozmu

26. a 27. apríla 2013 vo veľkej zasadačke SAK, Kolárska 4 v Bratislave.

Účastníkmi môžu byť advokáti, prokurátori, sudcovia, notári, exekútori, advokátski koncipienti, čakatelia, študenti právnických fakúlt a iné právnické povolania a pozvaní hostia. Právo účasti majú registrovaní aj neregistrovaní šachisti. Počet účastníkov je ohraničený organizačnými možnosťami usporiadateľa.

- **Formulár prihlášky nájdete na www.cak.cz/Sportovní a společenské akce.**
Prihlášky posielajte do **2. apríla 2013**.
- **Kontakt: Katarína Marečková**
Tel: 00421-2-204 227 28, fax: 00421-2-529 61 554
E-mail: mareckova@sak.sk
- **Registračný poplatok: 10 eur**

Záujemcov, ktorí sa na turnaji zúčastnia prvýkrát, prosíme pripojiť k prihláške **doklad o právnickom vzdelaní, resp. o štúdiu na právnickej fakulte.**

Hostom z Českej republiky tento rok ponúkame **možnosť návštevy predstavenia činohry v Novej budove Slovenského národného divadla, Pribinova 17.**

V sobotu 27. apríla 2013 hrá Slovenské národné divadlo dve predstavenia: „**Matkina guráž**“ (Štúdio) a „**Aj kone sa strieľajú**“ (Sála činohry), viac informácií na www.snd.sk.

Záujem o konkrétne predstavenie a počet lístkov je potrebné vyznačiť v záväznej prihláške. **Každému registrovanému účastníkovi šachového turnaja z Českej republiky hradí lístok do divadla Slovenská advokátska komora, cenu za príslušný počet lístkov vyznačený v záväznej prihláške za sprievodné osoby si každý účastník zaplatí sám pri registrácii na turnaj k rukám Mgr. Marečkovej.**

PROGRAM

piatok, 26. apríla 2013

14.00 – 14.30 hod.	Prezencia účastníkov šachového turnaja
14.30 – 15.30 hod.	Slávnostné otvorenie a odborná prednáška „ <i>Alkohol za volantom</i> “ (doc. JUDr. Jozef Čentěš, PhD.)
15.45 – 16.15 hod.	1. kolo
16.25 – 16.55 hod.	2. kolo
17.05 – 17.35 hod.	3. kolo
17.45 – 18.15 hod.	4. kolo
18.30 hod.	Raut v priestoroch SAK

sobota, 27. apríla 2013

9.30 – 10.00 hod.	5. kolo
10.10 – 10.40 hod.	6. kolo
10.50 – 11.20 hod.	7. kolo
11.30 – 12.00 hod.	8. kolo
12.10 – 12.40 hod.	9. kolo
13.00 hod.	Vyhlasenie výsledkov a slávnostné ukončenie šachového turnaja

Cenový fond turnaja v objeme 1000 eur, hlavné ceny pre víťazov: 1. cena 400 eur a putovný pohár predsedu organizačného výboru, 2. cena 300 eur, 3. cena 200 eur, 4. cena – Špeciálna cena predsedu správnej rady Nadácie slovenskej advokácie 100 eur. Osobitné ceny: Najlepší šachista – advokát, Najlepšia šachistka, Najlepší neregistrovaný hráč. Predseda organizačného výboru si vyhradzuje právo rozšíriť počet cien. Súbeh cien je vylúčený.

Vážené kolegyně,
Vážení kolegové,

jako každým rokem, dovoluji si vás i letos pozvat na další, a to již **24. ročník** tradičního běžeckého závodu advokátů

„O PAROHY ARCIVÉVODY FERDINANDA“,

který se uskuteční v **sobotu 15. 6. 2013** na Konopišti.

Závod je, stejně jako minulé ročníky, určen nejen všem advokátům a jejich zaměstnancům, ale i jejich rodinným příslušníkům, přátelům a dalším příznivcům pohybu v přírodě. Závodí se v dětských i dospělých kategoriích. Přijďte si se svými rodinami a přáteli zasportovat, a poté posedět s kolegy v restauraci.

Program:

- 9.30 – 10.00 Přihlášky účastníků u letního divadla vedle zámeckého rybníka na Konopišti.
- 10.00 – 12.00 Běžecký závod okolo zámeckého rybníka a vyhlášení výsledků závodu.
- 12.30 – Společné posezení v restauraci.

Případné ubytování a stravování si zajišťují a hradí účastníci sami. Startovné se nehradí.

Pro ty z vás, kteří jste se závodu ještě neúčastnili a chystáte se zúčastnit v letošním roce, uvádím kategorie a délky tras:

- MUŽI – běží dvě kola okolo zámeckého rybníka v celkové délce cca 5,4 km,
- ŽENY – běží jedno kolo v celkové délce cca 2,7 km,
- STARŠÍ ŽÁCI (cca 12-15 let) – běží jedno kolo v celkové délce cca 2,7 km,
- NORDIC WALKING – tuto kategorii jsme nově zavedli v loňském roce pro ty, kteří z různých důvodů nemohou běžet,
- DĚTI od cca jednoho roku jsou rozděleny do kategorií NEJMENŠÍ, PŘEDŠKOLÁCI, MLADŠÍ ŽÁCI a běží dle věku jedno až dvě menší či větší kola po louce.

Přihlášky, prosím, zasilejte elektronickou poštou na mou adresu: premus@pravni.cz

Těším se na vaši účast a přeji vám příjemné dny.

✿ JUDr. ROMAN PREMUS, regionální představitel ČAK pro Středočeský kraj

Dva pohledy na LawTech Europe Congress 2012

LAWTECH EUROPE CONGRESS 2012 (LTEC2012), KTERÝ SE KONAL VLONI V LISTOPADU V PRAZE, LZE JEDNOZNAČNĚ OZNAČIT JAKO VELICE ÚSPĚŠNÝ. V NÁSLEDUJÍCÍCH DVOU TEXTECH SE AUTOŘI ZE DVOU RŮZNÝCH SVĚTŮ, PRÁVA A TECHNOLOGIÍ, POKUSÍ TOTO TVRZENÍ ZDŮVODNIT. PRVNÍ NAPSALA ADVOKÁTKA Mgr. HANA GAWLASOVÁ Z VÝZNAMNÉ PRAŽSKÉ AK, KDE VEDE PRACOVNÍ SKUPINU TECHNOLOGIE, MÉDIA A TELEKOMUNIKACE. DRUHÝM AUTOREM JE ING. MARIÁN SVETLÍK, VEDOUcí KONZULTANT A VEDOUcí RAC DIGITAL FORENSIC INSTITUTE.

Pohledem advokáta...

Účast na konferenci LTEC 12. listopadu 2012 v hotelu Clarion v Praze všem opět důkladně připomněla, jak výrazně jsou propojeny obory právo a technologie, a to zejména ty nové komunikační a informační, a kolik oblastí práva s technologiemi úzce souvisí. Účastníci z řad právníků zde mohli potkat kolegy zabývající se právem informačních technologií, právem

duševního vlastnictví, spornou agendou, ochranou osobních údajů, trestním právem i veřejnými zakázkami.

Konference nabídla řadu velmi zajímavých témat a panelových diskusí, které se plynule přelévaly mezi otázkami technologií a práva. Dalo by se říct, že **nosná témata se pohybovala po třech liniích: 1.** jak se, zejména některé, obory práva vyrovnávají s existencí nejnovějších (komunikačních) technologií, **2.** jak se nové (komunikační) technologie vyrovnávají s existencí právní úpravy, která se na ně vztahuje, a **3.** jak ve světle toho všeho fungují advokátní kanceláře a právní firmy.

Přednášky a panelové diskuse nabídly k zamyšlení například následující právní témata: **Vyžaduje české procesní právo změny pro vedení řízení elektronickou cestou? V jakém rozsahu se má úprava ochrany osobních údajů vztahovat také na veřejný sektor? Měla by existovat obecná povinnost vést evidence (spisy, záznamy apod.) v elektronické podobě? Bude zvýšená mobilita zaměstnanců vyžadovat speciální právní úpravu? Je třeba změnit pohled na nutnou dobu archivace dokumentů?**

Většinou se objevovaly názory, že překotný vývoj technologií vyžaduje a bude vyžadovat nové předpisy. Občas ale zazněly (mně velmi sympatické hlasy), že zvyšování počtu právních předpisů a pravidel není úplně efektivní cesta, a že by nebylo úplně od věci se podívat na to, zda nelze využít práv-

ní úpravu současnou a spíše ji posílit v části vymáhání práv.

Přednášky a panelové diskuse (a dost možná hlavně neformální diskuse o přestávkách) ale také otevřely řadu spíše systémových témat, jako: **Přinášejí nám nové technologie příliš mnoho informací a blíží se tak okamžik, kdy informace nebude možné kvůli jejich množství rozumně zpracovat a využít? Pomáhají nám nové technologie řešit problémy, nebo jen vytváří nové? Máme-li více elektronických pomocníků, potřebujeme/musíme nutně pracovat rychleji? Jak udržet zaměstnance v dnešní době co nejlépe motivované?**

Myslím, že většina účastníků měla k technologiím blízko nebo velmi blízko, a tak jejich pohled na to, jak ovlivňují způsob, jakým fungujeme, byl patrně tolerantnější než pohled většinové části populace. Řada účastníků tak spíše ocenila výhody, které nám nové technologie přináší, byť samozřejmě často zmiňovali rizika přílišného zrychlování procesů, které nás obklopují, a rizika ztráty, zneužití a úniku dat, včetně osobních údajů.

Nejzajímavější diskuse podle mého názoru byly ty, které propojily otázky z různých právních systémů (kontinentální a common law) s otázkami technologickými a technickými, například: **Stírají nové technologie rozdíly mezi tím, jak fungují evropské a americké advokátní kanceláře? Jak budou vypadat advokátní kanceláře budoucnosti? Budou nové technologie vyžadovat změnu v přístupu, jakým pracujeme a jakým fungujeme?**

Podle ohlasů z konference se velká revoluce v této oblasti zatím nečeká (anebo ji zatím nechce nikdo vidět). Rozdíly ve způsobu nahlížení na aplikaci práva jsou mezi jednotlivými zeměmi (natož kontinenty) stále velké. Nicméně společnou řeč v právních i systémových otázkách nacházíme velmi snadno. Je to určitě zčásti proto, jak moc je svět dnes propojený a jak snadno lze získat nebo předat informace. Je to jistě také proto, že vznikající právní úprava, například na úrovni EU, nyní podobným způsobem pokrývá mnohem rozsáhlejší území než kdykoliv předtím. A dost možná je to zejména proto, že nové technologie jsou zároveň nové pro nás pro všechny. Všichni se učíme s nimi pracovat ve stejném nebo podobném časovém okamžiku.

Zdá se tedy, že i nadále budeme k praktikování práva potřebovat především znalost platného práva, respekt k právu a otevřenou mysl.

A jak uvedl jeden z účastníků na samém závěru konference: *„Praktikovat právo ve světě plném nových technologií je stejné, jako žít život. Vše pod kontrolou nikdy mít nebudeme, takže, pokud budeme co nejlépe rozumět tomu, co děláme a budeme znát následky svých činů, věci půjdou podstatně snadněji.“*

Pohledem IT specialisty a bývalého kriminalisty...

Na první pohled by se mohlo zdát, že Praha se z celoevropského pohledu v listopadu 2012 stala zčistajasna významným místem setkání širokého spektra odborníků v oblasti práva a forenzního zkoumání digitálních technologií. Zastoupení právníků reprezentoval JUDr. Pavel Zeman, coby nejvyšší státní zástupce, ale i přední advokátní kanceláře republiky, soudní znalci a další forenzní specialisté byli opět zastoupeni českými špičkami v oboru. Nechyběli policisté, ale i (což je

zejména pozitivní) studenti. Nemálo tomu, významnou část návštěvníků i aktivních účastníků kongresu tvořili renomovaní zahraniční odborníci.

Nelze opomenout ani důležitou součást kongresu, kterou bylo zastoupení předních světových výrobců různých zejména SW produktů, které výrazně ovlivňují a zefektivňují jak práci právníků, tak forenzních expertů. Praha se skutečně na chvíli stala středem Evropy v oblasti „law-tech“, a to je ten nejvýznamnější úspěch, který kongres zaznamenal. Nebylo to však jen tak, zčistajasna.

Zkratku kongresu LawTech bychom mohli přeložit jako „*právo a technologie*“ – a hned máme indicii, která nás upozorní na letitou tradici konferencí se stejným názvem, nebo obdobnou řadu mezinárodních konferencí „*Cyberspace*“, oboje organizované Masarykovou univerzitou v Brně.

Kongres LTEC2012 by se dal z obsahového pohledu charakterizovat podobně, zejména proto, že tento první ročník (a věříme, že další budou následovat) byl více zaměřen na právníky než na techniky – experty. Ale i v technické oblasti určitě bylo v naší kotlině na co navazovat, např. na mezinárodní „*Digital Forensic Forum*“ v Praze v roce 2007. Čím LTEC2012 přispěl velice výrazně, je posun od spíše komornějších a specializovaných setkání k velkému kongresu se vším, co s pojmem „*mezinárodní kongres*“ souvisí – významné osobnosti, marketing, vystavovatelé a podobně. Organizátoři připravili v Praze velkou a významnou mezinárodní událost – klobouk dolů, podařila se výborně.

Z mého pohledu lze ale nalézt i určité nedostatky, které však jsou spíše steskem než výtkou. Je škoda, že kongres se zaměřil výrazně na právníkou sféru a odborně technologická a forenzní oblast problému byla zastoupena spíše vystavovateli než tématy kongresu. Podtrhuji však, že to je spíše osobní stesk, kongres byl připraven na výborné úrovni. Navíc, podle aktuálních informací, organizátoři i tuto oblast plánují na příštím kongresu výrazněji pokrýt, čímž jenom podtrhuji jejich flexibilitu a cit pro aktuálnost a věřím, že se jim to povede.

Spojení „*právo a informační technologie*“ objektivně přináší velké množství problémů a výzev, je to oblast, která zasluhuje významnou pozornost. Digitální (virtuální, počítačový) svět je realitou, se kterou se dnes a denně vyrovnáváme, svět, který nám výrazně v mnoha směrech pomáhá, ale i svět, který obsahuje ohromné množství důkazů. Jak s nimi zacházíme, jakou váhu jim přikládáme, jak je využíváme? Jsem přesvědčen, že ještě stále nedostatečně, převážně laicky, intuitivně. Oblast digitálních důkazů a jejich využití u nás ještě pořád výrazně zaostává, přičemž jejich síla a jejich možnosti jsou velké. O jejich mezinárodních aspektech a o tom, že virtuální svět nezná hranice, ani nemluvě.

Kongres LTEC2012 přispěl výrazně k nastolení těchto témat, k jejich medializaci a podtržení jejich mezinárodního významu. A nejde ani tak o to, co konkrétně bylo řešeno, to ani není cílem obdobných akcí. Důležitá je, že jsou nastolena témata, že jsou pojmenovávány problémy a sdíleny zkušenosti a názory. Formát velkého mezinárodního kongresu dává naději, že i v oblasti řešení těchto problémů se najdou kapacity, vůle i prostředky pokročit vpřed. LawTech Europe Congress 2012 byl výbornou ochutnávkou problematiky. Věřím, že LTEC2013 bude v tomto duchu pokračovat a bude výživným soustem pro všechny, kteří se účastní.

Stáž v SRN pro mladé advokáty

KDYŽ JSEM NĚKDY V ÚNORU 2012 PODÁVALA PŘIHLÁŠKU DO KONKURZU NA ÚČAST NA STÁŽI MLADÝCH ADVOKÁTŮ V NĚMECKU, ANI JSEM NEDOUFALA, ŽE BUDU ÚSPĚŠNÁ.

Stáž je pořádána německou nadací pro mezinárodní právní spolupráci (Stiftung für internationale rechtliche Zusammenarbeit, e. V. – www.irz.de) a je určena pro mladé advokáty a advokátky do 35 let.

Nicméně, vše se podařilo a po konkurzu, ve kterém se prokazovala nejen znalost aktivní komunikace v německém jazyce, nýbrž i pasivní znalost německého právního názvosloví, jsem měla tři měsíce na to, abych si jak doma, tak v advokátní kanceláři zařídila a zajistila vše potřebné a mohla odjet.

Stáž se konala od 22. května do 4. července 2012 a byla rozdělena do dvou částí. První část, trvající 14 dní, se odehrávala v Bonnu na Andreas Hermes Akademie, což je školicí středisko s výborným zázemím, a byla zaměřena na teoretické seznámení se s německým právem, a to především soukromým, jakož i na to, abychom se s ostatními účastníky vzájemně seznámili.

Celé akce se totiž účastnili mladí advokáti a advokátní kandidate ze střední a východní Evropy, a to nejen ze států, které již jsou v EU (Česká republika, Slovensko, Maďarsko, Estonsko, Litva, Bulharsko či Rumunsko), ale i např. z Chorvatska, Bosny, Turecka či Ukrajiny. Celkem jsme byli (ve srovnání s jinými ročníky) středně velkou skupinkou čítající 17 lidí. Je pravda, že řada států byla, i podle celkového počtu účastníků, zastoupena dvěma účastníky, což bylo dříve i pro Českou republiku pravidlem, v posledních letech však Česká advokátní komora vysílá na tuto stáž toliko jednoho zástupce.

Jednotlivých přednášek se velmi fundovaně zhostili odborníci z největších advokátních kanceláří v SRN za pomoci a účasti pracovníků Německé advokátní komory. Přednášky byly zaměřeny na soukromé právo, a to v oblasti občanského, obchodního, pracovního práva, stejně tak byly v přednáškách probírány i procesní předpisy či předpisy týkající se výkonu advokacie v rámci Německa, a to nejen z pohledu německého advokáta, nýbrž i z pohledu usazených advokátů či advokátek zastupujících svého klienta ad hoc v konkrétní kauze. S ohledem na rozsah jednotlivých témat přednášek nebylo možné samozřejmě prodiskutovat vše a několikrát se stalo, že se přednášky buď protáhly až do doby oběda a obsluha školicího střediska si pro nás musela přijít, nebo trvaly až do pozdních odpoledních hodin, i když pravidelně měly končit do 16.00 hodin.

Z hlediska osobního dojmu nemohu nezmínit úvodní přednášku. Týkala se fungování advokátní komory, postavení advokáta ve společnosti, výhod plynoucích advokátům z příslušnosti k advokátnímu stavu – a to nejen v rámci samotného výkonu advokacie, nýbrž i v běžném životě. Byla velmi poučná a troufnu si říci, že i inspirující. Teoretické informace se mi pak potvrdily v rámci praxe v kanceláři

v Drážďanech, kam jsem zamířila na počátku června na celý následující měsíc.

Akademie je umístěna na samém okraji Bonnu v krásné krajině, takže bylo možné ve volných chvílích například využít kolo a jet se projet. Stejně tak Nadace měla připravený i bohatý program na dobu mimo přednášek, především na víkendy, během nichž jsme navštívili s průvodcem nejen Bonn samotný, nýbrž např. i blízký Kolín nad Rýnem či Koblenz. Počasí nám velmi přálo a jak jsme se následně dozvěděli od místních, takové teplé a suché počasí již dlouho nepamatovali. Tepla jsme pak využili i ke koupání či dalším sportovním aktivitám, při kterých člověk zapomněl na běžné pracovní dění v kanceláři, se kterou byl díky moderní technice tak jako tak v každodenním kontaktu, a měl naopak možnost poznat více ostatní účastníky stáže.

Jak jsem již zmiňovala, po této dvoutýdenní společné teoretické části jsme se rozjeli každý do své hostitelské kanceláře po celém Německu. Já jsem zamířila do Drážďan. Mou hostitelskou kanceláří byla advokátní kancelář Heimann, Hallermann, která vznikla původně v bývalém západním Německu v městě Hamm, ale následně se rozrostla a má pobočky ještě v dalších pěti městech, jedním z nichž jsou Drážďany. Kancelář se nachází víceméně v centru města, hned vedle světoznámé galerie Zwinger.

Již na nádraží na mě v den příjezdu, což byla sobota, čekal zaměstnanec kanceláře, který mne odvezl do mého nového bydliště.

V pondělí pak začala samotná stáž. Kancelář byla obsazena celkem pěti advokáty, kteří se zabývali jednáními s klienty, účastí na soudních jednáních a sem tam diktovali různá podání.

Rešerše judikatury, sepisování jednodušších podání, pročítání komentářů a hledání toho správného pro konkrétní kauzy však zajišťoval personál, který měl jakési středoškolské právníkové vzdělání. Pro mne jakožto samostatně praktikujícího advokáta to bylo jako v říši divů, jelikož jsem ze své praxe zvyklá na to, že si vše musím nalézt a zjistit sama. V této kanceláři však advokát skutečně vykonával jen jakousi „vyšší“ advokacii. Tomu pak samozřejmě odpovídal i život v kanceláři, který byl ve srovnání s fungováním kanceláří v Česku velmi tichý. Téměř nezvonily telefony, nebylo vůbec poznat, kdy chodí pošta. Pracovníci spolu v pracovní době vůbec nemluvili a každý se soustředil pouze na to své a jedinou dobou, kdy se všichni sešli, byla doba oběda. Bylo hezké vidět, jak se všichni společně u jídla, které se donášelo z nedaleké restaurace, schází a povídají si. Jakmile však doba oběda skončila, opět se všichni vrátili do svých kanceláří a nebylo o nich vůbec slyšet. Stejný postřeh pak měl i můj kolega ze Slovenska, který byl v kanceláři ve Stuttgartu. I on uváděl, že spolu lidé v kanceláři vůbec nemluvili.

Je to možná věc zvyku, ovšem dle mého názoru je občas nutné se sejít a věci projednat či probrat. Sama mám zkušenost, že člověku chybí nadhled, pokud sám delší dobu řeší nějaký problém, a názor zvenčí může jen prospět.

Na druhou stranu ale musím říci, že se mi všichni v kanceláři maximálně věnovali, umožnili mi nejen nahlédnout do fungování kanceláře, ale měla jsem možnost účastnit se jak jednání s klienty přímo v kanceláři, tak jsem měla možnost se účastnit řady soudních jednání nejen v Drážďanech či jiných okresních městech, jako např. Chemnitz či Gera, ale i u soudů vyšší instance v Lipsku.

Toto cestování za soudy po celém Sasku mi tak umožnilo poznat i další města, neboť po každém jednání v jiném městě se naskytla možnost se po tomto městě rozhlédnout.

Soudní jednání pak byla vždy důkladně připravená, soudci byli na jednání nachystáni, měli konkrétní právní názor na věc a ten stranám hned na počátku sdělili a snažili se pak vést strany sporu ke smíru. Poměrně často, a to jistě více než u nás, se jim to dařilo, v ostatních případech pak probíhalo jednání s dokazováním, velmi podobným jako u nás.

V kanceláři jsem pak měla možnost nejen studovat jednotlivé kauzy, nahlédnout do jednotlivých spisů, které byly velmi pečlivě seřazené a ze kterých jsem mohla studovat podání, jež svým rozsahem mnohdy tvořila téměř knihu, ale i samostatně psát podání, která si samozřejmě následně ještě vyřizující advokát po mně zkontroloval, jelikož styl psaní úředních podání k soudu je v Německu zcela jiný než u nás.

Naštěstí v hostitelské kanceláři nešlo výlučně o jednostrannou péči o moji osobu a možná i díky zeměpisné blízkosti Drážďan se našlo několik příležitostí, kdy jsem mohla přispět i svou znalostí českého práva, a to nejen při jednání s klienty, v jejichž rámci se projednávaly kauzy s českým prvkem, ale

i při přihlašování pohledávek do českých insolvenčních řízení.

Volné víkendy jsem pak trávila poznáváním Drážďan a okolí. Drážďany jsou krásné historické město s množstvím památek, galerií a muzeí. Ty jsem samozřejmě navštívila. S kolegy z práce jsme pak jeden víkend dokonce uspořádali společnou akci – oslavu narozenin jednoho z nich.

Měsíc uběhl jako voda a na konci června jsem sbalila opět svůj velký kufr a odjela zpět do Bonnu na závěrečné tři dny spojené s výstupním seminářem a návštěvou Bruselu. Jednalo se o jednodenní výlet spojený s návštěvou Evropského parlamentu a zástupců Německé advokátní komory v Bruselu. Ačkoliv jsme jednali na stejném patře, na kterém měla svoji kancelář i zástupkyně České republiky, nebyla bohužel zrovna přítomna.

Po návratu zpět do Bonnu pak proběhl závěrečný hodnotící seminář, na kterém jsme sdělovali vlastní poznatky, doporučení a postřehy, které mohou posloužit případně i pořadatelům do budoucna. Všichni jsme pak poděkovali pořádající nadaci, a to jmenovitě paní Andree Gräfin von Vitzthum za její obětavost a vstřícnost.

Osobně pak rovněž děkuji České advokátní komoře za to, že mi tuto stáž umožnila, jelikož jsem jejím prostřednictvím získala nejen nové kontakty na skvělé kolegy z jiných států, ale i zkušenosti z advokátní praxe v zemi, jejíž právní systém je velmi podobný tomu našemu.

✿ Mgr. LIBUŠE HRŮŠOVÁ, advokátka v Plzni

Medzinárodná konferencia o histórii advokácie „Sloboda advokácie v dejinách“

V BRATISLAVĚ, V HISTORICKÉ BUDOVĚ SLOVENSKEJ NÁRODNÉ RADY, ZA ÚČASTI ČESKÝCH, MAĎARSKÝCH, POLSKÝCH, RAKOUSKÝCH A SLOVENSKEJ ADVOKÁTŮ A SLOVENSKEJ HOSTŮ Z DALŠÍCH PRÁVNÍCH PROFESIÍ SE KONALA DNE 30. LISTOPADU 2012 KONFERENCIA S UVEDENÝM NÁZVEM A NÁSLEDUJÍCÍM STRUČNÝM OBSAHEM.

Navázala na tradici českých konferencií o historii advokacie, ktoré sa postupne, zejména díky účasti slovenských kolegov, staly mezinárodními. Slovenská advokátní komora se ovšem ujala pořadatelství s velkorysostí, která konferenci dala větší rozsah i slavnostní ráz.

Byla to i vítaná příležitost ke strávení nějakého času ve slovenském prostředí, proto alespoň nadpis a názvy příspěvků uvádím slovensky.

Konferenci zahájil JUDr. Lubomír Hreždovič, předseda Slovenské advokátní komory, zasvěcenou informací o událostech, které se odehrály v historické budově SNR. Pro nás

Na snímku u řečnického pultu předseda SAK JUDr. Lubomír Hreždovič, dále JUDr. Petr Poledník, JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, JUDr. Anton Blaha a JUDr. Peter Kerecman.

bylo podstatné datum 27. 4. 1990, kdy byl přijat první zákon o svobodné advokacii.

JUDr. Martin Vychopeň, předseda ČAK, řekl, že se cítí jako doma, konstatoval, že naše Komory nemají, vzhledem k federaci, formálně společnou minulost, avšak trvale úzce spolupracují; výrazem špičkových vztahů je i tato konference.

JUDr. Petr Poledník, místopředseda ČAK, uvítal středoevropský rozměr konference. Důležitost zkoumání historie spatřuje v tom, že pomáhá poznat základy stavu a tato znalost pak přispívá ke správným rozhodnutím pro budoucnost.

Dr. János Banáti, předseda Maďarské advokátní komory, připomenul, že advokacie čelí společným problémům i v rámci EU a zmínil aktuální problém ve Slovinsku.

Dr. Laszlo Réti zabrousil již v úvodu konkrétně do historie, když připomenul advokátní řád, který od roku 1874 platil v Uhersku.

Mezi hosty nakonec nebyli kolegové z Ukrajiny, což lze pochopit jako ilustraci skutečnosti, že vývoj směřující ke stabilní svobodné advokacii není jednoduchý.

Po zmíněných i dalších úvodních slovech zahájil pracovní část konference svým příspěvkem *Okolnosti vzniku Slovenskej advokátskej komory a prijatie prvého slobodného zákona a advokácie* JUDr. Anton Blaha, jako přímý aktivní účastník těchto událostí. Uvedl, že i před rokem 1989 advokáti poukazovali na porušování zákonnosti a odvážně se domáhali nápravy. Ocenil poradní úlohu rakouských advokátů při přípravě zákona o nezávislé advokacii v roce 1990.

Ústavní soudce JUDr. et PhDr. Stanislav Balík přiblížil *Advokátske komory v českých krajinách v rokoch 1848-1918*, kdy dominovala Advokátní komora ve Vídni, provinční spolky měly pouze dohled nad advokátními koncipienty a velmi skromné možnosti ke své činnosti. Velkou důležitost v té době měly poměry jazykové, teprve od roku 1904 byla jazyková parita.

Dr. Jenő Horváth, čestný předseda Maďarské advokátní komory, hovořil v tématu *V čom spočíva význam úplnej autonómie advokátskych organizací - v minulosti a dnes* velmi přesvědčivě o zásadní důležitosti obrany autonomie a s vášní, kterou si téma zasluhuje, o nutnosti respektovat povinnost mlčenlivosti.

Dr. Josef Weixelbaum, místopředseda Rakouské advokátní komory, v přednášce *História advokátskej komory v Rakúsku* zdůraznil, že samospráva je důležitou součástí právního státu a o to nebezpečnější je její zpochybnování.

Ewa Stawicka, členka výboru pro mezinárodní spolupráci Polské advokátní komory, přednesla *Stručné dejiny Polskej advokátskej komory*, včetně návaznosti na vývoj od XV. století.

JUDr. Rudolf Manik, Ph.D., advokát, vzpoměl v přednášce *Židovskí advokáti na území Slovenska v 20. storočí* jejich působení i tragický osud.

Téma *Advokáti a juristi ako podnikateľská elita v českých krajinách prvej polovice 20. storočia (na príklade bankovej sféry)* osvětlil s obvyklým vtípem doc. PhDr. Jiří Šouša, CSc., z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, Ph.D., z Právnické fakulty Trnavské univerzity, přinesla *Zopár kamienu do mozaiky histórie advokácie na Slovensku v I. polovici 20. storočia*, mimo jiné zkoumala vztahy mezi reglementací a obranou samosprávy.

Advokát Pavol Országh Hviezdoslav, to byla příležitost pro JUDr. Petra Kerecmana, Ph.D., advokáta, který pohovořil

Účastníky konference přivítal i předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň.

o dnech věnovaných Hviezdoslavem advokacii a o jeho večerech básnických.

Prof. PhDr. Marie Bláhová, Dr.Sc., z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy se věnovala tématu *Advokáti v českých krajinách v stredoveku* a přednesla výsledky svého výzkumu, mimo jiné o ujasňování rolí a různosti morální úrovně v době, která opravdově advokacii předcházela.

Historické súdne budovy v okruhu pôsobnosti Krajského súdu v Bratislave v devíti okresech poctivě obešel, v archivech i v rozhovorech prozkoumal a vyfotografoval brněnský advokát JUDr. Lubomír Činka, který tak mohl slovem i obrazem předvést jejich vývoj i současnou podobu.

JUDr. Petr Poledník účastníkům konference zprostředkoval *Zamyslenie nad hrobmi advokátov na brnianskom ústrednom cintoríne* a přinesl tak další medailonky významných osobností.

Opět se potvrdilo, že příspěvky konference o historii advokacie postupně skládají mozaiku života a činnosti osobností v dějinném rámci a odhalují jejich vzájemné působení. Vystupující obraz je tak stále úplnější a jasnější.

Ukázalo se, že skutečným společným jmenovatelem příspěvků, přinášejících poučení z dávnější i nedávné historie, byla svoboda advokacie jako základní předpoklad pro kvalitu právních služeb, což velmi těsně souvisí s ideou a doufejme zdokonalující se praxí právního státu. Svobodu byla třeba vybojovat a je nutno ji neustále bránit, aby mohla zmíněným cílům prospívat.

Konferenci uzavřeli předsedové SAK a ČAK a opravdu měli důvod ke spokojenosti i k plánům do budoucna.

Bylo dohodnuto, že další, nepochybně též mezinárodní konference, se v roce 2013 bude konat v ČR.

✿ JUDr. JAN SYKA

✿ Foto JUDr. JAN SYKA a VLADISLAV ZIGO

ČAK uspořádala seminář pro novináře na téma „Terorismus a mezinárodní zločiny“

Terorismus a mezinárodní zločiny jako vrcholná forma trestné činnosti, meze zásahů do práv občanů při jejich potírání a stíhání – to byla témata dalšího setkání právnické veřejnosti s novináři na půdě České advokátní komory v rámci již několik let trvajících cyklu „Diskutujte s těmi, kteří zákony skutečně aplikují“, které se konalo **8. února 2013** ve Školičím a vzdělávacím centru ČAK v paláci Dunaj.

Semináře, jehož spoluorganizátorem je kromě ČAK i Soudcovská unie a Unie státních zástupců, se zúčastnila prezidentka Unie státních zástupců a vrchní státní zástupkyně v Praze **JUDr. Lenka Bradáčová, Ph.D.**, ředitel odboru analytického a legislativního Vrchního státního zastupitelství v Praze **Mgr. Bc. Pavel Málek**, soudkyně Obvodního soudu v Praze 1 **Mgr. Jana Jurečková** a pražský advokát, člen sekce ČAK pro právo EU, mezinárodní právo a mezinárodní vztahy **Mgr. Miroslav Krutina**. Debatu již tradičně moderoval předseda výboru pro vnější vztahy ČAK **JUDr. Václav Vlk**.

Všichni účastníci debaty se shodli, že Česká republika je tranzitní zemí, kde se legalizují výnosy doprovodné trestné činnosti k financování teroristických útoků. Není to však jen problém ČR, neboť teroristé obecně využívají otevřené liberální společnosti. Podle slov Lenky Bradáčové tak teroristy dokonce dnes částečně „platí“ Evropská unie, neboť ti zneužívají například i takové aktivity, jako je trh s emisními povolenkami.

Základní otázkou i v celoevropském měřítku je, kam lze zájit při boji proti terorismu, nakolik lze v jeho rámci omezit základní lidská práva a svobody.

Jak konstatoval Pavel Málek, v zemích, které na vlastní kůži zažily teroristický útok (USA, Španělsko, Francie, Velká Británie), se vždy zúžila ochrana lidských práv. Proto je podle něj legitimní otázkou, zda není lepší omezit ochranu lidských práv dopředu a zabránit tak útokům a ztrátám na životech.

Většina debatujících se ale shodla na tom, že není možné snížit pro teroristy lidskoprávní standardy, neboť by to byla „cesta do pekla“. Václav Vlk přitom poukázal na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva, které již koncem 70. let ve sporech příslušníků Irské republikánské armády s Velkou Británií striktně stanovily zákaz mučení.

Doktor Vlk dále poukázal i na dva problémy spojené s převzetím obhajoby u osoby obviněné z terorismu. První souvisí s otázkou, zda si může advokát nechat zaplatit peníze, které nejspíš pocházejí z trestné činnosti. Tento problém již řešil i Evropský soud pro lidská práva, který na tuto otázku odpověděl kladně s tím, že jinak by nemohlo být zachováno právo obviněného na obhajobu.

Druhý problém pak představuje možný postih advokáta ze strany státu, především jeho bezpečnostních složek. Jak ale doktor Vlk poznamenal, v praxi řada advokátů v Německu, Španělsku, Francii či Velké Británii poskytovala aktivní pomoc teroristům, aniž státní moc proti nim zasáhla.

Na další zajímavou otázku, která se u nás už řešila i v praxi, totiž, kdo vlastně je terorista (byť to samozřejmě definuje Evropská úmluva o boji proti terorismu, rámcové rozhodnutí Evropské unie z 13. 6. 2002 i paragrafy 311 a 312 trestního zákoníku), poukázala doktorka Bradáčová. Jak uvedla, jednalo se o posuzování mezinárodních zatýkacích rozkazů u post-sovětských republik, které dotyčné osoby označovaly za teroristy; v zemích Evropské unie ale byli vnímáni jako aktivisté národné osvobozenického boje.

- ✿ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ
- ✿ Foto MARIE BLAHOVÁ

Zkoušková se(t)kání VI.

(Čím zaujmout zkoušejícího?)

Existují dva základní způsoby, jakými lze zapůsobit na druhé a získat si jejich přízeň. Buď projevíme zájem o svého bližního a o vše, co s ním souvisí, nebo ho něčím přimějeme, aby si povšiml nás. Obě tyto ovlivňovací metody se vlastně nevyplývají. Například pečlivě vybraným oděvem můžeme jednak upoutat pozornost k sobě samým (a navíc si dodat sebedůvěru), jednak vyjádřit úctu k tomu, s nímž budeme jednat.

Právě uvedený poznatek vědomě či podvědomě znají a používají především ženy. Výběr ošacení je pro ně důležitou a časově náročnou přípravou na ty či ony životní situace. Dobře to postihl Jiří Žáček, když v básni „Rada studentce před zkouškou“ doporučuje:

Vem si dekolt na zkoušku
ať se třese docent
pak to zvládneš
drahoušku
na 110 %

Básník, mluvě o docentu, si zřejmě uvědomoval, do jak jednoznačné rozhodovací situace se dostane studentka, když není jisté, zda se u zkoušky setká s examínátorem, nebo se zkušební komisařkou. V obou takových případech bývá totiž „umělecký dojem“ hodnocen podle odlišných kritérií. Ostatně i někteří opatrní páni učitelé dnes zapovídají dívkám odvážné oblečení, aby snad nebyli obviněni z nestoudných pohledů. Další si možná chtějí takové pohledy znovu dopřát a pozvou posluchačku na opakovaný zkušební termín. Proto neví-li studentka, kdo ji bude zkoušet, má si obléknout něco na způsob starořímsky přísné tógy s důkladným rozparkem a využít i víceúčelové možnosti šátku. Podle konkrétní situace se pak dá mnohé poohalít, nebo důkladně zahalit.

Zkoušení muži mají v tomto ohledu omezené možnosti a projevují i slabší smysl pro situačně vhodné ustrojení. Občas je jim pak pocítit nelibost zkoušejících a jejich uštěpačné poznámky. Na pražské právnické fakultě profesor trestního práva Solnař říkával: „Přišel jste oblečen jako na sportovní zápas. Nu, uvidíme, zda budete vítězem.“ Možná tak naznačoval budoucím advokátům, že obžalovaný v trestních věcech působí na soud též svým oblečením. Cosi obdobného platí i pro účastníky civilních sporů. Například američtí advokáti jim doporučují pro oděv zvláštní barevný odstín, který bývá označován za „důvěryhodnou modř“.

Pokud páni studenti jsou vybaveni jistou dávkou drzosti, a pokud je zkouší žena, nabízí se jim zvláštní příležitost. Mohou si všimnout výstrojních součástek či doplňků své examínátorky a věnovat jim uznalou pozornost. Činí to buď významnými pohledy, nebo i slovy. Takový skutek obvykle slibuje převahu výhod a hrozí jen malými riziky, alespoň pokud jde o naše středoevropské prostředí. Potvrzuje to příhoda polské profesorky práv z Wroclavi. Ta stážovala delší dobu v Japonsku,

odkud si kromě poznatků přivezla i náhrdelník z pravých perel. Povšiml si ho zkoušený student „dálkař“ a prohlásil polsky zdvořilým způsobem: „Velice se omlouvám, ctěná paní profesorko, ale dříve, než začnu odpovídat na vámi zadané a velice zajímavé otázky, nemohu se zdržet a musím poznamenat, že vaše korále jsou velice krásné. To je určitě originál Jablonec.“ Paní profesorka pak o svém zážitku vyprávěla při česko-polském sympoziu; těžko říct, zda takto chtěla lichotit našim výrobčům bižuterie, nebo zdůraznit skutečný původ svých perel. V každém případě prý nebyla pohoršena studentovým výrokem a jeho zkouškový výkon klasifikovala jako výborný i když – jak zdůraznila – shovívavosti nebylo zapotřebí. Znovu se tak potvrdilo, že i neobratná lichotka potěší člověka víc než nedostatek zájmu o vše, co na něm mělo zájem vzbuzovat.

Zkoušení studenti a studentky, pokud jsou zkušení, věnují demonstrativní pozornost i duchovním perlám svých učitelů. Na samém počátku examínace lze zdánlivě nešikovně vysypat obsah aktovky nebo kabelky a předvést tak, že jsme si opatřili knižní díla svého pedagoga. Stejně tak zkoušející ocení, když studenti znají jeho oblíbené výroky. Jedna z takových „hlásek“ pravila, že „*veverka je opičkou českých lesů*“. Už ani nevím, který učitel brněnské právnické fakulty a v jaké odborné souvislosti si na takovém zjištění zakládal.

Příznávám, že si potrpím na to, aby posluchači práv studovali nejen z učebnic, skript a ze zkouškových „nalejváren“, ale vždy též pracovali s normativními zdroji a dovedli se v nich vyznat. V počátcích svého pedagogického působení jsem projevoval až dětinskou radost, když studentovy výtisky ze sbírky zákonů jevíly známky zvýšeného opotřebení. Z toho měly zprvu prospěch neurvalé mužské povahy, které všem tiskovinám již při prvním dotyku vtisknou pečeť agresivní osobnosti. Naopak v nevýhodě byly pečlivé dívky, jejichž texty zákonů vypadaly nedotčené i po delším studiu. Aby byla odstraněna tato nerovnováha, na kolejích před zkouškou působila úpravna právních norem. Jejich výtisky byly potrhávány a bylo v nich podtrháváno a vůbec byly uváděny do stavu, jenž je připodobnil výtvarným artefaktům Jiřího Koláře označovaným jako „muchláže“. Později jsem se o tom dozvěděl a pochopil, že takto studenti brali ohledy především na mé pohledy, nicméně jsem uznával, že takovou „vytíranda zruku“ projevují sociální inteligenci.

Lidskou marnivost lze pohládit i tehdy, když zkoušejícímu dokážeme, že známe jeho hodnosti a funkce a když například děkana fakulty oslovujeme Spectabilis a prorektora Vaše Magnificence. Musíme být ovšem opatrní, abychom se nedotkli něčeho bolavého, nepřisoudili například vyšší postavení tomu, kdo o něj marně usiluje, či nepředvedli mezery v jazykovém i jiném vzdělání. Mohlo by pak dojít k podobné příhodě, jako když v době předválečné byl profesor právní historie a děkan fakulty osloven „Vaše Spektabilito“ a zvolal pak hlasem velikým: „Spektabilito, podle vzoru jelito, vééén!!“

✿ prof. PETR HAJN

VÝBORNĚ NAPSANÝ ZÁKON. DÁ SE VYKLÁDAT PĚTI RŮZNÝMI ZPŮSOBY.

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- za střední kancelář bylo v r. 1933 možno považovat „kancelář zaměstnávající jednoho koncipienta a dvě až tři síly kancelářské“? Podle údajů, uveřejněných v časopise Česká advokacie v r. 1934 pod názvem *Průměrné provozovací poměry a výsledky v praxi advokátní v r. 1933*, měl činit čistý roční příjem takové kanceláře 45 000 až 55 000 Kč. Za malou kancelář byla pokládána kancelář bez advokátního koncipienta s čistým ročním výnosem 25 000 až 33 000 Kč, naopak „za velkou kancelář sluší považovati kancelář s větším počtem koncepčních a kancelářských sil s agendou výlučně nespornou nebo správní apod., u níž se řídí hrubý příjem a čistý výnos podle známek projednávaných věcí“.

- známý americký podvodník ze 60. let 20. století Frank William Abagnale se vydával mimo jiné i za advokáta? Abagnale, který byl vynikajícím padělatelem, zfalšoval právnický diplom z Harvardu a na třetí pokus skutečně složil advokátní zkoušku v Louisianě, kde poté působil

i v kanceláři státního prokurátora. Během pestrého života Abagnale působil pod různými jmény v několika profesích, za podvody byl však nakonec odsouzen k dvanáctiletému vězení. Své osudy popsal v knize *Chyt' mě, když to dokážeš*, která byla i zfilmována.

- advokátem byl původně i chilský prezident Federico Marcos del Rosario Errázuriz Zanartu? Errázuriz (1825-1877), který se v roce 1846 stal advokátem, o dva roky později vystudoval také teologii. Pod vlivem evropských událostí roku 1848 založil Reformní klub, působil pak postupně jako poslanec, ministr spravedlnosti, ministr kultury a vyučování či ministr války a námořnictva. V letech 1871-1876, kdy byl prezidentem, byla v Chile provedena řada liberálních reforem, v roce 1874 byl přijat nový trestní zákoník a trestní řád, v následujícím roce byla v Santiagu konána Všeobecná výstava (*Exposición Universal*).

✦ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Radim Miketa: Was muss ein Rechtsanwalt alles wissen? 3

Aktuelles

Aufruf an die Rechtsanwälte zur Einbringung der Vorschläge der Kandidaten für die Organe der Tschechischen
Rechtsanwaltskammer 5
Die Tschechische Rechtsanwaltskammer ist bereit alle Interessenten im Bereich des neuen Bürgerlichen
Gesetzbuches auszubilden Irena Schejbalová 6
Ausstellung von Jan Nepomuk Kaňka 9
Die Delegation der Rechtsanwaltskammer von Tel Aviv hat die Tschechische Republik besucht Ivana Cihlářová 10
Einladung zu den XXI. Karlsbader Juristentagen 12
Einladung zum Kongress „Der Rechtsraum 2013“ 14

Aus Rechtstheorie und Praxis

Artikel

Zusammenfassung 16
Kollektivschutz der Prozessrechte in der Tschechischen Republik: Traum, oder Wirklichkeit?
(Rechtsregelungsentwurf und dessen Begründung) Jan Balarin, Luboš Tichý 17
Zutritt der Medien zur Gerichtsverhandlung und das Recht auf gerechten Prozess Jiří Herczeg 26
Wann endet ein Verfahren beim Gericht Václav Vlk 32
Soll die Gerechtigkeit so weit wie möglich gerecht sein? Miloš Zbránek 34

Aus der Judikatur

Honorar des Rechtsanwalts für Übernahme der Verteidigung 36
Außerordentliche Kündigung des Arbeitsverhältnisses seitens des Arbeitgebers 39
Aus der Rechtsprechung des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte 42
Mit Einem Satz gesagt 43

Aus der Fachliteratur

Alexander J. Bělohávek a kol.: Das neue Zivilgesetzbuch. Vergleich der bisherigen
und der neuen zivilrechtlichen Regelung inklusive der damit verbundenen Vorschriften (Jan Dvořák) 44
Tomáš Lechner: Elektronische Dokumente in der Rechtspraxis (Pavel Mates) 44
Monika Horáková, Veronika Tomoszková kol.: Die Verwaltungsverfahren in den EU-Ländern – Österreich,
Polen, Slowakei und Ungarn und die Verwaltungsverfahren in den EU-Ländern – Großbritannien, Frankreich,
Deutschland und Italien (Kateřina Frumarová) 45
Tomáš Doležal: Verhältnis zwischen dem Arzt und dem Patienten aus der Sicht des Privatrechts (Dagmar Císařová) 46
Ludvík David: An der Grenze des Rechts. Richter-Essais (Alexander Nett) 48
Adam Redzik, Tomasz J. Kotliński: Historia Adwokatury (Stanislav Balík) 48
Wir haben für Sie gelesen Jan Mates 49
Das Bulletin der slowakischen bringt... 51

Aus der Rechtsanwaltschaft

Kolumne von Karel Čermák

Der Fall der kichernden Rechtsanwaltskonzipientin oder ein Systemfehler und menschliche Versagung 54

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Aus der Praxis des Ausschusses für Fachhilfe und Schutz der Interessen der Rechtsanwälte Marek Nespala 55
Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka 56
Angebot der Versicherungsprodukte für Rechtsanwälte und Anwaltskanzleien 58
Aus der Verhandlung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer 60
Verlauf und Ergebnisse der Rechtsanwaltsprüfungen, die in der II. Hälfte des Jahres 2012 stattgefunden haben 61

Informationen und Wissenswertes

Was Sie wissen sollten

Siegerarbeit der Kategorie Das Talent des Jahres des Wettbewerbs Der Jurist des Jahres 2012 Jakub Morávek 64
Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und Konzipienten in den Bildungs- und Schulungszentren
der Tschechischen Rechtsanwaltskammer 70
Einladung zum VI. Jahrgang des internationalen Schachturniers in Bratislava 72
Einladung zum 24. Jahrgang des traditionellen Laufwettbewerbs „Um das Gehörn des Erzherzogs Ferdinand“ 73
Zwei Ansichten auf den LawTech Europe Congress 2012 Hana Gawlasová, Marián Svetlík 74
Hospitationsprogram für junge Rechtsanwälte in der BRD Libuše Hrušová 76
Internationale Konferenz über die Geschichte der Rechtsanwaltschaft in Bratislava Jan Syka 77
Die Tschechische Rechtsanwaltskammer hat ein Seminar für Journalisten zum Thema „Terrorismus
und internationale Verbrechen“ veranstaltet Ivana Cihlářová 79

Zum Schluss

Prüfungstreffen VI. (Wodurch kann man die Aufmerksamkeit des Prüfers wecken?) Petr Hajn 80
Eine Zeichnung von Lubomír Lichý 81
Wissen Sie, dass... Stanislav Balík 81

Inhaltsverzeichnis

Zusammenfassung/Summary 83
Table of Contents 84

Jan Balarin, Luboš Tichý: Kollektivschutz der Prozessrechte in der Tschechischen Republik: Traum, oder Wirklichkeit? (Rechtsregelungsentwurf und dessen Begründung)

Die Tschechische Republik ist einer der zwei EU-Mitgliedsstaaten, die den Kollektivschutz der Prozessrechte noch nicht im Gesetz verankert haben. Die Autoren legen deshalb kurz die Kollektivklage dar, begründen die Notwendigkeit der Sonderregelung, die sie präsentieren, wobei sie von den Erfahrungen insbesondere in den USA und einigen EU-Mitgliedsstaaten ausgehen. Mittels bestimmter Kriterien analysieren sie diese Erfahrungen und aufgrund dieser Analyse haben sie dann die tschechische Regelung entworfen.

Die vorgeschlagene Lösung nähert sich dem norwegischen Typ des Gruppenverfahrens, das die Anforderung der Effektivität und der individuell dispositiven Auffassung entsprechend kombiniert, die auf dem europäischen Kontinent vertreten ist. Grundlegend ist der sogenannte Opt-In-Mechanismus, der voraussetzt, dass Mitglieder einer Gruppe in einen Rechtsstreit eintreten. Nur in Ausnahmefällen könnte das Gericht genehmigen, dass das Verfahren auf der Opt-Out-Grundlage geführt werden kann. Das entworfenen Gruppenverfahren schließt zwei Phasen ein, und zwar die Vorzertifizierungs- und die Nachzertifizierungsphase, wobei Gegenstand der Ersten die Prüfung der Fähigkeit zur Durchführung des Verfahrens mit Rücksicht auf die Prozessbedingungen ist. Wenn das Verfahren in die eigentliche Nachzertifizierungsphase durchgelassen wird, führt das Gericht Beweise durch und entscheidet. Die Aufgabe des Gerichts ist zweifach: der Richter entscheidet nicht nur über den Rechtsstreit, sondern er achtet auch auf die Interessen der abwesenden Mitglieder der Gruppe, indem er die durch den Vertreter der Gruppe getätigten dispositiven Handlungen genehmigt.

Jiří Herczeg: Zutritt der Medien zur Gerichtsverhandlung und das Recht auf gerechten Prozess

Der Autor analysiert die tschechische Rechtsregelung, die die Arbeit der Medien während der Gerichtsverhandlung regelt. Laut Gesetz über Gerichte und Richter können Bild- oder Tonübertragungen und Bildaufnahmen während der Gerichtsverhandlung lediglich mit vorheriger Zustimmung des Senatsvorsitzenden oder des Einzelrichters durchgeführt werden. Mit Wissen des Senatsvorsitzenden oder des Einzelrichters können Tonaufnahmen gemacht werden; nur wenn die Art und Weise deren Durchführung den Verlauf oder die Würde der Verhandlung beeinträchtigen könnte, kann der Senatsvorsitzende oder der Einzelrichter eine solche Aufnahme verbieten. Der Autor analysiert ferner die deutsche Rechtsregelung dieser Problematik und führt auch Urteilssprüche des Europäischen Gerichtshofs für Menschenrechte an.

Václav Vlk: Wann endet ein Verfahren beim Gericht

Der Artikel kritisiert das Vorgehen des Obersten Verwaltungsgerichts, das seinen Beschluss, durch den dieses Gericht einen Sachfehler in seinem Beschluss berichtigte, nur dem Autor (dem Verfahrensbeteiligten) adressierte, und nicht seinem Rechtsanwalt; er analysiert vor-

dem die Antwort des Obersten Verwaltungsgerichts auf die Beschwerde des Autors, nach der die Vertretung des Autors durch dessen Rechtsanwalt mit der Erlangung der Rechtskraft des Beschlusses über die Einstellung des Verfahrens über die Kassationsbeschwerde erloschen ist. Der Artikel weist auf die bestehende Rechtsregelung hin, laut der die Vollmacht für die Rechtshilfe erst mit der ganzen Erledigung der Sache endet.

Miloš Zbránek: Soll die Gerechtigkeit so weit wie möglich gerecht sein?

Der Autor kritisiert die in der Begründung der Entscheidung des Obergerichts zu Prag enthaltenen Rechtsschlüsse wegen Widerspruchs zu dem Grundprinzip der Gerechtigkeit sowie zu den guten Sitten. Der Gläubiger wird für die Geltendmachung seines Rechts auf Gerichtsschutz doppelt bestraft. Die entrichtete Gerichtsgebühr liegt relativ lange Zeit unverzinst auf dem Konto des Gerichts und der Gläubiger muss, nachdem er nach dem Konkursabschluss die Klage zurückgezogen hatte, die Verfahrenskosten dem Schuldner bezahlen, obwohl er seine Klage eindeutig berechtigt erhoben hat. Das Problem mit dem Sperren der Gerichtsgebühr kann durch eine kleine legislative Regelung gelöst werden, die es dem Gericht ermöglichen würde, die Gerichtsgebühr in ähnlichen Fällen zurückzuerstatten, auch wenn das Verfahren unterbrochen wurde. Das Problem bezüglich der Verfahrenskosten ist viel einfacher, es genügt, die Auslegung nach gesundem Verstand vor der strikt formalen Auslegung zu bevorzugen. Außerdem kann das genannte Beispiel nach der Meinung des Autors unter die „Gründe mit besonderer Rücksicht“ gemäß Bestimmungen des § 150 der Zivilprozessordnung untergeordnet werden.

Jan Balarin, Luboš Tichý: Collective protection of procedural rights in the Czech Republic: a dream or a fact? (Draft legal regulation and its reasoning)

The Czech Republic is one of the two member states of the European Union where the collective protection of procedural rights has not been enacted yet. The authors therefore briefly interpret the ground of the collective action, they give reasons for necessity of special regulation they introduce on the basis of the experience mainly in the USA and some EU member states. Using certain criteria, they analyze these experiences and on the basis of this analysis they propose the Czech regulation.

The proposed solution is close to the Norwegian model of group proceedings combining in an adequate manner the requirement for effectiveness and individual disposition conception exercised on the European continent. The basic approach is the so-called opt-in mechanism anticipating an entry of the group members into the dispute. Only in exceptional cases, a court could approve conduct of the proceedings on the opt-out basis. Proposed group proceedings include two phases, in particular pre-certification and post-certification phases, whereas the object of the first phase is the examination of qualification to hold proceedings with regards to the proce-

dural conditions. Should a court release the proceedings to the post-certification phase, it will produce the evidence and will decide. A court has two roles: a judge will decide a dispute, but he will also care for interests of absent members of the group by approving disposition acts made by a representative of the group.

Jiří Herczeg: Access to a court hearing by media and the right to the due process

The author analyses the Czech legal regulation of work of the media during judicial hearings. According to the Act on Courts and Judges, video or audio broadcasting and video recording during judicial hearings can be realized only subject to the prior approval of the chairman of the senate or the single judge. It is possible to make audio records subject to the knowledge of the chairman of the senate or the single judge; only in the case that the recording could violate the course or dignity of the trial, the chairman of the senate or the single judge may prohibit the recording. The author further analyses also the German legal regulation concerning this topic and he also mentions judicial decisions of the European Court of Human Rights.

Václav Vlk: When do proceedings before a court end

The article criticizes the procedure of the Supreme Administrative Court that addressed its resolution correcting the subject error in its resolution only to the author (the party to the proceedings), a not to his legal representative; however, first of all it analyses the reply of the Supreme Administrative Court to the author's complaint according to which the author's representation by his legal representative extinguished when the resolution about discontinuation of cassation complaint became final. The article refers to the existing legal regulation according to which the power of attorney concerning legal assistance ends upon the complete settlement of the case.

Miloš Zbránek: Should the justice be just if possible?

The author criticizes the legal conclusions included in the reasoning of the decision of the High Court in Prague due to their contradiction with the general principle of justice as well as good morals. A creditor is punished for asserting his right to protection by a court in two manners. Paid judicial fee is for a relatively long period of time deposited at a court account without bearing the interest and a creditor – after withdrawal of the action by a plaintiff following termination of the bankruptcy – must pay costs of proceedings to a debtor, in spite of the fact that he clearly filed the action rightly. The problem concerning blockage of the judicial fee can be solved by a minor legislative amendment that would enable the court to return the judicial fee in similar cases, even in the case of discontinuation of the proceedings. The problem concerning costs of proceeding is much simpler, it is sufficient to prefer the interpretation according to the common sense rather than strictly formal interpretation. Moreover, the mentioned example may be, according to the opinion of the author, classified as a “specific cause” according to the provision of § 150 of the Civil Procedure Code.

Leading Article	
Radim Miketa: What else does a lawyer have to know?	3
Current News	
Invitation to lawyers to nominate candidates to the bodies of the Czech Bar Association	5
CBA is ready to provide training in new Civil Code to all interested lawyers Irena Schejbalová	6
Exhibition of Jan Nepomuk Kaňka	9
Delegation of the Tel Aviv Bar visited the Czech Republic Ivana Cihlářová	10
Invitation to XXI Karlovy Vary Law Days	12
Invitation to the congress Legal Space 2013	14
Legal Theory and Practice	
Articles	
Summary	16
Collective protection of procedural rights in the Czech Republic: a dream or a fact? (Draft legal regulation and its reasoning) Jan Balarin, Luboš Tichý	17
Access to a court hearing by media and the right to the fair process Jiří Herczeg	26
When do proceedings before a court end Václav Vlk	32
Should the justice be just if possible? Miloš Zbránek	34
Judicial Decisions	
Defence counsel's remuneration for taking over defence	36
Immediate cancellation of employment relationship by an employer	39
Judicial decisions of the European Court of Human Rights	42
In one sentence	43
Professional Literature	
Alexander J. Bělohávek and coll.: New Civil Code. Comparison of current and new civil legislation including related regulations (Jan Dvořák)	44
Tomáš Lechner: Electronic documents in legal practice (Pavel Mates)	44
Monika Horáková, Veronika Tomoszková and coll.: Administrative proceedings in EU countries – Austria, Poland, Slovakia and Hungary, and Administrative proceedings in EU countries – Great Britain, France, Germany and Italy (Kateřina Frumarová)	45
Tomáš Doležal: Relationship of a doctor and a patient from the private law point of view (Dagmar Čisarová)	46
Ludvík David: On the edge of law. Judge's essays (Alexander Nett)	48
Adam Redzik, Tomasz J. Kotliński: Historia Adwokatury (Stanislav Balík)	48
We have read for you Jan Mates	49
Bulletin of the Slovak Legal Profession brings...	51
Legal Profession	
Karel Čermák's Column	
Story of a giggling trainee lawyer or a system fault and a human failure	54
Czech Legal Profession	
Practice of the Committee for Professional Assistance and Protection of Interests of Lawyers Marek Nespala	55
Disciplinary practice Jan Syka	56
Offer of insurance products for lawyers and law firms	58
Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors icha	60
Course and results of Bar examinations and equivalency examinations organized in the 2nd half of 2012	61
Information and Points of Interest	
You should know	
Winning paper in the Talent of the year category of the Lawyer of 2012 competition Jakub Morávek	64
Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association	70
Invitation to VI International Chess Tournament in Bratislava	72
Invitation to the 24th traditional run "Antlers of Archduke Ferdinand"	73
Two views concerning the LawTech Europe Congress 2012 Hana Gawlasová, Marián Svetlík	74
Study stay in Germany for young lawyers Libuše Hrušová	76
International conference on history of the Legal Profession in Bratislava Jan Syka	77
Czech Bar Association organized the seminar for journalists "Terrorism and International Crimes" Ivana Cihlářová	79
Finally	
Examination meetings VI. (How to attract an examiner?) Petr Hajn	80
Drawing by Lubomír Lichý	81
Do you know that... Stanislav Balík	81
Inhaltsverzeichnis	82
Zusammenfassung/Summary	83
Table of Contents	84

Hledáme:

**advokáty / advokátky
a koncipienty / koncipientky
v následujících oblastech:**

- Commercial Agreements
- Competition, EU & Trade
- Copyright & Media Law
- Corporate / M&A
- Corporate / Private Client
- Dispute Resolution
- Employment & Pensions
- IT & Telecoms
- Planning & Environment
- Real Estate
- Restructuring

YOUR SPIRIT
www.taylorwessing.com

System našeho vzdělávání ponechává prostor pro Vaši kreativitu a Vaše nové nápady.

Staňte se členem našeho týmu a zapojte se spolu s námi do péče o klienty především v oblastech technologií budoucnosti, jako jsou Communications & Brands, Real Estate & Infrastructure, Energy & Environment, Life Sciences & Healthcare. Hledáme energické a kreativní osoby, které by nám pomohly utvářet budoucnost a naplňovat cíle a požadavky našich klientů. Očekáváme profesionalitu, vysoké nasazení, komunikativnost a jazykové dovednosti. Výborná znalost anglického jazyka je podmínkou, němčina výhodou. Vaše znalosti a dovednosti budeme mimo jiné podporovat brzkou integrací do jednotlivých projektů

a týmů. Společně najdeme možnosti pro Váš další osobní rozvoj a Vaše vzdělávání, ale také pro Váš profesní růst, který bude přínosem jak pro Vás, tak i pro naši kancelář.

V případě zájmu zasílejte své životopisy na e-mail: recruiting-czech-republic@taylorwessing.com.

TaylorWessing
e|n|w|c Advokáti

New opportunities in an international law firm:

Senior Associates and Junior Associates

PwC Legal, an international law firm, is looking for **Senior Associates (Advokát)** and **Junior Associates (Koncipient)** to expand its team.

You need to have:

- Exceptional knowledge of the law
- Fluent English (German an advantage)
- Highly developed work ethic
- Willingness to go the extra mile

We offer:

- Interesting work in a reputable international firm
- Gaining interesting professional experience
- Above-average remuneration

Open positions in:

- M&A / Corporate
- Competition, EU, Regulatory
- Real Estate
- Insolvency & Restructuring
- Labour
- TMT & IP
- Energy
- Litigation & Arbitration

If you are interested in this position, please send your CV in English to **Ms. Zuzana Stasova** (zuzana.stasova@pwclegal.cz).

PwC Legal

GIESE & PARTNER

Renomovaná advokátní kancelář s mezinárodní klientelou
se sídlem v centru Prahy přijme do svého týmu

ADVOKÁTA / ADVOKÁTKU

Požadujeme:

- praxi min. 1 rok
- znalost AJ a NJ slovem i písmem včetně právní terminologie
- flexibilitu a vysoké pracovní nasazení
- přirozenou schopnost komunikovat, týmového ducha
- aktivní přístup a pečlivost

Nabízíme:

- příjemné pracovní prostředí v mladém dynamickém kolektivu
- možnost růstu v závislosti na výkonu
- získání odborných zkušeností v zázemí mezinárodní společnosti
- odpovídající finanční ohodnocení
- další benefity

Váš strukturovaný životopis v českém a cizím jazyce zašlete k rukám paní Lenky Vrchovské na vrchovska@giese.cz.

Giese & Partner, v.o.s., Palác Myslbek, Ovocný trh 8, 117 19 Praha 1

Telefon +420 221 411 511

www.giese.cz

Senior In-House Lawyer Palmer Capital (Prague)

Main responsibilities

- Legal administration of a growing real estate investment company which has currently nine investment entities involved with fund management, asset management and property development. (A number of these are Dutch based listed and non-listed funds)
- Legal administration for an overall portfolio of 100 properties in Czech and Slovak Republics which comprises over 300,000 sqm of lettable space housing over 2,000 tenants
- Legal administration of 900,000 sqm of development land
- Handling the development and implementation of activities to strengthen contractual, financial and labour discipline
- Actively participate in the conclusion of commercial agreements and conducting their legal expertise
- Appoint and manage out-house legal experts as and when required

Candidate requirements

- At least 10 years post qualification working experience in the central European real estate markets
- Fluent English (written and spoken) as well native Czech or Slovak. (German language would also be an advantage)
- Track record on landlord & tenant work, real estate acquisitions and disposals, permitting, construction contracts, financing agreements and company legal administration
- Excellent relationship building and business development skills

We offer

- Senior position with an opportunity to play a wider management role within an international real estate investment company
- Interesting and varied corporate and real estate related work in a team orientated environment
- Competitive compensation

Starting date: Based on Agreement

Contact person: Ben Maudling, **email address:** ben.maudling@palmercapital.eu

www.palmercapital.cz

 Hogan
Lovells

Mezinárodní advokátní kancelář se sídlem v centru Prahy rozšiřuje svůj tým a přijme:

Advokáta a advokátního koncipienta

Požadujeme:

- výbornou znalost angličtiny (znalost dalšího cizího jazyka výhodou)
- schopnost týmové práce a komunikace v mezinárodním kolektivu
- vysoké pracovní nasazení a flexibilitu
- profesionální vystupování

Nabízíme:

- zajímavou práci v mezinárodní právní firmě s kanceláři v Evropě, Asii, na Blízkém východě a v Severní a Jižní Americe
- odpovídající platové ohodnocení
- práci v mladém kolektivu pražské kanceláře
- možnost dalšího vzdělávání a profesního růstu

Nabídky se stručným životopisem v českém a anglickém jazyce zasílejte prosím faxem na číslo +420 224 210 004 nebo e-mailem na adresu careers.prague@hoganlovells.com.

www.hoganlovells.com

Rödl & Partner je mezinárodní poradenská kancelář poskytující služby ve všech oblastech podnikání. Propojuje právní, daňové, auditorské a podnikové sféry poradenství, a to díky své síti více než dvou set poradců uvedených oborů. V České republice působí od roku 1991, má pobočky v Praze a Brně. Je držitelem ocenění Právnícká firma roku 2012 v oboru daňového práva.

Pro svůj právní tým v Brně hledáme:

Vedoucího advokáta ž/m se znalostí NJ

Váš profil

- › ukončené univerzitní vzdělání právníckého směru a úspěšně složené advokátní zkoušky ČAK
- › praxe v oblasti obchodního a finančního práva, orientace a znalosti v ekonomické oblasti
- › znalost německého a anglického jazyka slovem i písmem
- › schopnost týmové spolupráce, profesionální přístup, vysoké pracovní nasazení
- › vzdělaná a kreativní osobnost se schopností samostatného myšlení, velmi dobrými vyjadřovacími schopnostmi a vlastní iniciativou.

Vaše perspektiva

- › zázemí mezinárodní kanceláře s pobočkami v zahraničí
- › zajímavá práce v mezinárodním prostředí a mladém dynamickém kolektivu
- › různorodá praxe v oboru práva daňového, obchodního, trestního, mezinárodního či real estate s neomezenou možností profesního růstu a motivujícím ohodnocením odpovídajícím pracovním výsledkům
- › možnosti dalšího jazykového vzdělávání.

Kontakt

Vaše nabídky spolu se strukturovaným životopisem, vysvědčeními či jinými doklady o vzdělání zasílejte prosím prostřednictvím e-mailu na adresu: roedl@roedl.cz k rukám pí Ing. Zuzany Hoškové.

Advokátní kancelář MSB Legal, v.o.s.
hledá nové kolegy na pozice

ADVOKÁT/KA a ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT/KA

MSB Legal, v.o.s.
Bucharova 1314/8
158 00 Praha 13

Tel.: +420 251 566 005
Fax: +420 251 566 006
E-mail: paha@msblegal.cz

www.msblegal.cz

Požadujeme:

Aktivní přístup k řešení problémů, vysoké pracovní nasazení a časovou flexibilitu, dobré komunikační schopnosti a profesionální vystupování, pečlivost a samostatnost, odpovídající odborné znalosti, schopnost organizace a týmové spolupráce, znalost anglického jazyka (znalost dalšího jazyka výhodou).

Nabízíme:

Zázemí úspěšné advokátní kanceláře se stabilní klientelou, zajímavou a různorodou práci v mladém kolektivu, perspektivu dlouhodobé spolupráce a kariérního růstu, možnost publikační činnosti, příjemné pracovní prostředí, motivující finanční ohodnocení.

V případě zájmu zasílejte své životopisy s fotografií na e-mail: HR@msblegal.cz a to v českém a anglickém jazyce. Do předmětu napište „advokát“ nebo „advokátní koncipient“.
Kontaktní telefon: 251 566 005